

โรงเรียนวังไกลกังวล (ระดับประถมศึกษา) ถนนเพชรเกษม อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์
สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ

คู่มือการจัดการเรียนการสอน ทางไกลผ่านดาวเทียม

กลุ่มสาระการเรียนรู้

สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

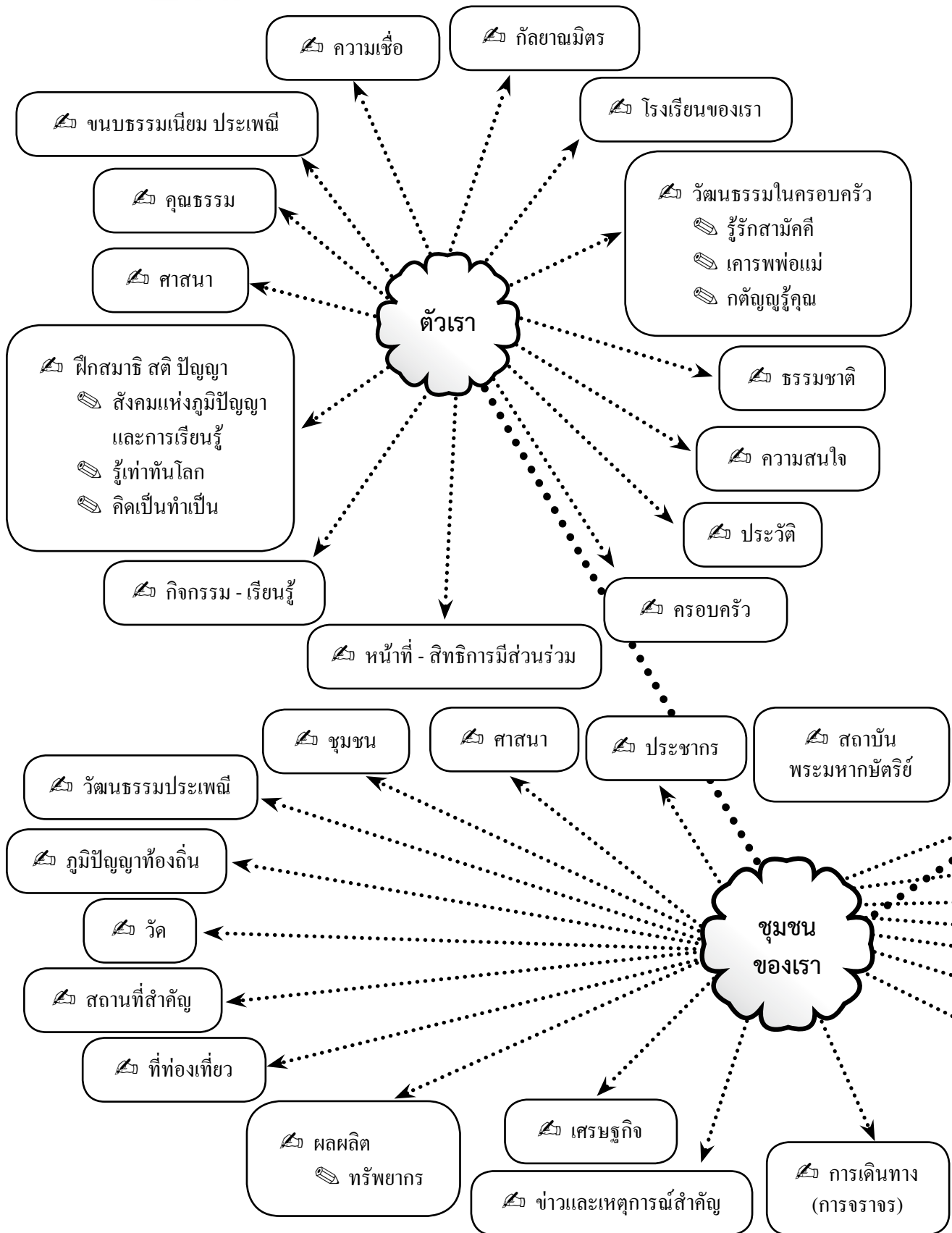
ป.๕-๖

ภาคเรียนที่ ๑
ปีการศึกษา ๒๕๕๕

มูลนิธิการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม
สงวนลิขสิทธิ์

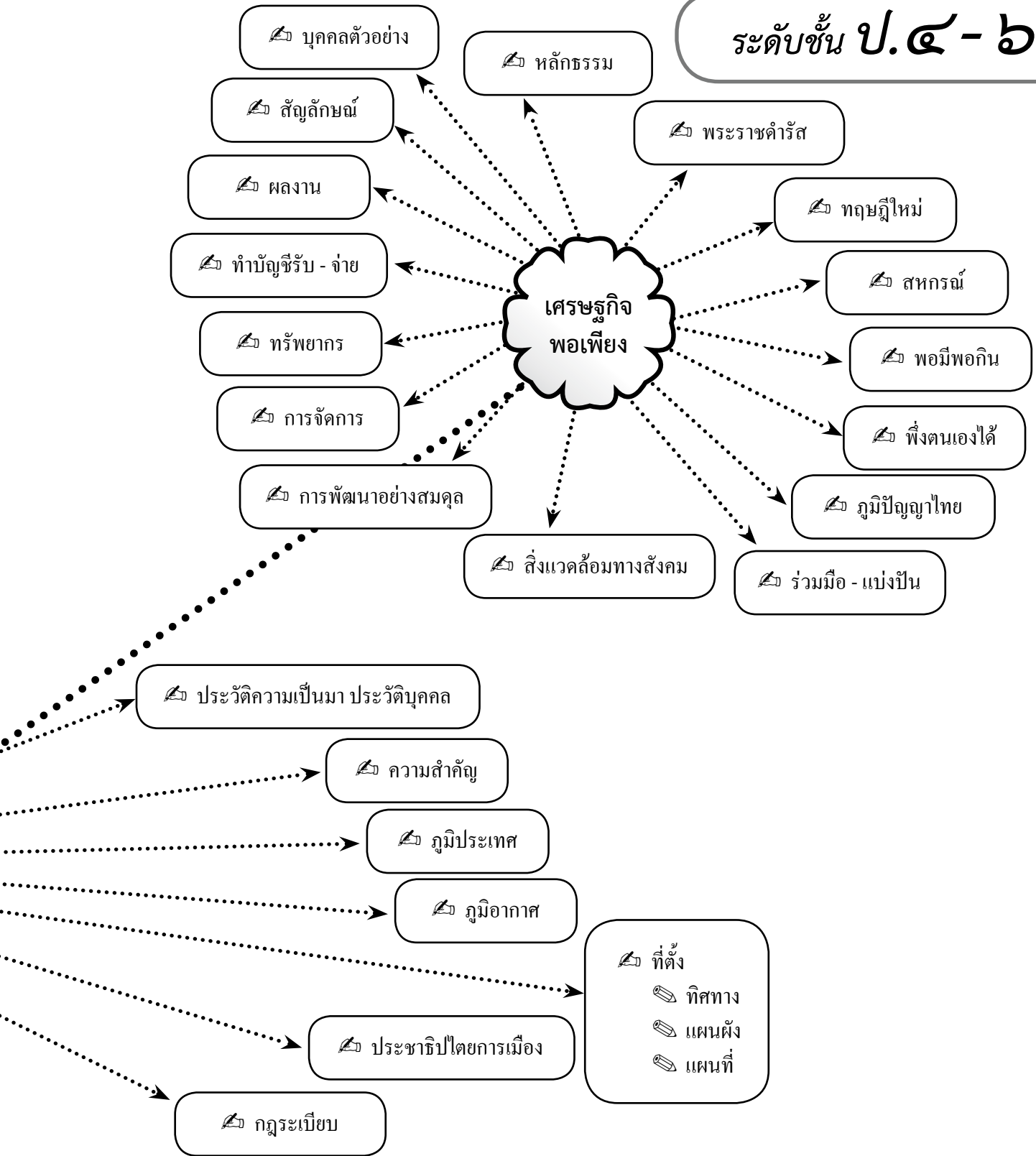

ผังมโนทัศน์

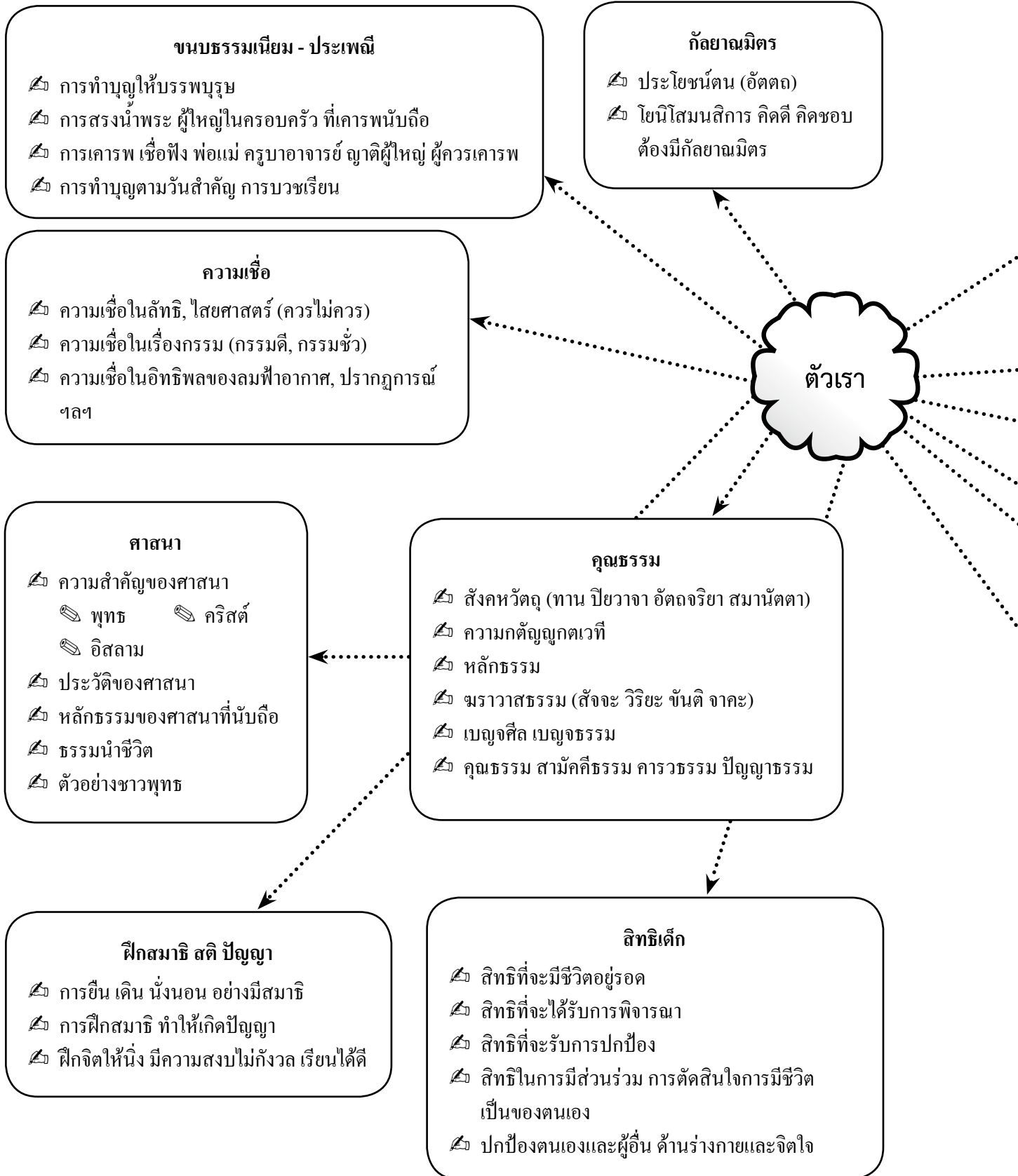
กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ

ระดับชั้น ป.๕ - ๖

ผังมโนทัศน์

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

ระดับชั้น **ป.๔-๖**

โรงเรียนของเรา

- ☞ ที่ตั้งและสภาพแวดล้อมของโรงเรียน
- ☞ ประวัติความเป็นมา
- ☞ บุคคลในโรงเรียน
- ☞ หน้าที่ของบุคคลในโรงเรียน
- ☞ กฎระเบียบของโรงเรียน
- ☞ ทรัพย์สินสมบัติและการใช้ทรัพยากรของโรงเรียน

วัฒนธรรมในครอบครัว

- ☞ การอยู่ร่วมกัน
- ☞ การกิน การอยู่
- ☞ การแต่งกาย
- ☞ วัฒนธรรมท้องถิ่น วิถีชีวิต

ความสนใจ

- ☞ ศิลปะ นาฏศิลป์
- ☞ ดนตรี
- ☞ สิ่งแวดล้อม
- ☞ กีฬา การออกกำลังกาย

ธรรมชาติ

- ☞ ตัวเรากับธรรมชาติ
- ☞ สังเกตธรรมชาติที่อยู่รอบตัว
- ☞ สำรวจธรรมชาติ
- ☞ สิ่งที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ

ประวัติ

- ☞ ข้อมูลส่วนตัว
- ☞ ประวัติความเป็นมาของครอบครัวที่เกี่ยวข้องกับชุมชน ฯลฯ

ครอบครัว

- ☞ บุคคลในครอบครัว
- ☞ ความสัมพันธ์ของบุคคลในครอบครัว
- ☞ ครอบครัวกับชุมชน (หน้าที่)

กิจกรรมเรียนรู้

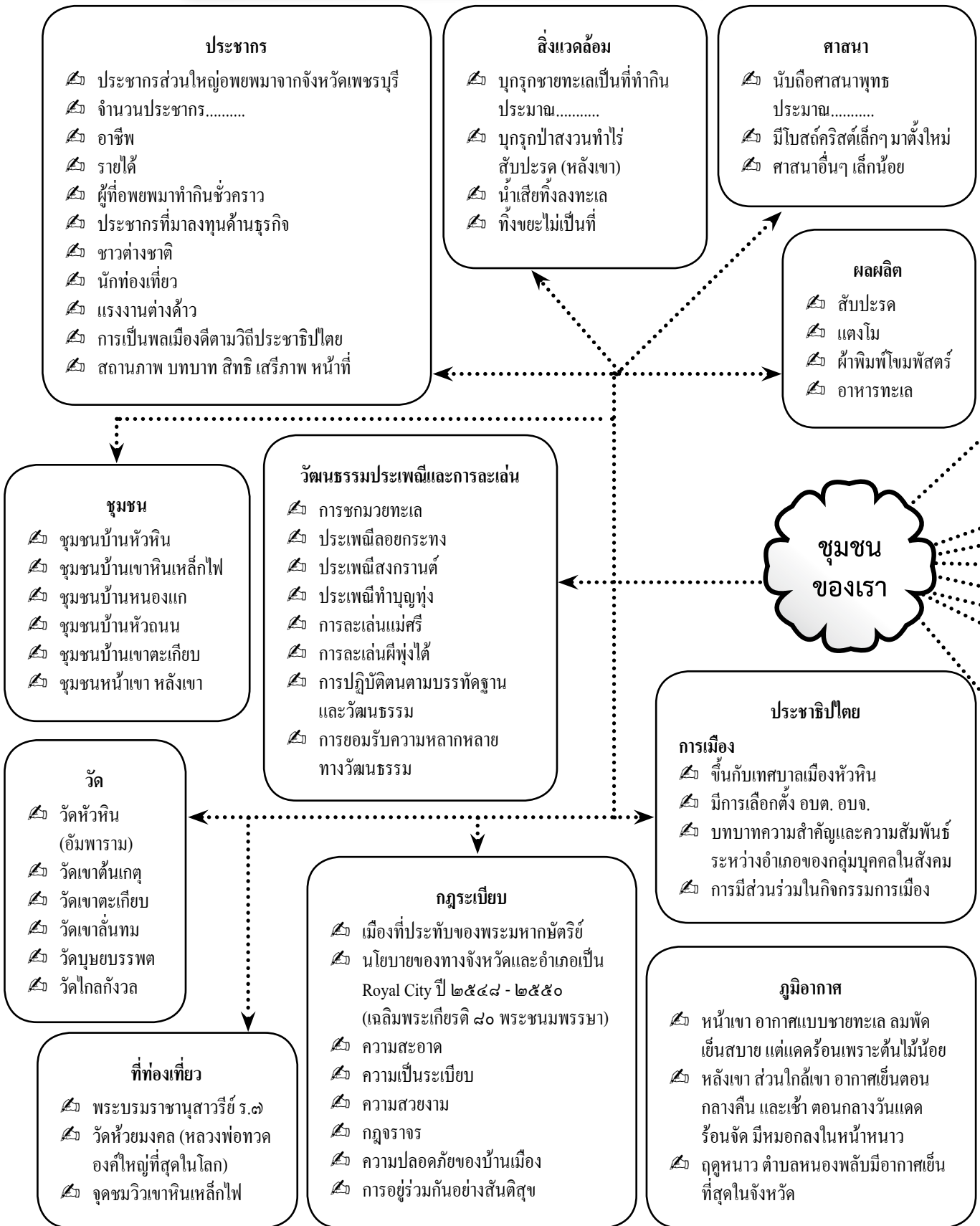
- ☞ การเรียนแบบ (ผู้ปกครอง)
- ☞ การดูพฤติกรรมเป็นตัวอย่าง
- ☞ การสังเกต, สำรวจ, ทดลอง, ซักถาม, คิดวิเคราะห์, อภิปราย, สัมภาษณ์ ฯลฯ

หน้าที่ สิทธิการมีส่วนร่วม

- ☞ หน้าที่ของบุคคลในครอบครัว
- ☞ หน้าที่ของนักเรียนที่มีต่อครอบครัว
- ☞ การเป็นพลเมืองดีตามวิถีชีวิตประชาธิปไตย

ผังมโนทัศน์

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

ระดับชั้น ป.๕ - ๖

ความสำคัญ

- ☞ เป็นที่ประทับ
- ☞ พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๗
- ☞ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลปัจจุบัน
- ☞ พระราชวงศ์ (ป้อมเจ้าจุลฯ)
- ☞ พระราชกรณียกิจ

อาชีพ

- ☞ ทำเกษตรกรรม เช่น ไร่ สับปะรด
- ☞ เลี้ยงสัตว์
- ☞ การประมง

สถาบันพระมหากษัตริย์

- ☞ พระราชวังไกลกังวล
- ☞ พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๗ ฯลฯ
- ☞ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลปัจจุบัน กับโครงการพระราชดำริเริ่มแรก
- ☞ โครงการพระราชดำรินปัจจุบัน (ห้วยมงคล)
- ☞ โครงการพระราชดำริต่างๆ

ประวัติความเป็นมาและประวัติบุคคล

- ☞ ลำดับเหตุการณ์สำคัญในชุมชน เกี่ยวข้องกับประวัติศาสตร์ไทย
- ☞ บุคคลสำคัญๆ ในหัวหิน
- ☞ ผู้ก่อตั้งโรงเรียน (การศึกษา)
- ☞ ผู้ก่อตั้งโรงงานไหมพัสดร์
- ☞ ผู้ริเริ่มการเกษตร - พืชไร
- ☞ นายเทศมนตรีคนแรก
- ☞ ประวัติชุมชน และความเป็นมา
- ☞ โพน กิ่งเพชร นักกีฬาผู้สร้างชื่อเสียง
- ☞ นักเขียนรางวัลซีไรท์
- ☞ เหตุการณ์สำคัญที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาชุมชน
- ☞ แหล่งเรียนรู้ แหล่งค้นคว้า
- ☞ ยกย่องบุคคลที่ปฏิบัติดีเป็นพลเมืองดี
- ☞ วิธีการศึกษาข้อมูลทางประวัติศาสตร์

ที่ตั้ง

- ☞ ส่วนด้านขวานของประเทศไทย
- ☞ มีพื้นที่กว้างที่สุดในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์
- ☞ ติดชายแดนพม่าด้านป่าละอู (เทือกเขาตะนาวศรี)

การเดินทาง - การจราจร

- ☞ เครื่องบิน
- ☞ รถโดยสารประจำทางปรับอากาศ
- ☞ รถรับจ้าง
- ☞ รถยนต์ ฯลฯ

สถานที่สำคัญ

- ☞ พระราชวังไกลกังวล
- ☞ พระบรมราชานุสาวรีย์ รัชกาลที่ ๗
- ☞ หลวงปู่ทวด วัดห้วยมงคล
- ☞ สถานีวิทยุและโทรทัศน์ การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม
- ☞ วิทยาลัยการอาชีพวังไกลกังวล
- ☞ สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตวังไกลกังวล
- ☞ สถานีรถไฟหัวหิน
- ☞ สถานีฝนเทียม

ภูมิประเทศ

- ☞ ฝั่งตะวันออกติดทะเล ตลอดแนวชายหาดมีหาดทรายขาว
- ☞ ฝั่งตะวันตกติดชายแดนแถบประเทศพม่า
- ☞ มีลักษณะเป็นภูเขา (ตะวันตก) และลาดลงชายฝั่งทะเล (ตะวันออก)
- ☞ ดินเป็นดินร่วนปนทราย
- ☞ แหล่งน้ำต่างๆ
- ☞ ป่าชนิดต่างๆ
  - ☞ การสำรวจ
  - ☞ ภาพถ่ายทางอากาศ
  - ☞ การใช้ที่ดิน

เศรษฐกิจ

- ☞ ชุมชนหน้าเขาประกอบธุรกิจค้าขาย ท่องเที่ยว การบริการ มีรายได้ค่อนข้างดี
- ☞ การประมง
- ☞ ชุมชนหลังเขา มีอาชีพทำไร่ ทำสวน รับจ้าง
- ☞ โครงการพระราชดำริ ช่วยให้ประชาชนมีรายได้พอเพียง

ผัง มโนทัศน์

บูรณาการการเรียนรู้ มุ่งสู่การปฏิบัติจริง

- ☞ กลุ่มนักเรียน วาดภาพตนเอง และครอบครัว และหน้าที่ที่ทุกคนปฏิบัติต่อตนเองและครอบครัว
- ☞ สนทนา ซักถาม สรุปความคิดเห็น
- ☞ ครูตั้งคำถามให้นักเรียนตอบ
- ☞ กลุ่มนักเรียนผลัดกัน ถามตอบ เพื่อให้เกิดความคิดความเข้าใจ
- ☞ กลุ่มสรุป เขียนผังความคิดประกอบภาพ ลงสมุดเล่มใหญ่
- ☞ ร้องเพลง และเล่นเกม เกี่ยวกับครอบครัว
- ☞ รวบรวมภาพ บุคคลในครอบครัว ห้องเรียน โรงเรียน
- ☞ จัดทำสมุดภาพ เขียนชื่อ เรื่องราว บทบาท หน้าที่กำกับ
- ☞ ศึกษาจากชีวิตสัตว์บางชนิด เปรียบเทียบ
- ☞ แสดงบทบาทสมมติ บุคคลในครอบครัว
- ☞ เชิดหุ่นเล่าเรื่องราว จากกรณีศึกษา
- ☞ รวบรวมภาพ เพื่อน และผู้ที่นักเรียนยอมรับว่าเป็นกัลยาณมิตร โดยเล่าถึงเหตุการณ์และบทบาทหน้าที่ให้เพื่อนๆ ฟัง

ธรรมชาติ และชีวิตช่วยให้เกิดการเรียนรู้

- ☞ รวบรวมผลงานที่เกิดจากภูมิปัญญาในครอบครัว จัดนิทรรศการ และสนทนาถึงที่มา ความคิด ประโยชน์
- ☞ ศึกษาจากธรรมชาติที่อยู่รอบตัว และบอกความสนใจ ความคิด การพึ่งพาธรรมชาติ ในการดำรงชีวิต
- ☞ ศึกษาประวัติบุคคลสำคัญในท้องถิ่น ในครอบครัว และในชาติที่ภาคภูมิใจ เป็นแบบอย่างในการดำรงชีวิตในครอบครัว
- ☞ รวบรวมข่าว และเหตุการณ์สำคัญ อภิปราย และจัดนิทรรศการ
- ☞ รวบรวมสัญลักษณ์ ภาพ และสิ่งแวดล้อมความเป็นชาติไทย พระมหากษัตริย์ไทย แผนที่ประเทศไทย สนทนา ซักถาม เล่าเรื่อง
- ☞ ร้องเพลงชาติ เพลงสรรเสริญพระบารมี ฯลฯ ที่เกี่ยวกับชนชาติไทย
- ☞ แสดงบทบาทสมมติ เกี่ยวกับการแต่งกายของครอบครัว และคนไทยสมัยต่างๆ วาดภาพจัดนิทรรศการ
- ☞ บอกเหตุการณ์สำคัญของครอบครัว และประเทศชาติ
- ☞ สนทนาเกี่ยวกับ บทบาทหน้าที่ กฎระเบียบ การมีส่วนร่วม การรู้คุณค่าของตนเอง และผู้อื่นในโรงเรียน
- ☞ แบ่งกลุ่มปฏิบัติหน้าที่ในห้องเรียน และโรงเรียน
- ☞ เชื่อมครอบครัวที่เป็นกรณีศึกษา สัมภาษณ์สมาชิกในครอบครัว เพื่อทราบประวัติ บทบาทหน้าที่ การดำเนินชีวิต

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

ระดับชั้น **ป.๔ - ๖**

ตัวเรา

ฝึกทักษะ กระบวนการคิด ผ่านการเรียนรู้

- ☞ สนทนาซักถามเกี่ยวกับ ตัวนักเรียน ชื่อ พ่อแม่ ครอบครัว ศาสนา ความสนใจ ความเชื่อ การทำบุญตักบาตร สวดมนต์ ไหว้พระ
- ☞ ช่วยกันเขียนแผนผังความคิด ครอบครัวของเราและอภิปรายร่วมกัน
- ☞ ศึกษากรณีศึกษา เด็กที่ทำหน้าที่ต่อ พ่อแม่ ครอบครัว จากข่าวลูกกตัญญู หรือหนังสืออ่านประกอบ
- ☞ กลุ่มร่วมกันอภิปราย และสรุปความคิดเห็น
- ☞ ทุกคนบอกเล่าเกี่ยวกับศาสนา ที่ตนนับถือการปฏิบัติตน เช่น ไปทำบุญ ไปวัดตามที่เห็น พ่อแม่ ปู่ย่า ตายาย ปฏิบัติ
- ☞ ฝึกสวดมนต์ สมาธิ คุณภาพ ซีดี เกี่ยวกับพุทธประวัติ
- ☞ สนทนา ซักถาม
- ☞ ช่วยกันเขียนแผนผังความคิด
- ☞ นิมนต์พระมาหรือไปวัด เพื่อปฏิบัติตนตามหน้าที่ชาวพุทธ
- ☞ เชิญวิทยากร ให้ความรู้เรื่อง พุทธประวัติและหลักธรรมเบื้องต้น
- ☞ ฝึกถือศีล ๕ ในวันพระ (วันธรรมสวนะ)
- ☞ ช่วยกันจัดบอร์ด เกี่ยวกับพุทธประวัติและหน้าที่ของชาวพุทธตามวิถีพุทธ

ผัง มโนทัศน์

บูรณาการการเรียนรู้ มุ่งสู่การปฏิบัติจริง

- ☞ กลุ่มนักเรียนจัดบันทึก ข้อมูล (ตัวเลข) ในโรงเรียน ชุมชน รวบรวมภาพเหตุการณ์สำคัญๆ พร้อมวาดภาพระบายสี เรื่องราวน่าสนใจในชุมชน จัดบอร์ด และอธิบายอภิปรายร่วมกัน
- ☞ กลุ่มนักเรียนทำโครงการสำรวจชุมชน ด้านประวัติศาสตร์ เขียนแผนที่ แผนที่สภาพอดีต/ปัจจุบัน (ใช้ภาพ/ภาพวาดประกอบ) รายงานหน้าชั้น อภิปรายและแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับอาชีพ ขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรมและศาสนา ในชุมชนใกล้บ้านตน (ครูควรตั้งคำถามให้เพื่อเป็นแนวทาง)
- ☞ กลุ่มนักเรียน วาดภาพ สัญลักษณ์ของชุมชน จังหวัด ชาติไทย (ธงชาติไทย) ระบายสี
- ☞ ร้องเพลงชาติ เพลงสรรเสริญ และเพลงประจำจังหวัดที่มีความหมายเกี่ยวกับชุมชน
- ☞ เขียนรายงานเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยว คำสนทนากับนักท่องเที่ยวเป็นภาษาไทยและอังกฤษ
- ☞ แสดงบทบาทสมมติเกี่ยวกับการนำเที่ยวเชิงอนุรักษ์
- ☞ รวบรวมกฎระเบียบเกี่ยวกับการจราจร ฝึกใช้กฎจราจร ระเบียบในโรงเรียน

กิจกรรมเรียนรู้ หลากหลาย สื่อการเรียนรู้ปลูกเร้าให้เรียนรู้

- ☞ ร่วมกันวางแผน เพื่อจัดกิจกรรมวันสำคัญ เช่น วันเกิดโรงเรียน วันพบผู้ปกครอง วันสำคัญของชาติ และศาสนา ให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมทุกขั้นตอน
- ☞ ร่วมกันวางแผน เชิญวิทยากรในท้องถิ่นมาพูดเรื่องที่สนใจ/บุคคลตัวอย่าง เล่าถึงอาชีพ การงาน/ความเป็นมาของชุมชน ที่สัมพันธ์กับความเป็นมาของชาติไทย
- ☞ ศึกษา ค้นคว้าจากห้องสมุด เกี่ยวกับลักษณะของการดำเนินชีวิตของชุมชนในอดีต ปัจจุบัน ปัจจัย ผลงาณที่เกิดจากการสร้างสรรค์ทางวัฒนธรรมของชุมชน เช่น งานโครงการศิลปาชีพ และหนึ่งผลิตภัณฑ์หนึ่งตำบล ฯลฯ
- ☞ ดูภาพยนตร์ วีดิทัศน์ หรือดีวีดี ที่เกี่ยวกับภาษาและวัฒนธรรมของชุมชน ประเทศชาติเกี่ยวกับขนบธรรมเนียม วัฒนธรรม การแสดง การละเล่นของไทยต่างๆ แล้ว กลุ่มนักเรียนเขียนรายงาน
- ☞ กลุ่มนักเรียนศึกษาจากธรรมชาติในชุมชน ท้องถิ่น และร่วมอภิปราย เปรียบเทียบ กับสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้น มีส่วนสัมพันธ์เกี่ยวข้องกันอย่างไร (สังเกตจากสิ่งใกล้ตัว)
- ☞ ทักสนศึกษาชุมชน เช่น ชายทะเล ตลาด สะพานปลา ฯลฯ เขียนแผนที่ แผนที่ จัดบันทึกข้อมูลต่างๆ ร่วมกัน อภิปราย ชักถาม สรุปข้อคิดเห็น พร้อมทั้งรวบรวมข่าวจากหนังสือพิมพ์ที่มีข้อความเกี่ยวข้องกัน เก็บไว้เป็นหลักฐานศึกษาต่อไป

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

ระดับชั้น **ป.๔ - ๖**

ชุมชนของเรา

ฝึกทักษะ กระบวนการคิด ผ่านการเรียนรู้

- ☞ ดูภาพหัวหิน (ชุมชน) ในอดีต สนทนาซักถามประวัติความเป็นมา เหตุการณ์สำคัญ ขนบธรรมเนียมประเพณี ภูมิปัญญา สถาบันพระมหากษัตริย์ ฯลฯ
- ☞ สรุปความคิด กลุ่มนักเรียน ช่วยกันเขียนเป็นแผนผังความคิด
- ☞ อภิปรายความคิดเห็นเกี่ยวกับ กฎ กติกา ระเบียบของโรงเรียน หมู่บ้าน ชุมชน ตำบล กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับตนเอง และครอบครัว
- ☞ ครูตั้งคำถาม ให้นักเรียนคิด เปรียบเทียบยกตัวอย่าง กรณีศึกษา
- ☞ ฝึกวิถีชีวิตประชาธิปไตย เลือกตั้งกรรมการทำหน้าที่ต่างๆ ในห้องเรียน และระดับชั้นเรียน
- ☞ แสดงบทบาทสมมติ ในการเลือกตั้งการเมืองท้องถิ่น
- ☞ ศึกษาปฏิทินกับเหตุการณ์สำคัญๆ ในอดีต ปัจจุบัน อนาคต
- ☞ บันทึกเหตุการณ์ของตนเองในสมุดบันทึก สรุปเปรียบเทียบ เวลา และเหตุการณ์
- ☞ ศึกษาประวัติของโรงเรียน ข้อมูลต่างๆ
- ☞ รวบรวมข้อมูลของโรงเรียน ชุมชน จัดระบบตรวจสอบความถูกต้อง
- ☞ ศึกษาหลักธรรมในพุทธศาสนา นำมาใช้ในชีวิตประจำวัน สังคมและชุมชน
- ☞ ฝึกอาราธนาศีล ถวายภัตตาหาร สังฆทาน

ผัง มโนทัศน์

บูรณาการการเรียนรู้ มุ่งสู่การปฏิบัติจริง

- ☞ ฝึกทำบัญชีรับ-จ่าย ประจำวันของตนเอง ครอบครัว
- ☞ ทำโครงการงานเกี่ยวกับการใช้จ่ายของกลุ่มสหกรณ์นักเรียน
- ☞ แสดงบทบาทสมมติ วางแผนการใช้จ่ายของครอบครัว
- ☞ อภิปราย และสรุปข้อคิดเห็น
- ☞ กลุ่มนักเรียนศึกษารายรับรายจ่ายของผู้ผลิตในชุมชน
- ☞ อภิปราย วางแผนการใช้จ่าย พัฒนาเศรษฐกิจของครอบครัว
- ☞ กลุ่มนักเรียนศึกษารวบรวมภาษีที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวัน
- ☞ ศึกษาเกี่ยวกับการบริโภคของบุคคลต่างๆ ในชุมชน เริ่มจากบุคคลในครอบครัวในโรงเรียน
- ☞ ศึกษาเกี่ยวกับสินค้าจำหน่ายที่ร้านโกลเด้น เฟลซ
- ☞ ศึกษาจากราคาอาหาร ปริมาณ คุณภาพ ในโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียน
- ☞ วางแผนจำหน่ายนม อาหารที่เป็นประโยชน์ในโรงเรียน
- ☞ เล่นเกม ฝึกการคิด วางแผน การจัดการ
- ☞ ร้องเพลง และทำกิจกรรมฝึกความสามัคคี

ธรรมชาติและชีวิต ช่วยให้เกิดการเรียนรู้

- ☞ ทักษะศึกษา เกษตรปลอดสารพิษ บริเวณโรงเรียน ศึกษาวิธีวางแผนการปลูก การปฏิบัติงาน การลงทุน ผลผลิต
- ☞ ศึกษาจากรายการการศึกษาทัศน์ และเกษตรทฤษฎีใหม่ สังเกต ชักถาม อภิปราย
- ☞ เชิดหุ่นเกี่ยวกับเกษตรทฤษฎีใหม่
- ☞ ร่วมกิจกรรมชั่วโมงเกษตร ปลูกพืชผัก ปลอดสารพิษ ทำปุ๋ยชีวภาพ
- ☞ เขียนแผนผังไร่นาสวนผสมตามทฤษฎีใหม่ในเนื้อที่ที่กำหนดให้ และจัดบอร์ดนิทรรศการ
- ☞ เขียนแผนที่ชุมชน ซึ่งมีการทำเกษตรกรรม เช่น บริเวณหลังเขา คำนวณพื้นที่เกษตรกรรมเป็นสัดส่วนเท่าใด
- ☞ ประดิษฐ์เครื่องมือวัดทิศทางลม เช่น กังหันกระดาษ ฯลฯ
- ☞ ศึกษาการใช้เข็มทิศ การวัดอุณหภูมิ
- ☞ ศึกษาวิถีชีวิตเกษตรกร ซึ่งทำไร่นาสวนผสม/เกษตรทฤษฎีใหม่ ในการดำรงชีวิต รายรับรายจ่าย สุขภาพ และคุณธรรม
- ☞ เล่นเกม ฝึกคิดวางแผนและจัดการ

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

ระดับชั้น **ป.๔ - ๖**

เศรษฐกิจพอเพียง

ฝึกทักษะ กระบวนการคิด ผ่านการเรียนรู้

- ☞ สนทนา ซักถาม เกี่ยวกับผลผลิตในครัวเรือน ชุมชน รวมทั้งกระบวนการผลิต การปลูกพืชผัก ปลอดภัยในบริเวณโรงเรียน ชุมชน ตลาดสินค้าเกษตร ผลิตภัณฑ์จากภูมิปัญญาชาวบ้าน ฯลฯ
- ☞ รวบรวมข่าว ภาพ วารสาร เกี่ยวกับเกษตรทฤษฎีใหม่ คู่มือเกษตรกร ฯลฯ
กลุ่มนักเรียน ร่วมอภิปราย และเขียนผังความคิดเกี่ยวกับเกษตรทฤษฎีใหม่และเศรษฐกิจพอเพียง
- ☞ กลุ่มนักเรียน แสดงบทบาทสมมติ เกี่ยวกับการสหกรณ์ ลงทุนซื้อของ ขายของ ปั้นผลกำไร ฯลฯ
จัดทำบัญชีรับ - จ่าย และปันผล
- ☞ รวบรวมข่าวเศรษฐกิจเกี่ยวกับการจัดการทรัพยากร การผลิต บริโภค ซื้อขาย แลกเปลี่ยน
รายรับ - รายจ่าย จัดบอร์ด นิทรรศการ
- ☞ กรณีศึกษา ครอบครัวยึดหลักเศรษฐกิจพอเพียง
- ☞ สรุปหลักธรรมเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงจากการสังเกต และศึกษา อภิปรายเกี่ยวกับคุณธรรมที่จำเป็น
- ☞ ฝึกสมาธิ สวดมนต์ อาราธนาศีล ถวายสังฆทาน แผ่เมตตา

ผัง มโนทัศน์

กิจกรรมเรียนรู้ หลากหลายจัดได้ทุกเวลา

- ☞ ฟีกสมาธิ ฟีกและประกวดมารยาทไทย
- ☞ ฟีกกำหนดอิริยาบถในชีวิตประจำวัน
- ☞ ร้องเพลง ประกอบท่าทาง
- ☞ แสดงบทบาทสมมติ/เชิดหุ่น
- ☞ ฟีกสติภาวนา (อำไพ-เทคนิค)
- ☞ เล่นละคร
- ☞ ปลุกฝึงความเมตตา - กรุณา ด้วยกาย วาจา ใจ
- ☞ ได้ว่าที่ พุดปาฐกถา ชื่นชมในผลงาน
- ☞ สำรวจ ตรวจสอบ
- ☞ ศึกษาออกสถานที่
- ☞ เขียนรายงาน วาดรูปประกอบ จัดทำสมุดเล่มเล็ก เล่มใหญ่ จัดป้ายนิเทศ
- ☞ ฟีกตั้งคำถาม (ตามหมวด ๖ ใบ) และตอบคำถาม
- ☞ ฟีกฝนทักษะและกระบวนการคิด
- ☞ ร่วมกันจัดทำสื่อประกอบการเรียนและจัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียน
- ☞ เล่นเกมส่งเสริมความรู้และการสังเกต

ตัวเรา

ธรรมชาติและชีวิตช่วยให้เกิดการเรียนรู้

- ☞ ศึกษา, สังเกต และสำรวจธรรมชาติที่อยู่รอบตัวเรา
- ☞ สังเกตสิ่งที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ และความสมดุลของธรรมชาติ และบันทึกไว้
- ☞ สังเกต ศึกษา ปัญหาที่เกิดขึ้นกับตัวเอง ครอบครัว และชุมชน เกิดขึ้นเพราะอะไร ศึกษาแนวทางแก้ปัญหา
- ☞ ร้องเพลงพัฒนาชีวิต (ศ.อำไพ สุจริตกุล)
- ☞ ฟีกพัฒนาจิตใจ (พระพรหมคุณาภรณ์)
  - ☞ จิตใจมีคุณภาพที่ดีงาม - ใจงาม เมตตา กรุณา นำใจเพื่อแผ่ กตัญญู กตเวทิต์ รัก และเป็นมิตรต่อผู้อื่น
  - ☞ จิตใจมีความสามารถ - ใจสามารถ มีสติดี มีความเพียร มีความอดทน มีความตั้งใจจริง
  - ☞ จิตใจมีสุขภาพดี - ใจดี ร่าเริงเบิกบาน ชื่นชมยินดี ปลอดโปร่ง สงบ ไม่เครียด ชุ่นมัว
- ☞ การปลุกฝึงความเมตตา กรุณา ด้วย กาย วาจา ใจ

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

ระดับชั้น ป.๔ - ๖

แก่นแท้ของการสอน คือการเรียนรู้ของผู้เรียน

- ☞ นักเรียนและครูร่วมกันวางแผนการจัดการเรียนรู้ การดำเนินงานและการประเมินผล
- ☞ ฝึกปฏิบัติตามหน้าที่ของพลเมืองดี ปฏิบัติตนตามกฎระเบียบ ข้อบังคับของโรงเรียน และกฎหมายบ้านเมือง เช่น กฎจราจร
- ☞ กลุ่มนักเรียนทำโครงการ เรื่องประวัติครอบครัว วัฒนธรรมในครอบครัว ความเชื่อบนธรรมเนียม ประเพณี ศาสนา ฯลฯ
- ☞ ศึกษา ค้นคว้า อภิปราย เขียนรายงาน สรุปรายงานหน้าชั้น แลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับหน้าที่ และสิทธิเด็กฯ ศาสนา หลักธรรม คุณธรรม ฯลฯ
- ☞ กลุ่มนักเรียนระดมความคิด เขียนผังความคิด เรื่องกัลยาณมิตร กิจกรรมการเรียนรู้ ธรรมชาติ ประวัติส่วนตัว ครอบครัว ประวัติโรงเรียน ฯลฯ

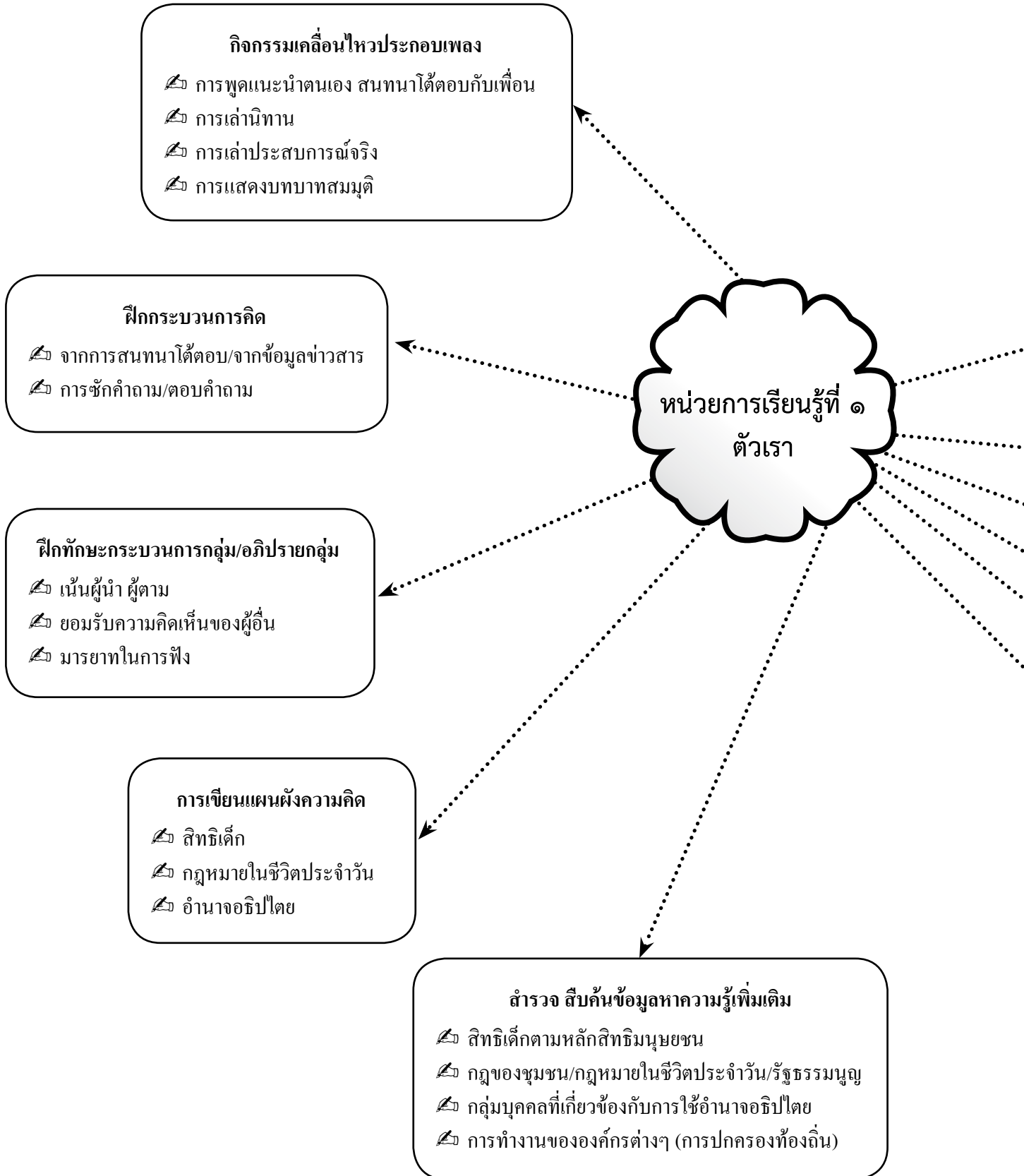
ผู้เรียนมีส่วนร่วมและได้รับการยอมรับ

- ☞ ให้นักเรียนร่วมคิดและเขียนข้อตกลง กฎระเบียบของห้องเรียน โรงเรียน และบ้าน
- ☞ ร่วมแสดงความชื่นชม เมื่อนักเรียนทำดี และประกาศเกียรติคุณ
- ☞ เด็กแต่ละคนมีโอกาสร่วมกิจกรรม และเป็นศูนย์กลางของการเรียน
- ☞ สร้างสิ่งแวดล้อม ที่กระตุ้นการเรียนรู้ด้วยตนเอง
- ☞ ประสานกัลยาณมิตร ครู นักเรียน ผู้ปกครอง
- ☞ เรียนรู้จากกลุ่มให้มากที่สุด และสร้างสรรค์ความรู้ด้วยตัวนักเรียนเอง
- ☞ ให้ความสำคัญ กระบวนการเรียนรู้ไม่มุ่งเฉพาะคำตอบ
- ☞ บทบาทของครูต้องเป็นกันเอง ให้กำลังใจ ประสานงาน กระตุ้น และสนับสนุน
- ☞ บทบาทของนักเรียน ต้องเป็นผู้ลงมือ ค้นหา แสวงหาความรู้ ช่วยเหลือ แลกเปลี่ยนความรู้ แสดงความคิดเห็นอย่างอิสระ รับผิดชอบ และเข้าใจงาน
- ☞ วัดผลหลายด้าน :- ผลงานชิ้นสุดท้าย กระบวนการคิด กระบวนการทำงาน และความรับผิดชอบ
- ☞ ประเมินผลหลากหลายวิธี :- สังเกต ชักถาม พิจารณา ทดสอบ ผลงาน การมีส่วนร่วม ทำงานกลุ่ม

ผัง มโนทัศน์

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

ระดับชั้น ป.๑ - ๖

เน้นคุณธรรมจริยธรรม

- ✔ ปฏิบัติตามค่านิยมพื้นฐาน
- ✔ รู้จักหน้าที่ สิทธิของตนเอง
- ✔ รู้จักประหยัด อดออม เห็นคุณค่าของเงิน
- ✔ มีความซื่อสัตย์ เกรงใจ สามัคคี ความเพียร
- ✔ รู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์

รายงาน/แบบทดสอบ/โครงการงาน

- ✔ บทบาทหน้าที่ของพลเมืองดี
- ✔ องค์กรกับอำนาจอธิปไตย
- ✔ บทบาทหน้าที่ของรัฐบาล
- ✔ ตัวอย่างพลเมืองดี

บันทึกรายรับ - รายจ่าย

- ✔ ของตนเอง
- ✔ ของครอบครัว

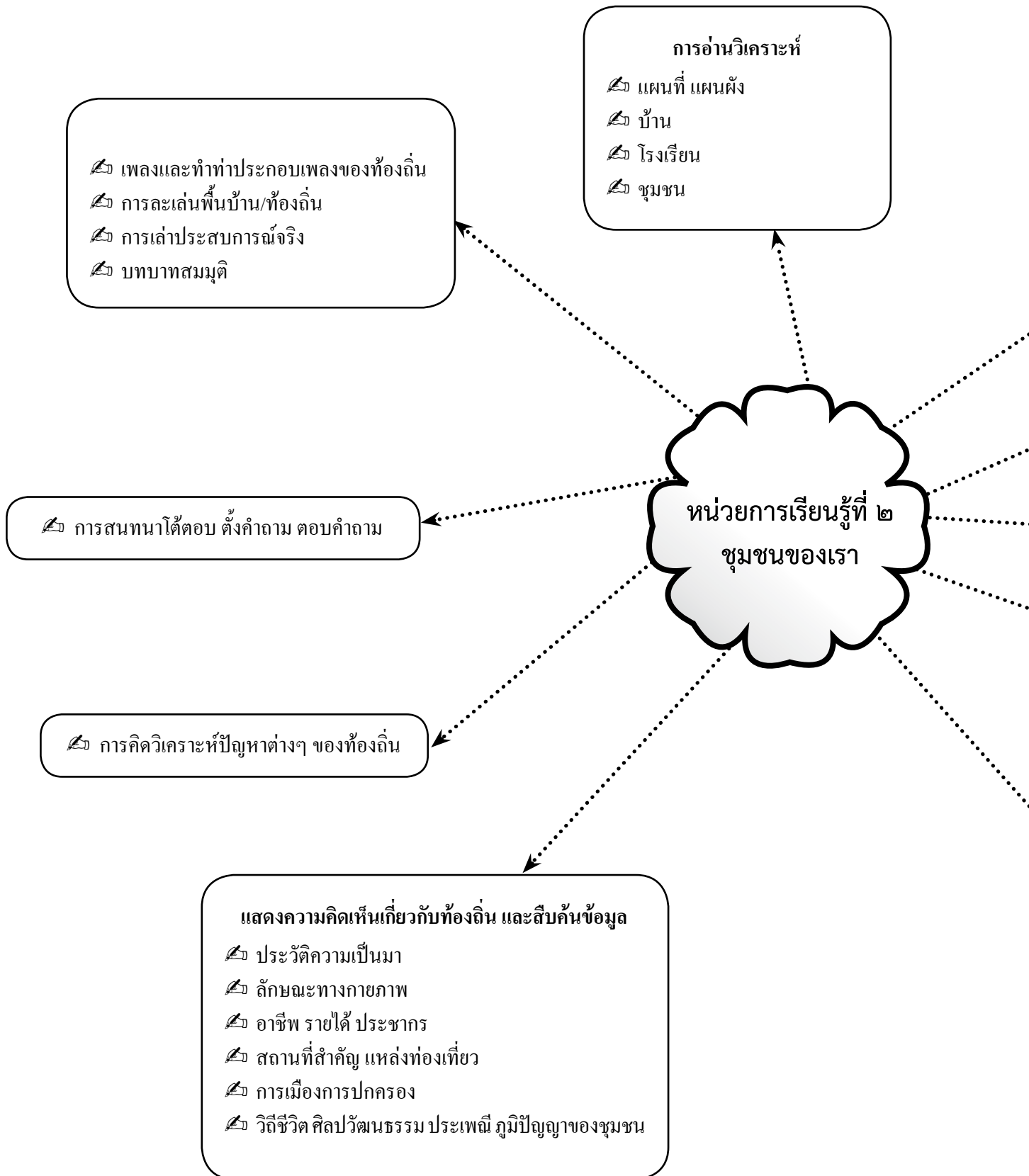
✔ ข่าวและเหตุการณ์ประจำวัน

✔ วันสำคัญของไทย

✔ นำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

ผังมโนทัศน์

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

ระดับชั้น ป.๑ - ๖

วันสำคัญ

- ☞ ทางศาสนา
- ☞ พระมหากษัตริย์

- ☞ ชี้ให้เห็นคุณค่าและความสำคัญของท้องถิ่น
- ☞ รู้จักประวัติความเป็นมาของท้องถิ่น
- ☞ สำนักirkบ้านเกิด
- ☞ รู้จักเรื่องราวในท้องถิ่น
- ☞ สถานที่ท่องเที่ยวในท้องถิ่น
- ☞ สถานที่สำคัญในท้องถิ่น/บุคคลสำคัญในท้องถิ่น

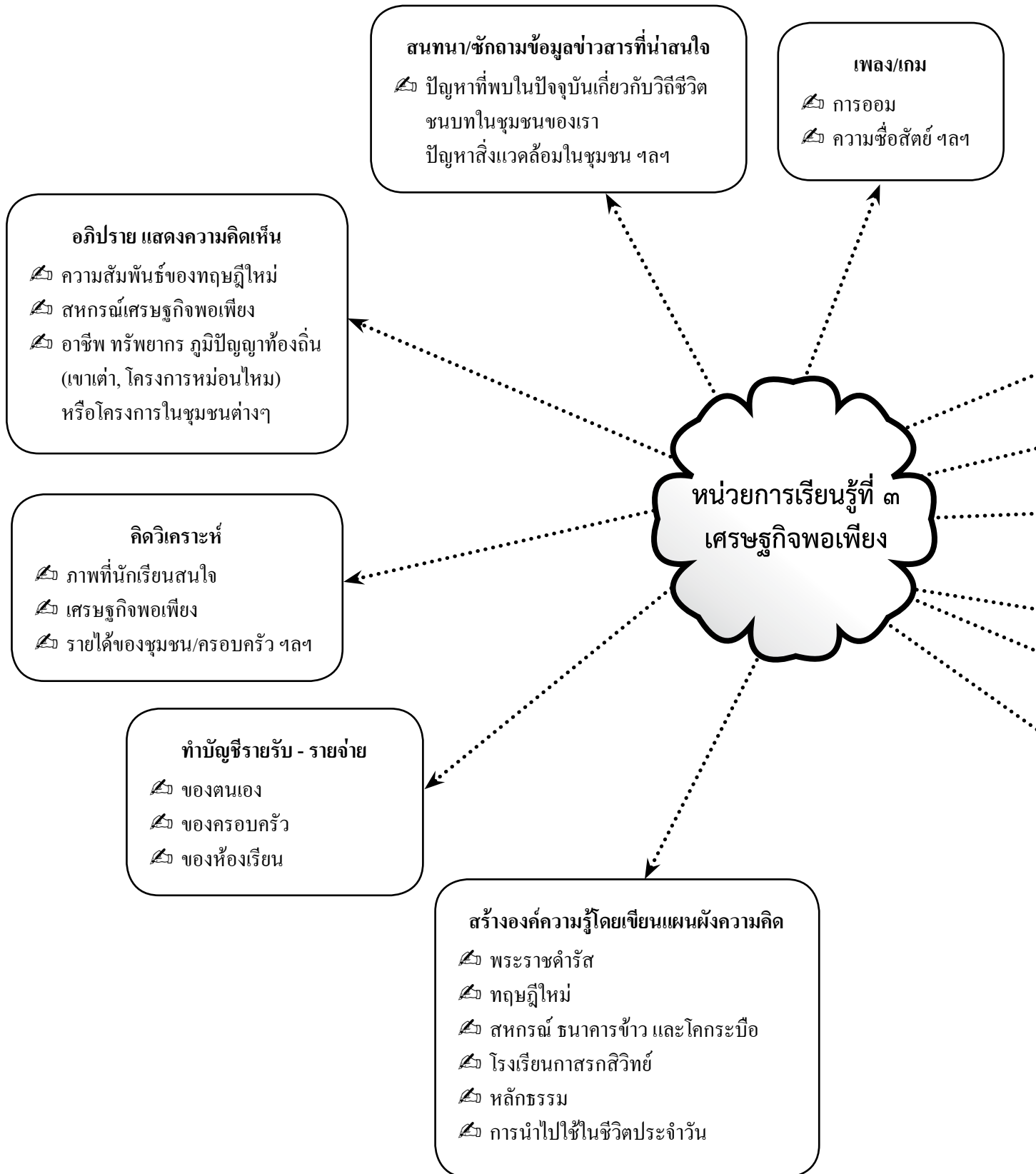
- ☞ รู้รักและรักษาสิ่งแวดล้อมให้เกิดประโยชน์สูงสุด
- ☞ รู้จักใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า
- ☞ ตระหนักถึงคุณค่าและรู้จักรักษาสิ่งแวดล้อม
- ☞ รู้จักอนุรักษ์และส่งเสริมศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณี ตลอดจนภูมิปัญญาท้องถิ่น

- ☞ นิทานพื้นบ้าน
- ☞ ข่าวเหตุการณ์
- ☞ ข้อมูลต่างๆ เกี่ยวกับท้องถิ่น

- ☞ ใช้กระบวนการกลุ่มแสดงความคิดเห็น
- ☞ การบรรยาย สาธิตการเล่นพื้นบ้าน
- ☞ ทำรายงาน/โครงการ
- ☞ แพนผังความคิดแหล่งท่องเที่ยว
- ☞ แบบทดสอบ
- ☞ จัดนิทรรศการแสดงผลงาน
- ☞ ส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น

ผัง มโนทัศน์

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

ระดับชั้น ป.๕-๖

ค้นคว้า สืบค้นข้อมูล

- ☞ ทรัพยากรในท้องถิ่น ภูมิปัญญาท้องถิ่น
- ☞ พื้นที่ตัวอย่างที่ทำเศรษฐกิจพอเพียง
- ☞ โครงการพระราชดำรินชุมชน
- ☞ ประวัตินบุคคลสำคัญเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง

ทำโครงการ/รายงาน/แบบประเมิน

- ☞ พระราชดำรัสเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง
- ☞ ทฤษฎีใหม่
- ☞ การนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน
- ☞ พระราชกรณียกิจ, ทศพิธราชธรรม

ข่าวและชีวิตประจำวัน

- ☞ เกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง

เน้นคุณธรรมจริยธรรม

- ☞ ประหยัดอดออม
- ☞ พึ่งตนเอง
- ☞ ขยันหมั่นเพียร
- ☞ รู้จักสามัคคี
- ☞ ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น
- ☞ สันโดษ, แบ่งปัน

อ่านวิเคราะห์ข้อมูลข่าวสาร

- ☞ เกี่ยวกับเกษตรกรและชีวิตแบบเศรษฐกิจพอเพียง

อ่านวิเคราะห์พระราชดำริของ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ

- ☞ เกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง
- ☞ การพัฒนาทรัพยากรป่าไม้/แหล่งน้ำ ดิน (โครงการพระราชดำริที่ยึดหลักเศรษฐกิจพอเพียง เช่น โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ห้วยทราย, หุบกระพง ชั่งห้วยมัน และอื่นๆ ฯลฯ)

หน่วยการเรียนรู้

กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา
และวัฒนธรรม

ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔

จำนวนหน่วยการเรียนรู้ ๓ หน่วย เวลา ๓๘ ชั่วโมง

หน่วยการเรียนรู้ที่	ชื่อหน่วยการเรียนรู้	เวลา (ชั่วโมง)
๑	ตัวเรา	๒๒
	- สาระการเรียนรู้/ทดสอบก่อนเรียน	๑
	- พุทธประวัติ ๑	๑
	- พุทธประวัติ ๒	๑
	- วันวิสาขบูชา	๑
	- พุทธประวัติ (ตรีสูตร)	๑
	- พุทธประวัติ (การประกาศธรรม)	๑
	- พุทธประวัติ (แต่งตั้งอัครสาวก)	๑
	- พุทธประวัติ (แสดงโอวาทปาติโมกข์)	๑
	- พระรัตนตรัย	๑
	- หลักธรรม (พระพุทธานุ ๓)	๑
	- หลักธรรม (ศรัทธา ๔)	๑
	- หลักธรรม (ไตรสิกขา)	๑
	- หลักธรรม (โอวาท ๓)	๑
	- พุทธศาสนสุภาษิต	๑
	- พุทธสาวก (พระอรุเวลกัสสปะ)	๑
	- ชาดก (กัณฐิกชาดก)	๑
	- ชาดก (มหาอุกกุสชาดก)	๑
	- ชาวพุทธตัวอย่าง (พระบรมราชาชนก)	๑
	- ชาวพุทธตัวอย่าง (พระบรมราชาชนนี)	๑
	- ศาสดาของศาสนา	๑
	- วันสำคัญทางพระพุทธศาสนา (วันอาสาฬหบูชา/เข้าพรรษา)	๑

หน่วยการเรียนรู้ที่	ชื่อหน่วยการเรียนรู้	เวลา (ชั่วโมง)
๒	ชุมชนของเรา - พลเมืองดีตามวิถีประชาชนไทย - วันแม่แห่งชาติ - การเป็นผู้นำ ผู้ตามที่ดี - สิทธิเด็ก - อำนาจอธิปไตย - การปกครองระบอบประชาธิปไตย - การเลือกตั้ง - สถาบันพระมหากษัตริย์กับสังคมไทย	๘ ๑ ๑ ๑ ๑ ๑ ๑ ๑ ๑
๓	เศรษฐกิจพอเพียง - เศรษฐกิจพอเพียง - เศรษฐกิจพอเพียงกับนักเรียน - อาชีพ สินค้า และบริการในชุมชน - ความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจในชุมชน - สิทธิพื้นฐาน หลักการและวิธีการเลือกบริโภค - เงินและหน้าที่ของเงิน - สกุลเงินที่สำคัญ - ทบทุนและประเมินผล	๘ ๑ ๑ ๑ ๑ ๑ ๑ ๑
รวม		๓๘

กำหนดการเรียนรู้รายชั่วโมง และสิ่งที่โรงเรียนปลายทางต้องเตรียม

กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔

ครั้งที่	วัน/เดือน/ปี เวลา	จำนวน ชั่วโมง	เรื่องที่สอน	มาตรฐาน การเรียนรู้/ตัวชี้วัด	สิ่งที่ ร.ร.ปลายทาง ต้องเตรียม (ครู/นักเรียน)
๑	๑๗ พ.ค. ๕๕ ๑๐.๓๐ - ๑๑.๓๐ น.	๑/๖๐	หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ ตัวเรา สาระการเรียนรู้/ทดสอบก่อนเรียน		- แบบประเมินผล
๒	๒๒ พ.ค. ๕๕ ๐๘.๓๐ - ๐๙.๓๐ น.	๑/๖๐	ความสำคัญทางศาสนา	ส ๑.๑ ป. ๔/๒	- แบบเรียนสังคมศึกษาฯ - สมุดบันทึก ใบงาน
๓	๒๔ พ.ค. ๕๕ ๑๐.๓๐ - ๑๑.๓๐ น.	๑/๖๐	พุทธประวัติ ๑	ส ๑.๑ ป. ๔/๑	- แบบเรียนสังคมศึกษาฯ - สมุดบันทึก ใบงาน
๔	๒๕ พ.ค. ๕๕ ๐๘.๓๐ - ๐๙.๓๐ น.	๑/๖๐	พุทธประวัติ ๒	ส ๑.๑ ป. ๔/๑	- แบบเรียนสังคมศึกษาฯ - สมุดบันทึก ใบงาน
๕	๓๑ พ.ค. ๕๕ ๑๐.๓๐ - ๑๑.๓๐ น.	๑/๖๐	วันวิสาขบูชา	ส ๑.๑ ป. ๔/๒	- แบบเรียนสังคมศึกษาฯ - สมุดบันทึก ใบงาน
๖	๕ มิ.ย. ๕๕ ๐๘.๓๐ - ๐๙.๓๐ น.	๑/๖๐	พุทธประวัติ (ตรัสรู้)	ส ๑.๑ ป. ๔/๓	- แบบเรียนสังคมศึกษาฯ - สมุดบันทึก ใบงาน
๗	๗ มิ.ย. ๕๕ ๑๐.๓๐ - ๑๑.๓๐ น.	๑/๖๐	พุทธประวัติ (การประกาศธรรม)	ส ๑.๑ ป. ๔/๓	- แบบเรียนสังคมศึกษาฯ - สมุดบันทึก ใบงาน
๘	๑๒ มิ.ย. ๕๕ ๐๘.๓๐ - ๐๙.๓๐ น.	๑/๖๐	พุทธประวัติ (แต่งตั้งอัครสาวก)	ส ๑.๑ ป. ๔/๒	- แบบเรียนสังคมศึกษาฯ - สมุดบันทึก ใบงาน
๙	๑๔ มิ.ย. ๕๕ ๑๐.๓๐ - ๑๑.๓๐ น.	๑/๖๐	พุทธประวัติ (แสดงโอวาทปาติโมกข์)	ส ๑.๑ ป. ๔/๔	- แบบเรียนสังคมศึกษาฯ - สมุดบันทึก ใบงาน
๑๐	๑๕ มิ.ย. ๕๕ ๐๘.๓๐ - ๐๙.๓๐ น.	๑/๖๐	พระรัตนตรัย	ส ๑.๑ ป. ๔/๔	- แบบเรียนสังคมศึกษาฯ - สมุดบันทึก ใบงาน
๑๑	๒๑ มิ.ย. ๕๕ ๑๐.๓๐ - ๑๑.๓๐ น.	๑/๖๐	หลักธรรม (พระพุทธคุณ ๓)	ส ๑.๑ ป. ๔/๔	- แบบเรียนสังคมศึกษาฯ - สมุดบันทึก ใบงาน
๑๒	๒๖ มิ.ย. ๕๕ ๐๘.๓๐ - ๐๙.๓๐ น.	๑/๖๐	หลักธรรม (สรีรภาพ ๔)	ส ๑.๑ ป. ๔/๔	- แบบเรียนสังคมศึกษาฯ - สมุดบันทึก ใบงาน

กำหนดการเรียนรู้รายชั่วโมง และสิ่งที่โรงเรียนปลายทางต้องเตรียม

กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔

ครั้งที่	วัน/เดือน/ปี เวลา	จำนวน ชั่วโมง	เรื่องที่สอน	มาตรฐาน การเรียนรู้/ตัวชี้วัด	สิ่งที่ ร.ร.ปลายทาง ต้องเตรียม (ครู/นักเรียน)
๑๓	๒๘ มิ.ย. ๕๕ ๑๐.๓๐ - ๑๑.๓๐ น.	๑/๖๐	หลักธรรม (ไตรสิกขา)	ส ๑.๑ ป. ๔/๓	- แบบเรียนสังคมศึกษา - สมุดบันทึก ใบงาน
๑๔	๓ ก.ค. ๕๕ ๐๘.๓๐ - ๐๙.๓๐ น.	๑/๖๐	หลักธรรม (โอวาท ๓)	ส ๑.๑ ป. ๔/๔	- แบบเรียนสังคมศึกษา - สมุดบันทึก ใบงาน
๑๕	๕ ก.ค. ๕๕ ๑๐.๓๐ - ๑๑.๓๐ น.	๑/๖๐	พุทธศาสนสุภาษิต	ส ๑.๑ ป. ๔/๓	- แบบเรียนสังคมศึกษา - สมุดบันทึก ใบงาน
๑๖	๑๐ ก.ค. ๕๕ ๐๘.๓๐ - ๐๙.๓๐ น.	๑/๖๐	พุทธสาวก (พระอรุณเวลกัสสปะ)	ส ๑.๑ ป. ๔/๓	- แบบเรียนสังคมศึกษา - สมุดบันทึก ใบงาน
๑๗	๑๒ ก.ค. ๕๕ ๑๐.๓๐ - ๑๑.๓๐ น.	๑/๖๐	ชาดก (กุกกุฏกษัตริย์)	ส ๑.๑ ป. ๔/๓	- แบบเรียนสังคมศึกษา - สมุดบันทึก ใบงาน
๑๘	๑๗ ก.ค. ๕๕ ๐๘.๓๐ - ๐๙.๓๐ น.	๑/๖๐	ชาดก (มหาอุกกุฏชาดก)	ส ๒.๑ ป. ๔/๑	- แบบเรียนสังคมศึกษา - สมุดบันทึก ใบงาน
๑๙	๑๙ ก.ค. ๕๕ ๑๐.๓๐ - ๑๑.๓๐ น.	๑/๖๐	ชาวพุทธตัวอย่าง (พระบรมราชชนก)	ส ๒.๑ ป. ๔/๑	- แบบเรียนสังคมศึกษา - สมุดบันทึก ใบงาน
๒๐	๒๔ ก.ค. ๕๕ ๐๘.๓๐ - ๐๙.๓๐ น.	๑/๖๐	ชาวพุทธตัวอย่าง (พระบรมราชชนนี)	ส ๒.๑ ป. ๔/๑	- แบบเรียนสังคมศึกษา - สมุดบันทึก ใบงาน
๒๑	๒๖ ก.ค. ๕๕ ๑๐.๓๐ - ๑๑.๓๐ น.	๑/๖๐	ศาสดาของศาสนา	ส ๒.๑ ป. ๔/๑	- แบบเรียนสังคมศึกษา - สมุดบันทึก ใบงาน
๒๒	๓๑ ก.ค. ๕๕ ๐๘.๓๐ - ๐๙.๓๐ น.	๑/๖๐	วันสำคัญทางพระพุทธศาสนา (วันอาสาฬหบูชา/เข้าพรรษา)	ส ๑.๑ ป. ๔/๓	- แบบเรียนสังคมศึกษา - สมุดบันทึก ใบงาน
วันหยุดสัปดาห์ที่ ๒ สิงหาคม ๒๕๕๕ หยุดวันอาสาฬหบูชา					
๒๓	๓ ส.ค. ๕๕ ๐๘.๓๐ - ๐๙.๓๐ น.	๑/๖๐	หน่วยการเรียนรู้ที่ ๒ ชุมชนของเรา พลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย	ส ๒.๑ ป. ๔/๒	- แบบเรียนสังคมศึกษา - สมุดบันทึก ใบงาน

กำหนดการเรียนรู้รายชั่วโมง และสิ่งที่โรงเรียนปลายทางต้องเตรียม

กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔

ครั้งที่	วัน/เดือน/ปี เวลา	จำนวน ชั่วโมง	เรื่องที่สอน	มาตรฐาน การเรียนรู้/ตัวชี้วัด	สิ่งที่ ร.ร.ปลายทาง ต้องเตรียม (ครู/นักเรียน)
๒๔	๘ ส.ค. ๕๕ ๑๐.๓๐ - ๑๑.๓๐ น.	๑/๖๐	วันแม่แห่งชาติ	ส ๒.๑ ป. ๔/๓	- แบบเรียนสังคมศึกษาฯ - สมุดบันทึก ใบงาน
๒๕	๑๔ ส.ค. ๕๕ ๐๘.๓๐ - ๐๙.๓๐ น.	๑/๖๐	การเป็นผู้นำผู้ตามที่ดี	ส ๒.๑ ป. ๔/๓	- แบบเรียนสังคมศึกษาฯ - สมุดบันทึก ใบงาน
๒๖	๑๖ ส.ค. ๕๕ ๑๐.๓๐ - ๑๑.๓๐ น.	๑/๖๐	สิทธิเด็ก	ส ๒.๒ ป. ๔/๑	- แบบเรียนสังคมศึกษาฯ - สมุดบันทึก ใบงาน
๒๗	๒๑ ส.ค. ๕๕ ๐๘.๓๐ - ๐๙.๓๐ น.	๑/๖๐	อำนาจอธิปไตย	ส ๒.๒ ป. ๔/๑	- แบบเรียนสังคมศึกษาฯ - สมุดบันทึก ใบงาน
๒๘	๒๓ ส.ค. ๕๕ ๑๐.๓๐ - ๑๑.๓๐ น.	๑/๖๐	การปกครองระบอบประชาธิปไตย	ส ๒.๒ ป. ๔/๑	- แบบเรียนสังคมศึกษาฯ - สมุดบันทึก ใบงาน
๒๙	๒๘ ส.ค. ๕๕ ๐๘.๓๐ - ๐๙.๓๐ น.	๑/๖๐	การเลือกตั้ง	ส ๒.๑ ป. ๔/๓	- แบบเรียนสังคมศึกษาฯ - สมุดบันทึก ใบงาน
๓๐	๓๐ ส.ค. ๕๕ ๑๐.๓๐ - ๑๑.๓๐ น.	๑/๖๐	สถาบันพระมหากษัตริย์กับสังคมไทย	ส ๓.๑ ป. ๔/๑	- แบบเรียนสังคมศึกษาฯ - สมุดบันทึก ใบงาน
๓๑	๔ ก.ย. ๕๕ ๐๘.๓๐ - ๐๙.๓๐ น.	๑/๖๐	หน่วยการเรียนรู้ที่ ๓ เศรษฐกิจพอเพียง เศรษฐกิจพอเพียง	ส ๓.๒ ป. ๔/๑	- แบบเรียนสังคมศึกษาฯ - สมุดบันทึก ใบงาน
๓๒	๖ ก.ย. ๕๕ ๑๐.๓๐ - ๑๑.๓๐ น.	๑/๖๐	เศรษฐกิจพอเพียงกับนักเรียน	ส ๓.๒ ป. ๔/๑	- แบบเรียนสังคมศึกษาฯ - สมุดบันทึก ใบงาน
๓๓	๑๑ ก.ย. ๕๕ ๐๘.๓๐ - ๐๙.๓๐ น.	๑/๖๐	อาชีพ สินค้า และบริการในชุมชน	ส ๓.๒ ป. ๔/๑	- แบบเรียนสังคมศึกษาฯ - สมุดบันทึก ใบงาน
๓๔	๑๓ ก.ย. ๕๕ ๑๐.๓๐ - ๑๑.๓๐ น.	๑/๖๐	ความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจในชุมชน	ส ๓.๒ ป. ๔/๑	- แบบเรียนสังคมศึกษาฯ - สมุดบันทึก ใบงาน
๓๕	๑๘ ก.ย. ๕๕ ๐๘.๓๐ - ๐๙.๓๐ น.	๑/๖๐	สิทธิพื้นฐาน หลักการและวิธีการเลือกบริโภค	ส ๓.๑ ป. ๔/๑	- แบบเรียนสังคมศึกษาฯ - สมุดบันทึก ใบงาน

กำหนดการเรียนรู้รายชั่วโมง และสิ่งที่โรงเรียนปลายทางต้องเตรียม

กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔

ครั้งที่	วัน/เดือน/ปี เวลา	จำนวน ชั่วโมง	เรื่องที่สอน	มาตรฐาน การเรียนรู้/ตัวชี้วัด	สิ่งที่ ร.ร.ปลายทาง ต้องเตรียม (ครู/นักเรียน)
๓๖	๒๐ ก.ย. ๕๕ ๑๐.๓๐ - ๑๑.๓๐ น.	๑/๖๐	เงินและหน้าที่ของเงิน	ส ๓.๒ ป. ๔/๓	- แบบเรียนสังคมศึกษาฯ - สมุดบันทึก ไปงาน
๓๗	๒๕ ก.ย. ๕๕ ๐๘.๓๐ - ๐๙.๓๐ น.	๑/๖๐	สกุลเงินที่สำคัญ	ส ๓.๒ ป. ๔/๒	- แบบเรียนสังคมศึกษาฯ - สมุดบันทึก
๓๘	๒๗ ก.ย. ๕๕ ๑๐.๓๐ - ๑๑.๓๐ น.	๑/๖๐	ทบทวนและประเมินผล		- แบบประเมินผล

หน่วยการเรียนรู้

กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕

จำนวนหน่วยการเรียนรู้ ๓ หน่วย เวลา ๓๙ ชั่วโมง

หน่วยการเรียนรู้ที่	ชื่อหน่วยการเรียนรู้	เวลา (ชั่วโมง)
๑	<p>ตัวเรา</p> <ul style="list-style-type: none"> - พุทธประวัติ ๑ - พุทธประวัติ ๒ - พุทธประวัติ ๓ - ชาดก - พุทธสาวก ๑ - วันสำคัญทางพุทธศาสนา (วันวิสาขบูชา) - พุทธสาวก ๒ - พระไตรปิฎก - หลักธรรม ๑ - หลักธรรม ๒ - หลักธรรม ๓ - หลักธรรม ๔ - มงคล ๓๘ - หลักธรรมของศาสนาอื่น (๑) - หลักธรรมของศาสนาอื่น (๒) 	<p>๑๕</p> <p>๑</p> <p>๑</p> <p>๑</p> <p>๑</p> <p>๑</p> <p>๑</p> <p>๑</p> <p>๑</p> <p>๑</p> <p>๑</p> <p>๑</p> <p>๑</p> <p>๑</p> <p>๑</p> <p>๑</p> <p>๑</p>

หน่วยการเรียนรู้ที่	ชื่อหน่วยการเรียนรู้	เวลา (ชั่วโมง)
๒	ชุมชนของเรา - สถานภาพและบทบาท - สิทธิและเสรีภาพ - หน้าที่ของพลเมืองดี - พลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย - สิทธิเด็ก - การปกครองส่วนท้องถิ่น (อบต.) - การปกครองส่วนท้องถิ่น (อบจ.) - วันสำคัญของพุทธศาสนา - การปกครองส่วนท้องถิ่น (เทศบาล) - วันแม่แห่งชาติ - การปกครองส่วนท้องถิ่น (พทยา) - การปกครองส่วนท้องถิ่น (กทม.) - บทบาทและหน้าที่ของผู้บริหารท้องถิ่น - การปกครองส่วนท้องถิ่นกับการพัฒนา	๑๔ ๑ ๑ ๑ ๑ ๑ ๑ ๑ ๑ ๑ ๑ ๑ ๑ ๑ ๑
๓	เศรษฐกิจพอเพียง - ปัจจัยการผลิต - การบริโภคสินค้าและบริการ - เศรษฐกิจพอเพียง - ตัวเรากับเศรษฐกิจพอเพียง - ทฤษฎีใหม่กับเศรษฐกิจพอเพียง - สหกรณ์กับเศรษฐกิจพอเพียง - โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ - สถาบันการเงิน - เงินๆ ทองๆ (สินเชื่อ) - ทบทุนและประเมินผล	๑๐ ๑ ๑ ๑ ๑ ๑ ๑ ๑ ๑ ๑
รวม		๓๕

กำหนดการเรียนรู้รายชั่วโมง และสิ่งที่โรงเรียนปลายทางต้องเตรียม

กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕

ครั้งที่	วัน/เดือน/ปี เวลา	จำนวน ชั่วโมง	เรื่องที่สอน	มาตรฐาน การเรียนรู้/ตัวชี้วัด	สิ่งที่ ร.ร.ปลายทาง ต้องเตรียม (ครู/นักเรียน)
๑	๑๖ พ.ค. ๕๕ ๑๒.๓๐ - ๑๓.๓๐ น.	๑/๖๐	หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ ตัวเรา พุทธประวัติ ๑	ส ๑.๑ ป. ๕/๒	- แบบเรียนสังคมศึกษา - ใบความรู้ ใบงาน
๒	๑๗ พ.ค. ๕๕ ๐๙.๓๐ - ๑๐.๓๐ น.	๑/๖๐	พุทธประวัติ ๒	ส ๑.๑ ป. ๕/๒	- แบบเรียนสังคมศึกษา - ใบความรู้ ใบงาน
๓	๒๓ พ.ค. ๕๕ ๑๒.๓๐ - ๑๓.๓๐ น.	๑/๖๐	พุทธประวัติ ๓	ส ๑.๑ ป. ๕/๒	- แบบเรียนสังคมศึกษา - ใบความรู้ ใบงาน
๔	๒๕ พ.ค. ๕๕ ๐๙.๓๐ - ๑๐.๓๐ น.	๑/๖๐	ชาดก	ส ๑.๑ ป. ๕/๓	- แบบเรียนสังคมศึกษา - ใบความรู้ ใบงาน
๕	๓๐ พ.ค. ๕๕ ๑๒.๓๐ - ๑๓.๓๐ น.	๑/๖๐	พุทธสาวก ๑	ส ๑.๑ ป. ๕/๓	- แบบเรียนสังคมศึกษา - ใบความรู้ ใบงาน
๖	๑ มิ.ย. ๕๕ ๐๙.๓๐ - ๑๐.๓๐ น.	๑/๖๐	วันสำคัญทางพุทธศาสนา (วันวิสาขบูชา)	ส ๑.๑ ป. ๕/๓	- แบบเรียนสังคมศึกษา - ใบความรู้ ใบงาน
๗	๖ มิ.ย. ๕๕ ๑๒.๓๐ - ๑๓.๓๐ น.	๑/๖๐	พุทธสาวก ๒	ส ๑.๑ ป. ๕/๓	- แบบเรียนสังคมศึกษา - ใบความรู้ ใบงาน
๘	๘ มิ.ย. ๕๕ ๐๙.๓๐ - ๑๐.๓๐ น.	๑/๖๐	พระไตรปิฎก	ส ๑.๑ ป. ๕/๔	- แบบเรียนสังคมศึกษา - ใบความรู้ ใบงาน
๙	๑๓ มิ.ย. ๕๕ ๑๒.๓๐ - ๑๓.๓๐ น.	๑/๖๐	หลักธรรม ๑	ส ๑.๑ ป. ๕/๕	- แบบเรียนสังคมศึกษา - ใบความรู้ ใบงาน
๑๐	๑๕ มิ.ย. ๕๕ ๐๙.๓๐ - ๑๐.๓๐ น.	๑/๖๐	หลักธรรม ๒	ส ๑.๑ ป. ๕/๕	- แบบเรียนสังคมศึกษา - ใบความรู้ ใบงาน
๑๑	๒๐ มิ.ย. ๕๕ ๑๒.๓๐ - ๑๓.๓๐ น.	๑/๖๐	หลักธรรม ๓	ส ๑.๑ ป. ๕/๕	- แบบเรียนสังคมศึกษา - ใบความรู้ ใบงาน
๑๒	๒๒ มิ.ย. ๕๕ ๐๙.๓๐ - ๑๐.๓๐ น.	๑/๖๐	หลักธรรม ๔	ส ๑.๑ ป. ๕/๕	- แบบเรียนสังคมศึกษา - ใบความรู้ ใบงาน

กำหนดการเรียนรู้รายชั่วโมง และสิ่งที่โรงเรียนปลายทางต้องเตรียม

กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕

ครั้งที่	วัน/เดือน/ปี เวลา	จำนวน ชั่วโมง	เรื่องที่สอน	มาตรฐาน การเรียนรู้/ตัวชี้วัด	สิ่งที่ ร.ร.ปลายทาง ต้องเตรียม (ครู/นักเรียน)
๑๓	๒๓ มิ.ย. ๕๕ ๑๒.๓๐ - ๑๓.๓๐ น.	๑/๖๐	มงคล ๓๘	ส ๑.๑ ป. ๕/๕	- แบบเรียนสังคมศึกษา - ใบความรู้ ใบงาน
๑๔	๒๕ มิ.ย. ๕๕ ๐๕.๓๐ - ๑๐.๓๐ น.	๑/๖๐	หลักกรรมของศาสนาอื่น (๑)	ส ๒.๑ ป. ๕/๘	- แบบเรียนสังคมศึกษา - ใบความรู้ ใบงาน
๑๕	๔ ก.ค. ๕๕ ๑๒.๓๐ - ๑๓.๓๐ น.	๑/๖๐	หลักกรรมของศาสนาอื่น (๒)	ส ๒.๑ ป. ๕/๘	- แบบเรียนสังคมศึกษา - ใบความรู้ ใบงาน
๑๖	๖ ก.ค. ๕๕ ๐๕.๓๐ - ๑๐.๓๐ น.	๑/๖๐	หน่วยการเรียนรู้ที่ ๒ ชุมชนของเรา สถานภาพและบทบาท	ส ๒.๑ ป. ๕/๑	- แบบเรียนสังคมศึกษา - ใบความรู้ ใบงาน
๑๗	๑๑ ก.ค. ๕๕ ๑๒.๓๐ - ๑๓.๓๐ น.	๑/๖๐	สิทธิและเสรีภาพ	ส ๒.๑ ป. ๕/๑	- แบบเรียนสังคมศึกษา - ใบความรู้ ใบงาน
๑๘	๑๓ ก.ค. ๕๕ ๐๕.๓๐ - ๑๐.๓๐ น.	๑/๖๐	หน้าที่ของพลเมืองดี	ส ๒.๑ ป. ๕/๑	- แบบเรียนสังคมศึกษา - ใบความรู้ ใบงาน
๑๙	๑๘ ก.ค. ๕๕ ๑๒.๓๐ - ๑๓.๓๐ น.	๑/๖๐	พลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย	ส ๒.๑ ป. ๕/๑	- แบบเรียนสังคมศึกษา - ใบความรู้ ใบงาน
๒๐	๒๐ ก.ค. ๕๕ ๐๕.๓๐ - ๑๐.๓๐ น.	๑/๖๐	สิทธิเด็ก	ส ๒.๑ ป. ๕/๓	- แบบเรียนสังคมศึกษา - ใบความรู้ ใบงาน
๒๑	๒๕ ก.ค. ๕๕ ๑๒.๓๐ - ๑๓.๓๐ น.	๑/๖๐	การปกครองส่วนท้องถิ่น (อบต.)	ส ๒.๑ ป. ๕/๒	- แบบเรียนสังคมศึกษา - ใบความรู้ ใบงาน
๒๒	๒๗ ก.ค. ๕๕ ๐๕.๓๐ - ๑๐.๓๐ น.	๑/๖๐	การปกครองส่วนท้องถิ่น (อบจ.)	ส ๒.๑ ป. ๕/๒	- แบบเรียนสังคมศึกษา - ใบความรู้ ใบงาน
๒๓	๑ ส.ค. ๕๕ ๑๒.๓๐ - ๑๓.๓๐ น.	๑/๖๐	วันสำคัญของพุทธศาสนา	ส ๑.๑ ป. ๕/๓	- แบบเรียนสังคมศึกษา - ใบความรู้ ใบงาน
วันศุกร์ที่ ๓ สิงหาคม ๒๕๕๕ หยุดวันเข้าพรรษา					
๒๔	๘ ส.ค. ๕๕ ๑๒.๓๐ - ๑๓.๓๐ น.	๑/๖๐	การปกครองส่วนท้องถิ่น (เทศบาล)	ส ๒.๑ ป. ๕/๒	- แบบเรียนสังคมศึกษา - ใบความรู้ ใบงาน

กำหนดการเรียนรู้รายชั่วโมง และสิ่งที่โรงเรียนปลายทางต้องเตรียม

กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕

ครั้งที่	วัน/เดือน/ปี เวลา	จำนวน ชั่วโมง	เรื่องที่สอน	มาตรฐาน การเรียนรู้/ตัวชี้วัด	สิ่งที่ ร.ร.ปลายทาง ต้องเตรียม (ครู/นักเรียน)
๒๕	๑๐ ต.ค. ๕๕ ๐๕.๓๐ - ๑๐.๓๐ น.	๑/๖๐	วันแม่แห่งชาติ	ส ๑.๑ ป. ๕/๓	- แบบเรียนสังคมศึกษา - ใบความรู้ ใบงาน
วันจันทร์ที่ ๑๓ สิงหาคม ๒๕๕๕ หยุดชดเชยวันเฉลิมพระชนมพรรษา สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ					
๒๖	๑๕ ต.ค. ๕๕ ๑๒.๓๐ - ๑๓.๓๐ น.	๑/๖๐	การปกครองส่วนท้องถิ่น (พทยา)	ส ๒.๑ ป. ๕/๒	- แบบเรียนสังคมศึกษา - ใบความรู้ ใบงาน
๒๗	๑๗ ต.ค. ๕๕ ๐๕.๓๐ - ๑๐.๓๐ น.	๑/๖๐	การปกครองส่วนท้องถิ่น (กทม.)	ส ๒.๑ ป. ๕/๒	- แบบเรียนสังคมศึกษา - ใบความรู้ ใบงาน
๒๘	๒๒ ต.ค. ๕๕ ๑๒.๓๐ - ๑๓.๓๐ น.	๑/๖๐	บทบาทและหน้าที่ของผู้บริหารท้องถิ่น	ส ๒.๑ ป. ๕/๒	- แบบเรียนสังคมศึกษา - ใบความรู้ ใบงาน
๒๙	๒๔ ต.ค. ๕๕ ๐๕.๓๐ - ๑๐.๓๐ น.	๑/๖๐	การปกครองส่วนท้องถิ่นกับการพัฒนา	ส ๒.๑ ป. ๕/๒	- แบบเรียนสังคมศึกษา - ใบความรู้ ใบงาน
๓๐	๒๙ ต.ค. ๕๕ ๑๒.๓๐ - ๑๓.๓๐ น.	๑/๖๐	หน่วยการเรียนรู้ที่ ๓ เศรษฐกิจพอเพียง ปัจจัยการผลิต	ส ๓.๑ ป. ๕/๑	- แบบเรียนสังคมศึกษา - ใบความรู้ ใบงาน
๓๑	๓๑ ต.ค. ๕๕ ๐๕.๓๐ - ๑๐.๓๐ น.	๑/๖๐	การบริโภคสินค้าและบริการ	ส ๓.๑ ป. ๕/๑	- แบบเรียนสังคมศึกษา - ใบความรู้ ใบงาน
๓๒	๕ ก.ย. ๕๕ ๑๒.๓๐ - ๑๓.๓๐ น.	๑/๖๐	เศรษฐกิจพอเพียง	ส ๓.๑ ป. ๕/๒	- แบบเรียนสังคมศึกษา - ใบความรู้ ใบงาน
๓๓	๗ ก.ย. ๕๕ ๐๕.๓๐ - ๑๐.๓๐ น.	๑/๖๐	ตัวเรากับเศรษฐกิจพอเพียง	ส ๓.๑ ป. ๕/๒	- แบบเรียนสังคมศึกษา - ใบความรู้ ใบงาน
๓๔	๑๒ ก.ย. ๕๕ ๑๒.๓๐ - ๑๓.๓๐ น.	๑/๖๐	ทฤษฎีใหม่กับเศรษฐกิจพอเพียง	ส ๓.๑ ป. ๕/๒	- แบบเรียนสังคมศึกษา - ใบความรู้ ใบงาน
๓๕	๑๔ ก.ย. ๕๕ ๐๕.๓๐ - ๑๐.๓๐ น.	๑/๖๐	สหกรณ์กับเศรษฐกิจพอเพียง	ส ๓.๑ ป. ๕/๓	- แบบเรียนสังคมศึกษา - ใบความรู้ ใบงาน

กำหนดการเรียนรู้รายชั่วโมง และสิ่งที่โรงเรียนปลายทางต้องเตรียม

กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕

ครั้งที่	วัน/เดือน/ปี เวลา	จำนวน ชั่วโมง	เรื่องที่สอน	มาตรฐาน การเรียนรู้/ตัวชี้วัด	สิ่งที่ ร.ร.ปลายทาง ต้องเตรียม (ครู/นักเรียน)
๓๖	๑๕ ก.ย. ๕๕ ๑๒.๓๐ - ๑๓.๓๐ น.	๑/๖๐	โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ	ส ๓.๑ ป. ๕/๓	- แบบเรียนสังคมศึกษา - ใบความรู้ ใบงาน
๓๗	๒๑ ก.ย. ๕๕ ๐๕.๓๐ - ๑๐.๓๐ น.	๑/๖๐	สถาบันการเงิน	ส ๓.๒ ป. ๕/๓	- แบบเรียนสังคมศึกษา - ใบความรู้ ใบงาน
๓๘	๒๖ ก.ย. ๕๕ ๑๒.๓๐ - ๑๓.๓๐ น.	๑/๖๐	เงินๆ ทองๆ (สินเชื่อ)	ส ๓.๒ ป. ๕/๓	- แบบเรียนสังคมศึกษา - ใบความรู้ ใบงาน
๓๙	๒๘ ก.ย. ๕๕ ๐๕.๓๐ - ๑๐.๓๐ น.	๑/๖๐	ทบทวน ประเมินผล		- แบบประเมินผล

หน่วยการเรียนรู้

กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖

จำนวนหน่วยการเรียนรู้ ๓ หน่วย เวลา ๓๖ ชั่วโมง

หน่วยการเรียนรู้ที่	ชื่อหน่วยการเรียนรู้	เวลา (ชั่วโมง)
๑	<p>ตัวเรา</p> <ul style="list-style-type: none"> - สาระการเรียนรู้/ทดสอบก่อนเรียน - ศาสนาในประเทศไทยและความสำคัญ - พุทธประวัติ ๑ - พุทธประวัติ ๒ - พุทธประวัติ ๓ - สิ่งเวชนียสถาน - พุทธสาวก - ชาดก - พุทธศาสนิกชนตัวอย่าง - หลักธรรม ๑ - หลักธรรม ๒ - หลักธรรม ๓ - หลักธรรม ๔ - หลักธรรม ๕ - หลักธรรมของศาสนาอื่น 	<p>๑๕</p> <p>๑</p> <p>๑</p> <p>๑</p> <p>๑</p> <p>๑</p> <p>๑</p> <p>๑</p> <p>๑</p> <p>๑</p> <p>๑</p> <p>๑</p> <p>๑</p> <p>๑</p> <p>๑</p>

หน่วยการเรียนรู้ที่	ชื่อหน่วยการเรียนรู้	เวลา (ชั่วโมง)
๒	ชุมชนของเรา - กฎหมายทะเบียนราษฎร - กฎหมายชุมชน ๑ - กฎหมายชุมชน ๒ - การปกครองส่วนท้องถิ่น - บทบาทหน้าที่ของท้องถิ่น - วันสำคัญของพุทธศาสนา - บทบาทหน้าที่ของท้องถิ่นและรัฐบาล - วันแม่แห่งชาติ - การมีส่วนร่วมการปกครองระบอบประชาธิปไตย	๕ ๑ ๑ ๑ ๑ ๑ ๑ ๑ ๑ ๑
๓	เศรษฐกิจพอเพียง - บทบาทผู้ผลิต - บทบาท/สิทธิผู้บริโภค - หลักการและวิธีการใช้ทรัพยากร - เศรษฐกิจพอเพียงของเรา - เศรษฐกิจพอเพียงกับทฤษฎีใหม่ - เศรษฐกิจพอเพียงกับสหกรณ์ - เศรษฐกิจพอเพียงกับโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ - กลุ่มทางเศรษฐกิจ - ธนาคาร - สินเชื่อ - ความสัมพันธ์ของเศรษฐกิจ - ทบทวน/ประเมินผล	๑๒ ๑ ๑ ๑ ๑ ๑ ๑ ๑ ๑ ๑ ๑ ๑
รวม		๓๖

กำหนดการเรียนรู้รายชั่วโมง และสิ่งที่โรงเรียนปลายทางต้องเตรียม

กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖

ครั้งที่	วัน/เดือน/ปี เวลา	จำนวน ชั่วโมง	เรื่องที่สอน	มาตรฐาน การเรียนรู้/ตัวชี้วัด	สิ่งที่ ร.ร.ปลายทาง ต้องเตรียม (ครู/นักเรียน)
๑	๑๗ พ.ค. ๕๕ ๑๒.๓๐ - ๑๓.๓๐ น.	๑/๖๐	หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ ตัวเรา สาระการเรียนรู้/ทดสอบก่อนเรียน	ส ๑.๑ ป. ๖/๑	- แบบเรียนสังคมศึกษา - ใบงาน สมุดบันทึก
	๒๑ พ.ค. ๕๕ ๑๐.๓๐ - ๑๑.๓๐ น.	๑/๖๐	ศาสนาในประเทศไทยและความสำคัญ	ส ๑.๑ ป. ๖/๑	- แบบเรียนสังคมศึกษา - ใบงาน สมุดบันทึก
	๒๔ พ.ค. ๕๕ ๑๒.๓๐ - ๑๓.๓๐ น.	๑/๖๐	พุทธประวัติ ๑	ส ๑.๑ ป. ๖/๒	- แบบเรียนสังคมศึกษา - ใบงาน สมุดบันทึก
	๒๘ พ.ค. ๕๕ ๑๐.๓๐ - ๑๑.๓๐ น.	๑/๖๐	พุทธประวัติ ๒	ส ๑.๑ ป. ๖/๒	- แบบเรียนสังคมศึกษา - ใบงาน สมุดบันทึก
	๓๑ พ.ค. ๕๕ ๑๒.๓๐ - ๑๓.๓๐ น.	๑/๖๐	พุทธประวัติ ๓	ส ๑.๑ ป. ๖/๒	- แบบเรียนสังคมศึกษา - ใบงาน สมุดบันทึก
วันจันทร์ที่ ๔ มิถุนายน ๒๕๕๕ หยุดวันวิสาขบูชา					
๖	๗ มิ.ย. ๕๕ ๑๒.๓๐ - ๑๓.๓๐ น.	๑/๖๐	สังเวชนียสถาน	ส ๑.๑ ป. ๖/๒	- แบบเรียนสังคมศึกษา - ใบงาน สมุดบันทึก
	๑๑ มิ.ย. ๕๕ ๑๐.๓๐ - ๑๑.๓๐ น.	๑/๖๐	พุทธสาวก	ส ๑.๑ ป. ๖/๓	- แบบเรียนสังคมศึกษา - ใบงาน สมุดบันทึก
	๑๔ มิ.ย. ๕๕ ๑๒.๓๐ - ๑๓.๓๐ น.	๑/๖๐	ชาดก	ส ๑.๑ ป. ๖/๓	- แบบเรียนสังคมศึกษา - ใบงาน สมุดบันทึก
	๑๘ มิ.ย. ๕๕ ๑๐.๓๐ - ๑๑.๓๐ น.	๑/๖๐	พุทธศาสนิกชนตัวอย่าง	ส ๑.๑ ป. ๖/๓	- แบบเรียนสังคมศึกษา - ใบงาน สมุดบันทึก
	๒๑ มิ.ย. ๕๕ ๑๒.๓๐ - ๑๓.๓๐ น.	๑/๖๐	หลักธรรม ๑	ส ๑.๑ ป. ๖/๔, ป. ๖/๗	- แบบเรียนสังคมศึกษา - ใบงาน สมุดบันทึก
	๒๕ มิ.ย. ๕๕ ๑๐.๓๐ - ๑๑.๓๐ น.	๑/๖๐	หลักธรรม ๒	ส ๑.๑ ป. ๖/๔, ป. ๖/๗	- แบบเรียนสังคมศึกษา - ใบงาน สมุดบันทึก

กำหนดการเรียนรู้รายชั่วโมง และสิ่งที่โรงเรียนปลายทางต้องเตรียม

กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖

ครั้งที่	วัน/เดือน/ปี เวลา	จำนวน ชั่วโมง	เรื่องที่สอน	มาตรฐาน การเรียนรู้/ตัวชี้วัด	สิ่งที่ ร.ร.ปลายทาง ต้องเตรียม (ครู/นักเรียน)
๑๒	๒๘ มี.ย. ๕๕ ๑๒.๓๐ - ๑๓.๓๐ น.	๑/๖๐	หลักธรรม ๓	ส ๑.๑ ป. ๖/๔, ป. ๖/๗	- แบบเรียนสังคมศึกษา - ใบงาน สมุดบันทึก
๑๓	๒ ก.ก. ๕๕ ๑๐.๓๐ - ๑๑.๓๐ น.	๑/๖๐	หลักธรรม ๔	ส ๑.๑ ป. ๖/๔, ป. ๖/๗	- แบบเรียนสังคมศึกษา - ใบงาน สมุดบันทึก
๑๔	๕ ก.ก. ๕๕ ๑๒.๓๐ - ๑๓.๓๐ น.	๑/๖๐	หลักธรรม ๕	ส ๑.๑ ป. ๖/๔, ป. ๖/๗	- แบบเรียนสังคมศึกษา - ใบงาน สมุดบันทึก
๑๕	๙ ก.ก. ๕๕ ๑๐.๓๐ - ๑๑.๓๐ น.	๑/๖๐	หลักธรรมของศาสนาอื่น	ส ๑.๑ ป. ๖/๘	- แบบเรียนสังคมศึกษา - ใบงาน สมุดบันทึก
๑๖	๑๒ ก.ก. ๕๕ ๑๒.๓๐ - ๑๓.๓๐ น.	๑/๖๐	หน่วยการเรียนรู้ที่ ๒ ชุมชนของเรา กฎหมายทะเบียนราษฎร	ส ๒.๑ ป. ๖/๑	- แบบเรียนสังคมศึกษา - ใบงาน สมุดบันทึก
๑๗	๑๖ ก.ก. ๕๕ ๑๐.๓๐ - ๑๑.๓๐ น.	๑/๖๐	กฎหมายชุมชน ๑	ส ๒.๑ ป. ๖/๑	- แบบเรียนสังคมศึกษา - ใบงาน สมุดบันทึก
๑๘	๑๙ ก.ก. ๕๕ ๑๒.๓๐ - ๑๓.๓๐ น.	๑/๖๐	กฎหมายชุมชน ๒	ส ๒.๑ ป. ๖/๑	- แบบเรียนสังคมศึกษา - ใบงาน สมุดบันทึก
๑๙	๒๓ ก.ก. ๕๕ ๑๐.๓๐ - ๑๑.๓๐ น.	๑/๖๐	การปกครองส่วนท้องถิ่น	ส ๒.๒ ป. ๖/๑	- แบบเรียนสังคมศึกษา - ใบงาน สมุดบันทึก
๒๐	๒๖ ก.ก. ๕๕ ๑๒.๓๐ - ๑๓.๓๐ น.	๑/๖๐	บทบาทหน้าที่ของท้องถิ่น	ส ๒.๒ ป. ๖/๑	- แบบเรียนสังคมศึกษา - ใบงาน สมุดบันทึก
๒๑	๓๐ ก.ก. ๕๕ ๑๐.๓๐ - ๑๑.๓๐ น.	๑/๖๐	วันสำคัญของพุทธศาสนา	ส ๒.๑ ป. ๖/๓	- แบบเรียนสังคมศึกษา - ใบงาน สมุดบันทึก
วันหยุดสัปดาห์ที่ ๒ สิงหาคม ๒๕๕๕ หยุดวันอาสาฬหบูชา					
๒๒	๖ ส.ค. ๕๕ ๑๐.๓๐ - ๑๑.๓๐ น.	๑/๖๐	บทบาทหน้าที่ของท้องถิ่นและรัฐบาล	ส ๒.๒ ป. ๖/๑	- แบบเรียนสังคมศึกษา - ใบงาน สมุดบันทึก

กำหนดการเรียนรู้รายชั่วโมง และสิ่งที่โรงเรียนปลายทางต้องเตรียม

กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖

ครั้งที่	วัน/เดือน/ปี เวลา	จำนวน ชั่วโมง	เรื่องที่สอน	มาตรฐาน การเรียนรู้/ตัวชี้วัด	สิ่งที่ ร.ร.ปลายทาง ต้องเตรียม (ครู/นักเรียน)
๒๓	๕ ส.ค. ๕๕ ๑๒.๓๐ - ๑๓.๓๐ น.	๑/๖๐	วันแม่แห่งชาติ	ส ๒.๒ ป. ๖/๑	- แบบเรียนสังคมศึกษา - ใบงาน สมุดบันทึก
วันจันทร์ที่ ๑๓ สิงหาคม ๒๕๕๕ หยุดชดเชยวันเฉลิมพระชนมพรรษา สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ					
๒๔	๑๖ ส.ค. ๕๕ ๑๒.๓๐ - ๑๓.๓๐ น.	๑/๖๐	การมีส่วนร่วมการปกครอง ระบอบประชาธิปไตย	ส ๒.๒ ป. ๖/๒	- แบบเรียนสังคมศึกษา - ใบงาน สมุดบันทึก
๒๕	๒๐ ส.ค. ๕๕ ๑๐.๓๐ - ๑๑.๓๐ น.	๑/๖๐	หน่วยการเรียนรู้ที่ ๓ เศรษฐกิจพอเพียง บทบาทผู้ผลิต	ส ๓.๑ ป. ๖/๑	- แบบเรียนสังคมศึกษา - ใบงาน สมุดบันทึก
๒๖	๒๓ ส.ค. ๕๕ ๑๒.๓๐ - ๑๓.๓๐ น.	๑/๖๐	บทบาท/สิทธิของผู้บริโภค	ส ๓.๑ ป. ๖/๒	- แบบเรียนสังคมศึกษา - ใบงาน สมุดบันทึก
๒๗	๒๖ ส.ค. ๕๕ ๑๐.๓๐ - ๑๑.๓๐ น.	๑/๖๐	หลักการและวิธีการใช้ทรัพยากร	ส ๓.๑ ป. ๖/๓	- แบบเรียนสังคมศึกษา - ใบงาน สมุดบันทึก
๒๘	๓๐ ส.ค. ๕๕ ๑๒.๓๐ - ๑๓.๓๐ น.	๑/๖๐	เศรษฐกิจพอเพียงของเรา	ส ๓.๑ ป. ๖/๓	- แบบเรียนสังคมศึกษา - ใบงาน สมุดบันทึก
๒๙	๓ ก.ย. ๕๕ ๑๐.๓๐ - ๑๑.๓๐ น.	๑/๖๐	เศรษฐกิจพอเพียงกับทฤษฎีใหม่	ส ๓.๑ ป. ๖/๓	- แบบเรียนสังคมศึกษา - ใบงาน สมุดบันทึก
๓๐	๖ ก.ย. ๕๕ ๑๒.๓๐ - ๑๓.๓๐ น.	๑/๖๐	เศรษฐกิจพอเพียงกับสหกรณ์	ส ๓.๑ ป. ๖/๓	- แบบเรียนสังคมศึกษา - ใบงาน สมุดบันทึก
๓๑	๑๐ ก.ย. ๕๕ ๑๐.๓๐ - ๑๑.๓๐ น.	๑/๖๐	เศรษฐกิจพอเพียงกับโครงการ อันเนื่องมาจากพระราชดำริ	ส ๓.๑ ป. ๖/๓	- แบบเรียนสังคมศึกษา - ใบงาน สมุดบันทึก
๓๒	๑๓ ก.ย. ๕๕ ๑๒.๓๐ - ๑๓.๓๐ น.	๑/๖๐	กลุ่มทางเศรษฐกิจ	ส ๓.๒ ป. ๖/๑	- แบบเรียนสังคมศึกษา - ใบงาน สมุดบันทึก
๓๓	๑๖ ก.ย. ๕๕ ๑๐.๓๐ - ๑๑.๓๐ น.	๑/๖๐	ธนาคาร	ส ๓.๒ ป. ๖/๑	- แบบเรียนสังคมศึกษา - ใบงาน สมุดบันทึก

กำหนดการเรียนรู้รายชั่วโมง และสิ่งที่โรงเรียนปลายทางต้องเตรียม

กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖

ครั้งที่	วัน/เดือน/ปี เวลา	จำนวน ชั่วโมง	เรื่องที่สอน	มาตรฐาน การเรียนรู้/ตัวชี้วัด	สิ่งที่ ร.ร.ปลายทาง ต้องเตรียม (ครู/นักเรียน)
๓๔	๒๐ ก.ย. ๕๕ ๑๒.๓๐ - ๑๓.๓๐ น.	๑/๖๐	สินเชื่อ	ส ๓.๒ ป. ๖/๑	- แบบเรียนสังคมศึกษา - ใบงาน สมุดบันทึก
๓๕	๒๔ ก.ย. ๕๕ ๑๐.๓๐ - ๑๑.๓๐ น.	๑/๖๐	ความสัมพันธ์ของเศรษฐกิจ	ส ๓.๒ ป. ๖/๑	- แบบเรียนสังคมศึกษา - ใบงาน สมุดบันทึก
๓๖	๒๗ ก.ย. ๕๕ ๑๒.๓๐ - ๑๓.๓๐ น.	๑/๖๐	ทบทวน/ประเมินผล		- แบบเรียนสังคมศึกษา - ใบงาน สมุดบันทึก

หน่วยการเรียนรู้

กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม (ประวัติศาสตร์)

ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔

จำนวนหน่วยการเรียนรู้ ๒ หน่วย เวลา ๑๗ ชั่วโมง

หน่วยการเรียนรู้ที่	ชื่อหน่วยการเรียนรู้	เวลา (ชั่วโมง)
๑	ประวัติศาสตร์น่ารู้ - การนับวัน เดือน ปี ทางสุริยคติ - การนับวัน เดือน ปี จันทรคติ - ศักราชที่สำคัญ - ทศวรรษ ศตวรรษ และสหัสวรรษ - ยุคสมัยในการศึกษาประวัติศาสตร์ - วิธีการทางประวัติศาสตร์ - หลักฐานทางประวัติศาสตร์ - หลักฐานเกี่ยวกับท้องถิ่น	๗ ๑ ๑ ๑ ๑ ๑ ๑ ๑ ๑
๒	วิวัฒนาการทางประวัติศาสตร์ - การตั้งถิ่นฐานและพัฒนาการของมนุษย์ในดินแดนไทย - อาณาจักรทวารวดี - อาณาจักรละโว้ - อาณาจักรตามพรลิงค์ - อาณาจักรโคตรบูรณะ - อาณาจักรศรีวิชัย - อาณาจักรหริภุญชัย - อาณาจักรล้านนา - ทบพวน/ประเมินผล	๕ ๑ ๑ ๑ ๑ ๑ ๑ ๑ ๑
รวม		๑๒

กำหนดการเรียนรู้รายชั่วโมง และสิ่งที่โรงเรียนปลายทางต้องเตรียม

กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม (ประวัติศาสตร์)

ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔

ครั้งที่	วัน/เดือน/ปี เวลา	จำนวน ชั่วโมง	เรื่องที่สอน	มาตรฐาน การเรียนรู้/ตัวชี้วัด	สิ่งที่ ร.ร.ปลายทาง ต้องเตรียม (ครู/นักเรียน)
๑	๒๑ พ.ค. ๕๕ ๑๒.๓๐ - ๑๓.๓๐ น.	๑/๖๐	หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ ประวัติศาสตร์น่ารู้ การนับวัน เดือน ปี ทางสุริยคติ	ส ๔.๑ ป. ๔/๑	- แบบประเมิน
๒	๒๘ พ.ค. ๕๕ ๑๒.๓๐ - ๑๓.๓๐ น.	๑/๖๐	การนับวัน เดือน ปี ทางจันทรคติ	ส ๔.๑ ป. ๔/๑	- แบบเรียนประวัติศาสตร์ - สมุดบันทึก ใบงาน
วันจันทร์ที่ ๔ มิถุนายน ๒๕๕๕ หยุดวันวิสาขบูชา					
๓	๑๑ มิ.ย. ๕๕ ๑๒.๓๐ - ๑๓.๓๐ น.	๑/๖๐	ศักราชที่สำคัญ	ส ๔.๑ ป. ๔/๑	- แบบเรียนประวัติศาสตร์ - สมุดบันทึก ใบงาน
๔	๑๘ มิ.ย. ๕๕ ๑๒.๓๐ - ๑๓.๓๐ น.	๑/๖๐	ทศวรรษ ศตวรรษ และสหัสวรรษ	ส ๔.๑ ป. ๔/๑	- แบบเรียนประวัติศาสตร์ - สมุดบันทึก ใบงาน
๕	๒๕ มิ.ย. ๕๕ ๑๒.๓๐ - ๑๓.๓๐ น.	๑/๖๐	ยุคสมัยในการศึกษาประวัติศาสตร์	ส ๔.๑ ป. ๔/๒	- แบบเรียนประวัติศาสตร์ - สมุดบันทึก ใบงาน
๖	๒ ก.ค. ๕๕ ๑๒.๓๐ - ๑๓.๓๐ น.	๑/๖๐	วิธีการทางประวัติศาสตร์	ส ๔.๑ ป. ๔/๒	- แบบเรียนประวัติศาสตร์ - สมุดบันทึก ใบงาน
๗	๙ ก.ค. ๕๕ ๑๒.๓๐ - ๑๓.๓๐ น.	๑/๖๐	หลักฐานทางประวัติศาสตร์	ส ๔.๑ ป. ๔/๓	- แบบเรียนประวัติศาสตร์ - สมุดบันทึก ใบงาน
๘	๑๖ ก.ค. ๕๕ ๑๒.๓๐ - ๑๓.๓๐ น.	๑/๖๐	หลักฐานเกี่ยวกับท้องถิ่น	ส ๔.๑ ป. ๔/๑	- แบบเรียนประวัติศาสตร์ - สมุดบันทึก ใบงาน
๙	๒๓ ก.ค. ๕๕ ๑๒.๓๐ - ๑๓.๓๐ น.	๑/๖๐	หน่วยการเรียนรู้ที่ ๒ วิวัฒนาการทางประวัติศาสตร์ การตั้งถิ่นฐานและพัฒนาการของมนุษย์ ในดินแดนไทย	ส ๔.๑ ป. ๔/๒	- แบบเรียนประวัติศาสตร์ - สมุดบันทึก ใบงาน
๑๐	๓๐ ก.ค. ๕๕ ๑๒.๓๐ - ๑๓.๓๐ น.	๑/๖๐	อาณาจักรทวารวดี	ส ๔.๑ ป. ๔/๒	- แบบเรียนประวัติศาสตร์ - สมุดบันทึก ใบงาน

กำหนดการเรียนรู้รายชั่วโมง และสิ่งที่โรงเรียนปลายทางต้องเตรียม

กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม (ประวัติศาสตร์)

ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔

ครั้งที่	วัน/เดือน/ปี เวลา	จำนวน ชั่วโมง	เรื่องที่สอน	มาตรฐาน การเรียนรู้/ตัวชี้วัด	สิ่งที่ ร.ร.ปลายทาง ต้องเตรียม (ครู/นักเรียน)
๑๑	๖ ส.ค. ๕๕ ๑๒.๓๐ - ๑๓.๓๐ น.	๑/๖๐	อาณาจักรละโว้	ส ๔.๑ ป. ๔/๒	- แบบเรียนประวัติศาสตร์ - สมุดบันทึก ใบงาน
วันจันทร์ที่ ๑๓ สิงหาคม ๒๕๕๕ หยุดชดเชยวันเฉลิมพระชนมพรรษา สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ					
๑๒	๒๐ ส.ค. ๕๕ ๑๒.๓๐ - ๑๓.๓๐ น.	๑/๖๐	อาณาจักรตามพรลิงค์	ส ๔.๑ ป. ๔/๒	- แบบเรียนประวัติศาสตร์ - สมุดบันทึก ใบงาน
๑๓	๒๗ ส.ค. ๕๕ ๑๒.๓๐ - ๑๓.๓๐ น.	๑/๖๐	อาณาจักรโคตรบูรณะ	ส ๔.๑ ป. ๔/๒	- แบบเรียนประวัติศาสตร์ - สมุดบันทึก ใบงาน
๑๔	๓ ก.ย. ๕๕ ๑๒.๓๐ - ๑๓.๓๐ น.	๑/๖๐	อาณาจักรศรีวิชัย	ส ๔.๑ ป. ๔/๒	- แบบเรียนประวัติศาสตร์ - สมุดบันทึก ใบงาน
๑๕	๑๐ ก.ย. ๕๕ ๑๒.๓๐ - ๑๓.๓๐ น.	๑/๖๐	อาณาจักรศรีภูมิ	ส ๔.๑ ป. ๔/๒	- แบบเรียนประวัติศาสตร์ - สมุดบันทึก ใบงาน
๑๖	๑๗ ก.ย. ๕๕ ๑๒.๓๐ - ๑๓.๓๐ น.	๑/๖๐	อาณาจักรล้านนา	ส ๔.๑ ป. ๔/๒	- แบบเรียนประวัติศาสตร์ - สมุดบันทึก ใบงาน
๑๗	๒๔ ก.ย. ๕๕ ๑๒.๓๐ - ๑๓.๓๐ น.	๑/๖๐	ทบทวน/ประเมินผล		- แบบทดสอบ

หน่วยการเรียนรู้

กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม (ประวัติศาสตร์)

ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕

จำนวนหน่วยการเรียนรู้ ๒ หน่วย เวลา ๑๙ ชั่วโมง

หน่วยการเรียนรู้ที่	ชื่อหน่วยการเรียนรู้	เวลา (ชั่วโมง)
๑	ประวัติศาสตร์นำรู้ - แนะนำสาระการเรียนรู้/ทดสอบก่อนเรียน - ความสำคัญของประวัติศาสตร์ - เวลากับประวัติศาสตร์ ๑ - เวลากับประวัติศาสตร์ ๒ - วิธีการทางประวัติศาสตร์ - หลักฐานทางประวัติศาสตร์ ๑ - หลักฐานทางประวัติศาสตร์ ๒ - แหล่งเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์ - ความจริงกับข้อเท็จจริง - ข้อมูลและหลักฐาน (ตำนาน) - ข้อมูลและหลักฐาน (โบราณ) - วันแม่แห่งชาติ - ข้อมูลและหลักฐาน (โบราณวัตถุ)	๑๓ ๑ ๑ ๑ ๑ ๑ ๑ ๑ ๑ ๑ ๑ ๑ ๑ ๑
๒	วิวัฒนาการทางประวัติศาสตร์ - การเข้ามาของอารยธรรมอินเดีย/จีน - อิทธิพลของอารยธรรมจีน - อิทธิพลของอารยธรรมอินเดีย - อิทธิพลของวัฒนธรรมต่างชาติ (๑) - อิทธิพลของวัฒนธรรมต่างชาติ (๒) - ทบทวน/ประเมินผล	๖ ๑ ๑ ๑ ๑ ๑ ๑
	รวม	๑๙

กำหนดการเรียนรู้รายชั่วโมง และสิ่งที่โรงเรียนปลายทางต้องเตรียม

กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม (ประวัติศาสตร์)

ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕

ครั้งที่	วัน/เดือน/ปี เวลา	จำนวน ชั่วโมง	เรื่องที่สอน	มาตรฐาน การเรียนรู้/ตัวชี้วัด	สิ่งที่ ร.ร.ปลายทาง ต้องเตรียม (ครู/นักเรียน)
๑	๒๒ พ.ค. ๕๕ ๑๒.๓๐ - ๑๓.๓๐ น.	๑/๖๐	หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ ประวัติศาสตร์น่ารู้ แนะนำสาระการเรียนรู้ทดสอบก่อนเรียน	ส ๔.๑ ป. ๕/๑	- แบบเรียนประวัติศาสตร์ - สมุดบันทึก
๒	๒๕ พ.ค. ๕๕ ๑๒.๓๐ - ๑๓.๓๐ น.	๑/๖๐	ความสำคัญทางประวัติศาสตร์	ส ๔.๑ ป. ๕/๑	- แบบเรียนประวัติศาสตร์ - สมุดบันทึก
๓	๕ มิ.ย. ๕๕ ๑๒.๓๐ - ๑๓.๓๐ น.	๑/๖๐	เวลากับประวัติศาสตร์ ๑	ส ๔.๑ ป. ๕/๑	- แบบเรียนประวัติศาสตร์ - สมุดบันทึก
๔	๑๒ มิ.ย. ๕๕ ๑๒.๓๐ - ๑๓.๓๐ น.	๑/๖๐	เวลากับประวัติศาสตร์ ๒	ส ๔.๑ ป. ๕/๑	- แบบเรียนประวัติศาสตร์ - สมุดบันทึก
๕	๑๕ มิ.ย. ๕๕ ๑๒.๓๐ - ๑๓.๓๐ น.	๑/๖๐	วิธีการทางประวัติศาสตร์	ส ๔.๑ ป. ๕/๑	- แบบเรียนประวัติศาสตร์ - สมุดบันทึก
๖	๒๒ มิ.ย. ๕๕ ๑๒.๓๐ - ๑๓.๓๐ น.	๑/๖๐	หลักฐานทางประวัติศาสตร์ ๑	ส ๔.๑ ป. ๕/๑	- แบบเรียนประวัติศาสตร์ - สมุดบันทึก
๗	๓ ก.ค. ๕๕ ๑๒.๓๐ - ๑๓.๓๐ น.	๑/๖๐	หลักฐานทางประวัติศาสตร์ ๒	ส ๔.๑ ป. ๕/๑	- แบบเรียนประวัติศาสตร์ - สมุดบันทึก
๘	๑๐ ก.ค. ๕๕ ๑๒.๓๐ - ๑๓.๓๐ น.	๑/๖๐	แหล่งเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์	ส ๔.๑ ป. ๕/๒	- แบบเรียนประวัติศาสตร์ - สมุดบันทึก
๙	๑๗ ก.ค. ๕๕ ๑๒.๓๐ - ๑๓.๓๐ น.	๑/๖๐	ความจริงกับข้อเท็จจริง	ส ๔.๑ ป. ๕/๒	- แบบเรียนประวัติศาสตร์ - สมุดบันทึก
๑๐	๒๔ ก.ค. ๕๕ ๑๒.๓๐ - ๑๓.๓๐ น.	๑/๖๐	ข้อมูลและหลักฐาน (ตำนาน)	ส ๔.๑ ป. ๕/๒	- แบบเรียนประวัติศาสตร์ - สมุดบันทึก
๑๑	๓๑ ก.ค. ๕๕ ๑๒.๓๐ - ๑๓.๓๐ น.	๑/๖๐	ข้อมูลและหลักฐาน (โบราณ)	ส ๔.๑ ป. ๕/๒	- แบบเรียนประวัติศาสตร์ - สมุดบันทึก
๑๒	๗ ส.ค. ๕๕ ๑๒.๓๐ - ๑๓.๓๐ น.	๑/๖๐	วันแม่แห่งชาติ	ส ๔.๑ ป. ๕/๒	- แบบเรียนประวัติศาสตร์ - สมุดบันทึก

กำหนดการเรียนรู้รายชั่วโมง และสิ่งที่โรงเรียนปลายทางต้องเตรียม
 กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม (ประวัติศาสตร์)
 ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕

ครั้งที่	วัน/เดือน/ปี เวลา	จำนวน ชั่วโมง	เรื่องที่สอน	มาตรฐาน การเรียนรู้/ตัวชี้วัด	สิ่งที่ ร.ร.ปลายทาง ต้องเตรียม (ครู/นักเรียน)
๑๓	๑๔ ส.ค. ๕๕ ๑๒.๓๐ - ๑๓.๓๐ น.	๑/๖๐	ข้อมูลและหลักฐาน (โบราณวัตถุ)	ส ๔.๑ ป. ๕/๒	- แบบเรียนประวัติศาสตร์ - สมุดบันทึก
๑๔	๒๑ ส.ค. ๕๕ ๑๒.๓๐ - ๑๓.๓๐ น.	๑/๖๐	หน่วยการเรียนรู้ที่ ๒ วิวัฒนาการทางประวัติศาสตร์ การเข้ามาของอารยธรรมอินเดีย/จีน	ส ๔.๒ ป. ๕/๑	- แบบเรียนประวัติศาสตร์ - สมุดบันทึก
๑๕	๒๘ ส.ค. ๕๕ ๑๒.๓๐ - ๑๓.๓๐ น.	๑/๖๐	การเข้ามาของอารยธรรมจีน	ส ๔.๒ ป. ๕/๑	- แบบเรียนประวัติศาสตร์ - สมุดบันทึก
๑๖	๔ ก.ย. ๕๕ ๑๒.๓๐ - ๑๓.๓๐ น.	๑/๖๐	อิทธิพลของอารยธรรมอินเดีย	ส ๔.๒ ป. ๕/๑	- แบบเรียนประวัติศาสตร์ - สมุดบันทึก
๑๗	๑๑ ก.ย. ๕๕ ๑๒.๓๐ - ๑๓.๓๐ น.	๑/๖๐	อิทธิพลของวัฒนธรรมต่างชาติ (๑)	ส ๔.๒ ป. ๕/๑	- แบบเรียนประวัติศาสตร์ - สมุดบันทึก
๑๘	๑๘ ก.ย. ๕๕ ๑๒.๓๐ - ๑๓.๓๐ น.	๑/๖๐	อิทธิพลของวัฒนธรรมต่างชาติ (๒)	ส ๔.๒ ป. ๕/๑	- แบบเรียนประวัติศาสตร์ - สมุดบันทึก
๑๙	๒๕ ก.ย. ๕๕ ๑๒.๓๐ - ๑๓.๓๐ น.	๑/๖๐	ทบทวน/ประเมินผล		- แบบประเมินผล

หน่วยการเรียนรู้

กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม (ประวัติศาสตร์)

ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖

จำนวนหน่วยการเรียนรู้ ๑ หน่วย เวลา ๒๐ ชั่วโมง

หน่วยการเรียนรู้ที่	ชื่อหน่วยการเรียนรู้	เวลา (ชั่วโมง)
๑	ประวัติศาสตร์นำรู้ - ประวัติศาสตร์นำรู้ความสำคัญของประวัติศาสตร์ - เวลากับประวัติศาสตร์ - วิธีการทางประวัติศาสตร์ - หลักฐานทางประวัติศาสตร์ - แหล่งเรียนรู้/ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น - เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ - สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว - ราชอาณาจักรกัมพูชา - สหพันธรัฐมาเลเซีย - สหภาพพม่า - สาธารณรัฐอินโดนีเซีย - สาธารณรัฐฟิลิปปินส์ - สาธารณรัฐสิงคโปร์ - สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม - บรูไนดารุสซาลาม สาธารณรัฐประชาธิปไตยติมอร์ - เลสเต - อาเซียน ๑ - อาเซียน ๒ - อาเซียน ๓ - ความสัมพันธ์ของกลุ่มอาเซียน - ทบพวน/ประเมินผล	๒๐ ๑
	รวม	๒๐

กำหนดการเรียนรู้รายชั่วโมง และสิ่งที่โรงเรียนปลายทางต้องเตรียม

กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม (ประวัติศาสตร์)

ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖

ครั้งที่	วัน/เดือน/ปี เวลา	จำนวน ชั่วโมง	เรื่องที่สอน	มาตรฐาน การเรียนรู้/ตัวชี้วัด	สิ่งที่ ร.ร.ปลายทาง ต้องเตรียม (ครู/นักเรียน)
๑	๑๖ พ.ค. ๕๕ ๐๘.๓๐ - ๐๙.๓๐ น.	๑/๖๐	หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ ประวัติศาสตร์น่ารู้ ความสำคัญทางประวัติศาสตร์	ส ๔.๑ ป. ๖/๑	- แบบเรียนประวัติศาสตร์ - แผ่นที่ รูปภาพ
๒	๒๓ พ.ค. ๕๕ ๐๘.๓๐ - ๐๙.๓๐ น.	๑/๖๐	เวลากับประวัติศาสตร์	ส ๔.๑ ป. ๖/๒	- แบบเรียนประวัติศาสตร์ - แผ่นที่ รูปภาพ
๓	๓๐ พ.ค. ๕๕ ๐๘.๓๐ - ๐๙.๓๐ น.	๑/๖๐	วิธีการทางประวัติศาสตร์	ส ๔.๑ ป. ๖/๑	- แบบเรียนประวัติศาสตร์ - แผ่นที่ รูปภาพ
๔	๖ มิ.ย. ๕๕ ๐๘.๓๐ - ๐๙.๓๐ น.	๑/๖๐	หลักฐานทางประวัติศาสตร์	ส ๔.๑ ป. ๖/๒	- แบบเรียนประวัติศาสตร์ - แผ่นที่ รูปภาพ
๕	๑๓ มิ.ย. ๕๕ ๐๘.๓๐ - ๐๙.๓๐ น.	๑/๖๐	แหล่งเรียนรู้/ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น	ส ๔.๑ ป. ๖/๒	- หลักฐานทาง ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น
๖	๒๐ มิ.ย. ๕๕ ๐๘.๓๐ - ๐๙.๓๐ น.	๑/๖๐	เอเชียตะวันออกเฉียงใต้	ส ๔.๑ ป. ๖/๑	- แบบเรียนประวัติศาสตร์ - แผ่นที่ รูปภาพ - แผนที่อาเซียน
๗	๒๗ มิ.ย. ๕๕ ๐๘.๓๐ - ๐๙.๓๐ น.	๑/๖๐	สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว	ส ๔.๑ ป. ๖/๑ ส ๕.๑ ป. ๖/๑ ส ๕.๒ ป. ๖/๑, ป. ๖/๒	- แบบเรียนประวัติศาสตร์ - แผ่นที่ รูปภาพ
๘	๔ ก.ค. ๕๕ ๐๘.๓๐ - ๐๙.๓๐ น.	๑/๖๐	ราชอาณาจักรกัมพูชา	ส ๔.๑ ป. ๖/๑ ส ๕.๑ ป. ๖/๑ ส ๕.๒ ป. ๖/๑, ป. ๖/๒	- แบบเรียนประวัติศาสตร์ - แผ่นที่ รูปภาพ
๙	๑๑ ก.ค. ๕๕ ๐๘.๓๐ - ๐๙.๓๐ น.	๑/๖๐	สหพันธรัฐมาเลเซีย	ส ๔.๑ ป. ๖/๑ ส ๕.๑ ป. ๖/๑ ส ๕.๒ ป. ๖/๑, ป. ๖/๒	- แบบเรียนประวัติศาสตร์ - แผ่นที่ รูปภาพ
๑๐	๑๘ ก.ค. ๕๕ ๐๘.๓๐ - ๐๙.๓๐ น.	๑/๖๐	สหภาพพม่า	ส ๔.๑ ป. ๖/๑ ส ๕.๑ ป. ๖/๑ ส ๕.๒ ป. ๖/๑, ป. ๖/๒	- แบบเรียนประวัติศาสตร์ - แผ่นที่ รูปภาพ

กำหนดการเรียนรู้รายชั่วโมง และสิ่งที่โรงเรียนปลายทางต้องเตรียม

กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม (ประวัติศาสตร์)

ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖

ครั้งที่	วัน/เดือน/ปี เวลา	จำนวน ชั่วโมง	เรื่องที่สอน	มาตรฐาน การเรียนรู้/ตัวชี้วัด	สิ่งที่ ร.ร.ปลายทาง ต้องเตรียม (ครู/นักเรียน)
๑๑	๒๕ ก.ค. ๕๕ ๐๘.๓๐ - ๐๙.๓๐ น.	๑/๖๐	สาธารณรัฐอินโดนีเซีย	ส ๔.๑ ป. ๖/๑ ส ๕.๑ ป. ๖/๑ ส ๕.๒ ป. ๖/๑, ป. ๖/๒	- แบบเรียนประวัติศาสตร์ - แผ่นที่ รูปภาพ
๑๒	๑ ส.ค. ๕๕ ๐๘.๓๐ - ๐๙.๓๐ น.	๑/๖๐	สาธารณรัฐฟิลิปปินส์	ส ๔.๑ ป. ๖/๑ ส ๕.๑ ป. ๖/๑ ส ๕.๒ ป. ๖/๑, ป. ๖/๒	- แบบเรียนประวัติศาสตร์ - แผ่นที่ รูปภาพ
๑๓	๘ ส.ค. ๕๕ ๐๘.๓๐ - ๐๙.๓๐ น.	๑/๖๐	สาธารณรัฐสิงคโปร์	ส ๔.๑ ป. ๖/๑ ส ๕.๑ ป. ๖/๑ ส ๕.๒ ป. ๖/๑, ป. ๖/๒	- แบบเรียนประวัติศาสตร์ - แผ่นที่ รูปภาพ
๑๔	๑๕ ส.ค. ๕๕ ๐๘.๓๐ - ๐๙.๓๐ น.	๑/๖๐	สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม	ส ๔.๑ ป. ๖/๑ ส ๕.๑ ป. ๖/๑ ส ๕.๒ ป. ๖/๑, ป. ๖/๒	- แบบเรียนประวัติศาสตร์ - แผ่นที่ รูปภาพ
๑๕	๒๒ ส.ค. ๕๕ ๐๘.๓๐ - ๐๙.๓๐ น.	๑/๖๐	บรูไนดารุสซาลาม สาธารณรัฐประชาธิปไตยติมอร์ - เลสเต	ส ๔.๑ ป. ๖/๑ ส ๕.๑ ป. ๖/๑ ส ๕.๒ ป. ๖/๑, ป. ๖/๒	- แบบเรียนประวัติศาสตร์ - แผ่นที่ รูปภาพ
๑๖	๒๙ ส.ค. ๕๕ ๐๘.๓๐ - ๐๙.๓๐ น.	๑/๖๐	อาเซียน ๑	ส ๔.๒ ป. ๖/๑, ป. ๖/๒	- แบบเรียนประวัติศาสตร์ - แผ่นที่ รูปภาพ
๑๗	๕ ก.ย. ๕๕ ๐๘.๓๐ - ๐๙.๓๐ น.	๑/๖๐	อาเซียน ๒	ส ๔.๒ ป. ๖/๑, ป. ๖/๒	- แบบเรียนประวัติศาสตร์ - แผ่นที่ รูปภาพ
๑๘	๑๒ ก.ย. ๕๕ ๐๘.๓๐ - ๐๙.๓๐ น.	๑/๖๐	อาเซียน ๓	ส ๔.๒ ป. ๖/๑, ป. ๖/๒	- แบบเรียนประวัติศาสตร์ - แผ่นที่ รูปภาพ
๑๙	๑๙ ก.ย. ๕๕ ๐๘.๓๐ - ๐๙.๓๐ น.	๑/๖๐	ความสัมพันธ์ของกลุ่มอาเซียน	ส ๔.๒ ป. ๖/๒	- แบบเรียนประวัติศาสตร์ - แผ่นที่ รูปภาพ

กำหนดการเรียนรู้รายชั่วโมง และสิ่งที่โรงเรียนปลายทางต้องเตรียม
 กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม (ประวัติศาสตร์)
 ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖

ครั้งที่	วัน/เดือน/ปี เวลา	จำนวน ชั่วโมง	เรื่องที่สอน	มาตรฐาน การเรียนรู้/ตัวชี้วัด	สิ่งที่ ร.ร.ปลายทาง ต้องเตรียม (ครู/นักเรียน)
๒๐	๒๖ ก.ย. ๕๕ ๐๘.๓๐ - ๐๙.๓๐ น.	๑/๖๐	ทบทวน/ประเมินผล		- แบบทดสอบ

แผนการจัดการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

ป.๕-๖

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ ตัวเรา

ระยะเวลาในการสอน.....ชั่วโมง

๑. มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด

มาตรฐาน ส ๑.๑ รู้และเข้าใจประวัติ ความสำคัญ ศาสนา หลักธรรมของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือ และศาสนาอื่น มีศรัทธาที่ถูกต้อง ยึดมั่นและปฏิบัติตามหลักธรรม เพื่ออยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

ตัวชี้วัด

- ป. ๕/๑ อธิบายความสำคัญของพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือ ในฐานะเป็นศูนย์รวมจิตใจของศาสนิกชน
- ป. ๕/๒ สรุปพุทธประวัติตั้งแต่บรรลุนิพพานจนถึงประกาศธรรม หรือประวัติศาสดาที่ตนนับถือตามที่กำหนด
- ป. ๕/๓ เห็นคุณค่า และปฏิบัติตามแบบอย่างการดำเนินชีวิตและข้อคิดจากประวัติสาวก ชาดก/เรื่องเล่า และศาสนิกชนตัวอย่างตามที่กำหนด
- ป. ๕/๔ แสดงความเคารพพระรัตนตรัย ปฏิบัติตามไตรสิกขาและหลักธรรม โอวาท ๑ ในพระพุทธศาสนา หรือหลักธรรมของศาสนาที่ตนนับถือตามที่กำหนด
- ป. ๕/๑ วิเคราะห์ความสำคัญของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือในฐานะที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม และหลักในการพัฒนาชาติไทย
- ป. ๕/๒ สรุปพุทธประวัติตั้งแต่เสด็จกรุงกบิลพัสดุ์จนถึงพุทธกิจสำคัญหรือประวัติศาสดาที่ตนนับถือตามที่กำหนด
- ป. ๕/๓ เห็นคุณค่า และประพฤติตนตามแบบอย่างการดำเนินชีวิตและข้อคิดจากประวัติสาวก ชาดก/เรื่องเล่าและศาสนิกชนตัวอย่างตามที่กำหนด
- ป. ๕/๔ อธิบายองค์ประกอบ และความสำคัญของพระไตรปิฎก หรือคัมภีร์ของศาสนาที่ตนนับถือ
- ป. ๕/๕ แสดงความเคารพพระรัตนตรัยและปฏิบัติตามไตรสิกขาและหลักธรรม โอวาท ๑ ในพระพุทธศาสนา หรือหลักธรรมของศาสนาที่ตนนับถือตามที่กำหนด
- ป. ๖/๑ วิเคราะห์ความสำคัญของพระพุทธศาสนาในฐานะเป็นศาสนาประจำชาติหรือความสำคัญของศาสนาที่ตนนับถือ
- ป. ๖/๒ สรุปพุทธประวัติตั้งแต่ปลงอายุสังขารจนถึงสังเวชนียสถาน หรือประวัติศาสดาที่ตนนับถือตามที่กำหนด
- ป. ๖/๓ เห็นคุณค่าและประพฤติตนตามแบบอย่างการดำเนินชีวิตและข้อคิดจากประวัติสาวก ชาดก/เรื่องเล่า และศาสนิกชนตัวอย่างตามที่กำหนด

- ป. ๖/๔ วิเคราะห์ความสำคัญและเคารพพระรัตนตรัย ปฏิบัติตามไตรสิกขา และหลักธรรมโอวาท ๓ ใน
พระพุทธศาสนา หรือหลักธรรมของศาสนาที่ตนนับถือตามที่กำหนด
- ป. ๖/๘ อธิบายหลักธรรมสำคัญของศาสนาอื่นๆ โดยสังเขป

๒. จุดประสงค์การเรียนรู้

๑. บอกและอธิบายเกี่ยวกับ วัฒนธรรมในครอบครัว ประวัติดีและความเป็นมาของครอบครัว ขนบธรรมเนียม ประเพณี ความเชื่อ หน้าที่บุคคลในครอบครัวและการคบเพื่อนได้
๒. เขียนผังความคิด เกี่ยวกับครอบครัว ขนบธรรมเนียมประเพณี ความเชื่อ หน้าที่บุคคลในครอบครัวและหน้าที่ของเพื่อนได้
๓. บอกและอธิบาย เกี่ยวกับโรงเรียนของเรา และประวัติความเป็นมา กฎระเบียบ และวิสัยทัศน์ของโรงเรียนได้
๔. คิด วิเคราะห์ แก้ปัญหาต่างๆ ที่เกิดหรืออาจเกิดเกี่ยวกับตัวเราได้
๕. บอกและอธิบาย เกี่ยวกับความสำคัญของศาสนา ประวัติดี และหลักธรรมที่เกี่ยวกับตัวเรา และใช้ในชีวิตประจำวันได้
๖. ปฏิบัติตามหลักธรรม รักษาศีล ฝึกสมาธิอย่างสม่ำเสมอ
๗. จัดกิจกรรมในวันสำคัญตามที่โรงเรียนกำหนดได้
๘. บอกหน้าที่และสิทธิของตนเองและอธิบายได้
๙. สืบหาข้อมูลที่ตนเองต้องเรียนรู้และรายงานให้ผู้อื่นเข้าใจได้
๑๐. ประเมินผลตนเอง เกี่ยวกับเรื่องที่เรียนรู้ได้

๓. กระบวนการจัดการเรียนรู้

กิจกรรมโรงเรียนต้นทาง	กิจกรรมโรงเรียนปลายทาง
<p>แบ่งกลุ่มนักเรียน กลุ่มละ ๔ - ๕ คน</p> <ol style="list-style-type: none"> ๑. นักเรียนและครูช่วยกันจัดแสดงสื่อการเรียนรู้ เกี่ยวกับเรื่องที่เรียนในชั่วโมงนั้นๆ เช่น วัฒนธรรมในครอบครัว ประวัติดีและความเป็นมาของครอบครัว (โดยเฉพาะครอบครัวที่เป็นที่รู้จัก และทำคุณประโยชน์ให้ชุมชน) และรวบรวมเพลงที่ควรร้องประกอบการเรียนรู้ ๒. กลุ่มนักเรียนระดมความคิด เกี่ยวกับตัวเรา ครอบครัวของเรา โรงเรียนของเรา ความเชื่อ เพื่อนของเรา ขนบธรรมเนียมประเพณี ศาสนาที่เรานับถือ กิจกรรมประจำวัน หน้าที่และสิทธิของเรา ฯลฯ <ul style="list-style-type: none"> - ช่วยกันเขียนผังความคิด ตามเรื่องหรือหัวข้อที่ช่วยกันระดมความคิด แสดงและอธิบายให้กลุ่มอื่นๆ ทราบเป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากประสบการณ์ และการค้นคว้าของกลุ่มนักเรียนประกอบการชี้แนะและอธิบายเพิ่มเติมของครู ร้องเพลงประกอบบทเรียน 	<p>ปฏิบัติตามโรงเรียนต้นทาง</p>

กิจกรรมโรงเรียนต้นทาง	กิจกรรมโรงเรียนปลายทาง
<p>๓. กลุ่มช่วยกันสรุปเขียนรายงาน จัดบอร์ดนิทรรศการ (ทุกครั้งที่มีการอภิปรายจากการคิด คั่นคว่ำ ศึกษา)</p> <p>๔. แสดงบทบาทสมมติ เกี่ยวกับ หน้าที่และสิทธิ ของตัวเรามีผลกระทบต่อผู้อื่น ครอบครัว สังคม และชุมชนอย่างไร ในการปฏิบัติหน้าที่ หรือรักษาสิทธิ</p> <p>๕. จัดทำโครงการงาน ศึกษาประวัติความเป็นมาของครอบครัว ขนบธรรมเนียม ประเพณี ความเชื่อ ศาสนา ฯลฯ สืบหาความคิดเห็นของเพื่อนๆ และบุคคลอื่นๆ ในโรงเรียนและสังคม ต่อเรื่องที่ทำโครงการ และเรื่องที่กลุ่มนักเรียนให้ความสนใจ เช่น ประวัติของครอบครัว เกี่ยวข้องกับความเจริญและการพัฒนาของชุมชนหรือไม่ อย่างไร</p> <p>๖. กลุ่มนักเรียนช่วยกันออกแบบหน่วยการเรียนรู้ ครู นักเรียนร่วมกันวางแผนจัดการเกี่ยวกับกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อให้สอดคล้องกับปัญหา, สาร และ ความสนใจของผู้เรียน</p> <ul style="list-style-type: none"> - กิจกรรมต่างๆ ที่นักเรียนและครูช่วยกันคิด โดยการวางแผนเป็นรายภาค (ตามหน่วยการเรียนรู้) เพื่อศึกษาข้อมูล และเรียนรู้เกี่ยวกับตัวเรา สิ่งที่อยู่รอบๆ และเกี่ยวข้องกับตัวเรา ความเป็นอยู่การเรียนรู้ สิทธิหน้าที่และความเชื่อ ขนบธรรมเนียมประเพณี ศาสนา - ประเด็นสำคัญในการเรียนรู้อยู่ที่การรู้จักสังเกต ความตระหนักในหน้าที่ สิทธิ และประสบการณ์ <p>๗. กลุ่มนักเรียนช่วยกันคิดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อให้สอดคล้องกันทั้งในด้าน สาร กิจกรรม จุดประสงค์การเรียนรู้ สารหรือกิจกรรมใด ที่สามารถสอนในเวลาออกอากาศได้ สารและกิจกรรมใดที่นักเรียนจำเป็นต้องเรียนนอกห้องเรียนเพื่อค้นคว้า สืบหา ตรวจสอบ เป็นการสร้างประสบการณ์ตรงนอกห้องเรียน ในครอบครัว ในชุมชนได้ เป็นการนำแผนการเรียนรู้ไปสืบค้นหาความรู้ โดยมีการประเมินและบันทึกผลการจัดการเรียนรู้ตามกิจกรรมต่างๆ ที่กำหนดไว้ในแต่ละตอนเพื่อให้ทราบว่านักเรียนสามารถปฏิบัติได้จริง และส่งผลให้ผู้เรียนบรรลุจุดประสงค์การเรียนรู้หรือไม่ หากนักเรียนปฏิบัติกิจกรรมแล้วยังไม่บรรลุจุดประสงค์การเรียนรู้ จำเป็นต้องจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพิ่มเติม หรือเสริมอย่างไรบ้าง</p> <p>กิจกรรมตามขั้นตอนนี้ จะนำไปสู่การปรับปรุง แผนการเรียนรู้ที่สมบูรณ์ต่อไป</p> <p>๘. กลุ่มนักเรียนช่วยกันประเมินผล และปรับปรุงแผนการจัดการเรียนรู้ หน่วยเรื่อง “ตัวเรา” ซึ่งทุกคนช่วยกันสร้างขึ้น (ตามข้อ ๖ และ ๗)</p> <ul style="list-style-type: none"> - ตรวจสอบว่าสามารถพัฒนาผู้เรียน ตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร พ.ศ. ๒๕๔๔ 	<ul style="list-style-type: none"> - ศึกษาทักษะกระบวนการจัดการเรียนรู้ และวัดผลตามคู่มือ “ผังมโนทัศน์ และสาระการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษาฯ ของกรมวิชาการ” - กลุ่มนักเรียนจัดทำหน่วยการเรียนรู้และคิดกิจกรรมการเรียนรู้ร่วมกับครู และช่วยกันคิดวิธีการวัดผลและประเมินผล - กลุ่มนักเรียนรวบรวมรายงานเกี่ยวกับ <ul style="list-style-type: none"> ✍ กัลยาณมิตร โดยยึดจากประสบการณ์ของแต่ละคน ✍ ศึกษาจากบุคคลตัวอย่างในชุมชน สังคมและสื่อ และวิเคราะห์หาเหตุผลว่าทำไมบุคคลเหล่านั้นประสบความสำเร็จในชีวิต อาชีพ การงาน เป็นผู้ให้ เสียสละ และอยู่อย่างมีความสุข

กิจกรรมโรงเรียนต้นทาง	กิจกรรมโรงเรียนปลายทาง
<p>- ตรวจสอบว่า ผู้เรียนได้รับการศึกษาเต็มศักยภาพ มีความก้าวหน้า และมีชีวิตอยู่อย่างดี เก่ง มีความสุข หรือไม่</p> <p>- ถ้ายกพร่อง ให้ช่วยกันปรับปรุง ทั้งด้านวิธีการทักษะกระบวนการให้มีความสมบูรณ์อย่างต่อเนื่อง</p> <p>๕. นักเรียนช่วยกันเขียนผังความคิด ต่อจากแผนภูมิ “ตัวเรา” เช่น</p>	<ul style="list-style-type: none"> - กลุ่มนักเรียนรวบรวมวัฒนธรรมในแต่ละครอบครัว มีกิจกรรมใดบ้าง มีความเป็นอยู่และการทำมาหากินอย่างไร เปรียบเทียบบุคคลตัวอย่างที่สามารถอ่านประวัติได้จากหนังสือ - ฝึกสมาธิ สวดมนต์ - ฝึกคิดเชิงบวก (คิดในแง่ดี) - ฝึกการให้และช่วยเหลือผู้อื่นโดยไม่หวังผลตอบแทน - ร่วมทำกิจกรรมสาธารณะบำเพ็ญประโยชน์ต่างๆ เป็นประจำ - ศึกษาจากกิจกรรมมูลนิธิราชประชานุเคราะห์ฯ - ฝึกช่วยเหลือเพื่อน ครู ผู้อื่นจากกิจกรรมเล็กๆ น้อยๆ จนเป็นนิสัย - ควรมีกิจกรรมยกย่องนักเรียนตัวอย่างที่มีจิตอาสา ชอบช่วยเหลือผู้อื่น - เขียนรายงานเปรียบเทียบวัฒนธรรมในครอบครัวคนไทยและคนไทยเชื้อสายจีนและเชื้อสายอื่นๆ

กิจกรรมโรงเรียนต้นทาง	กิจกรรมโรงเรียนปลายทาง
<p>๑๐. ฝึกปฏิบัติ เป็นกิจกรรมประจำวัน จนเป็นกิจนิสัย</p> <ul style="list-style-type: none"> - ฝึกสมาธิ เพื่อให้จิตสงบ เรียนรู้ได้ดี ก่อนเรียนทุกชั่วโมง - ฝึกรักษาศีลตามความสามารถ ความสนใจและวัย (ศาสนาใดก็ปฏิบัติตามหลักปฏิบัติตามศาสนา) - ฝึกคิดดี - คิดชอบ ไม่กล่าวโทษ + ว่าร้ายผู้อื่น - ฝึกคิดวิเคราะห์ตนเอง ควรไม่ควรอย่างไร <p>๑๑. กลุ่มนักเรียนศึกษารวมชาติ และผลกระทบที่เกี่ยวข้องกับตัวเรา (ดูแผนภูมิหน่วยที่ ๑ ตัวเรา)</p> <div data-bbox="204 722 954 1212" data-label="Diagram"> <pre> graph TD A(ตัวเรา ป. ๔-๖) --> B(วางแผน) A --> C(ศึกษาและวิเคราะห์ หน่วยการเรียนรู้) A --> D(ประเมินผลและปรับปรุง) A --> E(ดำเนินการตามทักษะกระบวนการ จัดกิจกรรมการเรียนรู้) A --> F(ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้) C --> F </pre> </div> <p style="text-align: right;">พว.</p> <p>๑๒. การวิเคราะห์เรื่องที่เรียน</p> <p>กลุ่มนักเรียนและครูร่วมกันสร้างกรอบความคิด เกี่ยวกับเรื่องที่จะเรียนรู้ โดยเทคนิค การจัดผังความคิดร่วมกัน (Mind Mapping) โดยครูตั้งคำถาม เช่น</p> <ul style="list-style-type: none"> - นักเรียนจะเรียนเรื่องอะไรบ้าง ที่เกี่ยวกับตัวเรา (ถ้านักเรียนตอบว่า เรื่อง ครอบครัว) - ในครอบครัว มีใครบ้าง - การอยู่ร่วมกันเป็นครอบครัว ต้องเกี่ยวข้องกับอะไรบ้าง - มีอะไรที่เกี่ยวข้องกับครอบครัวบ้าง - เรารวมเรียกว่า อะไร (วัฒนธรรมในครอบครัว) - นักเรียนช่วยกันอภิปราย และบอกสิ่งที่นึกถึงในขั้นตอนนี้จะไม่มีการตรวจสอบคำตอบของนักเรียนว่าถูกหรือผิดเป็นการระดมสมอง และให้นักเรียนตอบให้มากที่สุด ซึ่งจะเป็ประโยชน์กับการหาสาระที่จะเรียนรู้ต่อไป ตัวอย่างเช่น 	<p>- ฝึกปฏิบัติตามวินัยชาวพุทธ</p> <p>กฎ : เว้น ๑๔ ประการ</p> <p>ก. เว้นกรรมกิเลส</p> <ol style="list-style-type: none"> ๑. ไม่ทำร้ายร่างกาย ชีวิต ๒. ไม่ลักทรัพย์ ๓. ไม่ประพฤติผิดทางเพศ ๔. ไม่พูดเท็จหลอกลวง <p>ข. เว้นอกติ</p> <ol style="list-style-type: none"> ๑. ไม่ล่าเอียงเพราะชอบ ๒. ไม่ล่าเอียงเพราะชัง ๓. ไม่ล่าเอียงเพราะขลาด ๔. ไม่ล่าเอียงเพราะเขลา <p>ค. เว้นอบายมุข</p> <ol style="list-style-type: none"> ๑. ไม่เสพติดสุรายาเมา ๒. ไม่เอาแต่เที่ยวไม่รู้เวลา ๓. ไม่จ้องหาแต่รายการบันเทิง ๔. ไม่หลงไปหาการพนัน ๕. ไม่พัวพันมั่วสุมมิตรชั่ว ๖. ไม่มัวจมอยู่ในความเกียจคร้าน <p>กฎ ๒ : เตรียมทุนชีวิต ๒ ด้าน</p> <p>ก. เลือกสรรคนที่จะเสวนา</p> <ol style="list-style-type: none"> ๑. รู้ทันมิตรเทียม หรือศัตรูผู้มาในร่างมิตร <ol style="list-style-type: none"> ๑) คนปกอลอก ๒) คนดีแต่พูด ๓) คนหัวประจบ ๔) คนชวนลืมหาย ๒. รู้ถึงมิตรแท้ หรือมิตรด้วยใจจริง <ol style="list-style-type: none"> ๑) มิตรอุปการะ ๒) มิตรร่วมสุขร่วมทุกข์ ๓) มิตรแนะนำประโยชน์ ๔) มิตรมีใจรัก

กิจกรรมโรงเรียนต้นทาง	กิจกรรมโรงเรียนปลายทาง
<div style="text-align: center;"> <p>วัฒนธรรมในครอบครัว</p> </div> <p>พว.</p> <ul style="list-style-type: none"> - ขั้นตอนต่อไป กลุ่มนักเรียนร่วมกันเขียนผังความคิดเรื่องที่เรียน เช่น โรงเรียนของเรา หน้าที่และสิทธิ ศาสนา ฯลฯ - ขั้นตอนต่อไป กลุ่มนักเรียนร่วมกันเขียนผังความคิดเรื่องที่เรียน เช่น โรงเรียนของเรา หน้าที่และสิทธิ ศาสนา ฯลฯ <p>๑๑. ฝึกการเรียนรู้แบบร่วมมือ หรือเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมให้กลุ่มนักเรียน ฝึกวิธีทำงานร่วมกันในกลุ่มย่อย ซึ่งมีสมาชิกที่มีความรู้ ความสามารถแตกต่างกันตามขั้นตอนการทำงาน</p> <ul style="list-style-type: none"> - ประชุมวางแผน แบ่งงานกันทำตามความสามารถ - ร่วมกันทำงานตามบทบาทหน้าที่ ตามที่กลุ่มตกลงกันได้ - คงทำหน้าที่คอยชี้แนะและเป็นที่ปรึกษา - ครูคอยช่วยเหลือแบบกัลยาณมิตร - ครูคอยอำนวยความสะดวกในการค้นคว้าศึกษาและเรียนรู้ - นักเรียนทำหน้าที่เป็นผู้เรียนรู้ เป็นผู้รู้และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน (โดยไปถามจากผู้ปกครองพ่อแม่ อ่านจากหนังสือ และถามจากผู้รู้ ผู้ทรงคุณวุฒิในโรงเรียน ในชุมชน) ฟังจากวิทยุ ดูจากโทรทัศน์ และจากอินเทอร์เน็ต) - นักเรียนร่วมมือกันศึกษาค้นคว้าเรื่องต่างๆ จากผังมโนทัศน์ 	<p>ข. จัดสรรทรัพยากรที่หามาได้</p> <p>ขั้น ๑ ขยันหมั่นทำงาน เก็บออมทรัพย์</p> <p>ขั้น ๒ วางแผนใช้จ่าย</p> <p>กฎ ๓ รักษาความลับพันธ ๖ ทิศ</p> <p>ก. ทำทุกทิศให้เกษมสันต์</p> <p>ทิศที่ ๑ ในฐานะเป็นบุตร ธิดา พึ่งเคารพบิดามารดา ผู้เปรียบเหมือนทิศเบื้องหน้า</p> <p>ทิศที่ ๒ ในฐานะศิษย์พึ่งเคารพ นับถือครูอาจารย์ผู้เปรียบเหมือนทิศเบื้องขวา</p> <p>ทิศที่ ๓ ในฐานะสามีภรรยา พึ่งให้เกียรติกัน ผู้เปรียบเหมือนทิศเบื้องหลัง</p> <p>ทิศที่ ๔ อนุเคราะห์มิตรสหาย ผู้เปรียบเหมือนทิศเบื้องซ้าย</p> <p>ทิศที่ ๕ นายจ้างพึ่งบำรุงคนรับใช้/คนงาน ผู้เปรียบเหมือนทิศเบื้องล่าง</p> <p>ทิศที่ ๖ พุทธศาสนิกชนพึ่งแสดงความเคารพนับถือต่อพระสงฆ์ ผู้เปรียบเหมือนทิศเบื้องบน</p> <p>ภาคผนวก</p> <p>การเกื้อกูลกันประสานสังคมช่วยเหลือเกื้อกูลกันร่วมสร้างสรรค์สังคม ให้สงบสุขมั่นคงสามัคคีมีเอกภาพด้วยสังคหวัตถุ ๔ คือ</p> <ol style="list-style-type: none"> ๑. ทาน เผื่อแผ่แบ่งปัน (ช่วยด้วยเงินและของ) ๒. ปิยวาจา พุดอย่างรักกัน (ช่วยด้วยถ้อยคำ) ๓. อัตถจริยา ทำประโยชน์แก่เขา (ช่วยด้วยกำลังแรงงาน)

กิจกรรมโรงเรียนต้นทาง	กิจกรรมโรงเรียนปลายทาง
<p>๑๔. จัดอภิปราย ได้ว่าที่ ระหว่างกลุ่มเรื่อง “หน้าที่และสิทธิของเด็กและเยาวชน” เพื่อให้นักเรียนได้ศึกษาค้นคว้าและเชื่อมโยงในสิ่งที่ได้ศึกษาค้นคว้าเข้าด้วยกัน กิจกรรมได้ว่าที่ช่วยให้ผู้เรียนได้ฝึกจัดระบบข้อมูล ความรู้ต่างๆ มาสนับสนุน ความคิดเห็นของตน และใช้ทักษะทางภาษาเพื่อสื่อสารใจผู้อื่น</p> <p>๑๕. ฝึกปฏิบัติตนตามกฎระเบียบของโรงเรียน ครอบครั้ว ชุมชน สังคม</p> <ul style="list-style-type: none"> - ปฏิบัติตามข้อตกลงของห้องเรียน - ปฏิบัติตามกฎระเบียบของโรงเรียน - ปฏิบัติตนตามกฎจราจร การข้ามถนน สวมหมวกกันน็อก จอครรถให้ถูกต้อง ฯลฯ <p>๑๖. กิจกรรมการเลือกกรรมการกลุ่มส-สชั้นเรียน กรรมการนักเรียน และปฏิบัติหน้าที่ของกรรมการตามที่กลุ่มและคณะมอบหมาย</p> <ul style="list-style-type: none"> - มีกิจกรรมการเลือกตั้งตามวิถีทางประชาธิปไตยและมีบทบาทหน้าที่ พร้อมทั้งปฏิบัติหน้าที่ของผู้แทนนักเรียน มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และปฏิบัติกิจกรรมตามกระบวนการประชาธิปไตย ระดับห้องเรียนและโรงเรียน - กลุ่มนักเรียนเขียนผังความคิด เกี่ยวกับระบบการเมืองการปกครอง เช่น บทบาทความสัมพันธ์ระหว่างอำนาจของกลุ่มบุคคลในสังคม เช่น หมู่บ้าน ตำบล อำเภอ - อำนาจธิปไตย คือ นิติบัญญัติ บริหาร และตุลาการ อภิปรายความคิดเห็น เพื่อทำความเข้าใจเชื่อมโยงกับภาคปฏิบัติ <p>๑๗. กลุ่มนักเรียน ศึกษา เปรียบเทียบ เรื่องต่างๆ ดังนี้ :-</p> <ul style="list-style-type: none"> - ตัวอย่างเรื่องราวของตนเอง ครอบครั้ว และโรงเรียนปีก่อน ปีนี้ ปีหน้า แสดงความสัมพันธ์ของอดีต ปัจจุบัน และอนาคต ตามพุทธศักราช และคริสต์ศักราช - ช่วงวัน เวลา เดือนปี ตามแบบไทย และสากลในปัจจุบัน - สภาพโรงเรียน อดีต และปัจจุบัน ตามลำดับ พ.ศ. และ ค.ศ. - ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อเปลี่ยนแปลงของโรงเรียน <p>* ให้มีการรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียนอย่างเป็นระบบกลุ่มนักเรียนอภิปรายและเขียนรายงาน รายงานหน้าชั้น และจัดบอร์ดนิทรรศการ</p> <p>๑๘. ครุบันที่กพบุดิกรรรมเต็กรายบุคคล ทุกช่วโมงที่สอนและวัดผล ประเมินผล</p>	<p>๔. สมนันตตดา เอาตัวเข้าสมาน (ช่วยด้วยร่วมสร้งสรรรค์ และแก้ปัญหาสมอกันโดยธรรม และร่วมสุขร่วมทุกข์ด้วยกัน)</p> <p style="text-align: right;">(คัดบางตอนจาก ธรรมนุญชีวิต : พระพรหม คุณาภรณ์ ป.อ. ปยุตโต)</p>

ภาคผนวก

การเกื้อกูลกันประสานสังคม ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ร่วมสร้างสรรค์สังคม ให้สงบสุขมั่นคงสามัคคี มีเอกภาพ ด้วยสังคหวัตถุ ๔ คือ

๑. ทาน เพื่อแบ่งปัน (ช่วยด้วยเงินและของ)
๒. ปิยวาจา พูดอย่างรักกัน (ช่วยด้วยถ้อยคำ)
๓. อุตถจริยา ทำประโยชน์แก่เขา (ช่วยด้วยกำลังแรงงาน)
๔. สมานัตตตา เอาตัวเข้าสมาน (ช่วยด้วยร่วมสร้างสรรค์ และแก้ปัญหาเสมอกันโดยธรรม และร่วมสุขร่วมทุกข์ด้วยกัน)

(คัดบางตอนจาก ธรรมนุญชีวิต : พระพรหมคุณาภรณ์ ป.อ. ปยุตโต)

แผนการจัดการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

ป.๕-๖

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ ตัวเรา เรื่อง เป็นพลเมืองดี
ระยะเวลาในการสอน.....ชั่วโมง

๑. มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด

มาตรฐาน ส ๒.๑ เข้าใจและปฏิบัติตนตามหน้าที่ของการเป็นพลเมืองดี มีค่านิยมที่ดีงามและธำรงรักษา ประเพณีและวัฒนธรรมไทย ดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันในสังคมไทยและสังคมโลกอย่างสันติสุข

ตัวชี้วัด

- ป. ๕/๑ ปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตยในฐานะสมาชิกที่ดีของชุมชน
- ป. ๕/๒ ปฏิบัติตนในการเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี
- ป. ๕/๓ วิเคราะห์สิทธิพื้นฐานที่เด็กทุกคนพึงได้รับตามกฎหมาย
- ป. ๕/๔ เสนอวิธีการที่จะอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขในชีวิตประจำวัน
- ป. ๕/๑ ยกตัวอย่างและปฏิบัติตนตามสถานภาพ บทบาท สิทธิเสรีภาพ และหน้าที่ในฐานะพลเมืองดี
- ป. ๕/๒ เสนอวิธีการปกป้องคุ้มครองตนเองหรือผู้อื่นจากการละเมิดสิทธิเด็ก
- ป. ๖/๑ ปฏิบัติตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันของครอบครัวและชุมชน

มาตรฐาน ส ๒.๒ เข้าใจระบบการเมืองการปกครองในสังคมปัจจุบัน ยึดมั่น ศรัทธาและธำรงรักษาไว้ซึ่งการ ปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

ตัวชี้วัด

- ป. ๕/๑ อธิบายอำนาจอธิปไตยและความสำคัญของระบอบประชาธิปไตย
- ป. ๕/๒ อธิบายบทบาทหน้าที่ของพลเมืองในกระบวนการเลือกตั้ง

๒. จุดประสงค์การเรียนรู้

- ๑. ปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดี ตามวิถีประชาธิปไตยในฐานะสมาชิกที่ดีของชุมชน
- ๒. อธิบายและยกตัวอย่างสถานภาพ บทบาท สิทธิ เสรีภาพ หน้าที่ในฐานะพลเมืองดีได้
- ๓. บอกและปฏิบัติตามกฎหมายพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวัน ครอบครัว และชุมชนได้
- ๔. อธิบายสิทธิพื้นฐานที่เด็กทุกคนพึงได้รับการปกป้องคุ้มครองได้
- ๕. เสนอวิธีการปกป้อง คุ้มครองตนเอง หรือผู้อื่นจากการละเมิดสิทธิเด็กได้
- ๖. อธิบายความแตกต่างทางวัฒนธรรมของกลุ่มคนในสังคมไทย ในชุมชนได้
- ๗. อธิบายองค์ประกอบทางวัฒนธรรม และเข้าใจถึงการเปลี่ยนแปลงตามกาลเวลาได้
- ๘. ปฏิบัติตนเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี
- ๙. บรรยายคุณค่าของวัฒนธรรมในภาคต่างๆ ของไทย ที่มีผลต่อการดำเนินชีวิตของคนในสังคมชุมชนได้
- ๑๐. มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์และเผยแพร่ภูมิปัญญาท้องถิ่นของชุมชน

๓. กระบวนการจัดการเรียนรู้

กิจกรรมโรงเรียนต้นทาง	กิจกรรมโรงเรียนปลายทาง
<p>๑. คุณครูและนักเรียนร่วมสนทนาเกี่ยวกับข่าว เหตุการณ์บ้านเมือง และข่าวในสังคม/ชุมชนของเรา</p> <p>๒. นักเรียนแต่ละกลุ่มรายงานข่าวและเหตุการณ์จากหนังสือพิมพ์ที่เตรียมมาเกี่ยวกับการเมือง การปกครอง เช่น ข่าวการเลือกตั้งสมาชิกสภาตำบล จังหวัด หรือผู้ว่ากรุงเทพมหานคร</p> <ul style="list-style-type: none"> - ผู้สมัครมีใครบ้าง มีคุณสมบัติอย่างไร - นักเรียนมีสิทธิเลือกตั้งหรือไม่ ควรทำอย่างไร - เปรียบเทียบความเจริญระหว่างจังหวัดกับจังหวัด อำเภอกับอำเภอ หรือประเทศกับประเทศ มีอาชีพ ความเป็นอยู่ ความเจริญแตกต่างกันอย่างไร เพราะเหตุใด (ในการเปรียบเทียบไม่ควรใช้เงินหรือวัตถุเป็นหลัก พูดยให้ครอบคลุมคุณธรรม จริยธรรม วัฒนธรรม การปฏิบัติตามกฎระเบียบ กฎหมาย ฯลฯ อาจมองความสุขของคนในชุมชน/สังคมเป็นตัววัด) <p>๓. ให้มีกิจกรรมนอกเวลา ช่วยกันรวบรวมข้อมูลในสังคม ชุมชน จังหวัด เช่น</p> <ul style="list-style-type: none"> - ผู้สมัครลงเลือกตั้งเป็นผู้ว่าราชการจังหวัดกรุงเทพมหานคร ส.ส. ส.จ. ส.ก. ส.ข. ในครั้งนี้ (ดูเหตุการณ์ใกล้เคียง) ก็คน - ผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่เปอร์เซ็นต์ ออกมาเลือกตั้งที่เปอร์เซ็นต์ - มีเหตุการณ์ใดบ้างที่ประชาชนไม่พอใจรัฐบาล อ่านหนังสือพิมพ์แล้วรวบรวม - แต่ละครั้งประชาชนออกมาชุมนุมคัดค้านที่เปอร์เซ็นต์ อายุ อาชีพ และรายได้ของชุมชนคัดค้าน (อันแสดงถึงความตื่นตัวทางการเมือง และใช้สิทธิตามรัฐธรรมนูญ) <p>๔. ให้มีการรายงานผลจากการสำรวจข้อมูลแต่ละกลุ่มและอภิปรายตามหัวข้อดังนี้</p> <ul style="list-style-type: none"> - แนวโน้มของโลกปัจจุบัน คือ การมีระบบการเมืองแบบเปิด และเน้นการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม - ความตื่นตัวของประชาชนทางการเมืองเนื่องจากการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม การศึกษา และสื่อมวลชน เทคโนโลยีการสื่อสาร (เห็นได้จากกลุ่มพันธมิตรประชาธิปไตย - ผู้เขียน) - เหตุการณ์ที่ผ่านมา ๑๔ ตุลาคม ๒๕๑๖, ๖ ตุลาคม ๒๕๑๕ และ พฤษภาคม ๒๕๓๕ เป็นประวัติศาสตร์ที่คอยกระตุ้นความทรงจำถึงการต่อสู้และเสียสละชีวิต เลือดเนื้อ - กระแสโลกาภิวัตน์ ทำให้ประเทศไทยมีการแปรเปลี่ยนทั้งโครงสร้างและกายภาพ ปฏิสัมพันธ์ระหว่างเศรษฐกิจและการเมืองมีสูง การใช้อำนาจเผด็จการแบบสังคมเกษตรจึงไร้ผลการแปรเปลี่ยนดังกล่าว 	<p>ปฏิบัติตามโรงเรียนต้นทาง</p> <p>ทบทวนความเป็นพลเมืองดี ตามวินัยชาวพุทธ</p> <p>หมวดหนึ่ง วางฐานชีวิตให้มั่น (ดูในแผนหน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ ตัวเรา)</p> <p>“วินัยที่ฝึกไว้ดีนี้ คือ อุดมมงคล”</p> <p>หมวดสอง</p> <p>“นำชีวิตให้ถึงจุดหมาย”</p> <p>ก. จุดหมาย ๓ ชั้น</p> <p>ชั้นที่ ๑ จุดหมายชั้นตาเห็น หรือประโยชน์ปัจจุบัน</p> <p>ก) สุขภาพดี</p> <p>ข) มีงาน มีเงิน</p> <p>ค) มีสถานภาพดี</p> <p>ง) มีครอบครัวผาสุก</p> <p>ทั้ง ๔ นี้ พึงเกิดมีโดยธรรม และใช้ให้เป็นประโยชน์ทั้งแก่ตนและผู้อื่น</p> <p>ชั้นที่ ๒ จุดหมาย</p> <p>ชั้นเลขาเห็นหรือประโยชน์เบื้องหน้า</p> <p>ก) มีความอบอุ่น ซาบซึ้ง สุขใจ ไม่อ้างว้าง เลื่อนลอย มีหลักยึดเหนี่ยวใจให้เข้มแข็งด้วยศรัทธา</p> <p>ข) มีความภูมิใจในชีวิต สะอาดที่ได้ประพฤติแต่การอันดีงาม ด้วยความสุจริต</p> <p>ค) มีความอึ้งใจในชีวิต มีคุณค่าที่ได้ทำประโยชน์ตลอดมา ด้วยน้ำใจ เสียสละ</p> <p>ง) มีความแก้วกล้า มั่นใจที่จะ</p>

กิจกรรมโรงเรียนต้นทาง	กิจกรรมโรงเรียนปลายทาง
<ul style="list-style-type: none"> - เทคโนโลยีการสื่อสารทำให้ปฏิบัติการของผู้อยู่ในอำนาจล่าสมัย การบิดเบือนข่าวสารทำได้ยาก - การต่อต้านนายกรัฐมนตรี ที่ต้องการแก้รัฐธรรมนูญเพื่อพวกพ้องไม่รักษาผลประโยชน์ส่วนรวม ฯลฯ อีกทำที่อันแจ่มแจ้งและเชื่อมั่นในอำนาจยังเป็นการช่วย - ธรรมเนียมปฏิบัติ ธรรมเนียมของผู้บริหารบ้านเมือง - พลังของประชาชน เช่น พันธมิตรประชาธิปไตย ฯลฯ - วิถีคิดแห่งความน่าเชื่อถือ สื่อมวลชนของรัฐไม่เป็นกลาง - ความเชื่อแบบเก่าที่ว่าอำนาจสามารถสยบได้ ล่าสมัย ไม่ทันเหตุการณ์โลก <p>๕. จัดกิจกรรมการเลือกตั้งประธาน/หัวหน้าชั้น และคณะกรรมการ ทำหน้าที่เพื่อส่วนรวม กำหนดบทบาทหน้าที่ให้ชัดเจน ให้คณะกรรมการประชุมร่วมกับกลุ่มนักเรียนเพื่อวางแผนทำกิจกรรม บำเพ็ญประโยชน์ เพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ไม่น้อยกว่า ๒๐ ชั่วโมง ต่อปี (ป. ๔ - ป. ๖ ไม่น้อยกว่า ๖๐ ชั่วโมง)</p> <p>๖. กลุ่มนักเรียน ศึกษาสิทธิพื้นฐานที่เด็กพึงได้รับการปกป้องคุ้มครอง รวบรวมข้อมูลเด็กถูกรังแกจากชุมชน/สังคม/หนังสือพิมพ์ เป็นข้อมูลพื้นฐานที่ทุกคนควรรู้ ปกป้องตนเอง เพื่อน และกลุ่มเด็กในชุมชน/สังคม</p> <ul style="list-style-type: none"> - จัดนิทรรศการ อภิปราย ให้เพื่อนนักเรียนในโรงเรียนร่วมเรียนรู้ โดยมีครูเป็นที่เล็งและที่ปรึกษา <p>๗. ศึกษา กิจกรรมในสังคม/ชุมชน วันสำคัญ ประเพณี และวัฒนธรรมต่างๆ</p> <ul style="list-style-type: none"> - ศึกษาจากโทรทัศน์ ซีดี วีซีดี สื่อต่างๆ ตลอดจนทัศนศึกษานอกเวลารวบรวมภาพ ข้อมูล กิจกรรม เชิญวิทยากรมาบรรยาย เพื่อศึกษาความแตกต่างทางวัฒนธรรมของกลุ่มคนในสังคม/ชุมชน ในประเทศไทย รวบรวมทำโครงการ จัดการแสดงร่วมกับกลุ่มสาระภาษาไทย และศิลปนาฏศิลป์ - จัดนิทรรศการ จัดถ่ายทำเป็นภาพและซีดี - ค้นคว้าและเขียนรายงานเกี่ยวกับประวัติวัฒนธรรม ประเพณีของคนไทยภาคต่างๆ ตามเผ่าพันธุ์ และการนับถือศาสนา เน้นคุณค่าและผลต่อการดำรงชีวิตในสังคม อภิปราย และจัดนิทรรศการ รวบรวมผลงานไว้เป็นเล่ม หรือเป็นซีดี หรือทั้งสองแบบ <p>๘. นักเรียนร่วมกันคิด และจัดกิจกรรมการแสดงนิทรรศการ ถ่ายภาพเขียนข่าว ฯลฯ เกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่นของชุมชน/ของไทย</p> <ul style="list-style-type: none"> - นักเรียนร่วมกันเขียนผังความคิด (Mind Mapping) ดังนี้ :- อาจเขียนขยายรายละเอียดให้มากขึ้นตามที่ศึกษา ค้นคว้ามาได้ 	<p>แก้ไขปัญหาในชีวิตและภารกิจไปได้ด้วยปัญญา</p> <p>จ) มีความโล่งจิต มั่นใจ มีทุนประกันภพใหม่ด้วยได้ทำให้แต่กรรมดี</p> <p>ขั้นที่ ๓ จุดหมายสูงสุด หรือประโยชน์อย่างยิ่ง</p> <p>ก) ถึงลูกโลกกรรมกระทบ ถึงจะพบความผันผวนปรวนแปรก็ไม่หวั่นไหว มีใจเกษมสันต์มั่นคง</p> <p>ข) ไม่ถูกความยึดติดถือมั่น บีบคั้นจิต ไม่ผัดหวัง โศกเศร้า มีจิตโล่งโปร่งเบาเป็นอิสระ</p> <p>ค) สดชื่น เบิกบานใจ ผ่องใสไร้ทุกข์ มีความสุขที่แท้</p> <p>ง) รู้เท่าทันและทำการตรงตามเหตุปัจจัย ชีวิตหมดจดสดใ้อยู่ด้วยปัญญา</p> <p>ข. จุดหมาย ๓ ด้าน</p> <p>ด้านที่ ๑ จุดหมายเพื่อตน หรือประโยชน์ตน</p> <p>ด้านที่ ๒ จุดหมายเพื่อผู้อื่น หรือประโยชน์ผู้อื่น</p> <p>ด้านที่ ๓ จุดหมายร่วมกัน หรือประโยชน์ทั้ง ๒ ฝ่ายคือประโยชน์สุขของสังคม</p> <p style="text-align: right;"><i>จาก ธรรมนุญชีวิต พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต)</i></p>

กิจกรรมโรงเรียนต้นทาง	กิจกรรมโรงเรียนปลายทาง																		
<div data-bbox="295 242 1045 635" data-label="Diagram"> </div> <p data-bbox="1018 657 1054 685">พว.</p> <ul data-bbox="268 701 1054 1240" style="list-style-type: none"> - นักเรียนศึกษา ค้นคว้า และรวบรวมภูมิปัญญาชาวบ้านในชุมชนของตน แล้วมารวบรวมเป็นภูมิปัญญาชาวหัวหิน เช่น <table border="0" data-bbox="295 803 821 1087"> <tr> <td>ภูมิปัญญา</td> <td>- ด้านอาหาร</td> <td>- อาหารทะเล</td> </tr> <tr> <td></td> <td></td> <td>- ผลไม้กวน</td> </tr> <tr> <td></td> <td></td> <td>ฯลฯ</td> </tr> <tr> <td></td> <td>- การแต่งกาย</td> <td>- ผ้าไหมพัสเตอร์</td> </tr> <tr> <td></td> <td>- การละเล่น</td> <td>- ระบำกะลา</td> </tr> <tr> <td></td> <td></td> <td>ฯลฯ</td> </tr> </table> - นักเรียนช่วยกันศึกษาองค์ประกอบของภูมิปัญญาชาวบ้าน แล้วเขียนผังความคิดติดบอร์ด คุณครูชวนสนทนาเพื่อให้นักเรียนสังเกต สนใจ ค้นคว้า โดยให้เด็กมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ จากการเห็นสิ่งของในบ้าน ฯลฯ 	ภูมิปัญญา	- ด้านอาหาร	- อาหารทะเล			- ผลไม้กวน			ฯลฯ		- การแต่งกาย	- ผ้าไหมพัสเตอร์		- การละเล่น	- ระบำกะลา			ฯลฯ	<div data-bbox="295 1284 1292 1967" data-label="Diagram"> </div>
ภูมิปัญญา	- ด้านอาหาร	- อาหารทะเล																	
		- ผลไม้กวน																	
		ฯลฯ																	
	- การแต่งกาย	- ผ้าไหมพัสเตอร์																	
	- การละเล่น	- ระบำกะลา																	
		ฯลฯ																	

กิจกรรมโรงเรียนต้นทาง	กิจกรรมโรงเรียนปลายทาง
<p>ในการซักถาม ควรรวบรวมจากสิ่งที่นักเรียนสังเกตเห็น ในหมู่บ้านชุมชน (คือข้อย่อยก่อน จึงค่อยสรุปเป็นข้อใหญ่ เพื่อให้ นักเรียนได้คิด : เน้นทักษะกระบวนการคิด)</p> <p>๕. เมื่อเรียนจบแต่ละชั่วโมง ให้นักเรียนช่วยกันคิดสรุป วิเคราะห์ ว่าสิ่ง/เรื่องต่างๆ เหล่านี้เกี่ยวข้องกับตัวเราอย่างไร ถ้าเราไม่ได้เกิดมาในชุมชนนี้ ประเทศไทยนี้ เราจะคิดใช้ชีวิตหรือมีความเป็นอยู่อย่างที่เป็นอยู่หรือไม่ ให้นักเรียนเปรียบเทียบกับชนชาติอื่นในเอเชีย และทวีปอื่น เท้าที่มีประสบการณ์ การตั้งคำถาม เน้นการคิด วิเคราะห์ ความมีเหตุผล คิดในเชิงบวก คิดสร้างสรรค์ คิดอย่างโยนิโสมนสิการ</p>	

ภาคผนวก

ชาวพุทธชั้นนำ ต้องมีความเข้มแข็งที่จะตั้งมั่นอยู่ในหลักธรรม ให้เป็นตัวอย่างแก่ชาวพุทธทั่วไป นอกจากรักษา “วินัยชาวพุทธ” แล้ว ต้องมี อุบาสกธรรม ๕ ดังนี้

๑. มีศรัทธา เชื่อ ประกอบด้วยปัญญา ไม่มั่งงาย ยึดมั่นในพระรัตนตรัย ไม่หวั่นไหว ไม่แกว่งไกว ถือธรรม เป็นใหญ่และสูงสุด
๒. มีศีล นอกจากตั้งอยู่ในศีล ๕ และสัมมาอาชีวะแล้ว ควรถือศีลอุโบสถตามกาลเพื่อพัฒนาตน ให้ชีวิตและความสุขพึงพาวัตถุน้อยลง ลดการเบียดเบียน และเกื้อกูลแก่ผู้อื่นได้มากขึ้น
๓. ไม่ถือมงคล ตื่นข่าว เชื่อกรรม มุ่งหวังผลการกระทำด้วยเรี่ยวแรง ความเพียรพยายามตามเหตุผล ไม่ตื่นข่าวเล่าลือโศกลางเรื่องขลังมงคล ไม่หวังผลจากอำนาจลบนันดาล
๔. ไม่แสวงหาพาหิรทักษิณย์ไม่ไขว่คว้าเขตบุญขุนคลังผู้วิเศษศักดิ์สิทธิ์ นอกหลักพระพุทธศาสนา
๕. ขวนขวายในการทำนุบำรุงพระพุทธศาสนา ใส่ใจริเริ่ม และสนับสนุนกิจกรรมการกุศล ตามหลักคำสอนของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

(คัดบางตอนจาก ธรรมบุญชีวิต : พระพรหมคุณาภรณ์ ป.อ. ปยุตฺโต)

ภาคผนวก แผนผังหน้าที่พลเมือง

พว.

หมายเหตุ หัวข้อจากผังมโนทัศน์ (Mind Mapping) หน่วย ตัวเรา ของภาคการศึกษาที่ ๑

ภาคผนวก สำหรับคุณครูผู้สอน

การเมืองไทยกับประชาธิปไตย

ตั้งแต่ปฏิวัติปี ๒๔๗๕ เป็นต้นมา มีการกล่าวว่าประเทศไทยปกครองแบบระบอบประชาธิปไตย แต่จากข้อเท็จจริงที่มีการรัฐประหาร การเปลี่ยนแปลงรัฐบาลโดยการยึดอำนาจ การเผด็จการในระบอบรัฐสภา (โดยอาศัยเสียงข้างมาก) เหล่านี้ล้วนแต่เป็นพฤติกรรมทางการเมือง ซึ่งผิดแนวระบอบประชาธิปไตย เหตุใดระบอบประชาธิปไตยจึงไม่ได้ผลอย่างเต็มที่ในประเทศไทย ซึ่งจะต้องพิจารณาจากสภาพแวดล้อมต่างๆ อันได้แก่ โครงสร้างทางสังคม เศรษฐกิจ และการเมือง รวมถึงสมาชิกของสังคม ซึ่งเป็นส่วนประกอบที่สำคัญที่สุด เพราะโครงสร้างดังกล่าวเกิดขึ้นจากน้ำมือมนุษย์ บทความนี้จะไม่พูดถึงจุดดี หรือจุดบกพร่องของระบอบประชาธิปไตย และขอเสนอแนะไว้ก่อนว่าระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข เป็นสิ่งที่ประเทศไทยต้องการ

การมองหาสาเหตุที่ทำให้การปกครองแบบประชาธิปไตยไม่ได้ผลในประเทศไทย เราอาจมองเริ่มต้นจาก “เงื่อนไขที่จะทำให้ประชาธิปไตยได้ผลในทางปฏิบัติ” ซึ่งนักวิชาการตะวันตกได้เสนอแนวคิดเหล่านี้ไว้

โทมัส เจฟเฟอร์สัน กล่าวว่าประชาธิปไตยจะ**ได้ผลดี**ในประเทศกสิกรรม ที่คนมีการศึกษาดี ส่วนแมกซ์ เวเบอร์ มีความเห็นว่า จะ**ได้ผล**ในประเทศอุตสาหกรรม

ข้อเท็จจริง ระบอบประชาธิปไตยมีอยู่ในทั้งสองระบบเศรษฐกิจ ในกรณีเฉพาะประเทศไทย การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจจะมีส่วนอย่างมากต่อการเปลี่ยนแปลงการเมือง สังคม ทัศนคติ และค่านิยมของประชาชน เราลองปรับ “ทฤษฎี” เข้ากับข้อเท็จจริงของประเทศไทยว่าจะสอดคล้องกับเงื่อนไขที่สรุปได้หรือไม่ ถ้าไม่ได้จะหาทางแก้ไขได้อย่างไร

๑. มรดกตกทอดจากระบบโบราณของไทย

สภาพปัจจุบันเป็นผลจากอดีต ซึ่งเปลี่ยนแปลงเพียงบางส่วน จากความเจริญของยุคใหม่

เศรษฐกิจ สังคม และการปกครองปัจจุบัน ประกอบด้วยการกสิกรรมเป็นส่วนใหญ่ คนที่อยู่ในชนบทมีมากกว่าสี่ในห้าของพลเมืองทั้งหมด คนที่อยู่ในเมืองและเมืองใหญ่ประกอบด้วยพ่อค้า นักธุรกิจ และข้าราชการ ซึ่งอาจจัดเป็นคนชั้นกลาง มีจำนวนไม่มากนัก พ่อค้าส่วนใหญ่เป็นคนจีน อินเดีย และอื่นๆ คนจีน (หรือคนไทยเชื้อสายจีน) เป็นนักการค้าที่มีอิทธิพลทางเศรษฐกิจ

ทัศนคติของคนไทย “โตขึ้นขอให้เป็นเจ้าของคนนา” เป็นผลมาจากระบอบศักดินา ซึ่งเป็นช่องทางเคลื่อนไหวทางสังคมที่สำคัญที่สุดในสมัยนั้น ชาวบ้านชาวนา ก็อาจเป็นพระยาได้ ถ้าหากมีความสามารถพอ และรู้จักเล่นการเมือง นี่คือทฤษฎี

เจ้านาย หรือข้าราชการ เป็นผู้ที่มีอำนาจ และเกียรติยศ และคาดหวังให้คนทั่วไปไปปฏิบัติต่อตนเช่นนั้นสืบทอดมาจนปัจจุบัน

การปฏิวัติในปี ๒๔๗๕ เป็นการโอนอำนาจการเมืองจากพระมหากษัตริย์ ในระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ ไปสู่กลุ่มนักการเมืองและทหาร ประชาชนส่วนใหญ่ไม่ได้มีส่วนร่วมด้วย ทำให้เกิดเงื่อนไขสำคัญๆ เช่น ความรู้สึก

เสมอภาค ความทัดเทียมในทางเศรษฐกิจ ความเจริญทางเศรษฐกิจ การมีวัฒนธรรมทางการเมืองที่สอดคล้องกับประชาธิปไตยขาดหายไป สภาพดังกล่าวย่อมยากแก่การเจริญเติบโตของระบอบประชาธิปไตยและง่ายต่อการคงอยู่ของระบอบเผด็จการแบบ Authoritarianism

๒. พุทธศาสนา และบุคลิก อุปนิสัยของคนไทย

ศาสนามีบทบาทอย่างมากต่อความคิดของมนุษย์ และต่อทัศนคติที่มีต่อโลก และต่อสังคมที่อาศัยอยู่ ฯลฯ แมกซ์ เวเบอร์ มีความเห็นว่า ความเจริญในทางเศรษฐกิจแบบระบบนายทุนของตะวันตก เกิดจากศาสนาลัทธิ Calvinism

นักวิชาการหลายท่านกล่าวว่า พุทธศาสนาทำให้คนเจริญทางเศรษฐกิจช้าลง ก่อให้เกิดอุปนิสัยแบบไทย (ซึ่งเหมาะกับหลักเศรษฐกิจพอเพียงมากกว่า - ผู้เรียบเรียง) เป็นการยากที่จะชี้ขาดลงไปว่าเพราะพุทธศาสนาหรือเพราะคนไทยมีบุคลิกอุปนิสัยดังนี้อยู่แล้ว จึงรับพุทธศาสนิกายเถรวาทไว้เป็นปรัชญาชีวิตตน สถาบันการเมืองจึงเป็นสิ่งที่ไม่มีความสำคัญพอ เพราะทุกคนมีตัวเองเป็นเครื่องกำหนดชีวิต โดยมีกรรมเป็นเครื่องชี้แนะ “ความดี” หรือ “กรรมดี”

ทุกคนจึงมีความรับผิดชอบต่อตนเองโดยลำพัง ยอมทนต่อสภาพอันไม่ยุติธรรม หรือผิดหลักการ จนมีผู้กล่าวว่าคนไทยมีลักษณะ Carefree ไม่ค่อยยินดียื่นร้ายต่อประโยชน์ส่วนตัวในระบบการเมือง ไม่ค่อยมีความรู้สึกปกป้องสิทธิ และความยุติธรรมทางการเมือง มีความเชื่อว่าสิ่งไม่ดีที่เกิดขึ้นจะเข้าสู่รูปเข้ารอยเอง (Self-correcting) เพราะจักรวาลนี้มีกรรมเป็นสิ่งควบคุม

บุคลิกอุปนิสัยของคนไทย คือ การสอดคล้องกันระหว่าง individualism กับ hierarchicalism คือความเป็นตัวของตัวเอง กับการเคารพอาวุโสแบบยอมรับอำนาจ การเป็นตัวของตัวเองแบบไม่ผูกพัน ไม่รับผิดชอบต่อสถาบันของสังคม ซึ่งเป็นหน่วยส่วนรวมหน่วยใหญ่ มุ่งแต่อิสระส่วนตัว แต่ขณะเดียวกันก็ประกอบด้วยเคารพรับอำนาจแบบระบบอาวุโส ซึ่งคุณค่านิยมของสังคม ฯลฯ ไม่จำเป็นต้องสอดคล้องกัน ดังนั้นระบบ hierarchicalism ยังคง function อยู่ในสังคม ขณะเดียวกัน สังคมก็ยอมทนต่อความเป็นตัวของตัวเองแบบไทย ตราบเท่าที่ไม่เกิดการกระทบกระเทือนต่อระบบอันแรกจนเกินไป

*ระบบ hierarchicalism มีส่วนเกี่ยวเนื่องจากระบบการปกครอง การอบรมในครอบครัว ในโรงเรียน และความสัมพันธ์ในสังคม ส่วนความเป็นตัวเองแบบไทยนั้น อาจเป็นลักษณะดั้งเดิมของไทย หรืออาจเชื่อในหลักของกรรม

๓. ทหาร และรัฐประหาร

การเปลี่ยนแปลงการปกครอง ปี ๒๔๗๕ ทำให้เกิดช่องว่างทางอำนาจการเมืองขึ้น ซึ่งถูกแทนที่โดยทหารซึ่งเป็นสถาบันที่มีความเจริญสูงในด้านองค์กร และเป็นปีกแผ่น เมื่อเกิดระส่ำระสายขึ้น ทหารจึงเป็นองค์กรเดียวที่จะรักษาเสถียรภาพไว้ได้ และในอดีตทหารมีบทบาทสำคัญในการรักษาเอกราชของชาติไทย ในสมัยหนึ่งองค์การทหารยังได้รับการส่งเสริมให้เป็นปีกแผ่นยิ่งขึ้นจากประเทศสหรัฐอเมริกา

๔. สรุป

จากการวิเคราะห์เบื้องต้น พอสรุปได้ว่า การปกครองระบอบประชาธิปไตยไม่บรรลุผลในประเทศไทย เนื่องจากมรดกตกทอดของระบบการปกครองและโครงสร้างของสังคมในสมัยโบราณ โครงสร้างของเศรษฐกิจและ

คุณค่านิยม และทัศนคติของประชาชน อันเนื่องมาจากการปกครอง การอบรมในครอบครัว ความสัมพันธ์ในทางสังคม ประกอบกับโลกทัศน์อันเป็นผลของศาสนาผนวกกับขาดสถาบันการเมืองที่เข้มแข็ง มีวินัย ซื่อสัตย์สุจริต เสียสละเพื่อส่วนรวม และประเทศชาติโดยแท้จริง ช่วงโลกาภิวัตน์ เมื่อมีอำนาจกอบโกยผลประโยชน์ให้ตนเองและพรรคพวกโดยใช้กฎหมายเป็นเครื่องมือ (ผู้เรียบเรียง)

ปัญหาการเมืองไทยในอนาคต

การเมืองไทยในอนาคตจะมีลักษณะไม่คงตัว ปัญหาต่างๆ ที่รัฐบาลจะต้องประสบมีมากมาย การระคับประคองมิให้รัฐบาลล่มนั้นต้องได้ผู้มีความสามารถจริงๆ และต้องประกอบด้วยความร่วมมือจากประชาชน ความคาดหวังว่าจะได้อะไรต่ออะไรมากมายจากการปกครองในระบอบประชาธิปไตยนั้น ควรอยู่ในลักษณะมองความจริง ประชาธิปไตยมิใช่ยาวิเศษที่แก้ปัญหาเศรษฐกิจ ความยากจนได้ฉับพลัน แต่เป็นระบบการเมืองที่จะช่วยให้สิทธิเสรีภาพ ความเสมอภาค และความยุติธรรมทางสังคม แต่ความแตกต่างในเรื่องฐานะความยากจนอาจจะแก้ไขไม่ได้ฉับพลัน รัฐบาลในอนาคตจะต้องเป็นรัฐบาลที่กล้าหาญ ทำงานแข่งกับเวลากล้าดำเนินนโยบายที่จะนำมาซึ่งความยุติธรรม แม้จะกระทบกระทั่งผลประโยชน์คนบางกลุ่ม กล้าที่จะทำอะไรที่ไม่เคยทำมาก่อน เช่น อาจใช้ระบบสังคมนิยม เพื่อให้สวัสดิการแก่ผู้เสียเปรียบ เก็บภาษีทางตรง เช่น ภาษีที่ดิน ฯลฯ เพื่อนำเงินไปพัฒนาประเทศเพื่อคนส่วนใหญ่ ไม่นั่นเฉพาะนโยบายประชานิยม แต่เน้นการฝึกอาชีพให้ประชาชนพึ่งพาตนเองได้ ตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง และที่สำคัญอย่างยิ่งรัฐบาลต้องบริหารประเทศด้วยความซื่อสัตย์ สุจริต เพื่อประโยชน์ของประชาชนส่วนรวม และชาติบ้านเมือง ไม่ใช่เฉพาะพรรคพวกส่วนตัว (ผู้เรียบเรียง)

กิจกรรมที่ควรให้นักเรียนหาข้อมูลมารายงานเพื่อความเข้าใจ

๑. การกระจายอำนาจและการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชนบท

ก. ปัญหาและอุปสรรค	ข. ข้อดี - ข้อเสีย
ค. สาเหตุ	ง. ผล
๒. การแก้ปัญหาความคิดเห็นที่แตกต่างทางการเมือง ในสังคม

ก. สาเหตุของปัญหา	ข. วิธีการแก้ปัญหา
ค. ธรรมชาติปัญหา	ง. หลักธรรมข้อใดในพระพุทธศาสนาควรนำมาปฏิบัติ
๓. ศึกษาจากประเทศเพื่อนบ้าน ในเอเชีย และเอเชียอาคเนย์ (Southeast Asia)

ก. ประเทศที่มีความเจริญมั่นคงทางเศรษฐกิจ เพราะเหตุใด	ข. ประเทศที่ไม่ร่ำรวยมั่งคั่ง แต่ประชาชนมีความสุข เพราะเหตุใด
ค. ประเทศที่มีปัญหาทางเศรษฐกิจและสังคม ทั้งๆ ที่มีทรัพยากรจำนวนเพียงพอกับประชากร เพราะเหตุใด	ง. สรุปความคิดเห็นของนักเรียนจากการศึกษาและเรียนรู้ จดบันทึกไว้เพื่อติดตามเหตุการณ์บ้านเมืองต่อไป

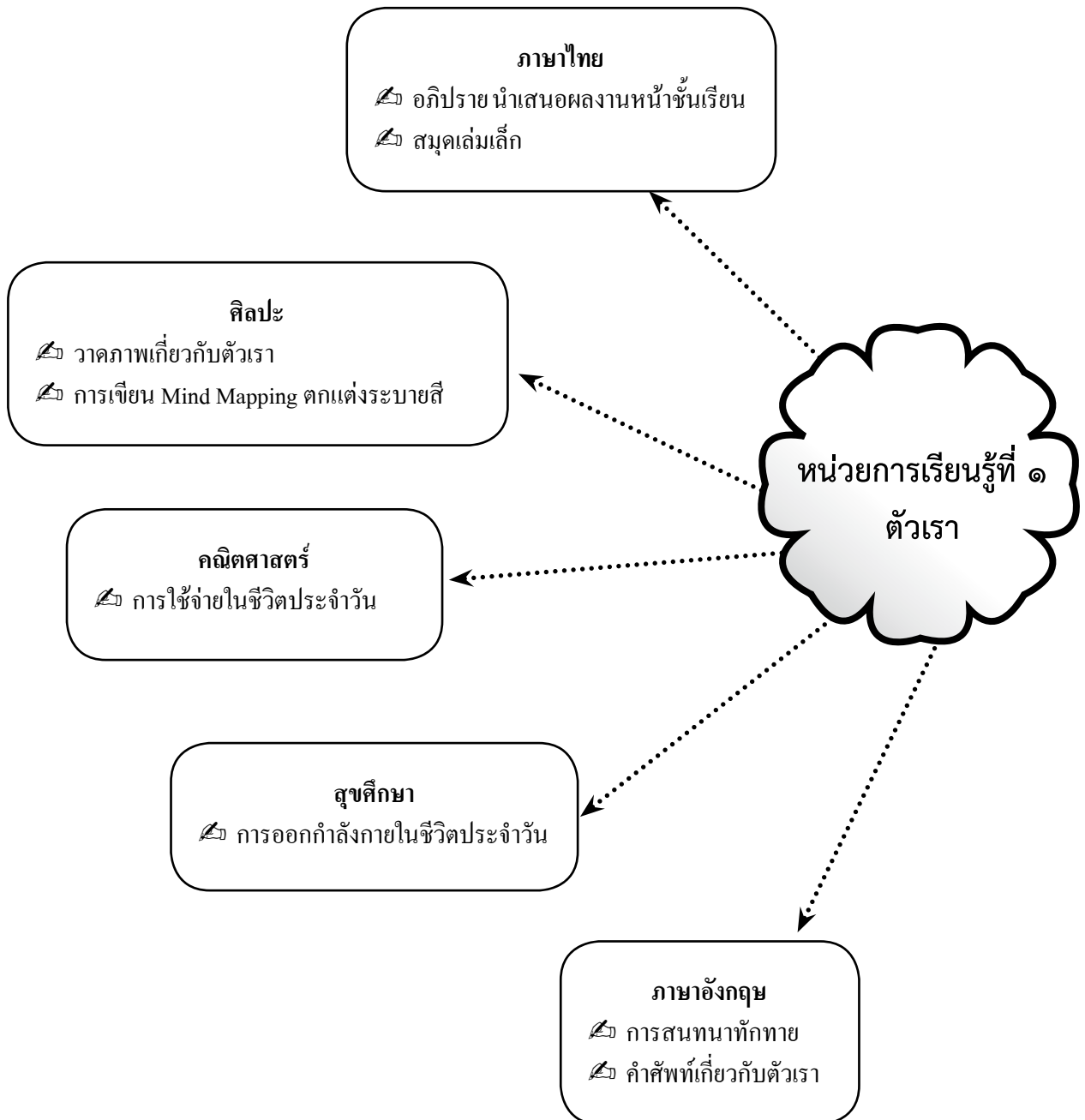
หนังสืออุเทศน์

การเมือง การปกครองของไทย : ศ. ดร. ลิขิต ชีระเวคิน, ๒๕๔๕.

ผังวิเคราะห์ประเด็นการเรียนรู้

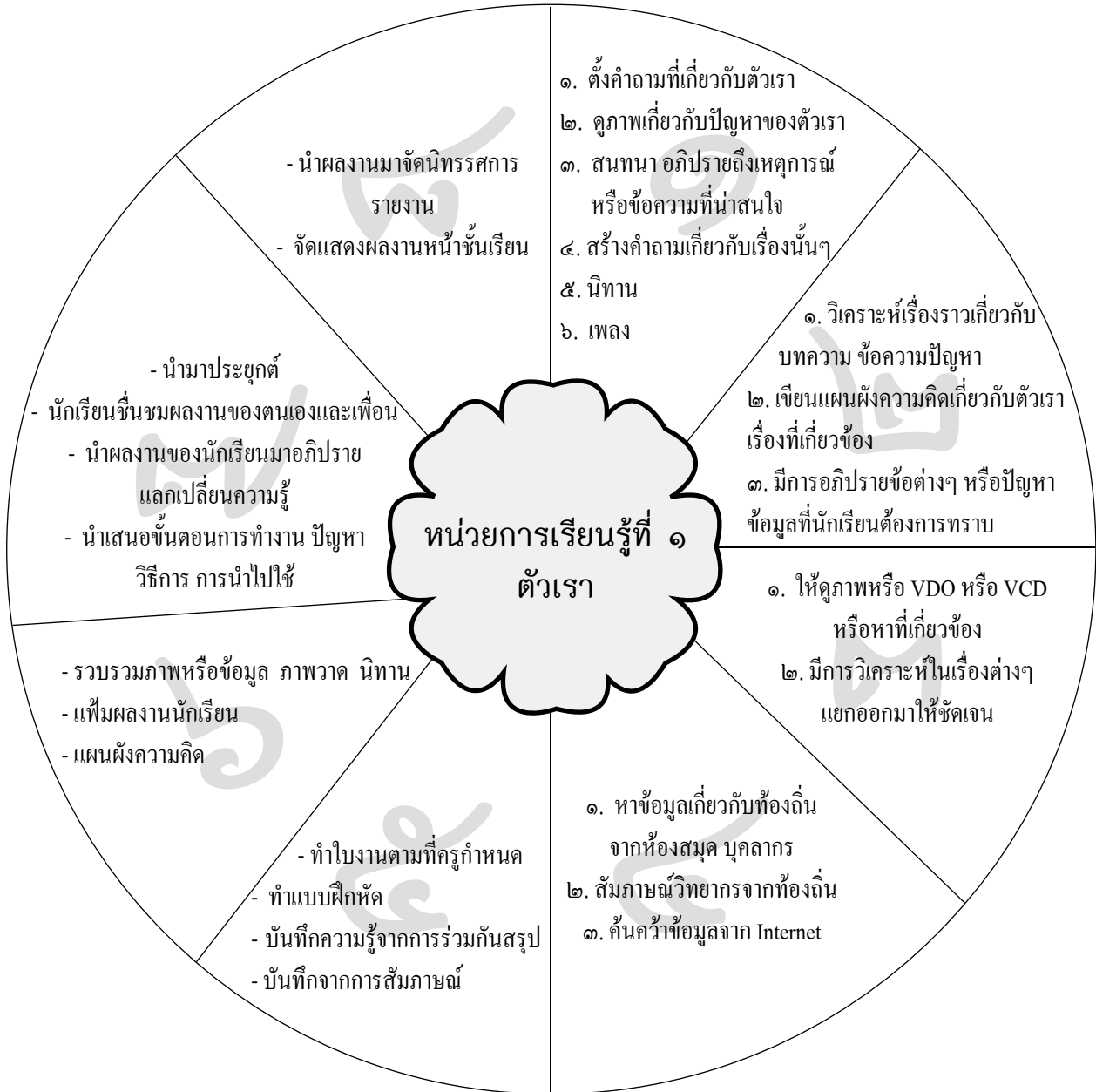
กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

ระดับชั้น ป.๔-๖

การวางแผนการจัดการเรียนรู้

แผนการจัดการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

ป.๔-๖

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๒ ชุมชนของเรา
ระยะเวลาในการสอน.....ชั่วโมง

๑. มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด

มาตรฐาน ส ๒.๒ เข้าใจระบบการเมืองการปกครองในสังคมปัจจุบัน ยึดมั่น ศรัทธา และธำรงรักษาไว้ซึ่งการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

ตัวชี้วัด

- ป. ๕/๑ อธิบายโครงสร้าง อำนาจหน้าที่และความสำคัญของการปกครองส่วนท้องถิ่น
- ป. ๕/๒ ระบุบทบาทหน้าที่ และวิธีการเข้าดำรงตำแหน่งของผู้บริหารท้องถิ่น
- ป. ๕/๓ วิเคราะห์ประโยชน์ที่ชุมชนจะได้รับจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
- ป. ๖/๑ เปรียบเทียบบทบาทหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและรัฐบาล
- ป. ๖/๒ มีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ที่ส่งเสริมประชาธิปไตยในท้องถิ่นและประเทศ
- ป. ๖/๓ อภิปรายบทบาท ความสำคัญในการใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งตามระบอบประชาธิปไตย

๒. จุดประสงค์การเรียนรู้

๑. บอกและอธิบายเกี่ยวกับชุมชนของเรา (หัวหินถิ่นของเรา) เกี่ยวกับความสำคัญ ประวัติความเป็นมา และประวัติบุคคลตลอดจนเหตุการณ์สำคัญ ที่ตั้ง สถานที่สำคัญ ภูมิประเทศ ภูมิอากาศ สิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจ ศาสนา ประชากร ชุมชน วัฒนธรรมประเพณี และกฎระเบียบต่างๆ ฯลฯ ได้
๒. เขียนผังความคิด เกี่ยวกับหัวหินถิ่นของเรา ในเรื่องต่างๆ ตามข้อ ๑ ได้ อภิปรายและแสดงความคิดเห็นได้
๓. บอกและอธิบาย เกี่ยวกับการเมืองการปกครอง การใช้อำนาจ อธิปไตยในการปกครองประเทศ บทบาท ความสัมพันธ์ระหว่างอำนาจของกลุ่มบุคคลในสังคมได้
๔. คิด วิเคราะห์ ปัญหาต่างๆ ที่เกิดในชุมชน และสังคมที่เกี่ยวข้องกับตัวเราได้ วางแผนการเรียนรู้เกี่ยวกับชุมชน ในเรื่องต่างๆ ได้
๕. บอกและอธิบาย เกี่ยวกับความสำคัญของศาสนาวัฒนธรรมประเพณีที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กันได้ และนำหลักธรรมมาปฏิบัติจนเกิดความสุขในชีวิตประจำวัน
๖. ปฏิบัติตนตามหลักธรรม กฎระเบียบสังคม กฎหมาย ตลอดจนฝึกสมาธิ รักษาศีลได้อย่างสม่ำเสมอ
๗. จัดกิจกรรมวันสำคัญ ของชุมชน ของชาติ ตามที่โรงเรียนกำหนดได้
๘. สืบค้น ตรวจสอบ ภูมิประเทศ ภูมิอากาศ สถานที่สำคัญ แหล่งท่องเที่ยว ประชากร เศรษฐกิจ และผลผลิตในชุมชนได้
๙. มีส่วนร่วมในกิจกรรมของชุมชน และมีบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบ และปฏิบัติตน ตามวิถีประชาธิปไตย

๑๐. ปฏิบัติตนตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวัน
๑๑. ประเมินผลตนเอง เกี่ยวกับเรื่องที่เรียนรู้ได้

๓. กระบวนการจัดการเรียนรู้

กิจกรรมโรงเรียนต้นทาง	กิจกรรมโรงเรียนปลายทาง
<p>แบ่งกลุ่มนักเรียน กลุ่มละ ๔ - ๕ คน</p> <p>๑. ร้องเพลง ฟังเพลง ดูภาพ วิดีทัศน์ ฯลฯ เกี่ยวกับ “หัวหิน”</p> <p>ภาพประวัติความเป็นมา ที่สำคัญๆ ของหัวหิน ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน พร้อมบอกปี พ.ศ. และ ค.ศ. เช่น ภาพพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ ๑ และรัชกาลปัจจุบัน เสด็จฯ ประทับ ณ พระราชวังไกลกังวล อ.หัวหิน จ.ประจวบคีรีขันธ์ และภาพเหตุการณ์สำคัญๆ ต่างๆ</p> <ul style="list-style-type: none"> - หัวหินมีประวัติความเป็นมาอย่างไร จงช่วยกันอธิบาย - ความสำคัญของชุมชนของเรา - สถาบันพระมหากษัตริย์ และพระราชกรณียกิจ - สถานที่สำคัญๆ - ศาสนา วัดและโบสถ์ - ชุมชนและสิ่งแวดล้อม - สถานที่ท่องเที่ยว - ประชากร - กฏระเบียบ - Royal City - เศรษฐกิจ และผลผลิต - ที่ตั้ง ภูมิประเทศ และภูมิอากาศ - วัฒนธรรม ประเพณี และการละเล่น - การเมือง การปกครอง - และอื่น ๆ ฯลฯ <p>* ควรใช้การตั้งคำถามถามนำ เพื่อให้นักเรียนได้รู้จักหัวหินโดยภาพทั้งด้านประวัติศาสตร์ ภูมิศาสตร์ เศรษฐกิจ และวัฒนธรรมประเพณี ศาสนา เพื่อให้ นักเรียนรู้ความเป็นมาเข้าใจ ภูมิใจ ในท้องถิ่นของตน และสามารถอธิบายให้ นักท่องเที่ยวและชาวต่างชาติได้ครูจึงควรใช้สื่อหลากหลายให้นักเรียนเรียนรู้เรื่องราวได้ศึกษาด้วยตัวเอง ให้ดูภาพ ฟังเพลง ฟังคำสนทนา ฟังวิทยากรเล่าเรื่องราวในอดีต ฯลฯ ครูมีหน้าที่ตั้งคำถาม ป้อนคำถาม ให้เด็กคิด สังเกต เพื่อให้เกิดความเข้าใจ วิเคราะห์ สังเคราะห์ได้ พร้อมกันนั้น ให้เด็กเกิดความเพลิดเพลิน ไม่เบื่อหน่าย</p> <p>(การสอนสังคมฯ ต้องให้ผู้เรียนได้ค้นคว้าแสวงหาความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับความเป็นมาของตนเอง ของชุมชน สังคม และประเทศชาติว่ามีวิวัฒนาการมาอย่างไร และมีความเปลี่ยนแปลงมาสู่ปัจจุบันอย่างไร มีความ</p>	<p>ปฏิบัติตามโรงเรียนต้นทาง</p> <ul style="list-style-type: none"> - ศึกษาเกี่ยวกับประวัติและความเป็นมาเป็นไปในชุมชนที่โรงเรียนตั้งอยู่ - ภาพข่าว เกี่ยวกับชุมชน - กิจกรรมในชุมชน - กิจกรรมดี-เด่นในชุมชน - บุคคลตัวอย่างด้านเศรษฐกิจพอเพียงในชุมชน - สถานที่สำคัญๆ ในชุมชน - โครงการพระราชดำริฯ ในชุมชน - แผนที่ชุมชน - เขียนผังความคิดเกี่ยวกับ ชุมชน - แผนที่และแหล่งท่องเที่ยวในชุมชน - สถานศึกษาในชุมชน ฯลฯ - เชิญวิทยากรในชุมชน - ศึกษาภูมิปัญญาท้องถิ่น - ศึกษาทรัพยากรและผลผลิตในชุมชน ท้องถิ่น ฯลฯ - จัดนิทรรศการ อภิปราย เผยแพร่เกี่ยวกับชุมชนของเรา - กลุ่มนักเรียนเลือกศึกษา สืบหาภูมิปัญญาไทย ๑ ใน ๕ ด้านที่มีในท้องถิ่น และนำเสนอหน้าชั้นเรียน - กลุ่มนักเรียนสอบถามสัมภาษณ์บุคคลผู้ทรงภูมิปัญญาด้านต่างๆ นำเสนอแลกเปลี่ยนเรียนรู้กัน

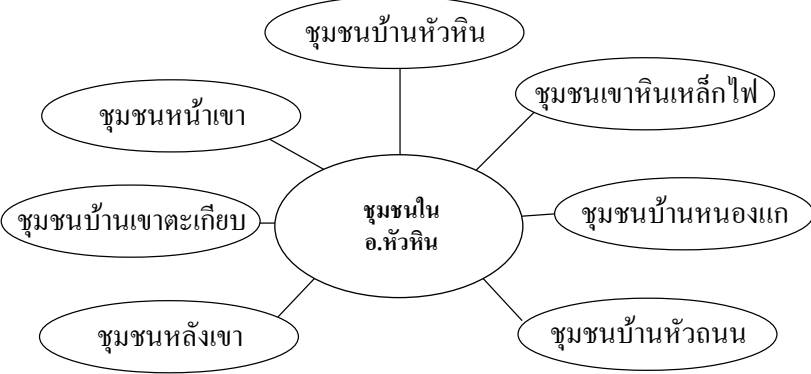
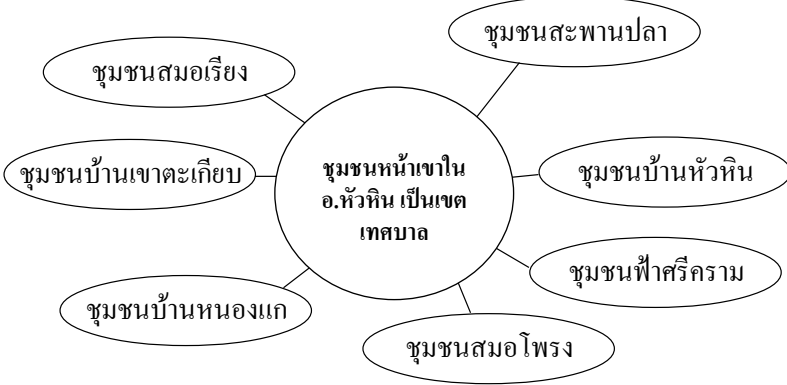

กิจกรรมโรงเรียนต้นทาง	กิจกรรมโรงเรียนปลายทาง
<p>สามารถในการตีความ และอธิบายนัยสำคัญของเหตุการณ์)</p> <p>หมายเหตุ กิจกรรมชั่วโมงแรกที่สอนออกอากาศ ครูควรให้นักเรียนช่วยกันเตรียมสื่อ และค้นคว้าก่อนเรียนออกอากาศเพื่อสร้างบรรยากาศการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ที่สมบูรณ์</p> <p>๒. กลุ่มนักเรียนศึกษาเกี่ยวกับสถานที่สำคัญ เขียนแผนที่ประกอบ ศึกษาสภาพภูมิศาสตร์ และเศรษฐกิจกับประชากร เขียนผังความคิด และสถิติประกอบ เพื่อให้เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างการศึกษา เศรษฐกิจ และสังคมของชุมชนหัวหิน ธุรกิจท่องเที่ยวที่เชื่อมโยง ให้ชุมชนต้องสนใจในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่นอันงดงาม ชุมชนต้องมีโครงการ Royal City ปี ๒๕๔๘ - ๒๕๕๐ เพื่อเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ๘๐ พระชนมพรรษา ด้านความสะอาด ความเป็นระเบียบ ความสวยงาม กฎจราจร และความปลอดภัยของบ้านเมือง การศึกษาชุมชน ต้องศึกษาทุกส่วนให้เชื่อมโยงกัน จัดกิจกรรมหลากหลาย เช่น</p> <ul style="list-style-type: none"> - ศึกษาจากสถานที่จริง จากความจริง - ดูจากภาพแผนที่ทางอากาศ - ค้นคว้าจากหนังสือ สิ่งพิมพ์ ตามห้องสมุดต่างๆ - ดูจากโทรทัศน์ วิดิทัศน์ - สอบถามจากวิทยากร ผู้รู้ และชาวบ้าน กลุ่มอาชีพต่างๆ - ศึกษาจากศิลปวัฒนธรรม เช่น วัด วัง ฯลฯ - ศึกษาจากภูมิปัญญาท้องถิ่น <p>ก่อนมอบหมายให้กลุ่มนักเรียนไปศึกษา ครูและนักเรียนร่วมกันวางแผนว่า</p> <ul style="list-style-type: none"> - ควรศึกษาเรื่องใดบ้าง (ดูจากผังความคิด “ชุมชนของเรา”) - ควรอภิปราย ทำความเข้าใจวิธีการ และเรื่องที่จะศึกษา เช่น หัวข้อสถานที่ศึกษา วิธีการ การตั้งคำถาม ฯลฯ - ควรศึกษาให้ตรงและเหมาะสมกับระยะเวลา เช่น การท่องเที่ยว ผลผลิตภูมิอากาศ <p>๓. กลุ่มนักเรียนรายงานผลการศึกษาน้ำชั้นเรียน จัดป้ายนิเทศ หรือให้โอกาสได้รายงานต่อคณะนักเรียนทั้งโรงเรียน (ถ้าผลงานนั้นดี เหมาะสม) มีการซักถาม อภิปราย เหตุผล ตั้งข้อสังเกต และให้ข้อคิดต่างๆ เชิงวิเคราะห์ สังเคราะห์ให้มีการบันทึก การรายงาน ลงสมุดรายงาน เป็นสมุดเล่มเล็กเล่มใหญ่ ตามความเหมาะสม เก็บไว้เป็นหลักฐาน เป็นข้อมูล เป็นแหล่งค้นคว้า เผยแพร่ ให้นักเรียนรุ่นน้องๆ หรือรุ่นต่อไปได้ศึกษาค้นคว้า ถ้าทำดังนี้ เราจะมีข้อมูลเพิ่มขึ้นทุกปี</p> <p>๔. กลุ่มนักเรียนฝึกเขียนผังความคิด (Mind Mapping) เรื่องและหัวข้อเกี่ยวกับหัวหินถิ่นของเรา เช่น เศรษฐกิจของหัวหิน ฯลฯ</p>	<ul style="list-style-type: none"> - กลุ่มนักเรียนค้นคว้าศึกษาและสัมภาษณ์ผู้ทรงภูมิปัญญาในท้องถิ่น ๑) ภูมิปัญญาการจัดระบบเครือข่ายความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับมนุษย์ในท้องถิ่น ๒) ภูมิปัญญาการจัดระบบเครือข่ายความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสังคมในท้องถิ่น ๓) ภูมิปัญญาการจัดระบบเครือข่ายความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในท้องถิ่น ๔) ภูมิปัญญาการจัดระบบเครือข่ายความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสิ่งเหนือธรรมชาติในท้องถิ่น - นักเรียนแต่ละกลุ่มนำเสนอผลการศึกษาค้นคว้า เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ - ระบบเครือข่ายความสัมพันธ์ของภูมิปัญญาไทย มีความสำคัญอย่างไรจงอธิบาย - ความเชื่อในเรื่องต่างๆ ที่ปรากฏในท้องถิ่นมีประโยชน์หรือไม่อย่างไร - กลุ่มนักเรียนรวบรวมภาพถ่าย ๑ - ๕ ภาพ เกี่ยวกับการลงแขกในการเกี่ยวข้าวและกิจกรรมต่างๆ มาเล่าเรื่องด้วยภาพพร้อมนำเสนอหน้าชั้นเรียน - เขียนเรียงความเรื่อง การช่วยเหลือกันของคนในชุมชน

กิจกรรมโรงเรียนต้นทาง	กิจกรรมโรงเรียนปลายทาง
<p>“ชุมชนหลังเขา”</p> <p>“ชุมชนหน้าเขา”</p> <p>เศรษฐกิจของหัวหิน</p> <ul style="list-style-type: none"> ร้านอาหาร: ตลาดโต้รุ่ง, ชายทะเล, ตลาดจัตวา ค้าขาย: ผ้าทอไหมพัสดร์, เครื่องประดับทำจากเปลือกหอย, ของตกแต่งบ้านทำด้วยมือ บริการท่องเที่ยว: โรงแรม (คูสติรีสอร์ท แอนด์ โฮเทลคลับ ฯลฯ), ร้านอาหาร, นำเที่ยว, ที่พักชั่วคราว, สุขภาพ, รีสอร์ท สปา นวดแผนโบราณ ประมง: น้ำจืด, น้ำเค็ม รับจ้าง: โรงงานผลิตอาหารกระป๋อง ข้าราชการ โครงการพระราชดำริ โครงการฝนหลวงที่สนามบินบ่อฝ้าย ทำไร่ ทำสวน สับปะรด <p>พว.</p> <p>วัฒนธรรมประเพณี และการละเล่น</p> <p>วัฒนธรรมประเพณี และการละเล่น</p> <ul style="list-style-type: none"> ประเพณีลอยกระทง ประเพณีสงกรานต์ ประเพณีทำบุญทุ่ง การละเล่นแม่ศรี การละเล่นผีฟุ้งได้ การชกมวยทะเล เทศกาลกินเจ การยอมรับความหลากหลายวัฒนธรรม คริสต์มาส การปฏิบัติตนตามบรรทัดฐานวัฒนธรรม <p>พว.</p> <p>เมื่อแต่ละกลุ่มเขียนผังความคิดแล้วให้วิเคราะห์ดูว่า สิ่งที่คิดเขียนเป็นแผนผัง ได้ข้อมูลจากที่ใด เกี่ยวข้องและมีความเป็นมาอย่างไร เทียบเคียงระยะเวลา การเริ่มและการพัฒนาจนปัจจุบัน</p> <p>กลุ่มร่วมกันอภิปรายจนเกิดข้อคิดสรุปได้หัวข้อที่จะศึกษาต่อไป ในส่วนที่เชื่อมโยง (กับเรื่องอื่นๆ) และในส่วนลึกที่ควรบันทึกไว้ รายงานหน้าชั้น และอภิปราย ชักถาม</p>	<p>และการพึ่งพาระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม</p> <p>พว.</p> <p>พว.</p> <ul style="list-style-type: none"> - ภูมิปัญญาไทยในการจัดระบบการพึ่งพากันในชุมชนเป็นอย่างไร จงอธิบาย - แสดงความคิดเห็นในเรื่องการจัดระบบการพึ่งพาระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีคุณหรือโทษอย่างไรบ้าง - กลุ่มนักเรียนร่วมกันศึกษาและอภิปรายถึงสภาพภูมิศาสตร์ในท้องถิ่น ว่ามีปัจจัยสำคัญอะไร

กิจกรรมโรงเรียนต้นทาง	กิจกรรมโรงเรียนปลายทาง
<p>๕. แสดงบทบาทสมมติ ตามเรื่องที่วิเคราะห์แล้วในข้อ ๔ หรือตามหัวข้ออื่นๆ เช่น ชุมชน ประชากร ศาสนา ฯลฯ เพื่อให้เข้าใจ ในประวัติความเป็นมา และผลิตผลผลิตในการเรียน แสดงความชื่นชมต่อกลุ่มที่แสดงได้ดี (ให้กลุ่มเขียนบทและสคริปต์ในการแสดง เตรียมสื่ออุปกรณ์เลียนแบบสถานการณ์จริง)</p> <p>๖. ฝึกสมาธิ ก่อนเรียน ทุกชั่วโมง</p> <ul style="list-style-type: none"> - รักษาศีล และปฏิบัติตาม ที่จำเป็นต่อการอยู่ร่วมกันในชุมชน ตามศาสนา ที่ตนนับถือ - ห้องเรียนมีข้อตกลงเกี่ยวกับกติกาที่ทุกคนต้องปฏิบัติในการอยู่ร่วมกัน และมีการประเมินผลการปฏิบัติทุกชั่วโมงโดยใช้กระบวนการกลุ่ม - ฝึกมารยาท เชิญวิทยากรฝึกมารยาทไทย ควรปฏิบัติทุกวัน และมีการประกวดเป็นครั้งคราว - เรียนรู้กฎระเบียบในสังคมที่ทุกคนควรปฏิบัติ โดยพร้อมเพรียงกันจากนโยบายของจังหวัด และอำเภอที่ให้หัวหน้า เป็น “Royal City” (เมืองที่ประทับ) กำหนด ๕ ข้อ ต้องปฏิบัติร่วมกัน คือ <ul style="list-style-type: none"> - การรักษาความสะอาด - ความเป็นระเบียบ - ความสวยงาม - กฎจราจร - ความปลอดภัยของบ้านเมือง <p>นโยบาย ๕ ข้อนี้จะประสบความสำเร็จได้ ต้องเริ่มฝึกที่เด็กและเยาวชนที่บ้านและที่โรงเรียน</p> <ul style="list-style-type: none"> - ควรมีกรรมการนักเรียน ติดตามการปฏิบัติตามกฎระเบียบและให้พูดอภิปราย ประเมิน หน้าเสาธง หรือห้องประชุมทุกวัน จะใช้เวลาใดก็ได้ เช้า กลางวัน เย็น เพื่อให้เด็กทุกคน “ดี เก่ง มีสุข” <p>๗. กลุ่มนักเรียนช่วยกันสร้างกรอบความคิดเกี่ยวกับเรื่องที่จะเรียนรู้ โดยใช้เทคนิค การจัดทำผังความคิด เริ่มจากครูตั้งคำถาม เช่น</p> <ul style="list-style-type: none"> - เมื่อกล่าวถึงชุมชน “หัวหินถิ่นของเรา” นักเรียนนึกถึงอะไรบ้าง - นักเรียนช่วยกันอภิปรายว่า ในชุมชนหัวหินของเรามีสถานที่ เรื่องราว วัฒนธรรมประเพณี ฯลฯ ที่เกี่ยวข้องอะไรบ้าง <p>ขั้นตอนนี้จะไม่มีการตรวจสอบคำถามของนักเรียนว่าถูกหรือผิด เป็นการระดมสมองและกระตุ้นให้นักเรียนตอบให้มากที่สุด ซึ่งเป็นประโยชน์ในการหาเนื้อหาที่จะเรียนต่อไป เช่น นักเรียนอาจเลือกที่จะเรียนรู้เกี่ยวกับ “ชุมชน” ครูกำหนดให้ “ชุมชน” เป็นหัวข้อเรื่อง (theme) ที่จะเรียนรู้ต่อไป</p>	<p>บ้างที่ทำให้เกิดภูมิปัญญาท้องถิ่นขึ้น</p> <ul style="list-style-type: none"> - ร่วมกันบันทึกสรุปผลการอภิปรายจัดทำเป็นเอกสารหรือสื่ออื่นๆ ตามที่ตกลงร่วมกัน เพื่อใช้เป็นข้อมูลค้นคว้า - วิเคราะห์การเกิดและการสูญหายของภูมิปัญญาท้องถิ่น - ภูมิปัญญาไทยในชุมชนของนักเรียนที่มีประโยชน์ต่อการดำรงชีพมีอะไรบ้างจงวิเคราะห์และสรุปถึงการดำรงอยู่ของภูมิปัญญา

กิจกรรมโรงเรียนต้นทาง	กิจกรรมโรงเรียนปลายทาง
<p>แล้วให้นักเรียนคิด - เขียน หัวข้อย่อยๆ ที่นักเรียนคิดว่าเกี่ยวข้องกับ “ชุมชน” เป็นส่วนขยาย เช่น</p> <p>นักเรียนช่วยกันจัดรวมกลุ่มหัวข้อที่คล้ายคลึง หรือกลุ่มเดียวกัน เช่น ชุมชนหน้าเขา มีอะไรบ้าง ชุมชนหลังเขามีอะไรบ้าง</p> <p>จากการเขียนผังความคิด (Mind Mapping) เรื่องชุมชน อำเภอหัวหิน ก็จะได้ประเด็นหลัก หรือหัวข้อที่จะเรียนรู้ ๒ เรื่อง คือ ชุมชนหน้าเขา และชุมชนหลังเขา ซึ่งจะเชื่อมโยงไปถึงอาชีพ เศรษฐกิจ สังคม การศึกษา ความเป็นอยู่ ฯลฯ</p> <p>ครูแบ่งกลุ่มนักเรียน ตามจำนวนชุมชนที่ต้องการศึกษามอบให้ไป ศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม และอาจให้เขียนเป็นผังความคิดแต่ละหัวข้อ และ สืบค้นข้อมูล ศึกษาจากอดีตจนปัจจุบัน วิเคราะห์ข้อย่อย เช่น</p>	

กิจกรรมโรงเรียนต้นทาง	กิจกรรมโรงเรียนปลายทาง
 <p>– ให้นักเรียนแต่ละกลุ่ม เขียนผังความคิด แต่ละหัวข้อ และศึกษาโดยละเอียด</p> <p>– ผู้แทนกลุ่มรายงานหน้าชั้น อภิปราย แสดงความคิดเห็น (ส่วนที่ปลื้มก้อยที่สัมพันธ์กัน ที่มีปัญหาพร้อมกัน/แตกต่างกัน เสนอแนะวิธีแก้ไข เน้นการอยู่ร่วมกัน โดยยึดหลักเศรษฐกิจพอเพียง)</p> <p>– กลุ่มสรุปความคิดเห็นและรายละเอียดลงสมุดรายงานร่วมกันร้องเพลงเกี่ยวกับชุมชน.....ของเรา ทำท่าทางประกอบเพลง</p> <p>หมายเหตุ แต่ละเรื่องแต่ละหัวข้อที่ต้องศึกษา ให้ดำเนินการสอนตามขั้นตอนคล้ายๆ กัน เพื่อศึกษารายละเอียดและสรุปความคิดเห็นเชิงวิเคราะห์สังเคราะห์ (สำคัญมาก สำหรับกลุ่มสาระสังคมฯ ขาดไม่ได้) จัดกิจกรรมที่จะสร้าง ศึกษาหาความรู้ให้หลากหลาย เช่น สื่อใช้ทุกชนิดที่มี หนังสือทุกชนิดหลายๆ เล่ม รวมทั้งหนังสือพิมพ์ และสื่อสิ่งพิมพ์ต่างๆ วิทยากรผู้รู้ในชุมชน หลากๆ ท่าน รวมทั้งพระสงฆ์ ผู้สูงอายุในหมู่บ้าน เพื่อให้รู้จักกันคว่า และให้รู้สึกถึงรากเหง้าของตนเอง อันเป็นที่มาของขนบธรรมเนียม วัฒนธรรมประเพณี และภูมิปัญญา ช่วยให้เราอยู่รอดมาจนปัจจุบัน การศึกษาให้ดูทั้งสองด้าน คือ ด้านลบ และด้านบวก แต่ให้มีวิธีคิดแบบ “โยนิโสมนสิการ” คือ คิดดี คิดชอบ</p> <p>๘. กลุ่มนักเรียนจัดทำโครงการเกี่ยวกับชุมชนหัวหินในเรื่องต่างๆ เช่น บริการท่องเที่ยว สถาปัตยกรรมศาสตร์เกี่ยวกับเศรษฐกิจ เช่น บริการท่องเที่ยว สถาปัตยกรรมศาสตร์เกี่ยวกับเศรษฐกิจ การศึกษาของชุมชน เมืองที่ประทับ (Royal City) โครงการพระราชดำริ และอื่นๆ</p>	<p style="text-align: right;">พว.</p>

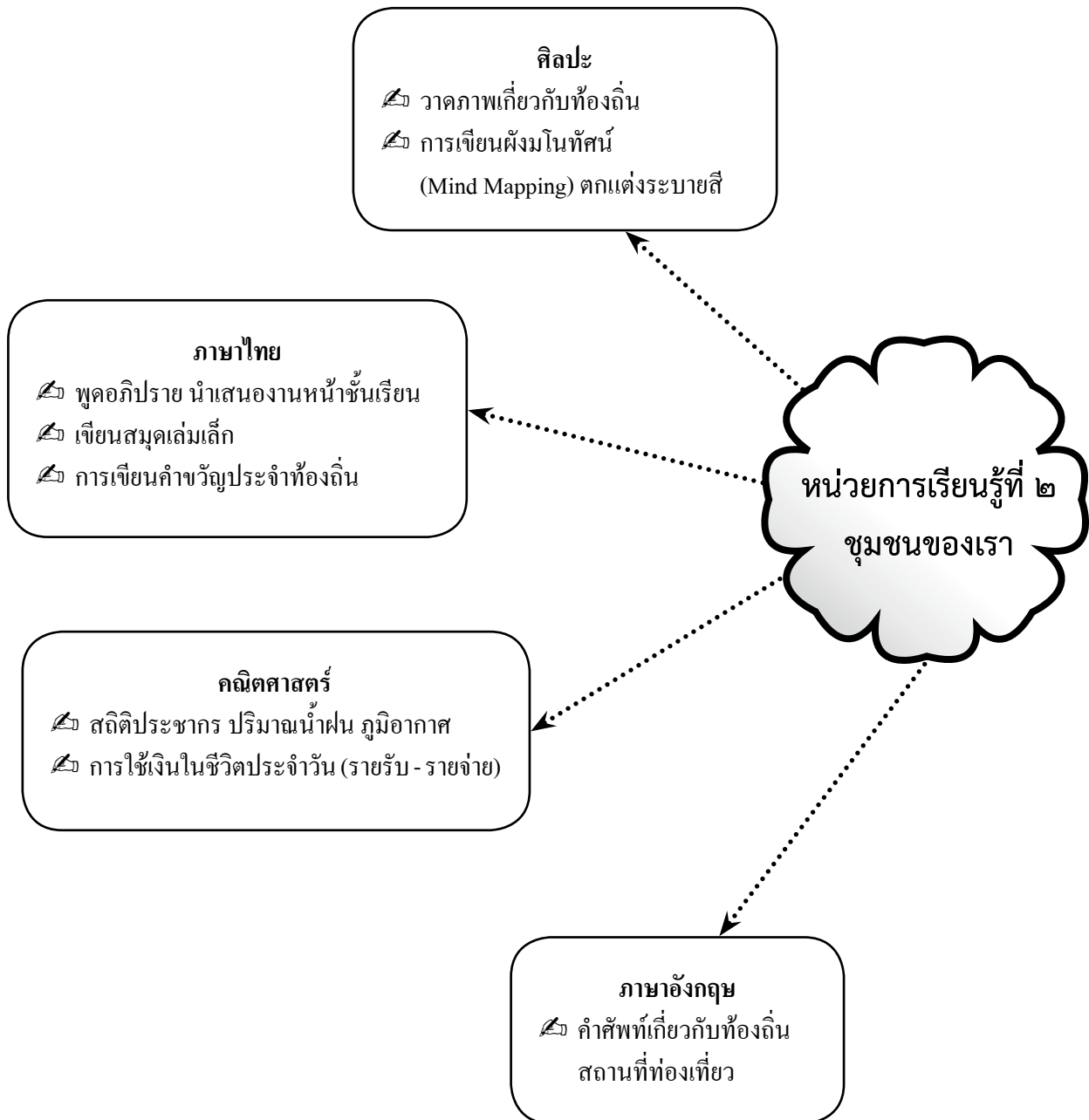
กิจกรรมโรงเรียนต้นทาง	กิจกรรมโรงเรียนปลายทาง
<p>แต่ละกลุ่มจัดทำโครงงาน ๑ เรื่อง ต่างกลุ่มจัดทำเสร็จมารายงานหน้าชั้น เพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้</p> <p>หมายเหตุ คู่มือจัดทำโครงงานในภาคผนวก</p> <p>๘. ฝึกเขียนแผนที่จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ อำเภอหัวหิน และอำเภอใกล้เคียง บอกลสถานที่สำคัญๆ ทางคมนาคม แหล่งน้ำ ป่าไม้ ฯลฯ</p> <p>กลุ่มละ ๑ จังหวัด / อำเภอ เขียนเสร็จ จัดป้ายนิเทศ และอธิบายให้เพื่อนๆ ทราบ</p> <p>* การฝึกเขียนแผนที่เป็นเรื่องจำเป็น และนำไปใช้ในชีวิตจริงได้ จึงควรฝึกบ่อยๆ จากง่าย (ดูแบบ) ไปยาก สื่อในห้องเรียนสังคม จำเป็นต้องมีแผนที่เมื่อพูดถึงสถานที่ใด จังหวัดใด ควรให้เด็กได้ดูแผนที่ประกอบระยะทางเป็นกิโลเมตร เป็นไมล์ เหมือนอย่างเวลาเราเดินทางด้วยเครื่องบิน</p> <ul style="list-style-type: none"> - ส่งเสริมให้เด็กใช้แผนที่ศึกษาเส้นทางการเดินทาง เมืองท่องเที่ยวทุกแห่ง จะมีแผนที่แจกตามสนามบิน ศูนย์ท่องเที่ยว ควรใช้เป็นแหล่งค้นคว้า - อาจมีกิจกรรมนำเที่ยวสนามบิน เชิญนักบินเป็นวิทยากร เช่น ศูนย์การบิน ทำฝนหลวง ฯลฯ <p>๑๐. ฝึกเขียนคำขวัญ ข้อความประชาสัมพันธ์ ชุมชน “หัวหินถิ่นของเรา” ตลอดจน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ และอำเภอใกล้เคียงที่มีความสัมพันธ์กัน ทั้งทางด้านประชากร ที่อยู่ และเศรษฐกิจสังคม</p> <ul style="list-style-type: none"> - จัดประกวดคำขวัญ ร่วมกับวิชาภาษาไทยและภาษาอังกฤษ คำขวัญที่คิดให้มีความหมายครอบคลุม “Themes, Ideas + Values” <p>๑๑. จัดอภิปราย ได้ว่าที่ ระหว่างกลุ่มและห้องเรียน หรือชั้นเรียน เลือกรื่องตามหัวข้อย่อยใน “หัวหินถิ่นของเรา” ที่มีส่วนแสดงความคิดเห็น เช่น “ควรส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในหัวหิน” หรือ “หัวหินจะคงอยู่คู่ประเทศไทย ถ้าเราร่วมมือกันอนุรักษ์” หัวข้ออภิปราย และได้ว่าที่ ควรให้คณะครูและนักเรียนร่วมกันคิด</p> <p>กิจกรรมอภิปราย ได้ว่าที่ ช่วยให้นักเรียนได้ศึกษาค้นคว้าและเชื่อมโยงในสิ่งที่ได้ศึกษาค้นคว้าเข้าด้วยกัน กิจกรรมได้ว่าที่ช่วยให้ผู้เรียนได้ฝึกจัดระบบข้อมูล นำความรู้ต่างๆ มาสนับสนุนความคิดเห็นของตน และใช้ทักษะทางภาษาเพื่อสื่อสารจูงใจผู้อื่น</p> <p>๑๒. บันทึกพฤติกรรม วัตถุประสงค์ และประเมินผล ทุกชั่วโมง</p>	

ผังวิเคราะห์ประเด็นการเรียนรู้

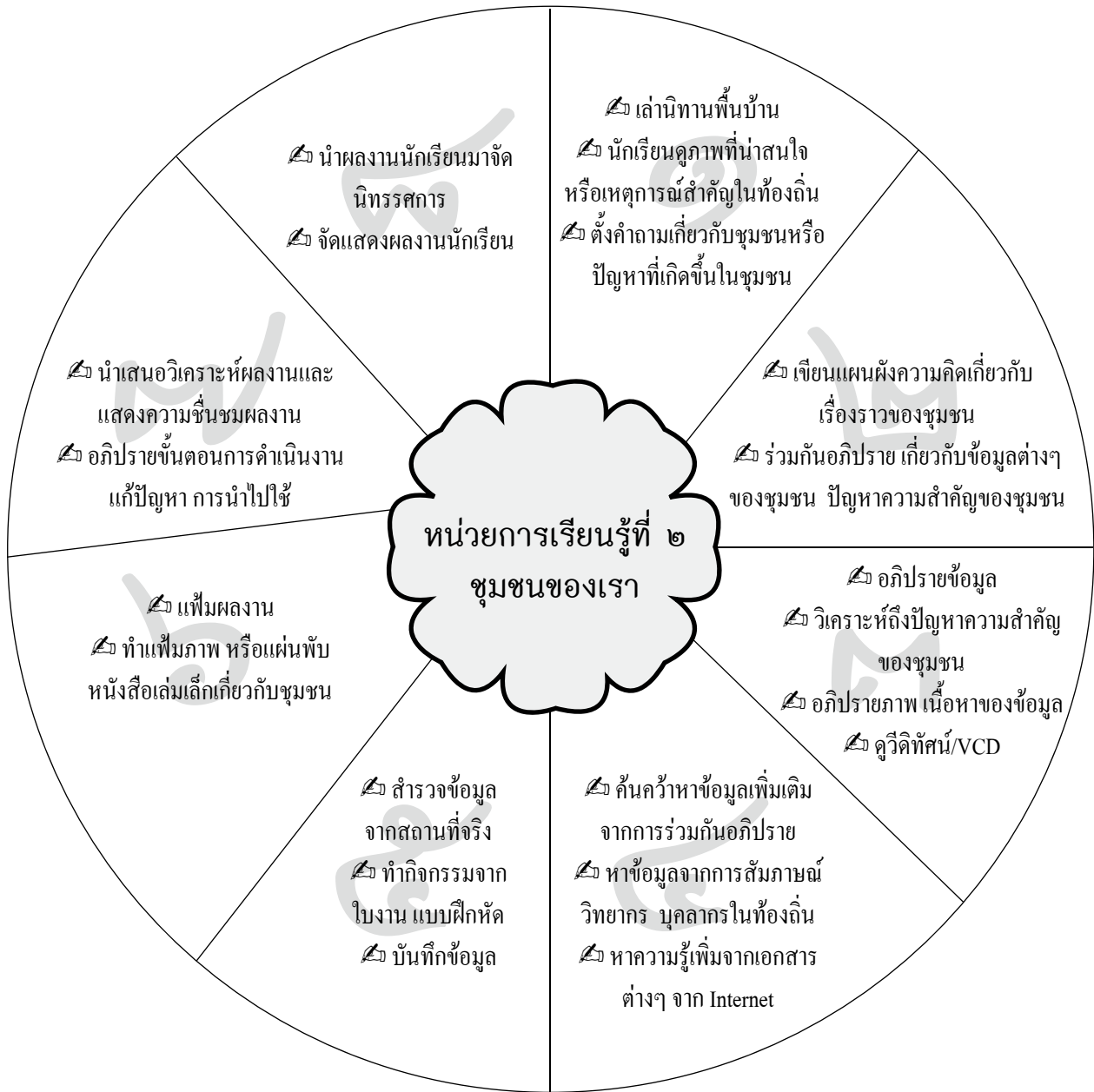
กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

ระดับชั้น ป.๔-๖

การวางแผนการจัดการเรียนรู้

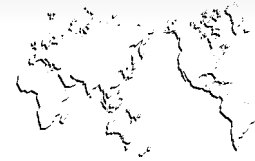

แผนการจัดการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

ป.๔-๖

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๓ เศรษฐกิจพอเพียง
ระยะเวลาในการสอน.....ชั่วโมง

๑. มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด

มาตรฐาน ส ๓.๑ เข้าใจและสามารถบริหารจัดการทรัพยากรในการผลิตและการบริโภค การใช้ทรัพยากรที่มีอยู่
จำกัดได้อย่างมีประสิทธิภาพและคุ้มค่า รวมทั้งเข้าใจหลักการของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการดำรงชีวิตอย่างมีคุณภาพ

ตัวชี้วัด

- ป. ๔/๑ ระบุปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกซื้อสินค้าและบริการ
- ป. ๔/๒ บอกสิทธิพื้นฐานและรักษาผลประโยชน์ของตนเองในฐานะผู้บริโภค
- ป. ๔/๓ อธิบายหลักการของเศรษฐกิจพอเพียงและนำไปใช้ในชีวิตประจำวันของตนเอง
- ป. ๕/๑ อธิบายปัจจัยการผลิตสินค้าและบริการ
- ป. ๕/๒ ประยุกต์ใช้แนวคิดของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการทำกิจกรรมต่างๆ ในครอบครัว โรงเรียน และชุมชน
- ป. ๕/๓ อธิบายหลักการสำคัญและประโยชน์ของสหกรณ์
- ป. ๖/๑ อธิบายบทบาทของผู้ผลิตที่มีความรับผิดชอบ
- ป. ๖/๒ อธิบายบทบาทของผู้บริโภคที่รู้เท่าทัน
- ป. ๖/๓ บอกวิธีและประโยชน์ของการใช้ทรัพยากรอย่างยั่งยืน

๒. จุดประสงค์การเรียนรู้

๑. บอกและอธิบายเกี่ยวกับ หลักธรรม พระบรมราโชวาท พระราชดำรัสเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงได้ อธิบายเกี่ยวกับความเป็นมาของชุมชนไทยในอดีตจนถึงปัจจุบันซึ่งเป็นสังคมเกษตรกรรม ส่วนใหญ่มีความเป็นอยู่แบบพอมีพอกิน นับถือพุทธศาสนา และอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข
๒. อภิปราย แสดงความคิดเห็น และเขียนผังความคิดเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงในเรื่องต่างๆ ที่เกี่ยวข้องและส่งเสริมการพัฒนาแบบยั่งยืนได้
๓. บอก อธิบาย อภิปราย เกี่ยวกับทฤษฎีใหม่ และยกตัวอย่างได้
๔. วางแผนการเรียนรู้ ศึกษาเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงได้
๕. บอกและอธิบาย เกี่ยวกับผลงานการดำเนินงานของโครงการพระราชดำริ และการสหกรณ์ได้
๖. ศึกษาและทำโครงการงาน เกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงได้
๗. ปฏิบัติตนตามหลักธรรม กฎระเบียบของสังคม และกฎหมายได้

๘. จัดกิจกรรมวันสำคัญ และกิจกรรมตามโครงการพระราชดำริตามที่โรงเรียนกำหนดได้
๙. มีส่วนร่วมในกิจกรรมของชุมชน และมีบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบและปฏิบัติตามวิถีประชาธิปไตย
๑๐. ประเมินผลตนเอง เกี่ยวกับเรื่องที่เรียนรู้ได้

๓. กระบวนการจัดการเรียนรู้

กิจกรรมโรงเรียนต้นทาง	กิจกรรมโรงเรียนปลายทาง
<p>แบ่งกลุ่มนักเรียน กลุ่มละ ๔ - ๕ คน</p> <p>๑. สวดมนต์ทำสมาธิ</p> <p>นักเรียนและครูช่วยกันสร้างบรรยากาศให้มีชีวิตชีวา ด้วยการร้องเพลง กลุ่มช่วยกันคิดวางแผนเกี่ยวกับการเรียนรู้เรื่อง “เศรษฐกิจพอเพียง” นักเรียนรวบรวมภาพ เรื่องราวเกี่ยวกับโครงการพระราชดำริต่างๆ ศึกษา สันทนาการปราช โดยช่วยกันตั้งคำถาม - ตอบคำถาม</p> <p>– โครงการพระราชดำริพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เกี่ยวกับเรื่องใดบ้าง</p> <p>๑) ความเปลี่ยนแปลงของสังคม และวิวัฒนาการของโลก ชักนำเทคโนโลยี ที่ก้าวหน้ามาสู่สังคมไทย ทำให้เกิดผลกระทบต่อใคร อะไรบ้าง</p> <p>๒) การจับสัตว์น้ำที่ผิดวิธี ทำให้เกิดอะไรขึ้น (วงจรชีวิตสัตว์น้ำเริ่ม สูญเสียไป)</p> <p>๓) การใช้สารเคมีในการปราบศัตรูพืช ทำให้เกิดอะไรขึ้น (โรคที่ทำให้มี ผู้ป่วยและผู้ตายสูงสุด)</p> <p>๔) หัวใจของการกำจัดศัตรูพืชแบบผสมผสาน คืออย่างไร (การควบคุม แมลงศัตรูพืชโดยชีววิธี ซึ่งใช้ปัจจัยที่มีอยู่ในธรรมชาติ ได้แก่ แมลง ที่เป็นศัตรูของศัตรูพืช ใช้สารธรรมชาติ เช่น สะเดา กำจัด)</p> <p>๕) น้ำมีคุณค่าแก่นมนุษย์อย่างไรบ้าง</p> <p>คำถาม : คำศัพท์ที่ควรรู้ในโครงการพระราชดำริ</p> <p>๑) “เศรษฐกิจพอเพียง” หมายถึงอะไร (เช่นปรัชญาที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงชี้แนวทางการดำเนิน ชีวิตแก่ปวงชนชาวไทยตลอดมา ๒๕ ปี ตั้งแต่ก่อนเกิดวิกฤตทาง เศรษฐกิจ เพื่อให้พสกนิกร ได้ดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างยั่งยืน มั่นคง และปลอดภัย ภายใต้ความเปลี่ยนแปลงต่างๆ ในกระแสโลกาภิวัตน์ หมายความว่า เศรษฐกิจพอเพียงกับตัวเองคืออยู่ด้วยตัวเองได้อย่าง ไม่เดือดร้อน โดยไม่ต้องพึ่งพาคนอื่น)</p> <p>๒) คำว่า พอมีพอกิน ในเศรษฐกิจพอเพียงหมายความว่าอย่างไร (...คือ พอมีพอกินของตัวเอง ไม่ใช่เศรษฐกิจพอเพียงเป็นเศรษฐกิจ สมัยหิน สมัยหินนั้นเป็นเศรษฐกิจพอเพียงเหมือนกัน แต่ว่าค่อยๆ พัฒนาขึ้นมา ต้องมีการแลกเปลี่ยนกัน มีการช่วยระหว่างหมู่บ้าน</p>	<p>ปฏิบัติตามโรงเรียนต้นทาง</p> <p>– ให้นักเรียนรวบรวมพระราช กรณียกิจพระบาทสมเด็จพระเจ้า อยู่หัวและโครงการพระราชดำริ ต่างๆ ตั้งแต่ต้นจนถึงปัจจุบัน และ ช่วยกันสรุป วิเคราะห์ข้อมูล จะทำให้เข้าใจว่าทรงวางพื้นฐาน การพัฒนาเพื่อให้ประชาชนพึ่ง ตนเองได้ พออยู่ พอกิน ตาม แนวเศรษฐกิจพอเพียงโดยตลอด เนื่องจากทรงศึกษาจากวิถีชีวิต ความเป็นอยู่ของคนไทยอย่าง ลึกซึ้งในวาระที่เสด็จเยี่ยม ราษฎรภาคต่างๆ ตั้งแต่ต้น รัชกาล</p> <p>– ดังจะเห็นได้จากการที่ทรงให้ จัดตั้งศูนย์ศึกษาการพัฒนาใน ภาคต่างๆ ตามสภาพที่แตกต่าง กันถึง ๖ ศูนย์</p> <p>– ทรงเน้นย้ำอยู่เสมอถึงการพัฒนา คนให้ “พออยู่ พอกิน” และ “พึ่งตนเอง ได้” เป็นการสร้าง ฐานล่างให้มั่นคง และเป็น เป้าหมายของการพัฒนาประเทศ ซึ่งการพัฒนานั้นๆ จะต้อง สอดคล้องกับปัญหา และความ ต้องการของประชาชนในแต่ละ พื้นที่อย่างแท้จริง</p>

กิจกรรมโรงเรียนต้นทาง	กิจกรรมโรงเรียนปลายทาง
<p>หรือระหว่างอำเภอ จังหวัด ประเทศ จะต้องมีการแลกเปลี่ยน มีการไม่พอเพียงจึงบอกว่าถ้ามีเศรษฐกิจพอเพียงเศษหนึ่งส่วนสี่ก็จะพอแล้วจะใช้ได้...พระราชดำรัส วันที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๔๑)</p> <p>๓) การพัฒนาที่ยั่งยืน หมายความว่าอย่างไร (การพัฒนาที่ยั่งยืน คือการพัฒนาที่สนองความต้องการปัจจุบัน โดยไม่ทำให้ประชาชนรุ่นต่อไปในอนาคตต้องประนีประนอมลดความสามารถในการที่จะสนองความต้องการของตนเอง หรือการพัฒนาเพื่อตอบสนองความต้องการของคนในปัจจุบัน ซึ่งสามารถสืบทอดต่อเนื่องไปในอนาคต โดยไม่กระทบต่อโอกาสในการพัฒนาของคนรุ่นหลัง สารของการพัฒนาแบบยั่งยืนจึงต้องคำนึงถึงมิติของการพัฒนาทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคมอย่างสมดุล)</p> <p>๔) โครงการพัฒนาพื้นที่ว่างเปล่าอันเนื่องมาจากพระราชดำริเกิดขึ้นเมื่อไร เป็นโครงการเกี่ยวกับอะไรบ้าง จงอธิบาย (ดำเนินงานอย่างต่อเนื่องมาตั้งแต่ปี ๒๕๕๑ เพื่อสาธิตการใช้ประโยชน์จากพื้นที่ว่างเปล่าอย่างมีประสิทธิภาพด้วยการจัดทำเป็นแปลงนาสาธิตร่วมกับการปลูกพืชหมุนเวียนและพืชผักสวนครัวตลอดปี โดยมุ่งหวังให้เกษตรกรได้เรียนรู้ และพัฒนาอาชีพเพื่อพึ่งตนเองตามหลักการ “พออยู่ พอกิน” ตามพระราชดำริในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว)</p> <p>๕) ศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทองอันเนื่องมาจากพระราชดำริ มีส่วนช่วยส่งเสริมอาชีพทางภาคใดอย่างไรบ้าง (พิจารณาส่งเสริมอาชีพการเกษตร หรืออุตสาหกรรม เพื่อเพิ่มรายได้ให้แก่ราษฎรหมู่บ้าน รอบศูนย์ และหมู่บ้านชายทะเลที่ประสบปัญหา เรื่องทุพโภชนาการ ในเขตอำเภอเมือง จ.นราธิวาส</p> <p>๖) ศูนย์ภูมิรักษ์ธรรมชาติ ตั้งอยู่ที่ใด เกี่ยวกับเรื่องใดบ้าง (ตั้งอยู่ ต.หินตั้ง อ.เมือง จ.นครนายก ปัจจุบันปรับพื้นที่เพื่อก่อสร้างภูเขา และคลองจำลองเสร็จเรียบร้อยแล้ว คงเหลืองานออกแบบการวางท่อน้ำ จะปลูกต้นไม้ในพื้นที่โครงการต่อไป โครงการศูนย์ภูมิรักษ์ธรรมชาติเป็นโครงการที่รวบรวมแนวคิดและทฤษฎีการพัฒนาในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทุกพื้นที่ของประเทศไทยมาจำลองไว้ในพื้นที่ เพื่อเป็นสถานที่สำหรับเยาวชนรวมถึงบุคคลทั่วไป ได้เข้ามาศึกษาหาความรู้ และเผยแพร่ถึงพระอัจฉริยภาพด้านการทรงงานในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว)</p> <p>๗) โครงการอบรมกองทุนหมู่บ้านลาว ต่อยอดงานขยายผลศูนย์หลัก ๒๒ เกิดจากสาเหตุอะไร</p>	<p>ศูนย์ศึกษาการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริ เป็นสถานที่สำหรับศึกษา ค้นคว้า ทดลอง หาแนวทางและวิธีการพัฒนาด้านต่างๆ ที่เหมาะสม สอดคล้องกับสภาพท้องถิ่น เป็น “ตัวแทนของความสำเร็จ” ซึ่งชาวบ้านสามารถเข้ามาศึกษาหาความรู้และนำความรู้และวิธีการในการประกอบอาชีพกลับไปประยุกต์ใช้กับพื้นที่ของตน</p>

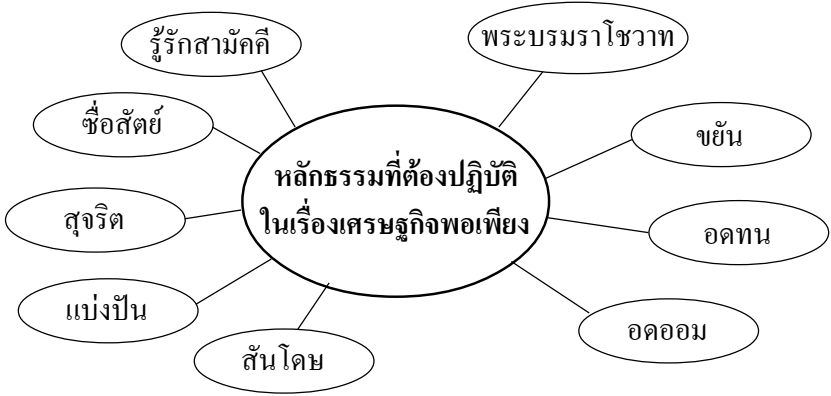

กิจกรรมโรงเรียนต้นทาง	กิจกรรมโรงเรียนปลายทาง
<p>(ศูนย์หลัก ๒๒ มีศักยภาพการผลิตพันธุ์พืช พันธุ์สัตว์ เพื่อให้บริการได้มากขึ้น และเพิ่มผลผลิตมากขึ้น แต่ปัญหาที่พบคือ การใช้สารเคมีในปริมาณสูง ซึ่งนอกจากจะเป็นสาเหตุที่ทำให้เป็นหนี้เป็นสินแล้วยังเป็นผลเสียต่อสุขภาพและสิ่งแวดล้อมด้วย ประกอบกับเกษตรกรลาวเสนอว่า ปัญหาหลักของการขยายผลพัฒนา คือ การขาดแคลนทุนประกอบอาชีพ)</p> <p>๘) ทฤษฎีใหม่ หมายถึงอะไร มีกี่ขั้นตอน (ในปี พ.ศ. ๒๕๑๓ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว พระราชทานพระราชดำริเกี่ยวกับ “ทฤษฎีใหม่” สรุปว่าทฤษฎีใหม่มี ๓ ขั้น</p> <p>ขั้นที่ ๑ การผลิต เป็นการผลิตให้พึ่งตนเองได้ด้วยวิธีง่ายๆ ค่อยเป็นค่อยไปตามกำลัง ให้พอมีพอกินไม่อดอยาก</p> <p>ขั้นที่ ๒ เกษตรกรรวมพลังกันในรูปกลุ่มหรือสหกรณ์ร่วมแรงใน</p> <p>๑. การผลิต ๒. การตลาด ๓. การเป็นอยู่ ๔. สวัสดิการ ๕. การศึกษา ๖. สังคมศาสนา</p> <p>กิจกรรมดังกล่าวนี้ ต้องได้รับความร่วมมือจากส่วนราชการ องค์กรเอกชน ตลอดจนสมาชิกในชุมชนนั้นเป็นสำคัญ ช่วยให้ชุมชนและสังคมดีขึ้นไปพร้อมๆ กัน ไม่รวยคนเดียว</p> <p>ขั้นที่ ๓ ร่วมมือกับแหล่งเงินและแหล่งพลังงานตั้งและบริหารโรงสี ร้านสหกรณ์ ช่วยกันลงทุน ช่วยพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในชนบทซึ่งไม่ใช่ทำอาชีพเกษตรกรรมอย่างเดียว)</p> <p>๙) หลักการของทฤษฎีใหม่ ๓ ขั้น มีความสำคัญอย่างไร (ทฤษฎีใหม่ ๓ ขั้น เป็นแนวทางการพัฒนาชนบทแนวทางหนึ่ง ที่ประกอบด้วยหลักการทางเศรษฐกิจและสังคม อันเป็นแนวทางดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของเกษตรกร ให้สามารถพึ่งตนเองและชุมชนเข้มแข็งนั้นเป็นศาสตร์แห่งการพัฒนาที่ยั่งยืนที่พระราชทานแก่ปวงชนชาวไทย)</p> <p>๑๐) จงอธิบายและยกตัวอย่างทฤษฎีใหม่ วัดชัยมงคลชัยพัฒนา: ศาสตร์แห่งวิถีไทย</p> <p>๑๑) “ชัยชนะแห่งการพัฒนา จะได้ประโยชน์ทั้งผู้ผลิต ผู้บริโภค และสิ่งแวดล้อม และท้ายที่สุด คือประเทศชาติ” หมายความว่าอย่างไร</p> <p>๑๒) โครงการพระราชดำริเพื่อใช้น้ำมันปาล์มเป็นเชื้อเพลิงสำหรับเครื่องจักรกลการเกษตร จ.กระบี่ จะมีผลดีต่อประชาชนและประเทศชาติ อย่างไรบ้าง</p> <p>๑๓) การพัฒนาอย่างสมดุล หมายความว่าอย่างไร</p> <p>๑๔) การจัดการมีความสำคัญต่อเกษตรกร หรือไม่ อย่างไร</p>	<p>เป็นสถานที่รวบรวมการศึกษา ค้นคว้า การพัฒนาที่เหมาะสมในชนบท</p> <p>เป็นพิพิธภัณฑ์ธรรมชาติที่มีชีวิต</p> <p>ศูนย์การศึกษาเพื่อพัฒนา</p> <p>เผยแพร่งผลการศึกษาทดลอง</p> <p>เป็นที่ซึ่งหน่วยงานต่างๆ นำผลงานมาทดลองผสมผสานเพื่อหาแนวทางเหมาะสม</p> <p>ศูนย์วิจัยส่วนตัวพระองค์</p> <p>ให้ความสำคัญกับการทำงานเชิงคุณภาพและประสิทธิภาพ</p> <p>มุ่งให้พอกิน พอกิน</p> <p>แนวคิดในการพัฒนาศูนย์</p> <p>พึ่งตนเองด้านงบประมาณและสนับสนุนเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์</p>

กิจกรรมโรงเรียนต้นทาง	กิจกรรมโรงเรียนปลายทาง
<p>๑๕) ภูมิปัญญาไทย หมายถึงอะไร</p> <p>๑๖) การพึ่งตนเองได้ หมายความว่าอย่างไร</p> <p>๑๗) จงยกตัวอย่างบุคคลตัวอย่าง ในการใช้ชีวิตอย่างพอเพียงมาเป็นตัวอย่าง (อาจเป็นบุคคลที่นักเรียนรู้จักหรือบุคคลในครอบครัวก็ได้)</p> <p>๑๘) สหกรณ์ หมายความว่าอย่างไร</p> <p>๑๙) หลักธรรมที่เราควรยึดถือปฏิบัติตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง มีอะไรบ้าง</p> <p>๒๐) “พอมี พอกิน” หมายความว่าอย่างไร</p> <p>๑๗๑</p> <p>การตั้งคำถามนี้ “ไม่ได้” หมายความว่า ครูจะต้องตั้งคำถามทั้งหมดในชั่วโมงเดียวกัน แล้วอธิบายคำถามแต่เป็นตัวอย่างคำถามส่วนหนึ่งที่ครูควรถามนำหรือถามหลังจากศึกษาโครงการแล้ว เพื่อให้เกิดความเข้าใจ</p> <p>คำถาม - คำตอบ ค้นคว้าได้จากวารสารมูลนิธิวิจัยพัฒนา ซึ่งจัดทำโดยสำนักงานเลขาธิการมูลนิธิวิจัยพัฒนา อาคารชัยพัฒนา สวนจิตรลดา ดุสิต กรุงเทพฯ ๑๐๓๐๓ โทร. ๐-๒๒๘๘๒-๓๓๓๘ โทรสาร ๐-๒๒๘๘๒-๓๓๓๕</p> <p>๒. กลุ่มนักเรียนช่วยกันออกแบบหน่วยการเรียนรู้ ครูและนักเรียนร่วมกันวางแผนจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อให้สอดคล้องทั้งปัญหา (ในชุมชนโดยเฉพาะเกษตรกร) และสาระ (ตามหลักสูตร) กิจกรรมที่น่าสนใจควรวางแผนเป็นรายเดือน รายภาค เพื่อศึกษาข้อมูลและเรียนรู้เกี่ยวกับเรื่อง เศรษฐกิจพอเพียง และความเป็นอยู่ของประชาชนในชุมชนในท้องถิ่น</p> <p>ประเด็นสำคัญในการเรียนรู้ อยู่ที่การรู้จักสังเกต ฟัง อ่าน และความตระหนักในหน้าที่ในความเป็นคนไทย ควรน้อมนำพระบรมราโชวาทพระราชดำรัสมาปฏิบัติและช่วยเหลือผู้อื่น ไม่ให้หลงทาง</p> <p>๓. กลุ่มนักเรียนช่วยกันคิดกิจกรรมการเรียน เพื่อให้สอดคล้องกันทั้งในด้านสาระ กิจกรรม จุดประสงค์การเรียนรู้ สาระหรือกิจกรรมใดที่สามารถเรียนและจัดกิจกรรมออกอากาศได้ หรือสาระกิจกรรมใดที่ต้องเรียนนอกห้องเรียน และในชุมชน เพื่อนำแผนการเรียนรู้ไปสืบค้นหาความรู้ และมีการประเมินผล บันทึกผล การจัดการเรียนรู้ว่ากิจกรรมใดปฏิบัติได้จริง และส่งผลให้ผู้เรียนบรรลุตามจุดประสงค์การเรียนรู้หรือไม่ หากนักเรียนปฏิบัติกิจกรรมแล้ว ยังไม่บรรลุจุดประสงค์การเรียนรู้ จะต้องจัดกิจกรรมเพิ่มเติม หรือเสริมต่ออย่างไรบ้าง (บันทึกไว้) กิจกรรมขั้นตอนนี้จะนำไปสู่การปรับปรุงแผนการเรียนรู้ที่สมบูรณ์ต่อไป</p> <p>๔. กลุ่มนักเรียนช่วยกันประเมินผล และปรับปรุงแผนการจัดการเรียนรู้ และบันทึกไว้ เพื่อเป็นการเรียนที่สมบูรณ์ต่อไป</p>	<p>ขยายผลการพัฒนาที่ปฏิบัติได้ เทคโนโลยีไม่ซับซ้อน ประหยัด ใช้ง่าย</p> <p>ทำงานร่วมกับประชาชน</p> <p>แหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์</p> <p>แนวทางต่อไปของศูนย์</p> <p>ครบวงจร เหมาะสม ไม่ก้าวกระโดด</p> <p>เพิ่มประสิทธิภาพบุคลากรและทักษะการทำงานให้มีคุณภาพ</p> <p>พัฒนาระบบบริหารแนวตั้งและแนวราบ (ทีม)</p> <p>การบริหารจัดการ</p> <p>ปรับปรุงข้อมูลและสร้างเครื่องชี้วัด</p> <p>ให้ความสำคัญกับแผนและการติดตามผล</p> <p>พว.</p> <p>พว.</p>

กิจกรรมโรงเรียนต้นทาง	กิจกรรมโรงเรียนปลายทาง
<p>๕. กลุ่มนักเรียนช่วยกันระดมความคิด เขียนผังความคิดเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง ครูและนักเรียนช่วยกันคิด (โดยยังไม่ดูแบบผังมโนทัศน์ที่จัดพิมพ์ให้เป็นคู่มือครู) และเขียนตามความคิดและความเข้าใจ แต่ละกลุ่มอภิปรายทำความเข้าใจภายในกลุ่ม แสดงแผนภูมิ ผังความคิดให้นักเรียนทั้งชั้นดูทีละกลุ่ม (อาจไม่เหมือนกันทีเดียว) แลกเปลี่ยน เรียนรู้กันระหว่างกลุ่มนักเรียน</p> <p>ครูและนักเรียนช่วยกันเขียนผังความคิด (ผังมโนทัศน์) จากความคิดของทุกกลุ่ม หลอมรวมและจากการชี้แนะของครู ตลอดจนการค้นคว้าจากหนังสือ เอกสาร สิ่งพิมพ์ และการสรุปอภิปราย ผังมโนทัศน์ ที่ได้ ควรใกล้เคียงกับคู่มือครูดังตัวอย่าง เช่น</p> <p>๖. กลุ่มนักเรียนช่วยกันเขียนผังความคิด ในหน่วยหรือเรื่องย่อยๆ เช่น</p> 	 <p>พว. หมายเหตุ ข้อมูลตัวอย่างที่ยกมาให้ช่วยกันค้นคว้าโดยเฉพาะจากศูนย์การพัฒนาในภูมิภาค ใกล้บ้าน และรวบรวมรายละเอียด ข้อมูลข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชนของตน</p> <ol style="list-style-type: none"> ๑. เก็บไว้ในห้องสมุดโรงเรียนและชุมชน ๒. อภิปรายตามโอกาส ๓. เผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ ๔. มีส่วนร่วมปฏิบัติจริง เช่น ปลูกป่า ฯลฯ <p>พว. – กิจกรรม คิดแผนเศรษฐกิจ</p>

กิจกรรมโรงเรียนต้นทาง	กิจกรรมโรงเรียนปลายทาง
<div style="text-align: center;"> <p>โครงการพระราชดำริ</p> <ul style="list-style-type: none"> โครงการพระราชดำริเพื่อใช้น้ำมันปาล์ม ฯลฯ ทฤษฎีใหม่ โครงการพัฒนาพื้นที่ว่างเปล่า ศูนย์ศึกษาและพัฒนาพิบูลทอง ศูนย์ภูมิรักษ์ธรรมชาติ ศูนย์หลัก ๒๒ <ul style="list-style-type: none"> อบรมกองทุนหมู่บ้าน ลดสารเคมี รวมกลุ่มสหกรณ์ การเพาะเลี้ยงปลา อนุรักษ์และพัฒนาควายไทย วิถีชีวิตเกษตรยั่งยืน ยกป่ามาไว้ที่สวน เลี้ยงคนเป็นสื่อ </div> <p>ควรฝึกเขียนทุกเรื่องย่อย โดยให้แต่ละกลุ่มเขียนในหัวข้อที่แตกต่างกัน ก่อนเขียนให้ศึกษาค้นคว้านอกห้องเรียน จากห้องสมุด ชุมชน วิทยุ โทรทัศน์ ฯลฯ</p> <p>๗. กลุ่มนักเรียนศึกษาเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงจากครอบครัวหมู่บ้าน และชุมชน</p> <p>แบ่งกลุ่มกันศึกษาในแต่ละเรื่องตามหัวข้อจากผังมโนทัศน์คู่มือครู หน่วยเศรษฐกิจพอเพียง เช่น</p> <ul style="list-style-type: none"> - พระราชดำรัส ปี พ.ศ. ต่างๆ เกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง - หลักธรรมทางศาสนาที่เกี่ยวข้องและนำมาใช้กับหลักเศรษฐกิจพอเพียง - ภูมิปัญญาไทย อันเป็นรากเหง้าของการพัฒนาตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง - ทฤษฎีใหม่ - สหกรณ์ - บุคคลตัวอย่าง <p>ฯลฯ</p> <p>สรุปเขียนรายงานไว้เพื่อรวบรวมเป็นแหล่งค้นคว้า</p> <p>๘. กลุ่มนักเรียนระดมความคิด เกี่ยวกับปัญหาเศรษฐกิจและสังคมในปัจจุบัน หาแนวทางแก้ปัญหา อภิปรายและแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และสรุปความคิดเห็นรายงานหน้าชั้น เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้</p> <p>๙. แสดงบทบาทสมมติเกี่ยวกับปัญหาเศรษฐกิจสังคมและการแก้ไข ตามโครงการพระราชดำริ หรือตามภูมิปัญญาท้องถิ่น พร้อมทั้งสรุปข้อคิดเห็นเสนอชุมชนและสังคม</p>	<p>พอเพียง เราจะแก้ปัญหาต่างๆ เหล่านี้ได้อย่างไร</p> <p>๑. คนกับช้าง เกิดการขัดแย้งกันอย่างรุนแรงในพื้นที่ถึง ๗ แห่ง คือ</p> <ul style="list-style-type: none"> - อุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน จ.เพชรบุรี - อุทยานแห่งชาติกุยบุรี จ.ประจวบคีรีขันธ์ - อุทยานแห่งชาติทองผาภูมิ จ.กาญจนบุรี - อุทยานแห่งชาติทับลาน จ.นครราชสีมา - อุทยานแห่งชาติปางสีดา จ.สระแก้ว - เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าสลักพระ จ.กาญจนบุรี - เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าภูหลวง จ.เลย <p>(จาก มูลนิธิชัยพัฒนา ธันวาคม ๒๕๕๕)</p> <p>๒. น้ำมันราคาแพงจนทำให้ ค่าครองชีพต่างๆ สูงขึ้น</p> <p>(ไบโอดีเซล คืออะไร ไบโอดีเซล คือ น้ำมันเชื้อเพลิงที่ผลิตจากไขพืช หรือไขสัตว์ มีคุณสมบัติเทียบเท่าน้ำมันดีเซลทั่วไป</p> <p>ปาล์มน้ำมันและไบโอดีเซล เป็นสิ่งที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรง สนพระทัย และทดลอง ทดสอบ เป็นเวลานานนับสิบๆ ปี</p>

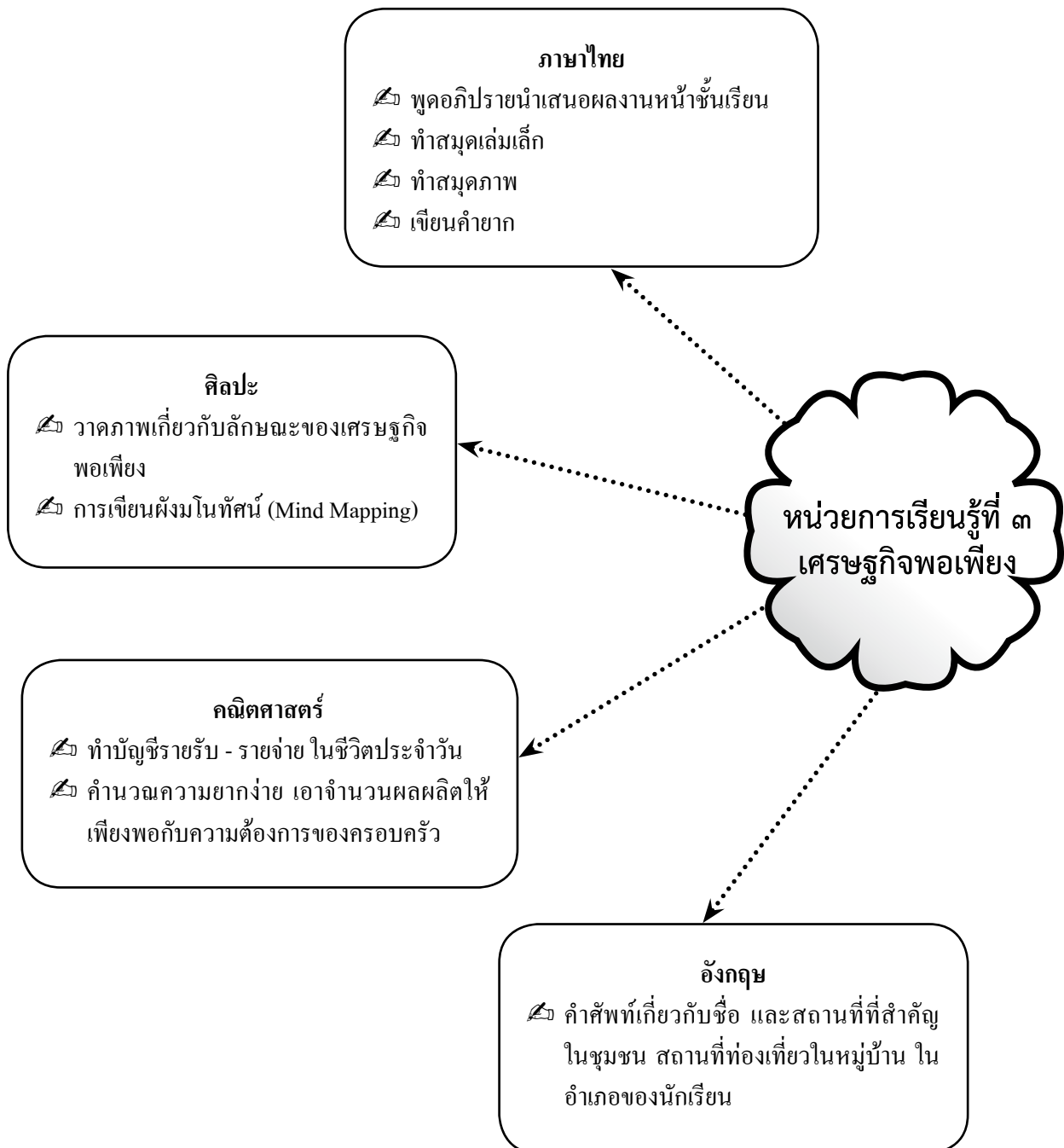

กิจกรรมโรงเรียนต้นทาง	กิจกรรมโรงเรียนปลายทาง
<p>๑๐. จัดทำโครงการ ศึกษาสภาพปัญหาเศรษฐกิจ-สังคมโดยเฉพาะที่เกี่ยวกับการเจริญอย่างรวดเร็วของเทคโนโลยี และการรับเอาอารยธรรมตะวันตกมาอย่างไม่มีขอบเขต</p> <p>สรุปข้อคิดเห็นเพื่อให้เด็ก เยาวชน และคนในชุมชน-สังคม มีสติในการยึดแนวปฏิบัติอย่างไรจึงจะเป็นคนดีและมีความสุข ไม่ตามกระแสสังคม โดยไม่รู้จักคิดวิเคราะห์</p> <p>๑๑. ฝึกปฏิบัติตนเองโดยยึดหลักเศรษฐกิจพอเพียง และจดบันทึกกิจกรรมการรับจ่ายของตนเองและครอบครัวนำมาทำบัญชีรับ - จ่าย จากคณิตศาสตร์ มาใช้จนเป็นกิจนิสัย และมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากการปฏิบัติ ระหว่างกลุ่มและภายในกลุ่ม</p> <p>ชื่นชมบุคคลตัวอย่าง ครูตัวอย่าง นักเรียนตัวอย่าง คนงาน-ภารโรง ตัวอย่าง ผู้ปกครองตัวอย่างที่ประพฤติปฏิบัติตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง และตามพระบรมราโชวาท พระราชดำรัส</p>	<p>แล้ว ทรงทดลองให้เห็นเป็นตัวอย่างด้วยพระองค์เอง โดยใช้บรรยంద์พระที่นั่งเมื่อเสด็จฯ ไปทรงประกอบพิธีวางศิลาฤกษ์เขื่อนคลองท่าด่าน จ.นครนายก ๒ มิถุนายน ๒๕๔๔</p> <p>ในปีพ.ศ. ๒๕๓๑ พระราชทานพระราชดำริให้จัดสร้างโรงงานสกัดและแปรรูปน้ำมันปาล์มขนาดเล็กที่ศูนย์ ศึกษาการพัฒนาพิกุลทองฯ จ.นราธิวาส)</p> <p>๑. การแก้ปัญหาขยะ เศษอาหาร ในชุมชน ตลาดเทศบาลเมือง และโรงเรียน</p>

ผังวิเคราะห์ประเด็นการเรียนรู้

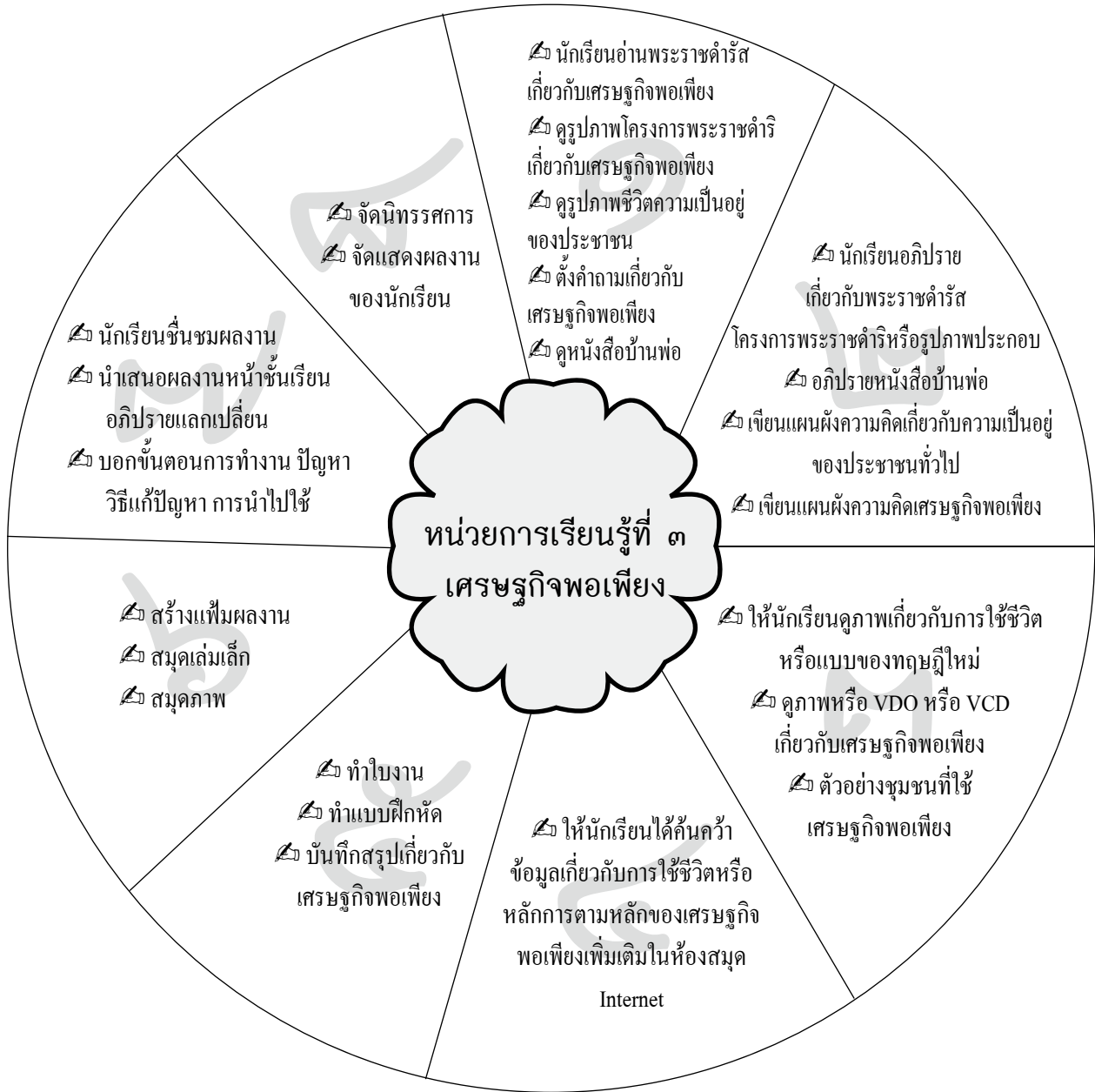
กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

ระดับชั้น ป.๔-๖

การวางแผนการจัดการเรียนรู้

แผนการจัดการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๓ เศรษฐกิจพอเพียง ป.๔-๖ เรื่อง วิถีชีวิตไทยตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง ระยะเวลาในการสอน.....ชั่วโมง

๑. มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด

มาตรฐาน ส ๓.๒ เข้าใจระบบและสถาบันทางเศรษฐกิจต่างๆ ความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจและความจำเป็นของการร่วมมือกันทางเศรษฐกิจในสังคมโลก

ตัวชี้วัด

- ป. ๔/๑ อธิบายความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจของคนในชุมชน
- ป. ๔/๒ อธิบายหน้าที่เบื้องต้นของเงิน
- ป. ๕/๑ อธิบายบทบาทหน้าที่เบื้องต้นของธนาคาร
- ป. ๕/๒ จำแนกผลดีและผลเสียของการกู้ยืม
- ป. ๖/๑ อธิบายความสัมพันธ์ระหว่างผู้ผลิต ผู้บริโภค ธนาคาร และรัฐบาล
- ป. ๖/๒ ยกตัวอย่างการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจภายในท้องถิ่น

๒. จุดประสงค์การเรียนรู้

- ๑. ศึกษาและค้นคว้าข้อมูลเกี่ยวกับวิถีชีวิตไทยที่สอดคล้องกับหลักเศรษฐกิจพอเพียงได้
- ๒. สรุปข้อมูลที่ได้จากการค้นคว้าศึกษา เขียนรายงาน และนำเสนอได้
- ๓. ปฏิบัติตามหลักธรรมและพระบรมราโชวาทตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงได้อย่างสม่ำเสมอ
- ๔. ทำบุญชรับ - จ่าย และเก็บออมได้
- ๕. มีความเป็นอยู่และการกินอยู่ที่พอดี ช่วยตนเองได้
- ๖. คิดและทำเพื่อประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตน

๓. กระบวนการจัดการเรียนรู้

กิจกรรมโรงเรียนต้นทาง	กิจกรรมโรงเรียนปลายทาง
๑. ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มช่วยกันเขียนปัญหาส่วนตัวและปัญหาครอบครัวที่เกี่ยวกับเศรษฐกิจ การบริโภค การผลิต ตลอดจนปัญหาในชุมชน เช่น น้ำท่วม ฝนแล้ง เกิดสึนามิ ข้าวแพง ผักแพง ฯลฯ	- ปฏิบัติกิจกรรมเหมือนโรงเรียนต้นทาง

กิจกรรมโรงเรียนต้นทาง	กิจกรรมโรงเรียนปลายทาง
<p>แต่ละกลุ่มอภิปรายหาสาเหตุของปัญหาที่เกิด เช่น</p> <ul style="list-style-type: none"> - ทำไมของแพง อาหารการกินหายาก เพราะเหตุใด - น้ำท่วม ฝนแล้ง แผ่นดินไหว เพราะเหตุใด - คนที่ย้าย อดทน ทำมาหากิน ยากจนหรือไม่ - รายรับ รายจ่ายของตนเอง และครอบครัวสมดุลหรือไม่ - แต่ละครอบครัวมีเงินออม / เงินฝากธนาคารหรือไม่ - สาเหตุที่เป็นหนี้ เพราะเหตุใดบ้าง แก้ไขได้หรือไม่ - ถ้าเรายึดหลักเศรษฐกิจพอเพียงแต่ละคน แต่ละครอบครัว ควรเริ่มต้นอย่างไร ลองลำดับความสำคัญที่ต้องปฏิบัติร่วมกัน - ทำอย่างไรครอบครัวจึงจะมีความสุข - นักเรียนเคยไปวัดหรือไม่ ไปกับใคร เมื่อไร ไปทำไม - วิธีรักษาสุขภาพให้ดีควรทำอย่างไร แต่ละครอบครัวควรมีวิธีรักษาสุขภาพอย่างไรบ้าง อภิปรายปัญหาเป็นกลุ่ม ศึกษาสืบค้นข้อมูล เปรียบเทียบ ร่วมแสดงความคิดเห็น (ใช้คำถามตามแนวหมวก ๖ ใบ) สรุป ข้อมูล ปัญหา แนวทางปฏิบัติและประเมินผล เขียนโครงการ นำเสนอ จัดนิทรรศการ อภิปราย <p>๒. แบ่งกลุ่มนักเรียนศึกษาการผลิต สินค้าและจำหน่ายจากภูมิปัญญาไทยและวัสดุในท้องถิ่น (บูรณาการกับกลุ่มการทำงาน) จากแหล่งเรียนรู้ใกล้โรงเรียน</p> <ul style="list-style-type: none"> - ตลาดนัด - ร้านค้าในชุมชน - ห้างสรรพสินค้า - ร้าน Golden Place (หรือ ร้านขายสินค้าเกษตรในชุมชน) - นำเสนอผลงาน การสำรวจสืบค้นข้อมูล ราคาสินค้าตามประเภทของกินของใช้ พืชผัก เนื้อสัตว์ วัสดุพืช ของประดิษฐ์ ของแต่งบ้าน - ระดมความคิดว่าในชุมชนของเรา ควรผลิตสินค้าใดจำหน่ายได้บ้าง (ในชั่วโมงการงาน นักเรียนเรียนรู้อะไรบ้าง นำความรู้จากการปฏิบัตินั้นมาเสริม การเรียนรู้) สืบค้นจากความต้องการของผู้ซื้อ วัสดุที่มีในท้องถิ่น ภูมิปัญญาท้องถิ่น - นำเสนอข้อมูลที่สรุปได้เป็นข้อๆ ข้อมูลนี้ สามารถนำไปเสนอครู การงาน เพื่อตัดสินใจผลิตสินค้าที่จะจัดจำหน่ายได้ในโรงเรียนและชุมชน - บันทึกรายรับ - รายจ่าย ปัญหาอุปสรรคที่ควรแก้ไข - พิจารณาว่าต้นทุนใดที่สามารถลดได้โดยไม่กระทบกระเทือนต่อสินค้าที่ผลิต - ครูตรวจสอบใบงานและให้คำแนะนำ 	<ul style="list-style-type: none"> - จากปัญหาส่วนตัวปัญหาครอบครัว ขยายกว้างเป็นปัญหาชุมชน - ช่วยกันคิด วิเคราะห์ปัญหาชุมชน ปัญหาส่วนรวม ตั้งแต่ปัญหาการทำมาหากินไปจนกระทั่งปัญหาเศรษฐกิจระดับชาติ - สาเหตุเกิดจากอะไร (คิดในเชิงบวก คิดในทางสร้างสรรค์) - ประเทศไทยเป็นประเทศ ในเขตร้อนชื้น อุดมไปด้วยพันธุ์ไม้นานาชนิดเหมาะเป็นประเทศเกษตรกรรม - แผ่นดินที่แห้งแล้งเกิดจากอะไร - การตัดไม้ทำลายป่า - ทำลายต้นน้ำลำธาร - ทำลายดิน โดยใช้นิยูเคมี และฉีดยาฆ่าหญ้าฆ่าแมลงเพื่อหวังผลผลิตที่เกินจริง - วิธีแก้ปัญหามาตามแนวพระราชดำริ <p style="text-align: center;">ยกตัวอย่าง ที่ดินบ้านตัว ต.เมืองพาน</p> <ul style="list-style-type: none"> - ทำเกษตรแบบง่ายๆ เหมาะกับสภาพพื้นที่แบ่งที่ดินเป็น ๓ ส่วน ส่วนแรก : พัฒนาเป็นแปลงเพาะปลูกพืช ได้แก่ ข้าว ไม้ผล ไม้ใช้สอย เป็นพื้นที่ ๑๘ ไร่ ส่วนที่สอง : พัฒนาเป็นสระขนาด ๓ งาน ความจุ ๔,๐๐๐ ลบ.เมตร และขุดคูชักน้ำเข้าสู่พื้นที่เพื่อใช้เป็นที่เก็บกักน้ำและเลี้ยงปลา

กิจกรรมโรงเรียนต้นทาง	กิจกรรมโรงเรียนปลายทาง
<ul style="list-style-type: none"> - กลุ่มนักเรียนผลิตสินค้า เพื่อแก้ปัญหาการผลิตและให้ได้สินค้าที่เหมาะสมจริงๆ ดีทั้งคุณภาพและราคาไม่แพงเกินไป - หลังจากนั้น นักเรียนอาจไปผลิตเองที่บ้านเพื่อความมั่นใจ - ช่วยกันสรุปว่าเราสามารถผลิตสินค้าได้อย่างมีคุณภาพและราคายุติธรรมไม่เอาเปรียบผู้ซื้อ ได้ดังนี้ <ul style="list-style-type: none"> ก. วางแผนงาน (จากการหาข้อมูลและประสบการณ์) (Plan) ข. ปฏิบัติตามแผนที่วางไว้ (Do) ค. ตรวจสอบข้อบกพร่อง (Check) ง. แก้ไขปรับปรุง (Action) <p>๓. กลุ่มร่วมกันอภิปราย การผลิต จำหน่าย โดยยึดหลักเศรษฐกิจพอเพียง เช่น</p> <ul style="list-style-type: none"> - เราควรซื้อสัตว์ต่อลูกค้าด้วยวิธีใดบ้าง - การใช้วัสดุจากธรรมชาติผลิตสินค้า มีผลดีอย่างไรบ้าง อภิปราย (เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมด้วยหรือไม่?) - การที่มนุษย์พยายามเอาชนะธรรมชาติ เพื่อสนองความต้องการของตัวเองตามแบบ “ทุนนิยม” ทำให้เกิดอะไรขึ้นบ้าง - พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงสอนธรรมะอะไรบ้าง ในหลักเศรษฐกิจพอเพียง และทรงชี้ชัดว่า ใช้ธรรมะข้อใดก่อน ข้อใดหลัง ข้อใดต้องเพิ่มเป็นพิเศษ - เขียนแผนผังความคิด (Mind Mapping) ของ “หลักธรรมเศรษฐกิจพอเพียง” <p>๔. ศึกษา ค้นคว้า ข้อมูล เกี่ยวกับ ความหมายของเศรษฐกิจพอเพียงให้ชัดเจน (อาจมองได้ ๒ ด้าน คือ มองอย่างวัตถุนิสัย และจิตวิสัย คือ มองภายนอก และภายในจิตใจ) ให้ฝึกพัฒนาด้านจิตใจโดยศึกษาศาสนาจะเข้าใจได้ง่ายหลักธรรมพระพุทธศาสนา “ให้สันโดษในวัตถุ แต่ไม่ให้สันโดษ ในกุศลธรรม” สร้างคุณภาพ</p> <p>๕. ครูและนักเรียนแลกเปลี่ยนความรู้จากที่ได้ค้นคว้าศึกษามา ควรทำให้เป็นกิจวัตรประจำวันเพื่อสร้างจิตสำนึกร่วมกัน</p>	<p>ส่วนที่สาม : พัฒนาเป็นที่อยู่อาศัย และจัดทำโรงเรียนเลี้ยงเป็ด ไก่ ฟาร์มเมือง และโคเพื่อเป็นแหล่งอาหารในครัวเรือนและรายได้เสริม</p> <ul style="list-style-type: none"> - จัดนิทรรศการและจัดบอร์ดแสดงผลงาน

๔. สื่อและแหล่งการเรียนรู้

๑. ศึกษาคู่มือครูระดับชั้น ป. ๑ - ๓ โดยละเอียด เพื่อให้ข้อมูลต่อเนืองกัน
๒. พระมหาชนก - พระราชนิพนธ์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ
๓. ธรรมะที่สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนีทรงปฏิบัติ รวบรวมโดย ขวัญแก้ว วัชรโรทัย
๔. วัฒนธรรมเสวนา พระธรรมปิฎก ประเวศ วะสี เอกวิทย์ ฤ กลาง
๕. นิทานชาดก ฯลฯ

- ๖. ภาพต่างๆ ที่ประกอบเรื่องราว ภาพธุรกิจในชีวิตจริง ฯลฯ
- ๗. วีดิทัศน์เกี่ยวกับพระพุทธประวัติ นิทานชาดก และหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง
- ๘. ใบความรู้และกิจกรรม
- ๙. วารสาร มุลนิธิชัยพัฒนา
- ๑๐. หนังสือ สิ่งพิมพ์
- ๑๑. กิจกรรมที่จัดทำโครงการร่วมกันและร่วมกับชุมชน

๕. วัดและประเมินผล

- ๑. สังเกต : พฤติกรรม กิจกรรมกลุ่ม การทำงานกลุ่ม
- ๒. สัมภาษณ์ : ความคิดเห็น ความตระหนักในคุณค่า ทักษะคติ
- ๓. ตรวจสอบผลงาน : การเขียนรายงาน โครงการ โครงงาน ความเรียง การจัดนิทรรศการ คำขวัญ

๖. บันทึกผลหลังการสอน (เป็นรายบุคคล / กลุ่ม)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

แผนการจัดการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

ป.๔-๖

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ ประวัติศาสตร์น่ารู้

ระยะเวลาในการสอน.....ชั่วโมง

๑. มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด

มาตรฐาน ส ๔.๑ เข้าใจความหมาย ความสำคัญของเวลา และยุคสมัยทางประวัติศาสตร์ สามารถใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์มาวิเคราะห์เหตุการณ์ต่างๆ อย่างเป็นระบบ

ตัวชี้วัด

- ป. ๔/๑ นับช่วงเวลาเป็นทศวรรษ ศตวรรษ และสหัสวรรษ
- ป. ๔/๒ อธิบายยุคสมัยในการศึกษาประวัติศาสตร์ของมนุษยชาติโดยสังเขป
- ป. ๔/๓ แยกแยะประเภทหลักฐานที่ใช้ในการศึกษาความเป็นมาของท้องถิ่น
- ป. ๕/๑ อธิบายความสำคัญของวิธีการทางประวัติศาสตร์ ในการศึกษาเรื่องราวทางประวัติศาสตร์อย่างง่าย
- ป. ๕/๒ นำเสนอข้อมูลจากหลักฐานที่หลากหลายในการทำความเข้าใจเรื่องราวสำคัญในอดีต
- ป. ๕/๓ อธิบายความแตกต่างระหว่างความจริงกับข้อเท็จจริงเกี่ยวกับเรื่องราวในท้องถิ่น
- ป. ๖/๑ อธิบายความสำคัญของวิธีการทางประวัติศาสตร์ ในการศึกษาเรื่องราวทางประวัติศาสตร์อย่างง่าย
- ป. ๖/๒ นำเสนอข้อมูลจากหลักฐานที่หลากหลายในการทำความเข้าใจเรื่องราวสำคัญในอดีต

๒. จุดประสงค์การเรียนรู้

- ๑. บอกความแตกต่างของการนับวัน เวลา เป็นทศวรรษ ศตวรรษ และสหัสวรรษได้
- ๒. อธิบายยุคสมัยในการศึกษาทางประวัติศาสตร์ได้
- ๓. เปรียบเทียบศักราชตามระบบต่างๆ ที่ใช้ศึกษาประวัติศาสตร์และการใช้คำเพื่อบ่งชี้ช่วงเวลาได้
- ๔. เล่า และอธิบาย ความสัมพันธ์ของเหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นในท้องถิ่น และในประเทศไทยได้ (โดยศึกษาจากประวัติศาสตร์)
- ๕. บอกความสำคัญ และวิธีการทางประวัติศาสตร์ในการศึกษาเรื่องราวต่างๆ ได้
- ๖. อธิบาย แยกแยะ ความแตกต่าง ระหว่างข้อเท็จจริงกับความคิดเห็นเกี่ยวกับเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ได้
- ๗. ตั้งประเด็นคำถามทางประวัติศาสตร์ และบอกข้อดีข้อจำกัดของหลักฐานชั้นต้นและชั้นรองทางประวัติศาสตร์ได้
- ๘. ศึกษา และรวบรวมข้อมูลจากแหล่งต่างๆ เพื่อตอบคำถามทางประวัติศาสตร์อย่างมีเหตุผล
- ๙. นำเสนอข้อมูลที่หลากหลาย เพื่อทำความเข้าใจเรื่องราวในอดีตได้
- ๑๐. ระบุเหตุและผล รวมทั้งผลกระทบที่หลากหลายของเหตุการณ์ต่างๆ ได้

๓. กระบวนการจัดการเรียนรู้

กิจกรรมโรงเรียนต้นทาง	กิจกรรมโรงเรียนปลายทาง
<p>๑. คุณครูและนักเรียนร่วมกันศึกษาความเป็นมาของประวัติศาสตร์ไทยจากหนังสือ ภาพ ภาพถ่าย แผนภูมิ ซีดี จากสื่อหลากหลายที่คุณครูและนักเรียนช่วยกันจัดหามาจากการอ่านประวัติศาสตร์ตามที่คุณครูกำหนดให้ นักเรียนสามารถบอกความแตกต่างของการนับวัน เวลา เป็นทศวรรษ ศตวรรษ และสหัสวรรษได้ ทั้งนี้เรื่องราวในประวัติศาสตร์ตอนนั้นมีตัวเลขบอกเป็นจุลศักราช พุทธศักราช ฯลฯ พร้อมทั้งเปรียบเทียบกับปฏิทิน เพื่อให้เกิดความเข้าใจ และเขียนรายงานเป็นประวัติศาสตร์กรุงสุโขทัย กรุงศรีอยุธยา กรุงเทพฯ ประกอบการเรียนรู้</p> <p>๒. ศึกษาประวัติเมืองหลวงต่างๆ ของไทย รวมทั้งเมืองที่นักเรียนอาศัยอยู่ มีเหตุการณ์สำคัญอะไรบ้าง เกิดขึ้นเมื่อไร มีภาพประกอบ</p> <p>การศึกษา ควรแบ่งกลุ่มนักเรียนไปศึกษาเรื่องแตกต่างกัน เช่น <i>กลุ่มที่ ๑</i> ศึกษาเรื่องกรุงสุโขทัย <i>กลุ่มที่ ๒</i> ศึกษาเรื่องกรุงศรีอยุธยา และพระมหากษัตริย์/เหตุการณ์ <i>กลุ่มที่ ๓</i> ศึกษาเรื่องกรุงธนบุรี และพระเจ้าตากสินมหาราช <i>กลุ่มที่ ๔</i> ศึกษาเรื่องกรุงเทพมหานคร และพระพุทธรูปเจ้าฟ้าจุฬาโลกมหาราช และเหตุการณ์สำคัญๆ <i>กลุ่มที่ ๕</i> ศึกษาเรื่องประวัติเมืองสำคัญอื่นๆ หรือเมืองที่นักเรียนอาศัยอยู่ในหัวข้อต่างๆ เช่น ก่อตั้งเมื่อไร มีความสำคัญอย่างไร ภูมิประเทศ ประวัติศาสตร์ที่สำคัญ ฯลฯ</p> <p>กลุ่มนักเรียนรายงานหน้าชั้น และแลกเปลี่ยนความคิดเห็น อธิบายความสัมพันธ์ของเหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นในท้องถิ่นและในประเทศไทย</p> <p>๓. ศึกษาประวัติศาสตร์ที่มีเหตุการณ์สำคัญๆ ของประเทศไทย เช่น</p> <p>๓.๑ สมัยกรุงศรีอยุธยา ตอนเสียกรุงทั้ง ๒ ครั้ง เพราะเหตุใด วิเคราะห์ข้อเท็จจริงเปรียบเทียบกับเหตุการณ์บ้านเมืองในสมัยปัจจุบัน</p> <p>๓.๒ สงครามกู้ชาติ ในสมัยสมเด็จพระนเรศวรมหาราช และสมัยพระเจ้าตากสินมหาราช</p> <p>๓.๓ สงคราม ๕ ทัฬ ในสมัยพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช</p> <p>๓.๔ การสร้างบ้านแปลงเมือง ในสมัยรัชกาลที่ ๑ แห่งราชวงศ์จักรี (คนไทยถูกกวาดต้อนไปเป็นเชลยศึกที่พม่ามากถึง ๓๐,๐๐๐ คน) ผู้คนจากไพร่บ้านพลเมือง พระบรมวงศานุวงศ์พระมหากษัตริย์ บ้านเมืองเต็มไปด้วยซากปรักหักพัง ถ้ำถ่าน ผสมเลือดและชีวิต (จากจดหมายเหตุ มหากษัตริราชฯ - กীরติ เกียรติยกร บรรณาธิการ) และความหมายของชื่อเดิมของกรุงเทพฯ</p> <p>๓.๕ การตั้งกรุงธนบุรีเป็นราชธานี สมัยพระเจ้าตากสินมหาราช</p>	<p>ปฏิบัติตามโรงเรียนต้นทาง</p> <ul style="list-style-type: none"> - ศึกษา ค้นคว้าประวัติศาสตร์ของชุมชนของนักเรียน - นำเสนอหน้าชั้นเรียนและรวบรวมเป็นเล่ม <ul style="list-style-type: none"> - ศึกษา ค้นคว้าประวัติศาสตร์ชาติไทยสมัยต่างๆ - นำเสนอหน้าชั้นเรียนและรวมเล่ม - แลกเปลี่ยนเรียนรู้ - จัดนิทรรศการ <ul style="list-style-type: none"> - วิเคราะห์เหตุการณ์บ้านเมืองปัจจุบัน เปรียบเทียบกับสมัยใดบ้างในประวัติศาสตร์ - รวบรวมธรรมะเกี่ยวกับการรู้รักสามัคคี - มีความสำคัญต่อคนในชาติหรือไม่ เพราะเหตุใด - รวบรวมพระบรมราโชวาทพระราชดำรัสที่สอนในเรื่องนี้

ภาคผนวก

ความคิด ความเชื่อ และศาสนา

เมื่อเริ่มมีมนุษยชาติขึ้นในโลก มนุษย์ก็เชื่อว่ามีอำนาจบางอย่างอยู่เหนือโลกที่เราอาศัยอยู่ ศาสนาต่างๆ ได้ทำให้ความเชื่อนี้มีสาระ จริงจัง และถาวร ก่อให้เกิดพิธีกรรมและศาสนพิธีที่ซับซ้อน ขณะที่นักการศาสนาได้เถียงกันเรื่องศีลธรรม นักปรัชญาก็พยายามทำความเข้าใจโลก ในเชิงวัฒนธรรม โดยถือตรรกศาสตร์เป็นเครื่องมือแสวงหาความรู้และความมั่นใจในความรู้นั้น

ศิลปะและการออกแบบ

ศิลปะ คือการแสดงออกทางอารยธรรมที่ประจักษ์ได้ด้วยสายตา ทุกยุค ทุกสมัย ล้วนมีมรดกทางศิลปะไว้เป็นที่จดจำ รำลึกถึงจิตรกรและประติมากร ทำให้เราปีติและตื่นตาตื่นใจไปกับผลงานที่แสดงออกถึงตัวตนของพวกเรา และขณะเดียวกันก็สะท้อนภาวะต่างๆ ของมนุษย์ด้วย ช่างภาพ บันทึกความเปลี่ยนแปลงทางสังคมขณะที่จับภาพอารมณ์และเหตุการณ์ในแต่ละช่วง นักออกแบบจัดรูปทรงและแต่งแต้มสีสันให้กับโลกประจำวันของเรา และมีบทบาทต่อเสื้อผ้าที่เราสวมใส่ และบ้านที่เราอยู่อาศัย ถ้าปราศจากศิลปินเหล่านี้ ชีวิตของเราคงอับเฉาและหม่นมัว

สถาปัตยกรรมและวิศวกรรม

ความต้องการพื้นฐานของมนุษย์ที่จะมีที่พักพิงอาศัยและความปรารถนาที่จะบูชาเทพเจ้า ก่อให้เกิดสิ่งปลูกสร้างหลากหลายรูปแบบ ตั้งแต่บ้าน และอาคารสำนักงาน ไปจนถึงโบสถ์ วิหาร และพระราชวัง สิ่งปลูกสร้างทั้งหลายล้วนสะท้อนวิถีชีวิตและวัฒนธรรมของผู้สร้างและผู้ใช้สอย ความเชี่ยวชาญของวิศวกรช่วยสานความคิดฝันของสถาปนิก หล่อหลอมความงามและประโยชน์ใช้สอยเข้าด้วยกัน

สังคมมนุษย์

สมองมนุษย์ที่วิวัฒนาการไปมากกว่าสัตว์ขาดตามธรรมชาติ ดังที่พบในสัตว์อื่นๆ ทำให้บรรพบุรุษของเราสามารถสร้างภาษาที่ซับซ้อน และรู้จักการตั้งถิ่นฐาน เป็นชุมชนที่เป็นระเบียบ สังคมแต่ละแห่งในโลก พัฒนามาต่างกันตามเงื่อนไขทางประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรมของตน แต่ทุกสังคมมีสายใยของระบบเครือข่ายที่ละเอียดซับซ้อน และมีพิธีกรรมที่บ่งบอกว่าคนแต่ละคนจะมีช่วงเปลี่ยนแปลงในชีวิตแต่ละขั้นอย่างไร

ชาวอะบอริจินัล ชนพื้นเมือง มนุษย์กลุ่มแรกที่ตั้งถิ่นฐานในทวีปออสเตรเลีย มีจำนวนราว ๓๕๐,๐๐๐ คน เมื่อชาวยุโรปอพยพไปตั้งรกรากใน ค.ศ. ๑๗๘๘ คำว่าอะบิรินัลยังอาจหมายถึง กลุ่มชนพื้นเมืองที่เก่าแก่ที่สุดของดินแดนใดๆ ก็ได้ เขายังชีพด้วยการล่าสัตว์และเก็บของป่า (Hunter-gatherer) อพยพมาจากตอนใต้ของทวีปเอเชีย เมื่อ ๕๐,๐๐๐ - ๖๐,๐๐๐ ปีมาแล้วเป็นอย่างน้อย ปัญหาหลักของพวกเขาเป็นเรื่องกรรมสิทธิ์ในที่ดิน เขามีชีวิตผูกพันกับเรื่องวิญญาณที่เกี่ยวข้องกับ “ห้วงฝัน” ซึ่งเป็นช่วงเวลาอันรุ่งโรจน์ของการสร้างสรรค์สิ่งต่างๆ เมื่อครั้งที่ต้นไม้ สัตว์ และมนุษย์ถือกำเนิดขึ้นในโลก ในอดีตนั้น เขามีภาษาพูดต่างกันถึง ๖๐๐ ภาษา (ปัจจุบันได้สูญหายไปแล้วถึง ๒ ใน ๓) และยังมีวัฒนธรรมที่แตกต่างหลากหลายกันมาก แต่พวกเขาก็รู้สึกถึงความเป็นพวกเดียวกันอย่างเหนียวแน่น

วัฒนธรรม (Culture)

ทัศนคติ แบบแผน ขนบธรรมเนียม ความเชื่อ และคุณค่าที่ทำให้คนกลุ่มหนึ่งแตกต่างจากกลุ่มอื่น วัฒนธรรมถ่ายทอดจากคนรุ่นหนึ่งไปยังอีกรุ่นหนึ่งด้วยการใช้ภาษา วัตถุสิ่งของ พิธีกรรม สถาบันและด้านอื่นๆ ของชีวิตประจำวัน นักมานุษยวิทยาเห็นว่า สิ่งที่เป็นหัวใจของวัฒนธรรม คือ การใช้ภาษา การทำเครื่องมือเครื่องใช้ และการควบคุมจัดระเบียบความประพฤติ เป็นสิ่งที่ทำให้มนุษย์มีความแตกต่างจากสัตว์

ประวัติศาสตร์โลก

โลกปัจจุบันก่อรูปร่างขึ้นจากเหตุการณ์ในอดีต จักรวรรดิและอารยธรรมมากมายเจริญรุ่งเรือง แล้วล่มสลายไป สงครามนับครั้งไม่ถ้วนได้เปลี่ยนโฉมหน้าของแผนที่โลกมาโดยตลอด และการปฏิบัติครั้งแล้วครั้งเล่า ได้ส่งผลให้เกิดสังคมที่เสรีหรืออาจเป็นสังคมที่กดขี่มากกว่าเดิม นอกจากนี้ ปัจเจกบุคคลอันหลากหลายไม่ว่าจะเป็นจูเลียส ซีซาร์ มหาตมะคานธี หรือเหมา เจ๋อตุง ต่างก็มีส่วนเปลี่ยนแปลงกระแสแห่งประวัติศาสตร์และส่งผลกระทบต่อมาถึงตัวเรา ณ วันนี้ทั้งสิ้น

โลกและสิ่งแวดล้อม

โลกของเราผ่านมหาวุฏจักรแห่งการก่อกำเนิดและการทำลายล้างมากกว่า ๔,๐๐๐ ล้านปีแล้ว ชีวิตมนุษย์ยังคงขึ้นอยู่กับความปรานีของปรากฏการณ์ธรรมชาติที่เราไม่อาจควบคุมได้ ทว่าความเข้าใจเรื่องสิ่งแวดล้อมที่มีมากขึ้น กลับกลายเป็นสิ่งที่ทำทนายมิให้กิจกรรมนาหานาชนิดของมนุษย์ไปคุกคามสมดุลอันประาะบางของธรรมชาติที่ค่าจุนชีวิตทั้งหลายบนโลก

(คัดบางตอนจาก สารานุกรมรอบรู้รอบโลก, ริดเดอร์สไคเจสท์)

สมัยตำนานและนิทานปรัมปรา

ภาคใต้แหลมมลายู ไทย (Thai Malay Peninsula) เป็นดินแดนเก่าแก่และมีชื่อเสียงที่สุดแห่งหนึ่งในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เมืองโบราณต่างๆ ถือกำเนิดขึ้น มักจะมีเทพนิยายเทวปกรณัม (Myth) เช่นคัมภีร์ปัญจตันตระ หรือนิยายปกรณัม ของพราหมณ์อินเดียใต้ หรือเป็นตำนาน (Legend) หรือนิยายนิทานปรัมปราพื้นบ้าน (Folklore) บอกเล่าเรื่องประวัติความเป็นมาประจำเมืองนั้นๆ เสมอ จนดูคล้ายกับจะเป็นดินแดนเทพนิยาย (Fairytale Kingdom) เป็นที่สิงสถิตของเทพดาเทวปกรณัม หรือกลายเป็นอาณาจักรมหัศจรรย์แห่งยุคทอง เนื่องจากล้วนได้รับอารยธรรมความเจริญจากอินเดียมาแต่แรกตั้ง จากจีน และจากชนชาติอื่น ตามลำดับประวัติศาสตร์อันหลากหลายยาวนาน ในจินตนาการความทรงจำจึงมีแต่ความศิวิลซึ่งงดงาม เนื่องด้วยเอกลักษณ์ทางสภาพภูมิศาสตร์เป็นแหลมที่ยื่นยาวลงไปในทะเล ตั้งขวางอยู่กึ่งกลางเป็นชุมทางแยก (Cross road) ระหว่างอินเดียบกับจีน จึงเป็นศูนย์กลางแหล่งชุมชนตลาดการค้านานาชาติ หรือจุดนัดพบแลกเปลี่ยน ถ่ายทอด (Market Place) ระหว่างพ่อค้านักเดินทางจากตะวันตก กับตะวันออก ตลอดจนมีสภาพเป็นสะพาน (Land Bridge) สำหรับการอพยพเดินทางผ่านของผู้คนเผ่าต่างๆ นับแต่ยุคดึกดำบรรพ์ ทั้งฝ่ายเหนือ (แผ่นดินใหญ่) และดินแดนกลุ่มเกาะฝ่ายใต้ (Cluster) จำเป็นต้องอาศัยแหลมมลายูเป็นเส้นทางคมนาคมเดินทางขึ้นล่องผ่านไปมาเสมอ แผ่นดินแหลมทองนี้จึงมีผู้คนตกค้างอยู่หลายรุ่น และปรากฏหลักฐานทางอารยธรรมมากมายหลายยุคสมัย บ้านเมืองเป็นแบบพหุสังคม หรือสังคมที่มีหลายชนเผ่า มีความหลากหลายทางเชื้อชาติและวัฒนธรรม แต่มีความกลมกลืนอยู่ร่วมกันได้อย่างสันติสุข ไม่มีการเมืองเข้ามาเกี่ยวข้อง

เรื่องนิทานตำนานเป็นเรื่องพื้นฐาน เรื่องเก่าแก่ ที่มนุษย์จดจำแต่งขึ้นในมิติของกาลเวลา สถานที่ และเหตุการณ์อันต่างๆ กัน เจือปนอิทธิพลจริงบ้างไม่จริงบ้าง เล่าต่อกันมาแต่ยุคก่อนประวัติศาสตร์ถึงสมัยประวัติศาสตร์

อิทธิพลอินเดีย

อินเดียเป็นชาติที่มีอารยธรรมเก่าแก่และติดต่อกับชาติอื่นมาช้านาน รวมทั้งแหลมมลายูภาคใต้ หมู่เกาะอันดามัน (หนุมาน) หรือเกาะนาคา (นาคเปลือย) อันเป็นที่พระรามเคยมีดำริจะใช้เป็นฐานยกทัพไปตีกรุงลงกา

ในยุคแรก ชาวอินเดีย ชาวเปอร์เซีย อาหรับ ชาวยุโรป กรีก โรมัน จะรู้จักสุวรรณภูมิ (เอเชียตะวันออกเฉียงใต้) ว่าเป็น “ดินแดนแห่งความฝัน” เต็มไปด้วยนิยายผจญภัย อยู่สุดขอบฟ้า เต็มไปด้วย “ทองคำ” มีในคัมภีร์ชาดก เช่นเรื่องพระมหาชนก

ชาวอินเดียมีบทบาทสำคัญที่สุดทั้งทางการค้าและศิลปวัฒนธรรม ได้เอาศาสนา ศิลปวิทยา และคติต่างๆ มาเผยแพร่มากมาย เช่น คติเทวราชา ธรรมราชา การปกครองจักรมณฑล ชื่อบ้านนามเมือง การสืบสันตติวงศ์ การถือศาสนาบรรพต ภาษา ตัวอักษร หนังสือวรรณคดี คัมภีร์ธรรมศาสตร์ จักรวรรตติน ตำนานพระชาติ ฯลฯ ชาวอินเดียได้มาตั้งรกรากแต่งงานกับคนพื้นเมืองกลายเป็นชนชาติพันธุ์ผสม และได้เป็นกษัตริย์ปกครองเมืองในสมัยเริ่มแรกด้วย ดังนั้น จึงอาจเรียกวัฒนธรรมยุคแรกนี้ได้ว่า เป็นอารยธรรมยุคอินโด - มลายูโพลินีเซียนก็ได้ ทั้งพุทธและพราหมณ์ที่มาเผยแพร่แข่งขันกัน ก็ไม่มีความขัดแย้งกัน จนผสมกลายเป็นฮินดู - พุทธ

อิทธิพลศรีวิชัย และความล้าสมัย

๑. เรื่องกษัตริย์ หรือเจ้าเมือง ดังเดิมจำนวนไม่น้อยเป็นชาวชวาและมลายู เช่น เมื่อแรกตั้งเมือง ๑๒ นักขัตกรเจ้าเมืองต่างๆ มักเป็นคนมลายู เมืองไชยา เมืองพระเวียง (นคร) เมืองพัทลุง เมืองสงขลา ฯลฯ เนื่องจากความเป็นเครือญาติกัน จึงมีความเกี่ยวพันกันสืบมา เพิ่งมาเริ่มห่างเหินกันเมื่อขามลายูปลายแหลมเปลี่ยนไปนับถือศาสนาอิสลามในพุทธศตวรรษที่ ๒๑ - ๒๒ มา

๒. เรื่องศรีวิชัย มีเขาศรีวิชัยอยู่ที่อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี เป็นปัญหาว่าเพ็งเรียกหรือเรียกมาแต่โบราณ

เรื่องอาณาจักรศรีวิชัย พ.ศ. ๒๔๖๕ สมเด็จพระบรมราชาธิราชที่ ๕ ตามแผนที่ภาพวัดบนคาบสมุทรสทิงพระที่ขึ้นวัดพระโคะ เมืองพัทลุง พ.ศ. ๒๑๕๕ มีชื่อหมู่บ้าน “ศรีวิชัย” (ปัจจุบันเรียกศรีชัย) อยู่ใกล้คลองสทิงพระ อำเภอสทิงพระ จังหวัดสงขลา

๓. ตำนาน มีนิทานพื้นบ้านเล่าที่มาของสถานที่ต่างๆ คล้ายกันว่า เมื่อครั้งโบราณน้ำทะเลท่วมสูงกว่าปัจจุบันมาก ภูเขาหลายลูกเคยเป็นเกาะอยู่ในทะเล เช่น “เขาสายสมอ” (ไชยา) “เขากำป๋น” (ยะลา) เรื่องการไปมาค้าขาย การแต่งงาน ประเพณี การละเล่น ฯลฯ ไทยกับมลายูแยกกันไม่ออก

อิทธิพลเขมร

๑. เมืองพระเวียง มีหลายเมือง เช่น ตะกั่วป่า (อำเภอกะปาง) ไชยา เวียงสระ และนครศรีธรรมราช มีมาก่อนพุทธศตวรรษที่ ๑๖ - ๑๘ เมื่ออิทธิพลเขมรเข้ามาทั้งทางการเมือง ภาษา และศิลปวัฒนธรรม ก็มาสวมบทบาททับเมืองเก่า

๒. เมืองบันทึสมอ คือ เมืองไชยา ปัจจุบันพบหลักฐานทั้งโบราณวัตถุ โบราณสถาน ศิลปจารึก มีอายุพุทธศตวรรษที่ ๑๕ - ๑๖ จนถึงสมัยนครวัด นครธม จำนวนมาก รวมทั้งศิลปะจามปา

๓. เมืองสะทิงพระ หรือจะตั้งพระ พบศิลปกรรมเขมรหลายอย่าง แม้ในชั้นอยุธยา ยังพบจารึกกัลปนาภาษาเขมร ในย่านนี้ด้วย

๔. เมืองตระชน คือ บ้านนาขอม ตำบลลิซล อำเภอลิซล จังหวัดนครศรีธรรมราช ตำนานว่ามีเรือสำเภาเข้ามาจอดค้าขายเสมอ

อิทธิพลลังกา

๑. เรื่องนางเลียดขาว หรือแม่เจ้าอยู่หัว

๒. เรื่องตำนานพระธาตุ เรื่องพระบาท

๓. เรื่องพระเจ้าศรีธรรมโศกราช (เรียกชื่อกษัตริย์ที่ครองนครทุกองค์)

๔. เรื่องการสร้างพระบรมธาตุเจดีย์

๕. เรื่องกา ๔ เหล่า

๖. เรื่องกำเนิดพระพุทธรูปและสิ่งศักดิ์สิทธิ์

๗. เรื่องพระบุญ และประเพณีแห่ผ้าขึ้นห่มองค์พระธาตุ

๘. เรื่องตำนานพิชิตรุษ (พิชิตวคณาณักษ์) พิศาสาท (ทำบุญอุทิศส่วนกุศลแก่บรรพบุรุษ)

*และยังมีอิทธิพลจีน อิทธิพลวิบุรุษ อิทธิพลนิทานวรรณคดี และอิทธิพลพื้นบ้าน

(คัดบางตอนจาก แลได้ คูประวัติศาสตร์ในสุวรรณภูมิ : ประทุม ชุ่มเพ็งพันธุ์)

หมายเหตุ

ภาคผนวกที่คัดบางตอนมาให้นี้ เพื่อเป็นตัวอย่างแก่คุณครูในการส่งเสริมให้นักเรียนค้นคว้า มิใช่ให้อ่านจากตำราเล่มเดียว การได้ศึกษาจากหน่วยย่อย เช่น ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น จะทำให้เข้าใจประวัติศาสตร์ของประเทศไทยได้ง่ายขึ้น

ดังนั้น จึงควรส่งเสริมให้นักเรียนได้อ่านหนังสือหลายๆ เล่ม ในเรื่องเดียวกัน เพื่อให้รู้จักวิเคราะห์หาเหตุผล

หนังสือที่เป็นหลักในการค้นคว้า คือ สารานุกรมไทยสำหรับเยาวชนฯ ทั้งเล่มใหญ่ และฉบับเสริมการเรียนรู้ คุณครูควรได้อ่านทุกเล่ม และส่งเสริมให้เด็กได้อ่านนอกเวลา

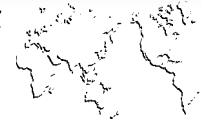
แผนการจัดการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๒ วิวัฒนาการทางประวัติศาสตร์

ป.๔-๖

ระยะเวลาในการสอน.....ชั่วโมง

๑. มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด

มาตรฐาน ส ๔.๒ เข้าใจพัฒนาการของมนุษยชาติจากอดีตจนถึงปัจจุบันในด้านความสัมพันธ์และการเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์อย่างต่อเนื่อง ตระหนักถึงความสำคัญและสามารถวิเคราะห์ผลกระทบที่เกิดขึ้น

ตัวชี้วัด

- ป. ๔/๑ อธิบายตั้งหลักแหล่งและพัฒนาการของมนุษย์ก่อนประวัติศาสตร์และยุคประวัติศาสตร์โดยสังเขป
- ป. ๔/๒ ยกตัวอย่างหลักฐานทางประวัติศาสตร์ ที่พบในท้องถิ่นที่แสดงพัฒนาการของมนุษยชาติ
- ป. ๕/๑ อธิบายอิทธิพลของอารยธรรมอินเดียและจีนที่มีต่อไทย และเอเชียตะวันออกเฉียงใต้โดยสังเขป
- ป. ๕/๒ อภิปรายอิทธิพลของวัฒนธรรมต่างชาติที่มีต่อสังคมไทยปัจจุบันโดยสังเขป
- ป. ๖/๑ อธิบายสภาพสังคม เศรษฐกิจและการเมืองของประเทศเพื่อนบ้านในปัจจุบัน
- ป. ๖/๒ บอกความสัมพันธ์ของกลุ่มอาเซียนโดยสังเขป

๒. จุดประสงค์การเรียนรู้

๑. ศึกษาปัญหาการเมืองระหว่างประเทศ ที่เกี่ยวข้องกับประวัติศาสตร์ ยกตัวอย่างเช่น กรณีปราสาทเขาพระวิหาร และบอก อธิบายข้อเท็จจริงได้ วิเคราะห์ข่าวได้
  ๒. ศึกษานโยบายต่างประเทศ บนเวทีความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ และบอกได้ อธิบายได้
  ๓. บอกความหมายของอโคโมส (ICOMOS มาจาก Internation Council on Monument and Site แปลว่า สภาการโบราณสถานระหว่างประเทศ) และหน้าที่ได้
  ๔. ศึกษาและบอกสาเหตุปัญหาชายแดนไทยและเขมรได้
  ๕. ศึกษาและเขียนรายงานเกี่ยวกับอุทยานแห่งชาติ เขาพระวิหารได้ ตามหัวข้อต่อไปนี้
    - ลักษณะภูมิอากาศ
    - พันธุ์ไม้และสัตว์ป่า
    - ปราสาทเขาพระวิหาร
    - ปราสาทโดนตวล
    - ผามออีแดง
    - บาราย หรือ ทำนบสระตราว
- ฯลฯ

๓. กระบวนการจัดการเรียนรู้

กิจกรรมโรงเรียนต้นทาง	กิจกรรมโรงเรียนปลายทาง
<p>๑. นักเรียนรายงานข่าวที่รวบรวมเกี่ยวกับปราสาทเขาพระวิหาร และร่วมสนทนาเกี่ยวกับปัญหาที่เกิดขึ้น ประวัติศาสตร์ความเป็นมาของปราสาทเขาพระวิหาร</p> <p>๒. กลุ่มนักเรียนช่วยกันศึกษา ค้นคว้า เขียนแผนที่ ภาพถ่ายจากหนังสือพิมพ์ อินเทอร์เน็ต มาจัดบอร์ด</p> <p>๓. เขียนผังความคิด (Mind Mapping) เกี่ยวกับอุทยานแห่งชาติ เขาพระวิหาร เช่น (สำหรับคุณครู)</p> <div data-bbox="165 642 943 1153" data-label="Diagram"> </div> <p>๔. ถ้าไม่สามารถจัดในเวลาได้ ควรจัดกิจกรรมนอกเวลา เช่น เชิญวิทยากรมาบรรยาย ศึกษาจากห้องสมุดโรงเรียนและชุมชน สัมภาษณ์ผู้รู้หลายๆ กลุ่ม รวบรวมข้อมูล จัดทำสมุดภาพ เขียนรายงาน บอกแหล่งที่มา เช่น ข้อมูลจากรัฐบาล จากการอภิปรายของพรรคฝ่ายค้าน ข้อมูลจากหนังสือพิมพ์ ข้อมูลจากอินเทอร์เน็ต ฯลฯ เพื่อให้ นักเรียน ได้วิเคราะห์ข้อมูลที่ถูกต้องไม่หลงเชื่อโดยง่าย เป็นผู้ที่มีเหตุผล และมีวิจารณญาณ</p> <p>๕. กลุ่มนักเรียนช่วยกันสรุป เขียนรายงาน และรายงานหน้าชั้น พร้อมจัดนิทรรศการ ข้อมูลที่น่าสนใจออกอาหลกหลาย เพื่อทำความเข้าใจเรื่องราวในอดีต อาจสรุปเป็นความคิดเห็นที่แตกต่าง แต่ควรวิเคราะห์สาเหตุที่แท้จริง เพื่อหาข้อแก้ไข รวมถึงระบุเหตุและผล คือผลกระทบต่อประเทศไทย ต่อประชาชนชายแดนที่ตามมา และเสนอวิธีแก้ปัญหาที่ไม่ใช่ความรุนแรง แต่ให้รู้เท่าทันโลก</p> <p>๖. ทำโครงการเกี่ยวกับอุทยานแห่งชาติเขาพระวิหาร เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์</p> <p>๗. วิเคราะห์หน้าที่และคุณธรรมของผู้บริหาร ทหาร กองทัพไทย ผู้นำท้องถิ่น ประชาชน นักเรียน</p>	<p>ปฏิบัติตามโรงเรียนต้นทาง</p> <ul style="list-style-type: none"> - กลุ่มนักเรียนศึกษาค้นคว้าจากข้อมูลสื่อต่างๆ ภาพต่างๆ และวิเคราะห์ปัญหาวิธีการป้องกันปัญหาไม่ให้ลุกลามใหญ่โต - ศึกษาจากปัญหาชายแดนในท้องถิ่น(ถ้ามี)และควรป้องกันอย่างไร - การให้ข้อมูลนักเรียน ควรค้นคว้าจากแหล่งข้อมูลที่เชื่อถือได้ และตรงไปตรงมา - ศึกษาธรรมชาติประกอบในการตัดสินใจข้อมูลข่าวสารดังต่อไปนี้ <p>๑. คนผู้เป็นสัตว์ประเสริฐ พัฒนาตน โดยเฉพาะเด็กและเยาวชนผู้เป็นสมาชิกใหม่ของมนุษยชาติ พึงมีคุณสมบัติต้นทุน ๘ ประการ</p> <ol style="list-style-type: none"> ๑. กัลยาณมิตร แสวงแหล่งปัญญา และแบบอย่างที่ดี ๒. สีสัมปทา (ทำศิลาให้ถึงพร้อม) มีวินัยเป็นฐานของการพัฒนาชีวิต ๓. จันทสัมปทา (ทำจันทให้ถึงพร้อม) มีจิตใจใฝ่รู้ ใฝ่สร้างสรรค์ ๔. อัคตตสัมปทา (ทำตนให้ถึงพร้อม) มุ่งมั่น ฝึกตนเองจนเต็มสุภาพะที่ความเป็นคนจะให้ได้ ๕. ทิฎฐิสัมปทา คือหลักเหตุปัจจัย มองอะไรตามเหตุและผล

กิจกรรมโรงเรียนต้นทาง	กิจกรรมโรงเรียนปลายทาง
๘. วัตถุประสงค์ - ประเมินผล จากการแสดงความคิดเห็น ผลงาน - โครงการ การร่วมทำงาน กลุ่ม การพูด การอภิปราย และการรักษาสมบัติของส่วนรวม	๖. อับปรมาทสัมปทา ตั้งตนอยู่ใน ความไม่ประมาท ๗. โยนิโสมนสิการสัมปทา ฉลาด คิด แยกคาย ให้ได้ประโยชน์ และความจริง

ภาคผนวก

นโยบายต่างประเทศ

เป็นกรอบที่รัฐใช้สำหรับดำเนินปฏิสัมพันธ์กับตัวแสดงอื่นๆ บนเวทีความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ โดยมีเป้าหมายสำคัญอยู่ที่การรักษาและแสวงหาผลประโยชน์ขั้นพื้นฐาน ได้แก่

๑. การรักษาความมั่นคงของเอกราช อธิปไตย และบูรณภาพแห่งดินแดน
๒. การพัฒนาความเจริญ โดยเฉพาะอย่างยิ่งความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ
๓. การรักษาและสร้างเสริมชื่อเสียงเกียรติภูมิของชาติ (จาก บทนำ : นโยบายต่างประเทศของไทย ศึกษากระบวนการกำหนดนโยบายของรัฐบาล พลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ ต่อปัญหาแก้มพูชา; ผลงานวิจัย นายสุนัย ผาสุก)

ประเทศในเอเชียอาคเนย์ ซึ่งมีถิ่นที่ตั้งในคาบสมุทรอินโดจีน ก็มีสภาพไม่แตกต่างกัน พม่าและมาเลเซียกลายเป็นเมืองขึ้นของอังกฤษ ขณะที่ญวน ลาว และเขมร ตกเป็นเมืองขึ้นของฝรั่งเศส

มีเพียงราชอาณาจักรสยาม หรือประเทศไทยของเราเพียงประเทศเดียวที่สามารถรอดปากเหยี่ยวปากกาในช่วงนั้นมาได้ด้วยความปรีชาสามารถของบรรพบุรุษไทย โดยเฉพาะพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ ๕) แต่กระนั้นเพื่อแลกกับเอกราชของชาติไทยโดยรวม บางครั้งก็หลีกเลี่ยงไม่ได้ที่จะต้องเสียดินแดนจำนวนหนึ่งให้กับฝรั่งเศสและอังกฤษ

แต่การสูญเสียดินแดนที่สร้างความเจ็บช้ำให้กับประเทศไทยมากที่สุดของประวัติศาสตร์ชาติไทยน่าจะหนีไม่พ้นการสูญเสียอธิปไตยเหนือเขตแดน “ปราสาทพระวิหาร” เพราะไม่ได้เกิดขึ้นจากความจำเป็นที่ต้องเสียดินแดนบางส่วนเพื่อแลกกับความอยู่รอดโดยรวมของประเทศ

แต่เป็นการสูญเสียดินแดนที่เกิดขึ้นจากความไว้วางใจและความอ่อนประสพการณ์ของประเทศในสมัยนั้นที่ยังไม่มีความชำนาญในการจัดทำแผนที่ดีพอ

การปักปันเขตแดนใหม่ระหว่างไทยและฝรั่งเศส ในปี ๒๔๕๐ ฝรั่งเศสจึงเป็นผู้จัดทำแผนที่แต่เพียงผู้เดียว และได้ตัดพื้นที่เขาพระวิหารที่เป็นของไทยตามสนธิสัญญาที่ใช้ “สันปันน้ำ” ในการแบ่งเขตแดน ให้กลายเป็นเขตแดนของ

กัมพูชา และยังเป็นหลักฐานสำคัญซึ่ง “ศาลโลก” ตัดสินให้ไทยแพ้คดีในปี ๒๕๐๕ ซึ่งไทยสงวนสิทธิไม่ยอมรับ (ค่านำเขา พระวิหาร : อนุชา แป๊ะพรรณวรรณ แห่ง นสพ. ไทยรัฐ)

อิโคโมส เป็นองค์กรที่ทำหน้าที่ในการประเมิน ICOMOS เป็นคำย่อ คำว่า อิ ตัวไอภาษาฝรั่งเศสออกเสียงว่า อิ มาจากคำว่า Internation Council on Monument and Site ถ้าแปลเป็นภาษาไทย “สภาการโบราณสถานระหว่างประเทศ” องค์กรนี้เป็น NGO เป็นองค์กรอิสระที่เขาต้องการให้เป็นองค์กรที่ไม่ขึ้นกับใครเลย เพราะว่าต้องการความเป็นกลางในการมาช่วยประเมินแหล่งมรดกโลก แต่ในทางปฏิบัติจริง ในกรณีเขาพระวิหาร มันก็หลีกเลี่ยงเรื่องการเมืองไปไม่พ้น แต่ว่าโดยความตั้งใจโดยหลักการแล้ว มันต้องเป็นองค์กรอิสระซึ่งไม่ได้มีหน้าที่โดยตรงสำหรับการประเมินมรดกโลกเท่านั้น แต่ทำหน้าที่ในการส่งเสริมสนับสนุนให้เกิดการประชาสัมพันธ์แนวคิดเรื่องการอนุรักษ์โบราณสถานให้กระจายทั่วไป ซึ่งพอเกิดองค์กรนี้ขึ้นมา ประเทศไทยเราได้สมัครเป็นสมาชิก เนื่องจากปัญหาที่เกิดขึ้นในประเทศสมาชิกทั้งหลาย ยังมี นโยบายใหม่ขึ้น ให้กระตุ้นให้ประชาชนส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ด้วย แทนที่จะมีแต่นักวิชาการชั้นสูงที่คอยให้คำปรึกษาอย่างเดียว เพื่อให้เครือข่ายในประเทศของเราแข็งแรง ให้ความรู้ทุกระดับ สร้างกิจกรรมทุกรูปแบบให้ประชาชนทั่วไปได้เข้ามาสัมผัสกับโบราณสถาน ให้ได้รับข้อมูลที่น่าสนใจ โดยเฉพาะอย่างยิ่งความไม่ชอบมาพากลบางประการในการประเมินคุณค่ามรดกโลกของยูเนสโก การประเมินเขาพระวิหารเป็นมรดกโลก เบื้องต้นเขาติดต่อมาที่อิโคโมสไทย เราก็ส่งชื่อคนไปให้เขา แต่กลายเป็นอินเดียเป็นผู้ประเมิน

รายงานการประเมินเป็นประเด็น แม้ว่าโดยข้อเท็จจริงคนที่ทำข้อมูลนี้เขารู้หรือไม่ว่า ปราสาทเขาพระวิหารมันไม่ได้จบแค่ตัวอาคาร แต่มันยังหมายถึงโบราณสถานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง ที่มันต่อเนื่องและเข้ามาอยู่ในเขตไทยจริงๆ มันเป็นบริบทเดียวกัน มันควรจะกล่าวถึงในลักษณะทางวิชาการที่เป็นหนึ่งเดียวกัน เอกสารทางวิชาการที่เขาเขียนไม่พยายามบิดเบือนว่าโบราณสถานที่อยู่ล้ำเส้นเขตแดนเข้ามา ไม่มีอะไรสำคัญต่อเนื่องกับเขาเลย เขากลับไปเมคข้อมูลทางวิชาการขึ้นมา เพื่อให้มันเป็นประโยชน์ต่อกัมพูชา เขาได้เปลี่ยนแปลงข้อมูลทางวิชาการเพื่อให้เห็นว่า เขตที่เขาเสนอเท่านั้นที่มีความสำคัญ เพื่อแสดงให้เห็นว่าเขามีความชอบธรรมที่จะได้ครอบครองมรดกโลกแห่งนี้แต่เพียงฝ่ายเดียวเท่านั้น

จริงๆ แล้วมันมีข้อมูลทางวิชาการหลายอย่างที่ผิดพลาด ยกตัวอย่าง สระตราว มันคือบารายของปราสาท มันคือสิ่งที่สร้างขึ้นโดยมนุษย์พร้อมกับการก่อสร้างปราสาทพระวิหาร เพื่อให้เป็นแหล่งน้ำ น้ำศักดิ์สิทธิ์ในการประกอบศาสนกิจของปราสาทเขาก็กลับให้ข้อมูลว่ามีสระน้ำอยู่ในฝั่งไทยแต่เป็นสระน้ำธรรมชาติ หรือทางขึ้นซึ่งเราเห็นว่ามันบันไดขนาดใหญ่ มีหวนาคประดับอยู่อย่างใหญ่โต ก็กลับบอกว่าอันนี้เป็นสิ่งก่อสร้างที่สร้างขึ้นในยุคหลัง

ฝรั่งเศสแห่งปลายบูรพาทิศกลับถูกกีดกัน ไม่ให้เข้าร่วมทีมงานต่างๆ ที่เป็นผู้รู้จริงเรื่องเขมร กลับเป็นเจ้าหน้าที่จากกระทรวงวัฒนธรรม ซึ่งเป็นฝ่ายตรงข้าม ในการเมืองระดับภายในประเทศของฝรั่งเศสเอง

จริงๆ แล้วคุณค่าของปราสาทพระวิหาร สมควรจะเป็นมรดกโลกอย่างยิ่ง ด้วยที่ตั้ง ปราสาทเขาพระวิหาร ตั้งอยู่บนภูเขาซึ่งเป็นหน้าผาด้านหนึ่ง มีการออกแบบที่เน้นการเข้าถึงเป็นระยะๆ แต่สิ่งที่คนนึกถึงไม่ได้นึกถึงปราสาทจริงๆ ทรายใดก็ตามที่ยังมีข้อตกลงเรื่องเขตแดนที่ชัดเจนไม่ได้ พื้นที่ที่อ้างสิทธิของสองประเทศ มันก็จะเป็นประเด็นอยู่ตลอด ไม่สามารถบริหารจัดการ คือ ไม่สามารถซ่อมแซมปราสาทได้ ถ้าไทยเราไม่ทำอะไร ยอมให้เขาผ่านไป ก็เท่ากับเราเสียอำนาจอธิปไตยในดินแดนนั้นไป

(บางตอน วสุ โปษยะนันท์ : คุณค่าชีวิตในความวิจิตรของวันวาน; สกุลไทย รายสัปดาห์, ฉบับที่ ๒๘๑๓, ๑๖ กันยายน ๒๕๕๑)

อุทยานแห่งชาติเขาพระวิหาร

ตั้งอยู่ในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ เขาพระวิหาร จังหวัดศรีสะเกษ และจังหวัดอุบลราชธานี

สภาพภูมิประเทศทั่วไป

ส่วนใหญ่เป็นเทือกเขาตามแนวทิวเขาพนมดงรัก กั้นชายแดนไทย - กัมพูชา พื้นที่ปกคลุมด้วยป่าดิบแล้ง ป่าเบญจพรรณ และป่าเต็งรัง มีสัตว์ป่าจำนวนมาก มีเนื้อที่ ๘๑,๒๕๐ ไร่ เป็นพื้นที่ป่าไม้ชายแดนเพื่อการอนุรักษ์ ห้ามเข้าไปและอาศัยอยู่โดยเด็ดขาด เนื่องจากเป็นป่าไม้และเป็นแหล่งต้นน้ำลำธาร มีโบราณสถานสำคัญทางประวัติศาสตร์

ปราสาทเขาพระวิหาร

ตั้งอยู่บนเทือกเขาพนมดงรัก (ดงเร็ก) ภาษาเขมรแปลว่า ภูเขาไม้คาน กั้นพรมแดนไทยกับกัมพูชา มีความสูงจากพื้นดิน ๕๔๗ เมตร

**อุทยานแห่งชาติเขาพระวิหาร มีแหล่งท่องเที่ยวที่น่าสนใจและมีความสำคัญในด้านประวัติศาสตร์ และความสวยงามของทัศนียภาพที่อยู่ในฝั่งไทย และสามารถเดินทางท่องเที่ยวได้ตลอดทั้งปี ประกอบด้วยปราสาทโดนตวล ผามออีแดง ภาพสลักนูนต่ำ สถูปคู่ บาราย หรือทำนบสระตราว แหล่งตัดหิน ถ้ำฤๅษี ช่องตาเฒ่า ช่องโผย น้ำตกและ ถ้ำขุนศรี ช่องอานม้า ฯลฯ

(คัดบางตอนจาก เขาพระวิหาร : อนุชา แป๊ะพรรณวรรณ)

ภาคผนวก

วิเคราะห์จากโครงการพระราชดำริต่อไปนี้เกี่ยวข้องกับหลักเศรษฐกิจพอเพียงอย่างไรบ้าง จงวิเคราะห์และอภิปราย

“เมื่อป่าไม้เสื่อมโทรมและแหล่งอาหารลดลง ทำให้โขลงช้างป่าลงมานุกรุกไร่สับปะรด เกิดความเสียหายทุกปี จนกระทั่งเกิดข้อพิพาทระหว่างคนกับช้างป่าขึ้น...”

เมื่อความทราบถึงพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เกรงว่าพสกนิกรจะได้รับความเดือดร้อน และช้างป่าจะถูกทำร้าย จึงได้พระราชทานพระราชดำริ เมื่อวันที่ ๒๕ มิถุนายน ๒๕๔๐ ณ พระราชวังไกลกังวล เพื่อดำเนินการอนุรักษ์ และฟื้นฟูสภาพป่า บริเวณป่าสงวนแห่งชาติกุยบุรี ความว่า :-

“ให้ดำเนินการอนุรักษ์และฟื้นฟูสภาพป่าบริเวณป่าสงวนแห่งชาติกุยบุรี โดยใช้รูปแบบการฟื้นฟูเช่นเดียวกับการดำเนินงานโครงการศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยทรายอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จ.เพชรบุรี และโครงการฟื้นฟูที่ดินเสื่อมโทรมเขาชะงุ้ม จ.ราชบุรี และเมื่อวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๔๑ ได้พระราชทานพระราชดำริเกี่ยวกับแนวทางในการปลูกป่า การพัฒนาที่ดินและแหล่งน้ำ ดังนี้ :-

- ปลูกป่าโดยไม่ต้องปลูก ปล่อยให้ขึ้นเองตามธรรมชาติ ซึ่งจะทำให้ประหยัดงบประมาณได้มาก ให้ปลูกสับปะรดที่ไม่จำเป็นต้องมีคุณภาพดินนัก สำหรับเป็นอาหารช้าง เพื่อให้คนและช้างสามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างปกติสุขให้ชาวบ้านช่วยดูแลพืชอาหารช้าง พร้อมทั้งให้ค่าตอบแทนเขาด้วย ถ้าชาวบ้านไม่มีที่ปลูก ให้จัดทำที่ปลูกให้โดยไม่ต้องแพงนัก และให้ปลูกผักสวนครัวในพื้นที่ด้วย
- สำรวจตรวจสอบพื้นที่ที่เหมาะสมจะทำ Check Dam ซึ่งหากพิจารณาแล้วเห็นว่าเหมาะสมก็ดำเนินการได้เลย
- พัฒนาที่ดินโดยใช้หญ้าแฝก เพราะมีระบบช่วยอุ้มน้ำ สร้างความชุ่มชื้นได้มาก และช่วยพัฒนาดินด้วย
- ถ้าฝนแล้ง หรือน้ำท่วม ก็พิจารณาหาแหล่งน้ำสัก ๑ จุด ซึ่งจะใช้น้ำมาเติม Check Dam ก็ได้ เนื่องจากแม่น้ำกุยบุรี เป็นแหล่งน้ำสายสำคัญ ปัจจุบันมีปริมาณน้ำน้อย และต้นเงินในฤดูแล้ง ควรมีการสร้างฝายหรือเขื่อนเก็บกักน้ำ รวมถึงการขุดลอก หรือหาแนวทางแก้ไขโดยวิธีอื่น เพื่อให้มีน้ำใช้ได้ตลอดปี เพื่อใช้ประโยชน์ในการเกษตรและการใช้สอยของราษฎรในบริเวณลุ่มน้ำดังกล่าว

สำนักงานคณะกรรมการพิเศษ เพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (กปร.) กองทัพอากาศที่ ๑ กรมป่าไม้ จ.ประจวบคีรีขันธ์ และการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย รวมทั้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐ และเอกชน ได้ร่วมกันดำเนินการสนองพระราชดำริ เพื่อแก้ไขปัญหาวิกฤตการณ์ดังกล่าวได้ผลระดับหนึ่ง ดังนี้ :-

ด้านการอำนวยความสะดวกและแก้ไขปัญหาการบุกรุกที่ดิน

๑. ขอใช้พื้นที่จากองค์การบริหารส่วนจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ซึ่งเข้ามาจากกรมป่าไม้ จำนวน ๓,๕๐๐ ไร่ และพื้นที่ป่าสงวนกุยบุรีจำนวน ๑๕,๑๖๕ ไร่ ซึ่งราษฎรส่วนใหญ่ให้ความร่วมมืออพยพออกจากพื้นที่ รวมทั้งได้มีการจัดตั้งชุดเจ้าหน้าที่ป้องกันการบุกรุกพื้นที่โครงการ โดยจัดตั้งจุดตรวจร่วมกับทหารและเจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติกุยบุรี

๒. การเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ให้แก่ราษฎรในพื้นที่โครงการและบุคคลทั่วไป เพื่อให้มีความเข้าใจและให้ความร่วมมือในการสนับสนุนการดำเนินงานของโครงการเป็นอย่างดี รวมทั้งปลูกจิตสำนึกให้มีความหวงแหนในทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่า โดยการใช้สื่อประชาสัมพันธ์ในด้านต่างๆ รวมทั้งจัดทำ Website เผยแพร่งานโครงการทาง internet

ด้านการอนุรักษ์ดินและน้ำตามแนวพระราชดำริ

๑. จัดทำแผนที่ทางกายภาพ ระยะเวลา ๑ : ๕๐๐๐ เพื่อกำหนดขอบเขตของโครงการให้ชัดเจน และการจัดทำ Contour map เพื่อดำเนินการกำหนดรูปแบบและใช้ประโยชน์ในการจัดทำฝายเก็บกักน้ำขนาดเล็ก (Check Dam) เพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ รวมทั้งการจัดทำฝายเก็บกักน้ำขนาดเล็ก จำนวน ๕๐ แห่ง และดำเนินการขยายพันธุ์หญ้าแฝกและปลูกหญ้าแฝก จำนวน ๑๐,๐๐๐ ต้น

๒. ก่อสร้างอ่างเก็บน้ำขนาดเล็ก จำนวน ๗ แห่ง และฝายน้ำล้น จำนวน ๑ แห่ง เพื่อใช้ประโยชน์ในการฟื้นฟูรักษาป่า และเป็นแหล่งน้ำให้แก่สัตว์ป่า รวมทั้งนำน้ำมาเติมให้แก่ Check Dam โดยไม่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสัตว์ป่าในพื้นที่โครงการ

ด้านการฟื้นฟูสภาพป่าไม้ให้คืนสู่ความอุดมสมบูรณ์

๑. ปลูกป่าในพื้นที่เร่งด่วน จำนวน ๑๗๕ ไร่ โดยใช้พันธุ์ไม้ขนาด ๑ เมตร จำนวน ๓๐ ชนิด และปลูกป่าในพื้นที่ ๑,๕๐๐ ไร่ โดยใช้พันธุ์ไม้ขนาด ๕๐ เซนติเมตร จำนวน ๒๐ ชนิด รวมทั้งการป้องกันและควบคุมไฟป่า โดยการฝึกอบรมอาสาสมัครป้องกันไฟป่าจำนวน ๒ รุ่น และสำรวจข้อมูลไฟป่าในพื้นที่ จำนวน ๑,๘๗๖ ไร่

๒. การปีโคโรเลียมแห่งประเทศไทย ได้เข้าร่วมดำเนินการฟื้นฟูสภาพป่าในพื้นที่โครงการ จำนวน ๕,๕๗๒ ไร่ ซึ่งปลูกป่าแล้วเสร็จ จำนวน ๑,๘๖๘ ไร่ และได้ดำเนินการพัฒนาคุณภาพชีวิตชุมชนในหมู่บ้านพุดอน ย่านชื้อ และบ้านรวมไทย โดยการส่งเสริมการฝึกอบรมให้แก่ราษฎรในพื้นที่โครงการ ให้สามารถมีอาชีพ มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

ด้านการอนุรักษ์และป้องกันสัตว์ป่า

ดำเนินการวางแผนสำรวจข้อมูลในด้านต่างๆ เกี่ยวกับพฤติกรรมของช้างในพื้นที่ ๑๕ ลุ่มน้ำ เช่น โป่ง น้ำ เส้นเดินทางของช้าง ความหลากหลายทางชีวภาพ และพืชอาหารช้าง ซึ่งได้ดำเนินการสำรวจไปแล้ว ๓ ลุ่มน้ำ ได้แก่ บริเวณหุบมะกรูด พุดอน และคลองลาน โดยทำการสำรวจใน ๒ ด้าน คือ

๑. เจริญคุณภาพ สัมภาษณ์และขอข้อมูลจากชาวบ้าน
๒. เจริญปริมาณ เก็บสถิติการออกมาหากินของช้างนอกพื้นที่ป่า

จากการสำรวจ เมื่อเริ่มโครงการ (๒๕๔๐) พบว่า ช้างมีแนวโน้มเดินทางออกนอกพื้นที่ป่ามากขึ้น กล่าวคือ เมื่อ ๓ ปีก่อนออกมานอกพื้นที่ครั้งละ ๒ ชั่วโมง ต่อมาค่อยๆ เพิ่มขึ้นเป็น ๖ ชั่วโมง และ ๑๒ ชั่วโมง ตามลำดับ ซึ่งขณะนี้เริ่มลดลง และสำรวจพบว่า มีพันธุ์ไม้ ๓๒ ชนิด ที่ช้างใช้เป็นอาหารได้ และการสำรวจแหล่งน้ำพบว่า มีเพียงพอให้แก่ช้างตลอดปี

นอกจากนี้ได้มีการจัดเจ้าหน้าที่พร้อมวัสดุอุปกรณ์ในการดูแลช้างป่า ซึ่งขณะนี้ไม่พบผลกระทบระหว่างช้างกับคน และช้างได้เพิ่มมากขึ้น

การส่งเสริมและพัฒนาอาชีพ

๑. ฝึกอบรมให้ความรู้ระบบนิเวศน์ (เกษตรยั่งยืน) ด้านการอนุรักษ์ดินและน้ำ ป่าไม้ จำนวน ๔๘ คน
๒. ส่งเสริมการทำปุ๋ยหมัก สาธิต และให้ความรู้ในการทำปุ๋ยหมักแก่เกษตรกร
๓. ส่งเสริมและเพิ่มผลผลิตปลาในแหล่งน้ำธรรมชาติ โดยการปล่อยพันธุ์ปลา จำนวน ๒๐๐,๐๐๐ ตัว

ส่งเสริมการปลูกหญ้าแฝก โดยให้ความรู้แก่เกษตรกรและเพาะพันธุ์หญ้าแฝกลงถุง นำไปปลูกในพื้นที่ที่มีปัญหาการชะล้างพังทลายของดิน จำนวน ๒๐,๐๐๐ ถุง

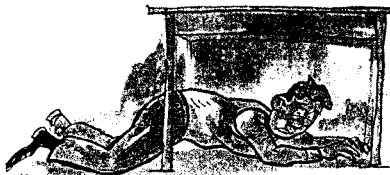
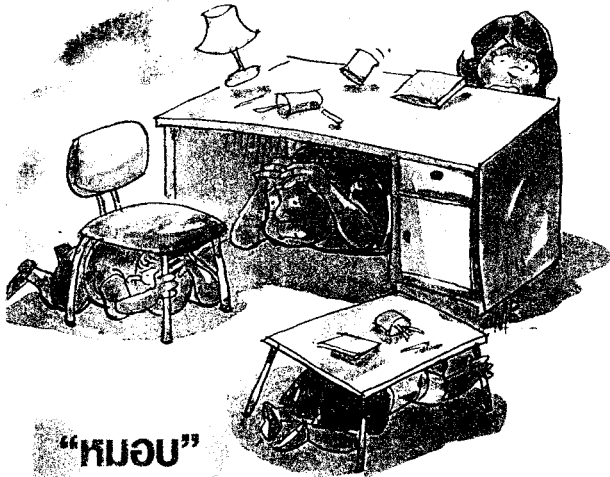
*การดำเนินงานอนุรักษ์ และฟื้นฟูสภาพป่าบริเวณป่าสงวนแห่งชาติกุยบุรีตามแนวพระราชดำริ เป็นการดำเนินงานเพื่อการอนุรักษ์และฟื้นฟูสภาพป่าให้สมบูรณ์ ซึ่งจะช่วยให้สัตว์ป่ามีแหล่งน้ำและอาหารเพียงพอสำหรับดำเนินชีวิต นอกจากนี้ยังได้ศึกษาทัศนคติและปลูกฝังให้ราษฎรมีจิตสำนึกในการร่วมอนุรักษ์ป่าไม้ และสัตว์ป่า ตลอดจนส่งเสริมพัฒนาอาชีพ เพื่อให้ราษฎรในพื้นที่รอบโครงการ มีฐานะความเป็นอยู่และคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ซึ่งแสดงให้เห็นว่าน้ำพระทัยอันประเสริฐของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว มิได้เพียงแต่ช่วยปัดเป่าความทุกข์ยากของราษฎรของพระองค์เท่านั้น หากยังได้แผ่แผ่แก่สัตว์ป่าต่างๆ เพื่อให้พ้นจากการถูกรบกวน และสามารถอยู่อย่างปกติสุขได้ตลอดไป

(บทความจากวารสารมูลนิธิชัยพัฒนา เมษายน ๒๕๔๓)

หมายเหตุ ควรศึกษาพระราชกรณียกิจและโครงการของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวโดยละเอียด แต่ละโครงการไปพร้อมทั้งคิดวิเคราะห์ปัญหา การแก้ปัญหา การอยู่ร่วมกัน แบบเศรษฐกิจพอเพียง

วิธีปฏิบัติตนเมื่อเกิดแผ่นดินไหว

● เมื่อเกิดเหตุแผ่นดินไหว “หมอบ” ลงกับพื้น

● หลีกเสี่ยงบริเวณใกล้หน้าต่างหรือที่มีอะไรแขวนไว้ตามฝาผนัง และหลบใต้โต๊ะหรือมุมห้อง “ป้อง” ตนเองโดยใช้แขนปกป้องศีรษะและคอ

“เกาะ”

● “ยึดเกาะ” ใต้ให้แน่นและเคลื่อนตัวไปพร้อมโต๊ะ รอคจนความสั่นไหวยุติลงหรือปลอดภัยแล้วจึงออกไปสู่จุดที่ปลอดภัย

ต้องเตรียมตัว
ไม่ตื่นตระหนก

“แผ่นดินไหวเป็นปรากฏการณ์ธรรมชาติ ที่เกิดจากการเคลื่อนที่อย่างฉับพลันของเปลือกโลก ทำให้เกิดการสั่นสะเทือนของพื้นดิน หากมีความรุนแรงมากอาจก่อให้เกิดภัยพิบัติต่อทรัพย์สินและชีวิตของประชาชนได้ การเตรียมตัวที่ดีเกี่ยวกับภัยแผ่นดินไหว จะช่วยลดความเสียหายจากภัยพิบัติได้มาก”

หลังเกิดแผ่นดินไหว

1. ปฐมพยาบาลขั้นต้นผู้ได้รับบาดเจ็บก่อน
2. รีบออกจากอาคารที่เสียหายทันที
3. ใส่รองเท้าหุ้มส้นเสมอ ป้องกันเศษแก้ว วัสดุแหลมคม และสิ่งหักพังต่าง
4. ตรวจสอบสายไฟ ท่อน้ำ ท่อแก๊ส ถ้าแก๊สรั่วให้ปิดวาล์วถึงแก๊ส ยกสะพานไฟ อย่าจุดไม้ขีดไฟ หรือก่อไฟ
5. ตรวจสอบแก๊สรั่วด้วยการดมกลิ่นเท่านั้น ถ้าได้กลิ่นให้เปิด ประตูหน้าต่างทุกบาน
6. ออกจากบริเวณที่สายไฟขาด หรือสายไฟพาดถึง
7. เปิดวิทยุฟังคำแนะนำฉุกเฉิน ใช้โทรศัพท์เมื่อจำเป็นจริง ๆ
8. ตรวจสอบความเสียหายของท่อล๊วม และท่อน้ำทิ้งก่อนใช้
9. อย่าเป็นไทยมุงเข้าไปในเขตที่เสียหาย หรือปรักหักพัง
10. อย่าแพร่ข่าวลือ

สำหรับผู้อยู่ตึกสูง

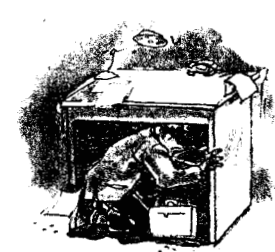
● ถ้าอาคารมั่นคงแข็งแรง ให้หลบอยู่ในอาคารนั้น

● ถ้าอาคารเก่าและไม่มั่นคง ให้หาทางออกจากอาคารเร็วที่สุด

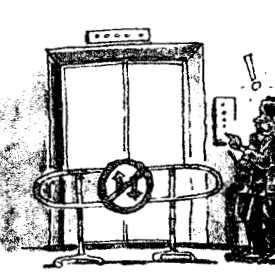
● หลังการสั่นสะเทือนสิ้นสุด ให้รีบออกจากอาคาร

● ถ้าไม่อยู่ใกล้ทางออกให้ "หมอบ" "ป้อง" "เกาะ" จนกว่า จะมีผู้เข้าไปช่วยเหลือ

● ถ้าอยู่ใกล้ทางออก ให้ออกจากอาคารโดยเร็ว อย่าแย่งกันจนเกิดความชุลมุน

● ห้ามใช้ลิฟต์โดยเด็ดขาด

ป้องกันไว้ก่อนเกิดแผ่นดินไหว

● ซักซ้อมความพร้อมของสมาชิกในครอบครัว กำหนดวิธีปฏิบัติเมื่อเกิดแผ่นดินไหว และจุดนัดพบที่ปลอดภัยภายนอกบ้าน รวมถึงสอนสมาชิกในครอบครัวให้รู้จักการตัดไฟ ปิดวาล์วน้ำ และถังแก๊ส

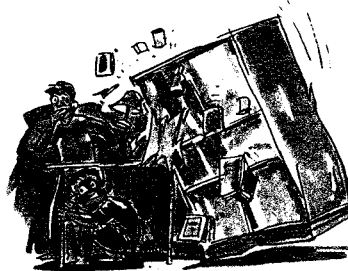
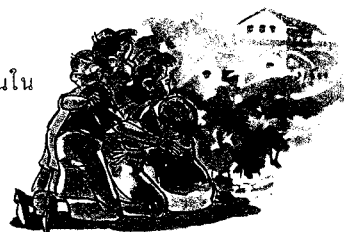
● ตรวจสอบสภาพความปลอดภัยของบ้านและเครื่องใช้ ยึดอุปกรณ์กับฝ้าบ้านหรือเสาให้แน่น

● แนะนำสมาชิกในครอบครัวให้เรียนรู้วิธีการปฐมพยาบาลเบื้องต้น

● ไฟฉายและนกหวีดมีประโยชน์อย่างยิ่ง ควรมีไว้ประจำบ้าน

● ตั้งสติและอย่าให้คนในครอบครัวตื่นตระหนก

● อยู่ห่างจากบริเวณที่อาจมีวัสดุหล่นใส่ หลบลงใต้โต๊ะหรือมุมห้อง

● ถ้าอยู่ในที่โล่งแจ้งให้อยู่ห่างจากป้ายโฆษณา เสาไฟ อาคาร และต้นไม้ใหญ่

● ระวังเศษอิฐ กระจุกแตก และชิ้นส่วนอาคารหล่นใส่

ขณะเกิดแผ่นดินไหว

เตรียมรับมือแผ่นดินไหว

ควรมีไฟฉายพร้อมถ่านไฟฉาย นกหวีด กระเป๋าพยาบาลบ้าน น้ำดื่ม อาหารสำเร็จรูป เครื่องนอนสนาม พร้อมเสื่อผ้า 2-3 ชุด ไว้ในบ้านในจุดที่สามารถหยิบฉวยได้ง่าย เพื่อเตรียมพร้อมไว้ใช้ในยามฉุกเฉิน

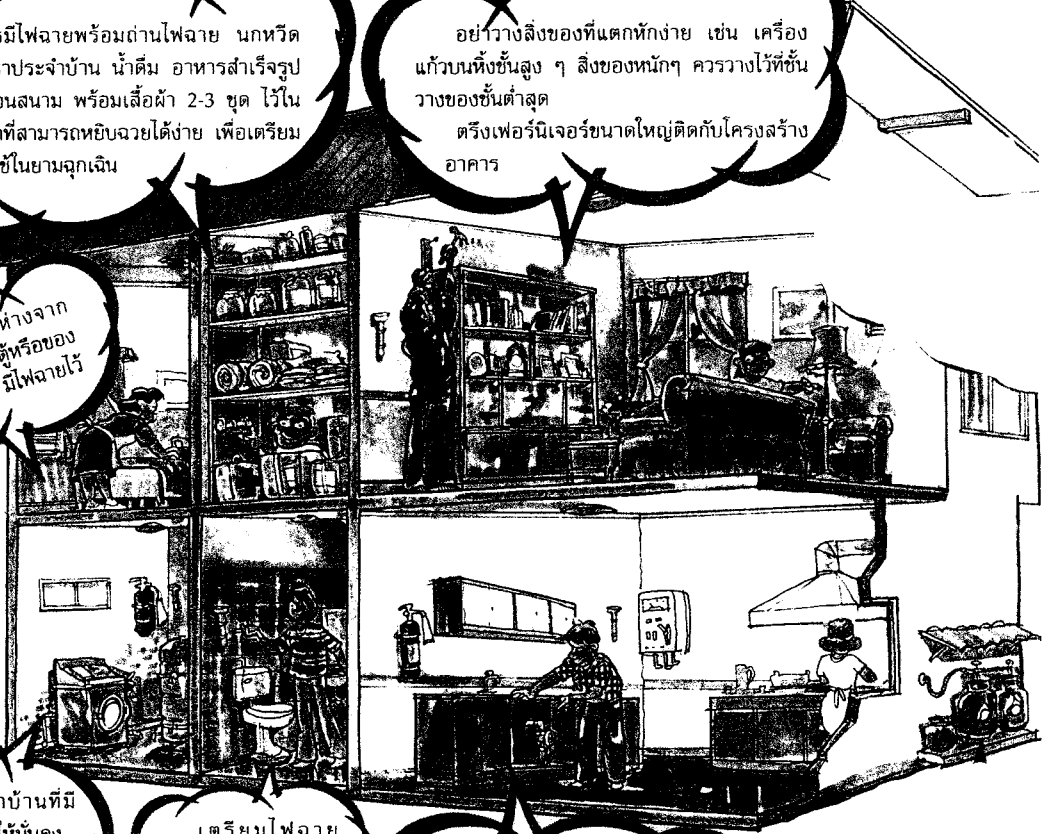
อย่าวางสิ่งของที่แตกหักง่าย เช่น เครื่องแก้วบนหิ้งชั้นสูง ๆ สิ่งของหนักๆ ควรวางไว้ที่ชั้นวางของชั้นต่ำสุด
ตริงเฟอร์นิเจอร์ขนาดใหญ่ติดกับโครงสร้างอาคาร

วางเตียงนอนให้ห่างจากหน้าต่าง และไม่ควรมีตู้หรือของหนักวางไว้เหนือเตียง มีไฟฉายไว้ 1 ชุด

เครื่องใช้ประจำบ้านที่มีขนาดใหญ่ ควรยึดตรึงให้มั่นคง

เตรียมไฟฉายพร้อมถ่านไฟฉายไว้ในห้องน้ำ 1 ชุด

รู้ว่าวาล์วน้ำอยู่ที่ใด และปิดวาล์วน้ำทุกครั้งเมื่อเกิดเหตุแผ่นดินไหว และติดตั้งเครื่องดับเพลิงไว้ประจำจุดเสี่ยงในบ้าน

มีภัยมีเรา โทร.199

สำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรุงเทพมหานคร

เตรียมรับมือแผ่นดินไหว ภาพจำลองอาคารสำนักงาน

- ติดฟิล์มป้องกันกระจกแตก และใช้ผ้าปูม่านที่หนา

- ป้องกันความเสียหายอันเกิดจากเครื่องคอมพิวเตอร์ เช่น การสูญหายข้อมูล
- ป้องกันเครื่องรับอากาศ และคอมพิวเตอร์ตกจากที่โต๊ะ

- ถัดลงหรือยกขาเก้าอี้ขึ้นบังสวิตช์ตก
- ยึดเคเบิลไฟให้เป็นหนา
- ไม้ให้แกว่งหรือถลอกลงมา

- ระวังเรื่องการจับเก็บ วัตถุอันตราย เช่น สารเคมี

- ตรวจสอบความมั่นคงแข็งแรงของระบบไฟฟ้า

- เครื่องใช้สำนักงานที่มีขนาดใหญ่ ควรยึดตรึงให้มั่นคง
- ถังรีไซเคิลมีจอร์ขนาดใหญ่ติดกับโครงสร้างอาคาร ยึดส่วนบนกับส่วนล่างไว้ด้วยตัวยึดอีกเหล็ก

- ทางเข้า ทางเดินและบันได ต้องไม่มีสิ่งของวางกีดขวาง

กฎความปลอดภัยจากแผ่นดินไหว ขณะอยู่ในอาคารสูง

- ยืนชิดประตูหนัก แผ่นดินไหวทำให้อาคารสั่นเพียงชั่วครู่ อย่าวิ่งหนีลงจากอาคารในขณะที่อาคารยังสั่นอยู่
- ยืนวางตัวออกอุกเขิน เพราะบันไดอาจจะหักไปแล้ว หรือมีคนจำนวนมากแย่งกันลง

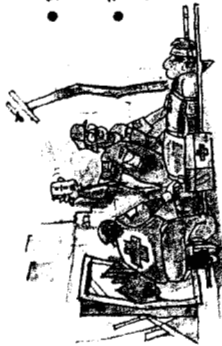

- ห้ามใช้ลิฟต์ขณะแผ่นดินไหว
- หลบลงใต้โต๊ะเพื่อป้องกันสิ่งของหล่นใส่
- อย่าอยู่ใกล้ตู้เอกสาร ชั้นหนังสือ หรือตู้ใด ๆ ที่จะล้มได้ตัวเองได้

- ยืนชิดผนังหรือโถงหน้าต่างหรือติดผนังรับอาคาร
- ยืนชิดบันได อาจมีกระจกแตก กระเบื้อง กระเบื้องตก ฝ้า ฝ้าชายและวัสดุต่าง ๆ หล่นจากที่สูงทำอันตรายได้

ผล็องเกิดแผ่นดินไหว

- ปฐมพยาบาลขั้นต้น
- ผู้ได้รับบาดเจ็บก่อน
- รีบออกจากอาคารที่เสียหายทันที

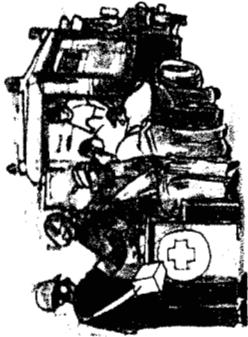

- สวมหมวกและรองเท้าเพื่อป้องกันเศษวัสดุมีคมต่าง ๆ เช่น เศษแก้ว
- อยู่ห่างจากบริเวณที่สายไฟขาด และวัตถุที่สายไฟพาดถึง
- หากแก๊สรั่ว ให้ปิดวาล์วแก๊ส และอย่าจุดไฟ
- หากบริเวณไหนมีสารเคมีหกเลอะเทอะอยู่ควรทำความสะอาดให้เรียบร้อย
- ไม่ควรนำอาหารหรือเครื่องดื่มที่ไม่มีฝาปิดมิดชิดมารับประทาน เพราะอาจมีเศษวัสดุตกลงไปปน
- อย่านับ "ไทยมุง" เข้าไปในเขตที่เสียหายหรือปรักหักพัง

- เตรียมตัวเตรียมใจกับแผ่นดินไหวตาม (Aftershock) ที่อาจเกิดขึ้นอีกหลังจากนั้น

- ให้ความสนใจกับข่าวทางวิทยุหรือโทรทัศน์ตลอดเวลา
- อย่านำพร้าหรือข้าวสาลีเข้าเติมเหตุการณ์

มีภัยพิบัติเราเมื่อเกิดเหตุฉุกเฉินหรือประสบภัยติดต่อกรุงเทพมหานคร ใดก็

199 ศูนย์บรรเทา

ศูนย์รับแจ้งเหตุสาธารณภัยทุกประเภท อำนวยการและสั่งการในการป้องกัน แก้ไข ภัยพิบัติภัยพิบัติของกรุงเทพมหานคร

1555 สายด่วน กทม.

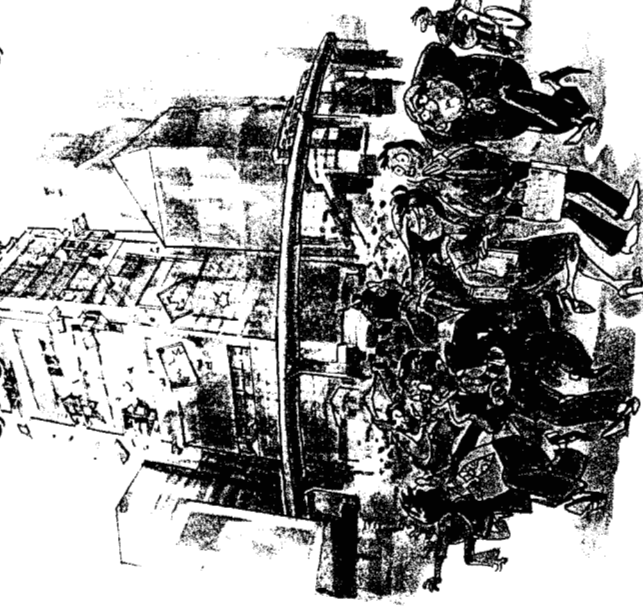
Call Center รับแจ้งและแก้ไขปัญหาเดือดร้อนจากภัยต่าง ๆ ทั้งทางโทรศัพท์ โทรสาร และบันทึกในระบบคอมพิวเตอร์ ส่งอีเมลไปยังหน่วยงานที่รับผิดชอบ

1646 ศูนย์อำนวยการ Bangkok Emergency Medical Service (Bangkok EMS)

ระบบบริการทางการแพทย์ฉุกเฉินใหม่ สั่งการผ่านเครือข่ายสถานพยาบาลไปยังโรงพยาบาลรัฐ และเอกชน 44 แห่ง และมูลนิธิต่าง ๆ 8 แห่ง

ปิดบริการทุกวัน ตลอด 24 ชั่วโมง

ตั้งใจ ไม่ตกใจ
อยู่ในความสงบ
รับมือแผ่นดินไหว
สำหรับผู้อยู่อาศัยในอาคารสูง

แผ่นดินไหว

ไม่ใช่เรื่องไกลตัวคนไทยอีกต่อไป

ภาคผนวก

ทฤษฎีเดอบโน

เทคนิคการตั้งคำถาม โดยใช้หมวดความคิด ๖ ใบ

หมวดสีขาว

แสดงความเป็นกลาง หมายถึง ตัวเลข ข้อเท็จจริงต่างๆ

ตัวอย่างการตั้งคำถามหมวดสีขาว

- เรามีข้อมูลอะไรบ้าง
- เราต้องการข้อมูลอะไรบ้าง
- เราได้ข้อมูลที่ต้องการมาด้วยวิธีใด

หมวดสีแดง

เป็นการแสดงความรู้สึกรักของผู้คิด แสดงอารมณ์ สำนุชาตญาณ ลางสังหรณ์ ความประทับใจ

ตัวอย่างคำถามแบบหมวดสีแดง

- เรารู้สึกอย่างไร
- นักเรียนมีความรู้สึกอย่างไรกับสิ่งที่ทำ
- นักเรียนมีความรู้สึกอย่างไรกับความคิดนี้

หมวดสีดำ

แสดงความคิดริเริ่ม หมายถึง เหตุผลด้านลบ เหตุผลในการปฏิเสธ เป็นการคิดอย่างมีวิจารณ์ญาณ

ตัวอย่างคำถามหมวดสีดำ

- อะไรเป็นจุดอ่อน
- อะไรคือสิ่งที่ยุ่งยาก
- อะไรคือสิ่งที่ผิดพลาด
- เรื่องนี้มีจุดอ่อนตรงไหน

หมวกสีเหลือง

แสดงถึง เหตุผลทางบวก ความมั่นใจเหตุผลในการยอมรับ

ตัวอย่างคำถามแบบหมวกสีเหลือง

- จุดดีคืออะไร
- ผลดีคืออะไร

หมวกสีเขียว

หมายถึง ความคิดสร้างสรรค์และความคิดใหม่ๆ หลบเลี่ยงความคิดเก่า มุมมองเก่า สู่ความคิดใหม่

ตัวอย่างคำถามหมวกสีเขียว

- นักเรียนจะนำความคิดนี้ไปทำ (สร้าง ปรับปรุง พัฒนา) อย่างไรบ้าง
- ถ้าจะให้สิ่งนี้ (ดีขึ้น) จะต้องเปลี่ยนอย่างไร

หมวกสีฟ้า

แสดงถึง ความเชื่อก่อน ท้องฟ้า ซึ่งอยู่เหนือทุกสิ่งทุกอย่าง จึงหมายถึงการจัดระเบียบกระบวนการและขั้นตอน

ตัวอย่างคำถามหมวกสีฟ้า

- การคิดอะไรที่ต้องการ
- ขั้นตอนต่อไปคืออะไร
- การคิดอะไรที่ทำไปก่อนแล้ว

การนำหมวกแต่ละใบไปใช้

หมวกสีขาว เป็นตัวแทนของข้อมูล ข่าวสาร เมื่อใช้หมวกสีขาว

- ทุกคนจะพุ่งความสนใจไปที่ข้อมูลอะไรบ้าง
- จำเป็นต้องใช้ข้อมูลเพิ่มเติมหรือไม่
- ข้อมูลด้านใดที่ขาดหายไป
- จะมีวิธีใดบ้างที่ได้ข้อมูลที่ต้องการ

หมวกสีแดง แสดงความรู้สึกที่เกิดขึ้นในขณะนั้น

หมวกสีเขียว มุ่งความสนใจไปที่สิ่งที่น่าจะเป็นไปได้

- ความเป็นไปได้ ครอบคลุมวิธีการของสมมุติฐานในเชิงวิทยาศาสตร์
- การเตรียมความคิดและข้อมูล
- ความเป็นไปนมาซึ่งการใช้วิจารณญาณ
- ความเป็นไปได้นำมาซึ่งวิสัยทัศน์

หมวกสีฟ้า มองภาพรวมเกี่ยวกับเรื่องที่คิดมาทั้งหมดและจัดกระบวนการคิด

เทคนิคการใช้ทฤษฎีเดอบโน หมวก ๖ ใบ

โดย อ. สุทธาสินี วิเวกานนท์

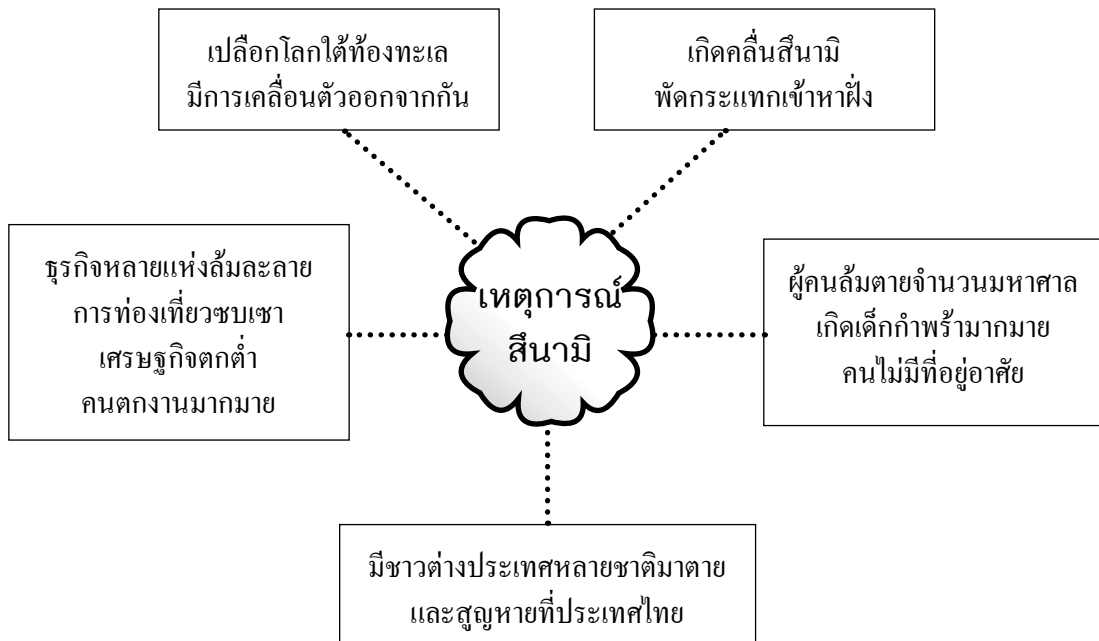
หมวกสีขาว

แสดงถึงข้อมูลข่าวสารและข้อเท็จจริงต่างๆ

ตัวอย่างคำถาม

- เรามีข้อมูลอะไรบ้าง
- เราต้องการข้อมูลอะไรบ้าง
- เราได้ข้อมูลที่ต้องการมาด้วยวิธีใด

หมวกสีแดง

แสดงถึงความรู้สึกที่เกิดขึ้นขณะนั้น ความประทับใจ ความโกรธ ความสนุก ความอบอุ่น และความพอใจ

ตัวอย่างคำถาม

- เราารู้สึกอย่างไร
- นักเรียนมีความรู้สึกอย่างไรกับสิ่งที่ทำ
- นักเรียนมีความรู้สึกอย่างไรกับเหตุการณ์/ความคิดนี้

คำถาม

นักเรียนรู้สึกอย่างไรกับเหตุการณ์ ที่เกิดขึ้น เช่น

- ภาพเหตุการณ์ที่คนหนีตาย
- ภาพบ้านเรือนได้รับความเสียหาย
- คนไปค่ายเจ้าหน้าที่พื้นที่นอ
- คนช่วยกันเก็บศพ ห่อศพ ชันสูตรศพ

หมวกสีเหลือง

แสดงถึงเหตุผลด้านบวก ความสว่างไสว เราใช้หมวกสีเหลืองเป็นส่วนหนึ่งของการประเมิน แล้วจึงใช้หมวกสีดำ

ตัวอย่างคำถาม

- จุดที่ดีคืออะไร
- ผลดีคืออะไร

คำถาม

สิ่งดีงามที่ตามมา หลังจากเกิดเหตุการณ์สึนามิ คืออะไร

- พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวพระราชทานพระราชทรัพย์ส่วนพระองค์ เพื่อดูแลช่วยเหลือผู้ประสบภัย
- พระราชวงศ์ทุกพระองค์ทรงห่วงใยประชาชน ทรงประสานงานทุกหน่วยงานเพื่อให้ความร่วมมือช่วยเหลือประชาชนเป็นการเร่งด่วนเฉพาะหน้าได้ทันทั่วถึง
- มุลินีราชประชานุเคราะห์ ในพระราชูปถัมภ์ ดูแลนักเรียนที่ไม่มีที่อยู่ที่เรียน โดยซ่อมแซมและปรับปรุงโรงเรียนเดิมและสร้างโรงเรียนใหม่เพิ่มหลายโรงเรียนในพื้นที่จังหวัดที่ประสบภัย รวมถึงขยายโรงเรียนเดิมให้มีถึงระดับมัธยม เพื่อเด็กกำพร้ามีที่อยู่ที่เรียน
- คนไทยเป็นคนมีน้ำใจ รักใคร่ช่วยเหลือกัน คนไทยไม่เคยทิ้งกัน
- คนต่างชาติประทับใจ และซาบซึ้งในการช่วยเหลือของคนไทย
- น้ำทะเลมีการหมุนเวียน น้ำทะเลชายฝั่งใสสะอาดขึ้น

หมวกสีดำ

แสดงถึงความมืดครึ้ม เหตุผลด้านลบ เป็นความคิดอย่างมีวิจารณ์ญาณ หาข้อบกพร่องหรือจุดอ่อน และสามารถมองปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้นได้ ช่วยป้องกันไม่ให้เราคิด หรือตัดสินใจที่เสี่ยง

ตัวอย่างคำถาม

- อะไรคือจุดอ่อน
- อะไรคือสิ่งที่ยุ่งยาก
- อะไรคือสิ่งที่ผิดพลาด
- เรื่องนี้มีจุดอ่อนตรงไหน

คำถาม

- ทำไมจึงมีคนตายมากมายจากเหตุการณ์นี้
- แปลการตอบของเด็ก
- ไม่มีสัญญาณเตือนภัย

- ไม่มีความรู้เรื่องการลดตัวของน้ำทะเล
- สังเกตธรรมชาติของสัตว์ไม่เป็น
- ทำไม่มีสิ่งปลูกสร้างพังทลายมากมาย
- การสร้างรูกูล้ำเข้าไปใกล้ชายฝั่งมากเกินไป
- ไม่มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์ธรรมชาติ

หมวกสีเขียว

แสดงถึงความคิดสร้างสรรค์ และความคิดใหม่

ตัวอย่างคำถาม

- นักเรียนจะนำความคิดนี้ไปทำ (สร้าง ปรับปรุง พัฒนา) อะไรได้
- ถ้าจะให้สิ่งนี้ (ดีขึ้น) จะต้องเปลี่ยนแปลงอย่างไร

คำถาม

เรามีหนทางแก้ไขไม่ให้เกิดเหตุการณ์นี้ได้อย่างไร

แนวทางการตอบของเด็ก

- สร้างสัญญาณเตือนภัย ประสานงานกับประเทศที่มีความรู้ ความชำนาญ ด้านการเกิดแผ่นดินไหวตลอดเวลา
- มีข้อมูลข่าวสารเก็บไว้เป็นสถิติตลอด
- สร้างตำราเรียนให้ความรู้กับนักเรียนทุกระดับ
- ทำสารคดีให้ความรู้เป็นระยะๆ
- สถานที่ท่องเที่ยวริมทะเล (มีแผนที่การหนีภัย มีการซ้อมการหนีภัยให้กับชาวบ้านและนักท่องเที่ยว)
- ไม่สร้างสิ่งปลูกสร้าง (โรงแรม) ใกล้อันตรายของการเกิดคลื่น

หมวกสีฟ้า

แสดงถึงความเยือกเย็น ท้องฟ้า ซึ่งอยู่เหนือทุกสิ่งทุกอย่าง จึงหมายถึงการจัดระเบียบ กระบวนการและขั้นตอน

ตัวอย่างคำถาม

- การคิดอะไรที่ต้องการ
- ขั้นตอนต่อไปคืออะไร
- การคิดอะไรที่ทำไปก่อนแล้ว

เทคนิคการตั้งคำถาม โดยใช้หมวก ๖ ใบ

หมวกสีขาว

แสดงความเป็นกลาง หมายถึง ตัวเลข ข้อเท็จจริงต่างๆ

ตัวอย่างการตั้งคำถามหมวกสีขาว

- เรามีข้อมูลอะไรบ้าง
- เราต้องการข้อมูลอะไรบ้าง
- เราได้ข้อมูลที่ต้องการมาด้วยวิธีใด

- หมวดสีแดง** เป็นการแสดงความรู้สึกของผู้คิด แสดงอารมณ์ สัญลักษณ์ ลางสังหรณ์ ความประทับใจ ตัวอย่างคำถามหมวดสีแดง
- เราารู้สึกอย่างไร
  - นักเรียนมีความรู้สึกอย่างไรกับสิ่งที่ทำ
  - นักเรียนมีความรู้สึกอย่างไรกับความคิดนี้
- หมวดสีดำ** แสดงความมืดครึ้ม หมายถึงเหตุผลด้านลบ เหตุผลในการปฏิเสธ เป็นการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ตัวอย่างคำถามหมวดสีดำ
- อะไรคือจุดอ่อน
  - อะไรคือสิ่งที่ยุ่งยาก
  - อะไรคือสิ่งที่ผิดพลาด
  - เรื่องนี้มีจุดอ่อนตรงไหน
- หมวดสีเหลือง** แสดงถึงเหตุผลด้านบวก ความมั่นใจ เหตุผลในการยอมรับ ตัวอย่างคำถามหมวดสีเหลือง
- จุดดีคืออะไร
  - ผลดีคืออะไร
- หมวดสีเขียว** หมายถึง ความคิดสร้างสรรค์และความคิดใหม่ๆ หลบเลี่ยงความคิดเก่า มุมมองเก่าสู่ความคิดใหม่ ตัวอย่างคำถามหมวดสีเขียว
- นักเรียนจะนำความคิดนี้ไปทำ (สร้าง ปรับปรุง พัฒนา) อย่างไรบ้าง
  - ถ้าจะให้สิ่งนี้ (ดีขึ้น) จะต้องเปลี่ยนอย่างไร

การนำหมวดแต่ละใบไปใช้

- หมวดสีขาว** เป็นตัวแทนของข้อมูลข่าวสาร เมื่อใช้หมวดสีขาว
- ทุกคนจะพุ่งความสนใจไปที่ข้อมูลอะไรบ้าง
  - จำเป็นต้องใช้ข้อมูลเพิ่มเติมหรือไม่
  - ข้อมูลด้านใดที่ขาดหายไป
  - จะมีวิธีใดบ้างที่ได้ข้อมูลที่ต้องการ
- หมวดสีแดง** แสดงความรู้สึกที่เกิดขึ้นในขณะนั้น
- หมวดสีเขียว** มุ่งความสนใจไปที่สิ่งที่น่าจะเป็นไปได้
- ความเป็นไปได้ ครอบคลุมวิธีการของสมมติฐานในเชิงวิทยาศาสตร์
  - การเตรียมความคิดและข้อมูล
  - ความเป็นไปได้นำมาซึ่งการใช้วิจารณญาณ
  - ความเป็นไปได้นำมาซึ่งวิสัยทัศน์
- หมวดสีฟ้า** มองภาพรวมเกี่ยวกับเรื่องที่คิดมาทั้งหมดและจัดกระบวนการคิด

แบบประเมินตนเองในการทำงานกลุ่ม

กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

ชื่อ.....ภาคเรียนที่.....ปีการศึกษา.....

รายชื่อสมาชิก

๑. .... ๒. ....
 ๓. .... ๔. ....
 ๕. .... ๖. ....

คำชี้แจง ให้เขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับพฤติกรรมของกลุ่มตามความเป็นจริง

ลำดับที่	หัวข้อประเมิน	ใช่	ไม่ใช่	ไม่แน่ใจ	หมายเหตุ
๑	ทุกคนรู้หน้าที่ว่าจะต้องทำอะไร				
๒	ทุกคนในกลุ่มช่วยกันแสดงความคิดเห็น				
๓	ทุกคนในกลุ่มช่วยกันตัดสินใจ				
๔	มีผู้อาสาจดบันทึก				
๕	มีผู้คอยกระตุ้นสมาชิกและควบคุมเวลาในการทำงาน				
๖	ทุกคนช่วยกันเตรียมการนำเสนอ				
๗	กิจกรรมนี้มีประโยชน์ต่อการนำไปใช้จริง				

หมายเหตุ หัวข้อการประเมินอาจเปลี่ยนแปลงได้ตามความเหมาะสม
 การสรุปผลการประเมินผ่านเกณฑ์/ไม่ผ่านเกณฑ์เป็นไปตามสถานศึกษากำหนด

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน

(.....)

...../...../.....

แนวทางในการใช้ปัญญาศึกษาพุทธศาสนาให้ถึงแก่นแท้

๑. ควรยึดถือพระไตรปิฎก
๒. ควรยึดหลักไม่เชื่อมงาย ๑๐ ประการ ที่มีอยู่ในกาลามสูตร
  - อย่าถือโดยฟังตามๆ กันมา
  - อย่าถือโดยตื่นข่าว
  - อย่าถือโดยอ้างตำรา
  - อย่าถือโดยการเดา
  - อย่าถือโดยการคาดคะเน
  - อย่าถือโดยตรีกตรองตามอาการ
  - อย่าถือโดยชอบใจว่าต้องกับลัทธิของตน
  - อย่าถือโดยเชื่อว่าผู้พูดเป็นคนควรเชื่อได้
  - อย่าถือโดยนับถือว่าสมณะนี้เป็นครูของเรา

พระพุทธเจ้าทรงตรัสรู้ อริยสัจ ๔

คือ ความจริง ๔ ประการ ย่อแล้วคือเหตุกับผล

๑. ทุกข์

คือสภาวะบีบเค้น สิ่งที่ถูกบีบเค้น คือสิ่งที่ไม่ใช่ตัวของมัน ต้องอาศัยปัจจัยประกอบกันให้เกิดขึ้น จึงถูกบีบเค้นอยู่ด้วยปัจจัยนั้น เช่น ร่ายกาย อาศัย ดิน น้ำ ลม ไฟ ประกอบกันขึ้น จึงถูกบีบเค้นอยู่ด้วย ดิน น้ำ ลม ไฟ หากธาตุหนึ่งธาตุใดแปรปรวนเกินดุลยภาพ จะมีอาการป่วยไข้ขึ้น **ความรู้สึกก็มีสภาพเป็นทุกข์** เช่น ความยินดีที่ได้พบกับคนรัก ความรู้สึกยินดีที่ได้พบกับคนรักนั้นเป็นทุกข์ เพราะประกอบด้วยปัจจัย คือ **การพบกับคนรัก** หากการพบกับคนรักไม่เกิดขึ้น หรือเกิดขึ้นแล้วแปรปรวนหายไป **ความรู้สึกยินดีนั้นก็ไม้อาจตั้งอยู่ได้** ความยินดีที่มีปัจจัยปรุงแต่งนั้น จึงเป็นอีกอารมณ์หนึ่งของทุกข์ ความไม่ยินดีก็เป็นทุกข์ ดังนี้

ฉะนั้นในร่างกายของเราคือสภาพของความทุกข์ทั้งนั้น คือ

- ๑.๑ ทุกข์ คือ ความเกิด
- ๑.๒ ทุกข์ คือ ความแก่
- ๑.๓ ทุกข์ คือ ความตาย
- ๑.๔ ทุกข์ คือ ความโศกเศร้า
- ๑.๕ ทุกข์ คือ ความร่ำไห้รำพัน
- ๑.๖ ทุกข์ คือ ความทรมาณกาย
- ๑.๗ ทุกข์ คือ ความทรมาณใจ
- ๑.๘ ทุกข์ คือ ความปรารถนาสิ่งใดแล้วไม่ได้
- ๑.๙ ทุกข์ คือ ความรู้สึกประสพกับสิ่งที่ไม่พึงปรารถนา
- ๑.๑๐ ทุกข์ คือ ความพลัดพรากจากสิ่งที่รักที่ชอบ
- ๑.๑๑ ทุกข์ คือ ความรู้สึกปรารถนาสิ่งใดแล้วไม่ได้
- ๑.๑๒ ทุกข์ คือ ความที่จิตหลงเข้าไปยึดมั่นในรูปนามขั้น ๕ ว่าเป็นตัวเรา ตัวเขา

ขั้น ๕ ในร่างกาย คือ รูปเวทนาสัญญาสังขารวิญญาน ย่อแล้วคือ **รูปนาม**

รูป คือ ร่างกาย ตัวธาตุทั้ง ๔ มี ดิน น้ำ ลม ไฟ

นาม คือ เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาน (เวทนา คือ การเสวยอารมณ์ สุขบ้าง ทุกข์บ้าง เฉยๆ **สัญญา** คือ ความจำได้หมายรู้ จำรูป เสียง กลิ่น รส **สังขาร** คือ ตัวปรุงแต่งที่เกิดขึ้น มีทั้งกุศลและอกุศล **วิญญาน** คือ การรับรู้ในทวารทั้ง ๖ คือ หู ตา จมูก ลิ้น กาย ใจ)

ตัวอย่าง เมื่อมีเสียงเกิดขึ้นกระทบหู เรารู้สึก เรียกว่า **วิญญานเกิด** พอวิญญานดับ เราจำได้ว่าเป็นเสียงอะไร เรียกว่า **สัญญาเกิด** พอสัญญาดับ เรารู้สึกชอบหรือไม่ชอบ คือเรากำลังเสวยเวทนา สุขหรือทุกข์ เรียกว่า **เวทนาเกิด** นี่คือการเกิดดับของรูปนาม ดังพุทธองค์ทรงตรัสว่า

รูป คือ ร่างกาย เสมือน ฟองน้ำ เต็มไปด้วยน้ำ

เวทนา เสมือน ฟองอากาศ ค่อยเกิดแล้วดับไป

สัญญา เสมือน พยับแดด ค่อยระยิบระยับ หลอกหลอนผู้จำเสมอ

สังขาร เสมือน ต้นกล้วย ค่อยพอกกันอยู่เป็นชั้นๆ แต่กลางกลวงหาแก่นมิได้

วิญญาณ เสมือน มายากล ค่อยหลอกหลอนความรู้สึกเสมอ เช่น บุคคลเคลื่อนที่ไปบนถนน ไกลตัวกว้าง ไกลตัวแคบ แต่แท้ที่จริงแล้วมันก็กว้างเท่าๆ กัน ด้วยเหตุนี้วิญญาณจึงเรียกว่า นักมายากล

๒. สมุทัย

เหตุแห่งทุกข์ คือ ตัณหา หมายถึง เล่นไปด้วยความอยาก มี

รูปตัณหา เล่นไปด้วยความอยากในรูป

สัทตตัณหา เล่นไปด้วยความอยากในเสียง

กันธตัณหา เล่นไปด้วยความอยากในกลิ่น

รสตัณหา เล่นไปด้วยความอยากในรส

ขัมมตัณหา เล่นไปด้วยความอยากเสพอารมณ์

โภกฐัพพตัณหา เล่นไปด้วยความอยากในผัสสะ คือ ทางกายสัมผัส

อนึ่งตัณหาเป็นตัวที่ทำให้เกิดภพใหม่ ประกอบด้วยความกำหนัด ด้วยอำนาจแห่งความเพิลิเพลิน ด้วยอารมณีนั่นๆ ได้แก่ อาการของความอยาก มี ๓ อาการ คือ

กามตัณหา หมายถึง ความอยากเข้าไปเสพ

ภวตัณหา หมายถึง ความอยากเข้าไปเป็น

วิภวตัณหา หมายถึง ความอยากที่จะไม่เป็น

ความไม่รู้ทุกข์ ความไม่รู้เหตุให้เกิดทุกข์ ความไม่รู้ในความดับทุกข์ ความไม่รู้ในปฏิบัติที่จะทำให้ถึงความดับทุกข์ เรียกว่า อวิชชา เพราะความไม่รู้ดังกล่าว จึงทำให้ธาตุประกอบกันขึ้นมาเป็น กายสังขาร ประกอบขึ้นมาเป็น วจิตสังขาร ประกอบขึ้นมาเป็น จิตสังขาร

จิตสังขาร คือ ความนึกคิดปรุงแต่ง ก็เหตุที่คิดกันอยู่เพราะความไม่รู้ เมื่อไม่รู้จึงต้องคิด หากรู้แล้วก็ไม่มีอะไรต้องคิด ที่คิดกันอยู่เพราะความไม่รู้ หรือไม่รู้ความจริง (จึงเกิดความสงสัยต้องให้คิด)

วจิตสังขาร คือ การปรุงแต่งเป็นวจา เหตุที่ใช้วจาก็เพื่อสื่อภาษากัน ที่ต้องสื่อภาษากันก็เพื่อให้เกิดความเข้าใจกัน เหตุที่ต้องทำให้เข้าใจกันเพราะยังไม่เข้าใจกันอยู่ จึงต้องพูดเพื่อให้รู้กัน การพูดทั้งหลายจึงเกิดเพราะความไม่รู้ดังนี้

กายสังขาร คือ การปรุงแต่งลักษณะจำเพาะ เหตุที่ต้องปรุงแต่งลักษณะจำเพาะก็เพื่อให้มีความจำเพาะตน เหตุที่ต้องให้มีความจำเพาะตนก็เพื่อให้รู้ว่า นี่คือกลุ่มก้อนธาตุ ที่จะกระทำอย่างนั้นด้วยเจตนาอย่างนี้ ดังนั้นการปรุงแต่งจึงอยู่บนรากฐานของความไม่รู้ แล้วคืนรนที่จะทำให้รู้ ดังนั้นความไม่รู้จึงมีการปรุงแต่ง

เมื่อมีการปรุงแต่ง เพื่อจะให้รู้ ธาตุรู้คือวิญญาณอันไม่มีขอบเขตจำกัด จึงมารับรู้การปรุงแต่งนั้น เกิดวิญญาณเกาะรู้ ณ สิ่งปรุงแต่งนั้น เมื่อมีการปรุงแต่งหยาบ มีการนำมหาภูตรูป ดิน น้ำ ลม ไฟ มาประกอบกัน วิญญาณจึงตามรู้ ด้วยเกิด นาม - รูป รวมกันขึ้น

นาม นั้น คือ จิตสังขาร และ วิญญาณ ที่ประกอบอยู่ ณ การสังขาร

รูปคือ ร่างกายซึ่งวิญญาณเกาะรู้อยู่ทุกส่วนของระบบประสาท จึงเรียกว่า นามรูป เพราะนามกับรูปอยู่รวมกันดังนี้ เมื่อ นามรูป อยู่รวมกัน ได้ปรุงแต่งจุดเชื่อมขึ้น ๖ ตำแหน่ง ทางกาย ๕ ตำแหน่ง ทางใจ ๑ ตำแหน่ง

ทางกาย ได้แก่ ประสาทตา ประสาทหู ประสาทจมูก ประสาทลิ้น ประสาทกาย
ทางใจ ได้แก่ มโนธาตุ

ทั้ง ๖ จุฑรับรู้นี้ เรียกว่า สฬายตนะ ซึ่งแปลว่าจุดเชื่อมต่อ ๖ จุด วิญญาณที่รับรู้ผัสสะ (การกระทบ) จากประสาทอันเกิดจากธาตุอันหยาบนี้ จึงเรียนรู้ว่า การกระทบนั้นเป็นที่สบายบ้าง ไม่สบายบ้าง เฉยๆ บ้าง อย่างนี้เรียกว่า ความรู้สึกหรือ เวทนา

และด้วยวิชาที่ทำให้กำเนิดมาแต่เดิมส่งเสริมมาตลอด จึงทำให้ไม่รู้เหตุแห่งเวทนานั้น และไม่รู้สภาพของเวทนาทุกชนิดเป็นสภาวะทุกข์ จึงปรุงแต่ง ตัณหา ขึ้น

หากเวทนาใดเป็นที่สบายก็อยากเสพอีก สิ่งใดที่ทำให้เกิดสุขเวทนาจึงอยากสัมผัสอีก เป็น กามตัณหา

ความอยากเป็นอย่างไรทำให้เกิดสุขเวทนา ก็อยากเป็นอย่างนั้นอีก เป็น ภวตัณหา หากสิ่งใดทำให้เกิดทุกข์ เวทนาไม่อยากจะสัมผัสสิ่งนั้น เป็น วิภวตัณหา

การมีตัณหา ชอบ-ไม่ชอบ อยาก-ไม่อยาก จึงมีการแบ่งแยก แล้วกำหนดยึดถือไว้ว่า อย่างนี้ชอบ อย่างนี้ไม่ชอบ จะชอบเฉพาะอย่างเท่านั้น ถ้าไม่ใช่อย่างนั้นไม่ชอบ เรียกว่า อุปาทาน

เมื่อมีอุปาทานจึงเกิดค่านิยม-รสนิยม กำหนดเป็นแบบต่างๆ ตามลักษณะที่ยึดถือขึ้น เรียกว่า สภาวะหรือภพ เมื่อมีการยึดถือจนเป็นแบบชัดเจนอย่างนี้ จิตจึงเคลื่อนไปเพื่อให้เป็นอย่างนั้น เมื่อได้เป็นแล้วเรียกว่า ชาติ

เมื่อมีความเป็นอย่างนั้นอยู่ มีความเป็นอย่างนี้แล้ว ด้วยการประกอบสิ่งต่างๆ เข้ามารวมกันเพื่อเสวย ก็สรรพสิ่งทั้งปวงล้วนแปรผัน หมุนเวียนอยู่ ดังนั้นสิ่งที่เป็นอย่างนี้ โดยการนำสิ่งต่างๆ กล่าวคือ นามธาตุก็ดี รูปธาตุก็ดี มารวมกันนั้น จึงถึงความแปรไปด้วยกฎแห่งความเปลี่ยนแปลง ชรา (ความเสื่อม) และ มรณะ (ความสลาย) จึงเกิดขึ้น

เมื่อสิ่งที่มาประกอบกันนั้น ถึงซึ่งชราและมรณะ จิตที่ยังมีอุปาทานการยึดถือความอยากอยู่ในภavnั้นๆ จะรู้สึกขัดแย้งกับความจริงที่ปรากฏ ความโศก (ความที่มีใจอ่อนกำลัง) ความรำไรรำพัน (การเรียกร้องไม่ให้ปรากฏ) ทุกข์ (ความคับแค้น) โทมนัส (ความเสียใจ = ใจความเสียสภาวะ) อุปายาส (ความคับแค้นใจ = ไม่รู้จะทำอย่างไรให้เป็นไปตามความปรารถนา) จึงเกิดขึ้น

และตราบใดที่ยังมีการปรุงแต่ง มีการเสพสิ่งที่ประกอบด้วยปัจจัยรวมกัน เมื่อนั้นย่อมพบกับความแปรปรวนเสมอ และจะต้องเจอกับความขัดแย้ง ต่อ ปรารถนา เกิดความโศก ความรำไร รำพัน ความทุกข์ ความโทมนัส และความคับแค้นใจ เช่นนี้เสมอไป

ด้วยเหตุนี้ เมื่อมีวิชาจึงมีสังขาร มีสังขารจึงมีวิญญาณ มีวิญญาณจึงมีนามรูป มีนามรูปจึงมีสฬายตนะ มีสฬายตนะจึงมีผัสสะ มีผัสสะจึงมีเวทนา มีเวทนาจึงมีตัณหา มีตัณหาจึงมีอุปาทาน มีอุปาทานจึงมีภพ มีภพจึงมีชาติ มีชาติจึงมีชราและมรณะ เมื่อนั้นความโศก ความรำไรรำพัน ความทุกข์ โทมนัส ความคับแค้นใจจึงเกิดขึ้น เป็นเหตุเป็นผลอย่างนี้ตลอดไป ตราบเท่าที่เหตุยังอยู่ ผลย่อมปรากฏอยู่ตราบนั้น

จะเห็นได้ว่า ความไม่รู้ทุกข์ ความไม่รู้เหตุให้เกิดทุกข์ ความไม่รู้ในความดับทุกข์ ความไม่รู้ในปฏิบัติที่จะให้ถึงความดับทุกข์ ที่เรียกว่า อวิชา ทำให้เกิดผลผลิตดังนี้

ลูกของอวิชา คือ สังขาร - วิญญาณ - นามรูป - สฬายตนะ - ผัสสะ - เวทนา - ตัณหา - อุปาทาน - ภพ - ชาติ - ชรา และมรณะ

หลานของอวิชา คือ กามฉันทะ (ความยินดีในผัสสะ) - วิจิจฉา (ความเคลือบแคลงสงสัย) - อุทัจจกุกุจจะ (ความฟุ้งซ่าน) - สีสัพตปรามาส (ความดูหมิ่นในพฤติกรรม) - ถีนะมิชระ (ความหดหู่และความง่วงหงาวหาวนอน)

เหลนของอวิชา คือ อโยนิโสมนสิการ (การไม่ทำใจไว้ให้แยบคาย ทำให้ไม่เห็นความจริง) - ปมาทะ (ความประมาท)

โหลนของอวิชา คือ วัฏกิเลส (วงจรกิเลส) - วัฏกรรม (วงจรการกระทำ) - วัฏวิบาก (วงจรผลการกระทำ) - วัฏสังขาร (วงจรอันนำสงสาร) ในการเกิดแก่เจ็บตาย ซึ่งเป็นวงจรต่อเนื่องปิดล้อมจิตสำนึกอยู่ ทำให้บุคคลมองไม่เห็นทางออกสักที

ทั้งหมดคือ **โครงสร้างทุกข์** จากนั้นจึงมีเครื่องประดับทุกข์เข้ามาอีกมากมาย เช่น ความเห็นผิด - ความไม่ละเอียด - ความไม่กลัว - ความถือตัว - ความริษยา - ความตระหนี่ - ความแง่งดี เป็นอาทิ ซึ่งเครื่องประดับเหล่านี้ ทำให้โครงสร้างของทุกข์แข็งแกร่งยิ่งขึ้น อวิชชากล้ำยิ่งขึ้น

อนึ่ง ผู้ใด**สํารอกอวิชา** ได้แล้ว ย่อมเข้าสู่แดนเกษม มีนิพพานเป็นที่สุด หลุดพ้นจากปวงทุกข์อันวนเวียนนี้แล้ว

๓. นิโรธ

คือ ความดับทุกข์เข้าถึงพระนิพพาน เป็นคุณสมบัติของพระอรหันต์ สำหรับคุณลักษณะในการเข้าถึงพระนิพพานเบื้องต้นมี

- ๓.๑ ปราศจากกำหนดราคะ
- ๓.๒ ไม่มีความหลง
- ๓.๓ ไม่มีความโกรธ
- ๓.๔ ไม่มีความผูกโกรธ
- ๓.๕ ไม่มีการปองร้าย
- ๓.๖ ไม่มีการดูหมิ่น
- ๓.๗ ไม่ทำตนเสมอผู้ใด
- ๓.๘ ไม่ริษยา
- ๓.๙ ไม่ตระหนี่
- ๓.๑๐ ไม่ถือตัว

พระอรหันต์ได้ตัดสังโยชน์ คือ กิเลสที่ร้อยรัดหรือผูกสัตว์โลกไว้ในสังขารวัฏฏ์ (เวียนว่ายตายเกิด) ได้ถาวร ๑๐ ประการคือ

- ๑. **สักกายะทิฏฐิ** ความเห็นว่าเป็นสัตว์ บุคคล เป็นตัวเขา ตัวเรา
- ๒. **วิจิจฉา** ความสงสัย ลังเลใจ บาป บุญ สวรรค์ นรก มีจริงหรือไม่
- ๓. **สีสัพตปรามาส** ความยึดมั่นในแค่อิศัตพรตของตนเองเป็นสิ่งประเสริฐสูงสุดแล้ว ไม่รับฟังเหตุผลของผู้อื่น
- ๔. **กามราคะ** ความที่ยังยินดี รักใคร่ หลงใหลในกามคุณทั้ง ๕ คือ รูป เสียง กลิ่น รส โผฏฐัพพะ อยู่
- ๕. **ปฏิมะ** ความขุนเคืองใจ ความมักโกรธ ความยินร้าย ความไม่ชอบใจในสิ่งที่ตนไม่รัก พยายามผลักออกให้พ้น
- ๖. **รูปราคะ** ความไม่ยินดียินร้ายในกามคุณ พยายามประพฤติพรหมจรรย์ พอใจอยากไปเกิดในรูปพรหม

๗. **อรุปราคะ** ความไม่ยินดียินร้ายในกามคุณ รังเกียจว่ารูปนี้แหละเป็นตัวให้เกิดกามคุณ จึงพอใจไปเกิดในอรุปรพรม
๘. **มานะ** ความถือตัวว่าเราสูงกว่าเขา เราต่ำกว่าเขา หรือถือตัวว่าเราเสมอกับเขา
๙. **อุทธัจจะ** ความคิดที่ฟุ้งซ่าน กว้างไกลจนเลขขอบเขต กลายเป็นว่ามองคนอื่นทั้งหลายโง่ไปหมด ไม่รู้เท่าทันตน
๑๐. **อวิชชา** ความไม่รู้ทุกข์ ความไม่รู้เหตุให้เกิดทุกข์ ความไม่รู้ในความดับทุกข์ ความไม่รู้ในปฏิบัติที่จะทำให้อถึงซึ่งความดับทุกข์

ฉัพพัชฌายะ คือ อุษบขามือองค์ ๖ (หู ตา จมูก ลิ้น กาย ใจ) เป็น **อุษบขาของพระอรหันต์**

การกระทบกันระหว่าง **อายตนะภายใน** (ตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ) และ **อายตนะภายนอก** (รูป เสียง กลิ่น รส โผฏฐัพพะ = อารมณ์ที่มาสัมผัสทางกาย ชัมมารมณ (อารมณ์ที่เป็นความนึกคิดทางใจ) ที่เรียกว่า **สพายตนะ** คือจุดเชื่อมต่อ ๖ ตำแหน่ง (คือ ประสาทตา ประสาทหู ประสาทจมูก ประสาทลิ้น ประสาทกายและใจ) **โดยขาดสติปัญญากำหนดรู้** หรือเรียกว่า **อวิชชาสัมผัส** (ต้นเหตุของทุกข์ คือสภาวะบีบเค้น สิ่งที่ถูกบีบเค้นคือสิ่งที่มีใจ **ตัวของมัน**) นั่นแหละ เป็นสาเหตุให้เกิดสังโยชน์ ๑๐ ประการ โดยจะขอยกตัวอย่างเพียงอย่างเดียว จากองค์ ๖ คือ ตามาสัมผัสรูป แล้วทำให้เกิดสังโยชน์ ๑๐ ประการดังนี้

ลักกัษณะทิฎฐิ ขณะที่ตาสัมผัสรูป ถ้าจิตรู้สึกว่าเป็นผู้เห็น **กิเลสสังโยชน์** **ลักกัษณะทิฎฐิ** จะเกิดขึ้นที เพราะความสำคัญคิดว่าเป็นตัวเรายังยึดมั่นคำอยู่ในรูป มีความยินดี นั่นเป็นอุปาทาน เมื่อยังยึดมั่นถือมั่นอยู่ **เพราะรูปนั้นไม่เที่ยง สิ่งใดไม่เที่ยงสิ่งนั้นเป็นทุกข์เป็นอนัตตา** ต้องมองด้วยปัญญาอันชอบตามความเป็นจริงอย่างนี้ว่า นั่นไม่ใช่เรา ไม่ใช่ของเรา นั่นไม่ใช่เรา นั่นไม่ใช่ตัวตนของเรา จิตย่อมสลายกำหนดในรูป ย่อมหลุดพ้นจากอาสวะทั้งหลาย เพราะไม่ถือมั่นยึดมั่น

หลักสำคัญข้อหนึ่งคือ **การมีสติติดต่อกับทุกขณะจิต** ในการเห็นสิ่งนั้นด้วยปัญญาอันชอบตามความเป็นจริงว่า อย่างนี้ไม่ใช่ของเรา ไม่ใช่ตัวไม่ใช่ตน

วิจิกิจฉา ขณะที่ตาสัมผัสรูป ถ้าจิตยังเคลือบแคลงสงสัย **ไม่มั่นใจว่าเป็นสัตว์ เป็นบุคคล เป็นตัวเรา ตัวเขา หรือเป็นใคร** **กิเลสสังโยชน์** คือ **วิจิกิจฉา** จะเกิดขึ้นทันที **แท้ที่จริงแล้ว สรรพสิ่งทุกอย่างที่เป็นรูปารมณ** มากกระทบสัมผัสกับตานั่น **ไม่ใช่สัตว์ ไม่ใช่บุคคล ไม่ใช่ตัวเรา ไม่ใช่ตัวเขา**

สีลัพพตปรามาส ขณะที่ตาสัมผัสรูป ถ้าจิตยังมีความรู้สึกว้าวุ่นสงสัยทั้งหลายทั้งปวงนั้น อาจเป็นข้าศึกหรืออุปสรรคขัดขวางต่อแนวทางความเชื่อมั่นในการปฏิบัติของเรา **กิเลสสังโยชน์** คือ **สีลัพพตปรามาส** จะเกิดขึ้นทันที **แท้ที่จริงแล้ว สรรพสิ่งทั้งหลายทั้งปวงที่กระทบผ่านเข้ามาทางตานั่น เราต้องใช้สติปัญญาเข้าไปตรวจสอบให้เห็นสภาวะธรรม ตามความเป็นจริงของเรา** แล้ววางอุเบกขาไม่ยินดียินร้ายต่อสรรพสิ่งนั้นๆ

กามราคะ ขณะที่ตาคำลึงสัมผัสรูป ถ้าจิตยังยินดีเพลิดเพลิน พอใจหลงใหล รักใคร่ในรูปนั้นๆ **กิเลสสังโยชน์** คือ **กามราคะ** จะเกิดขึ้นทันที **ต่อสิ่งอันเป็นอิฎฐารมณ** เหล่านั้น

ปฏิฆะ ขณะที่ตาคำลึงสัมผัสรูป ถ้าจิตเกิดความยินร้าย รังเกียจ กลัว ขัดเคืองใจในรูปนั้นๆ **กิเลสสังโยชน์** คือ **ปฏิฆะ** จะเกิดขึ้นทันที **ต่อสิ่งที่เป็น อิฎฐารมณ** เหล่านั้น

รูปราคะ บางจำพวกมีความคิดผิดว่า พรหมสูงสุดแล้ว จึงไม่มีการปฏิบัติในด้านกามคุณต่อไป จึงตั้งใจปรารถนาจะไปเกิดเป็นพรหมด้วยอำนาจของมาน โดยถือเอากามคุณทั้ง ๕ เป็นข้าศึกต่อมาน บุคคลจำพวกนี้มีความระมัดระวังทุกครั้งเมื่อขณะตาสัมผัสกับรูป **เกรงเกิดกามคุณจะเป็นอุปสรรคต่อการปฏิบัติวิริยอุตสาหะของตน** **กิเลสสังโยชน์** คือ **รูปราคะ** จึงเกิดขึ้น

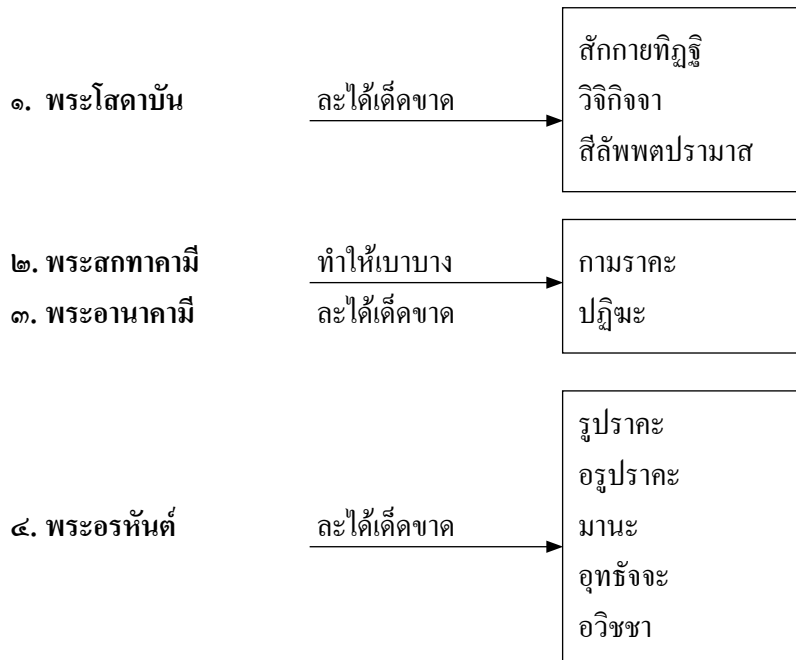

อรุปราคะ ทำนองเดียวกัน บางจำพวกต้องการปรารถนาเกิดในอรุปรห่ม รังเกียดต่ออารมณ์ที่เป็นรูปทุกชนิด ที่เป็นข้าศึกต่ออรุปรห่มของตน เข้าใจว่ารูปทุกชนิดนั้นแหละเป็นต้นของกามกิเลสสังโยชน์คือ **อรุปราคะ** จึงเกิดขึ้น

มานะ ขณะที่ตากำลังสัมผัสรูปไม่ว่ารูปที่ดีเกิดความชอบใจ หรือรูปที่ไม่ดีเกิดความยินร้ายยังมีความหยาบ สำคัญผิดว่าตนเท่านั้นที่จะสามารถเสวยอารมณ์อันละเอียดละเอียดละไมเช่นนี้ได้ ไม่มีผู้ใดที่จะสามารถเสวยอารมณ์เสมือนตนได้ ดังนั้นกิเลสสังโยชน์ **มานะ** จึงเกิดขึ้น

อุทธัจจะ เมื่อสัมผัสรูปไม่ว่าจะเป็นรูปดีรูปร้าย เกิดความยินดีหรือยินร้ายไม่ชอบใจ จิตก็จะคิดปรุงแต่งรูปนั้นกว้างไกลต่อไปถึงขนาด ถ้าเป็นรูปที่ดีนั้น ทำอย่างไรจึงจะได้รูปนั้นมาครอง นึกคิดเป็นแผนการใหญ่โตต่อไป ถ้าเป็นรูปที่ไม่ดี ก็จะคิดปรุงแต่งต่อไป ทำอย่างไรจึงจะหลีกเลี่ยงไม่ให้เห็น คิดเคล็ดเปิดเบี่ยงไป ไม่มีขอบเขต ถึงกับนอนไม่หลับ นี่ก็ทำให้เกิดกิเลสสังโยชน์ **อุทธัจจะ** เกิดขึ้นได้

อวิชชา ความไม่รู้แจ้งในเรื่องของทุกข์ เหตุให้เกิดทุกข์ ในเรื่องทางตาก็ดี ในเรื่องรูปารมณก็ดี ไม่รู้แจ้งถึงการกระทบสัมผัส ระหว่างตากับรูปก็ดี แล้วเกิดปฏิกิริยา ทำให้จิตเกิดความรู้สึกรู้ว่าเห็น ซึ่งเป็นกิจหน้าที่ของจักขุประสาท และจักขุวิญญาณตามธรรมชาติ เพื่อให้สัตว์ดำรงชีวิตอยู่กับความไม่รู้แจ้ง ที่ว่าเห็นนั้นใครเป็นผู้เห็นยังเข้าใจว่าเราเป็นผู้เห็น ทำให้เกิดกิเลสสังโยชน์ คือ **อวิชชา** ขึ้นได้ ที่จริงแล้ว ไม่ใช่สัตว์ บุคคล ตัวเรา ตัวเขา มันเป็นเพียง **รูปธรรม กับนามธรรม** เท่านั้น ไม่ใช่ตัวของมันต้องอาศัยปัจจัยประกอบกันให้เกิดขึ้นเป็นไปตามสภาพของทุกข์ **เมื่อถึงใดไม่เที่ยง ลึกลงนั้นเป็นทุกข์ เป็นอนัตตา** ก็จะทำให้จิตคลายความยึดมั่นถือมั่นในสังขาร ในกาย ในเวทนา ในจิต ในธรรม ทั้งปวงดับความยึดมั่นถือมั่นในสิ่งทั้งปวงนั้นถึงซึ่ง**พระนิพพาน**

๔. มรรค

หนทางเพื่อความดับทุกข์ มีองค์ ๘

๑. **สัมมาทิฏฐิ** ความเห็นชอบ - เห็นทุกข์มีจริง - เหตุให้เกิดทุกข์มีจริง เห็นหนทางเพื่อปฏิบัติให้พ้นจากการดับทุกข์มีจริง

๒. **สัมมาสังกัปปะ** ความดำริชอบ - ดำริออกจากกาม ดำริความไม่ประมาท ดำริความไม่เบียดเบียน (ทั้งกาย วาจา ใจ)

๓. สัมมาวาจา การเจรจาชอบ - เว้นจากการกล่าวเท็จ - เว้นจากการกล่าวส่อเสียด เว้นจากการกล่าวคำหยาบ เว้นจากการกล่าวคำเพื่อเจื้อ

๔. สัมมากัมมันตะ การกระทำชอบ - เว้นจากการฆ่าสัตว์ - เว้นจากการลักทรัพย์ - เว้นจากการประพฤติดินในกาม

๕. สัมมาอาชีวะ การเลี้ยงชีพชอบ คือ ละมิจอาชีพ (ที่ผิดกฎหมายและคุณธรรม) สำเร็จความเป็นอยู่ด้วยสัมมาอาชีพชอบ (ที่ถูกต้องตามจรรยาบรรณ)

๖. สัมมาวายามะ ความเพียรชอบ - ย่อมระงับจิตเพื่อยังกุศลธรรมอันเป็นบาปที่ยังไม่เกิดขึ้น อย่าให้เกิดขึ้น ย่อมระงับจิตเพื่อยังกุศลธรรมอันเป็นบาปที่เกิดขึ้นแล้ว ย่อมระงับจิต เพื่อยังกุศลธรรมอันเป็นบุญที่ยังไม่เกิดขึ้นให้เกิดขึ้น ย่อมระงับจิต เพื่อดั่งมั่นอยู่ไม่ให้สับสนวุ่นวาย กับทำให้เจริญขึ้นเต็มเปี่ยมแห่งกุศลธรรม อันเป็นบุญที่เกิดขึ้นแล้ว

๗. สัมมาสติ ความระลึกชอบ (การล่วงรู้อย่างถูกต้อง)

๗.๑ ย่อมพิจารณาเห็นกายในกายอยู่เนืองๆ หมายความว่า ให้หมั่นพิจารณาให้เห็นทั้งตาเนื้อและตาใน (คือจิต) คำว่า กาย หมายความว่า สิ่งทั้งหลายทั้งปวงอันเนื่องมาด้วยกายนั่นเอง อาทิ ลมหายใจเข้าออก กำหนดสติ รู้ทุกอิริยาบถใหญ่ย่อยของร่างกาย กำหนดความรู้สึกรู้ตัวในการเคลื่อนไหวของกิริยาบถทุกกิริยาบถที่ท่าลงไป กำหนดการแยกธาตุ ๔ ของร่างกาย กำหนดคานานี้เป็นของปฏิภูล ของสกปรก ไม่สวยงาม เป็นต้น ให้พิจารณาบ่อยๆ อย่างต่อเนื่อง แล้วจะเห็นกายส่วนใหญ่และกายส่วนย่อยชัดเจน และลึกซึ้งขึ้นไปเรื่อยๆ

๗.๒ ย่อมพิจารณาเห็นเวทนาในเวทนาอยู่เนืองๆ หมายความว่า การที่จิตเสวยอารมณ์ สุข ทุกข์ ไม่สุข ไม่ทุกข์ ตามปกติคนเราจะเสวยอารมณ์ทั้ง ๓ นี้ อารมณ์ใดอารมณ์หนึ่งอยู่ตลอดเวลา โดยใครจะรู้หรือไม่ก็ตาม แต่คนส่วนใหญ่มักไม่ค่อยรู้ เพราะจิตมันแต่เสวยอารมณ์ภายนอกอยู่ หากเอาจิตมาพิจารณาดูว่าขณะนี้กำลังเสวยเวทนา สุข ทุกข์ หรือเฉยๆ ให้อยู่กับเวทนาปัจจุบันนี้บ่อยๆ เนืองๆ อย่างต่อเนื่องอยู่เสมอ แล้วจะเห็นเวทนาส่วนใหญ่และเวทนาส่วนย่อย (เวทนาในเวทนา) หรือสิ่งอันเนื่องด้วยเวทนาได้ละเอียด ชัดเจน ลึกซึ้งขึ้นไปเรื่อยๆ

๗.๓ ย่อมพิจารณาจิตในจิตอยู่เนืองๆ หมายความว่า จิตคือตัวรู้ และตัวรู้คือจิต ตัวรู้อยู่ที่ใด จิตอยู่ที่นั่น ถ้าไปรู้นอกตัวจิตก็ออกไปรู้นอกตัว ถ้ารู้ภายในตัวคือกาย ซึ่งกว้างสอกยาววา หนาคืบ พร้อมสัญญาและจิตนี้ จิตก็จะอยู่ภายในนั้น ธรรมชาติของจิตอีกอย่างหนึ่งนอกจากตัวรู้แล้ว สามารถนึกคิดปรุงแต่งไปต่างๆ นานาได้ การที่เอาจิตมาดู ตัวคิดนี้ปรุงแต่งนี้ว่า ขณะนี้มีทางนึกคิดปรุงแต่งอะไรอยู่ ทั้งเป็นบุญกุศลความดี และเป็นบาป อกุศล ความชั่ว ให้ความรู้ไปทั้งหมด คำว่าจิตในจิต ก็คือจิตส่วนใหญ่ คือ ตัวรู้ และจิตส่วนย่อย คือ การนึกคิดปรุงแต่งนี้แหละ ให้เอาจิตเฝ้าดูจิตดังกล่าวในปัจจุบัน บ่อยๆ เนืองๆ ต่อเนื่องอยู่เป็นประจำ อย่าให้ขาดตอน ก็ยังจะเห็นจิตส่วนย่อยที่ละเอียดชัดเจน ลึกซึ้งยิ่งขึ้นไปเรื่อยๆ

๗.๔ ย่อมพิจารณาเห็นธรรมในธรรม อยู่เนืองๆ หมายความว่า ธรรม คือ ธรรมชาติ หรือ ความเป็นธรรมดา ทุกสิ่งในโลกนี้ ทั้งมีชีวิตหรือไม่มีชีวิต ธรรมยังแบ่งออกเป็น ๒ ชั้น คือ สมมุติธรรม หรือ บัญญัติธรรม กับ ปรมัตถธรรม

สมมุติธรรม คือ การสมมุติขึ้น บัญญัติกันขึ้นมาเพื่อเรียกชื่อ หรือสื่อความเข้าใจกัน ซึ่งมีมากมายในโลกนี้

ปรมาตถธรรม คือ ธรรมชาติที่จริงแท้ เมื่อใดๆ ก็เป็นอยู่อย่างนั้น ไม่มีกาล ไม่มีเวลา มี **รูป จิต เจตสิก นิพพาน** จิตกับเจตสิกอาจรวมกันเป็นนาม ดังนั้นสิ่งที่เป็ปรมาตถที่สุดท้าย คือ **รูปธรรม นามธรรม และนิพพาน** ทั้ง ๓ สิ่งนี้เป็นของจริงแท้ เมื่อใดก็เป็นอยู่อย่างนั้น ไม่มีสูญหาย การพิจารณาที่คือให้เห็นธรรมในธรรม อยู่เนืองๆ คือพิจารณาให้เห็นธรรมชาติ ทั้งที่เป็นสมมุติบัญญัติ และปรมาตถธรรม ทั้งที่เป็นธรรมส่วนใหญ่และส่วนย่อย หรือสิ่งอันเนื่องด้วยธรรม โดยเฉพาะชีวิตในร่างกายของตัวเรานี้แหละคือ**ก่อนธรรมที่สำคัญ** ให้เฝ้าดูธรรมทั้งหลายอยู่บ่อยๆ เนืองๆ อย่างต่อเนื่อง อยู่เสมอเป็นประจำ อย่าขาดตอน จะยังเห็นธรรมส่วนใหญ่ และส่วนย่อยนี้อย่างละเอียดชัดเจน ลึกซึ้งยิ่งๆ ขึ้นไปเรื่อยๆ

การพิจารณาดังที่กล่าวมาแล้ว ให้มีสติสัมปชัญญะ คือให้มีความรู้สึกตัวทั่วพร้อมอยู่ทุกขณะ ที่จริงแล้ว **สัมปชัญญะคือตัวปัญญานั้นเอง**

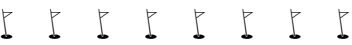
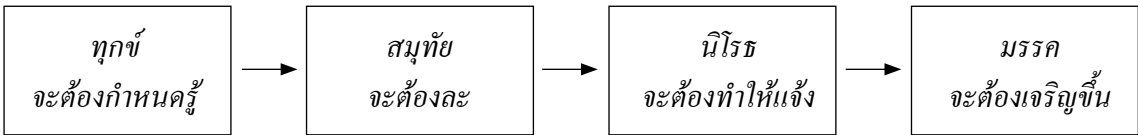
๘. สัมมาสมาธิ ความที่จิตตั้งมั่นชอบ ที่จริงแล้ว สัมมาสมาธินี้เป็นประธาน กล่าวคือ เป็นองค์มรรคสำคัญที่จะตรัสรู้ไปสู่ความพ้นทุกข์ ส่วนองค์มรรคอีก ๗ องค์ที่เหลือ เป็นฝ่ายสนับสนุน

สมาธิ คือ การที่จิตเกิดความสงบ ตั้งมั่นอยู่ในอารมณ์ใดอารมณ์หนึ่งตามลำดับขั้นของสมาธิต่ำสุดถึงสูงสุด คือ ขณิกสมาธิ อุปจารสมาธิ และอัปปนาสมาธิ (แบ่งย่อยเป็น ปฐมฌาน ทุคตฌาน ตติยฌาน และ จตุตถฌาน)

- สมาธิมีขั้นธรรมดากับขั้นสูงสุด
- สมาธิธรรมดามี ขณิกสมาธิ อย่างสูงก็ขั้น อุปจารสมาธิ
- สมาธิขั้นสูง คือตั้งแต่อัปปนาสมาธิขึ้นไป

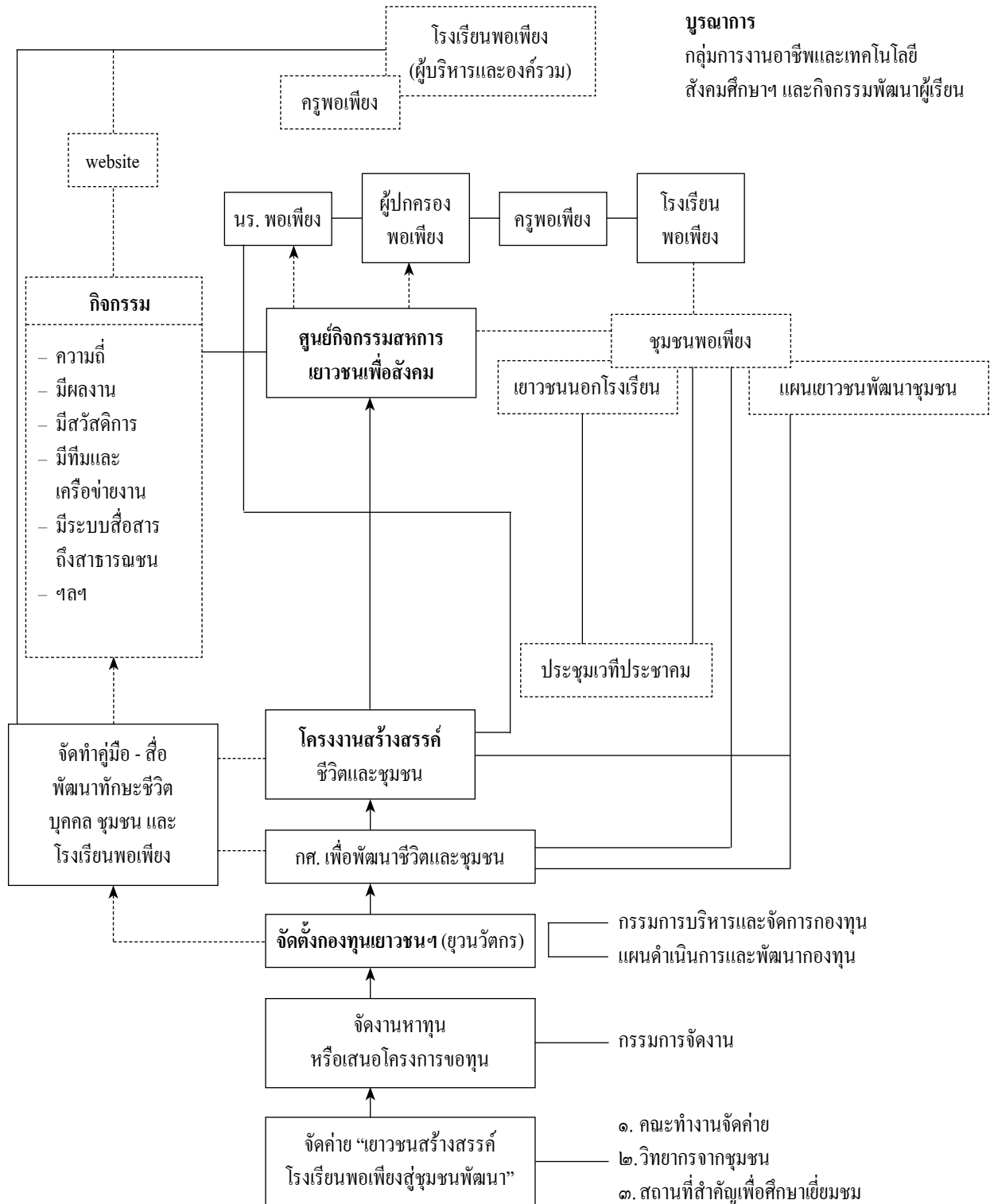
สมาธิเป็นตัวอบรมปัญญา มีนิเวรณ คือ เครื่องวางความเจริญของจิตในการฝึกสมาธิ (นิเวรณ ๕ ประการ คือ กามฉันทะ พยาบาท ความฟุ้งซ่าน ความโลเลสงสัย ความหดหู่ ซึมเซา หวานอน) เมื่อละนิเวรณทั้ง ๕ แล้ว จิตเข้าสู่การพิจารณาอุปนามขั้น ๕ ปัญญาที่เกิดจากการอุปนามขั้น ๕ จะต้องเห็นเป็นอนิจจัง ทุกขัง อนัตตา จึงจะนับว่าเป็นการถูกต้อง ถ้าเห็นเป็นอย่างอื่นยังไม่ใช่ปัญญาที่แท้จริง

ขอให้เข้าใจว่าทั้งรูปธรรมและนามธรรมนั้น เขาแสดงความเป็นอนิจจัง ทุกขัง อนัตตา ตามธรรมชาติของเขา เป็นปกติตามธรรมดาอยู่ตลอดเวลา แต่เรามองไม่เห็น เพราะสติและสมาธิมีไม่พอ ถ้าสติและสมาธิสูงพอและเหมาะสมดีแล้วก็สามารถมองเห็นได้ จึงเป็น **ปัญญาของวิปัสสนาญาณเข้าถึงวิราคานุปัตติ** คือครั้งแรกมองเห็นการเกิดดับของรูปนาม จนกระทั่งเกิด **นิพพิทา** คือเกิดความเบื่อหน่ายต่อรูปนาม ต่อการเวียนว่ายตายเกิดในสังสารวัฏฏ์ กิเลสเริ่มคลายออกและเมื่อคลายออกตามลำดับแล้วทำให้ละ **อุปาทาน** คือความยึดมั่นถือมั่นในรูปนาม พร้อมกันนั้นมีญาณเกิดขึ้นว่า **จะพ้นทุกข์ได้ก็ต่อเมื่อละความยึดมั่นถือมั่นในรูปนามเท่านั้น** ก็จะเข้าถึงซึ่ง **วิมุตติ** คือความหลุดพ้น หมคความเกาะเกี่ยวกับความยินดีในร้ายและหลุดพ้นจากกิเลสทั้งปวงเข้าถึงซึ่ง **พระนิพพาน**

แผนภูมิ โรงเรียนพอเพียงสู่ชุมชนพัฒนา

โดย พิสิฐ นาครำไพ

สร้าง “ยุวนวัตกรรม” เพิ่ม “ผลิตภาพเยาวชน” เสริม “สวัสดิการเยาวชน”
หนุน “เครือข่ายยุวนวัตกรรมเพื่อสังคม” ลัดสู่ “สังคมเศรษฐกิจสร้างสรรค์” ที่ สุข สมดุล ยั่งยืน

“สถานศึกษาอิงปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเชิงระบบ”

ปัจจัย/Input	กระบวนการ/Process	ผลผลิต/Output	ผลลัพธ์/Outcome	ผลกระทบ/Impact
<p>เงื่อนไขที่พอเพียง</p> <p>คุณธรรม สำหรับบุคลากรในโรงเรียน</p> <ul style="list-style-type: none"> - ชื่อสัตย์ สุจริต - อุดหนุน - ซื่อสัตย์ (ความเพียร) - แบ่งปัน/เกื้อกูล (เอื้อเฟื้อต่อแม่ เมตตา กรุณา รักรักสามัคคี) <p>สำหรับนักเรียนเน้นวินัยเชื่อมหลักศีลธรรม</p> <p>เงื่อนไขที่เป็น</p> <p>ความรู้ สำหรับบุคลากรในโรงเรียน</p> <ul style="list-style-type: none"> - จริงจัง (ปัญญา) - รอบคอบ (สติ) - ระมัดระวัง (สติ) <p>หรือปัญหาที่มีการควบคุมโดยสติ</p> <p>สำหรับผู้บริหาร รู้คน เน้น “สมดุลเป็นสุข”</p> <p>สำหรับครู รู้เสริมวิชาชีวิตอย่างบูรณาการที่สมดุล และเป็นสุขแก่เด็กแต่ละคน</p> <p>สำหรับนักเรียน รู้ตน มีจุดหมายชีวิตที่ตีความสมดุลกับตนเอง ที่จะบรรลุความสำเร็จได้ เรียนรู้เพิ่มพูนสติปัญญาเพื่อความสูงค่าความสำเร็จในจุดหมายชีวิตที่ตั้งไว้</p>	<p>กระบวนการประยุกต์ ๓ ห่วง ใน ๓ กรอบหลัก</p> <p>วิถีชีวิต (Way of Life) ของบุคลากรในโรงเรียน บน</p> <p>“ความมีเหตุ” และ “ความพอประมาณ”</p> <ul style="list-style-type: none"> - มีข้อมูลบุคคล รู้ตน รู้เพื่อนร่วมงาน รู้นักเรียนรายคน เมตตา กรุณา เกื้อกูลกันด้วยรักสามัคคี - ระบบบริหารจัดการที่ส่งเสริมการดำเนินงานชีวิตและงานอย่างมีแบบแผน และมีจุดหมายบนหลักการเรียนรู้ที่มี “เหตุผล” และ “พอประมาณ” อย่างสมดุลเป็นสุข และนำไปสู่ความสำเร็จ <p>วิถีคิด (Way of Thinking) ของบุคลากรในโรงเรียน</p> <p>ยึดหลักการคิด และการเรียนรู้ บน “ทางสายกลาง”</p> <ul style="list-style-type: none"> - คิด - ค้นแบบมีส่วนร่วม มีแนวดำเนินการร่วมกันบน “ทางสายกลาง” ที่เป็นที่พึงพอใจของทุกคน <p>วิธีการ (Method) ของบุคลากรในโรงเรียน ดำเนินถึง</p> <p>“การมีภูมิคุ้มกัน” ที่ดีในตัว พร้อมรับการเปลี่ยนแปลงอย่างเท่าทัน รอบด้านเป็นองค์รวม</p> <ul style="list-style-type: none"> - ตระหนักในความผันผวนเปลี่ยนแปลงสูงในปัจจุบันที่ต้องประมวลข้อมูลปรากฏการณ์ที่เคยมามี สร้าง “ภูมิคุ้มกัน” ซึ่งพยากรณ์อย่างเท่าทัน รอบด้านให้มีแหล่งบ่มเพาะภูมิคุ้มกัน จากสถานะเสี่ยงและเสียของเด็ก (เช่น บ้านจริยปัญญา, ศูนย์ผลิตภาพเด็ก) 	<p>นักเรียนที่เป็นทุนมนุษย์ที่สมดุล</p> <p>สมดุลระหว่างวิชาการ กับ วิถีชีวิต</p> <p>๑. ผลสัมฤทธิ์ในคะแนนสอบต่างๆ (กลางภาค ปลายภาค O-NET NT GAT PAT สอบเข้าเรียนต่างๆ ตลอดจนสอบเข้าทำงาน)</p> <p>๒. สัมฤทธิ์ภาพในทักษะชีวิต</p> <ul style="list-style-type: none"> - เศรษฐกิจที่มีทุนทางกายภาพที่มั่นคง (เช่น การออม ขนบร/พัฒนา สวัสดิการและสหกรณ์) - สังคม เกิดทุนทางสังคมที่ยั่งยืน (เช่น กิจกรรมทำนุเพื่อน และเทคโนโลยี กิจกรรมอาสาและจิตสาธารณะ รักรักสามัคคี) - เกิดทุนทางวัฒนธรรมบนหลัก ศาสนธรรม “ทางสายกลาง” (ครอบครัวอบอุ่น สังคมสามัคคี และมีคารวะธรรม) - ทุนสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรที่ได้รับ การฟื้นฟูให้ยั่งยืน <p>๓. คุณภาพ กต. ผ่านมาตรฐาน สมศ.</p>	<p>โรงเรียนที่มีความสุข (องค์กรที่มีความสุข)</p> <ul style="list-style-type: none"> - ชีวิตที่มีความสุข - ครอบครัวที่มีความสุข - ชุมชนที่มีความสุข - สังคมที่มีความสุข - ประเทศชาติที่มีความสุข - โลกที่มีความสุข - ทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพ <p>ตาม พ.ร.บ. การศึกษา</p> <p>แห่งชาติ ๒๕๕๔ มาตรา ๖</p> <p>การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข</p>	<p>ประโยชน์สุข</p> <p>สำหรับสถาบันศึกษา</p> <p>ครอบครัว สังคม</p> <p>บุคคลอนาคตกอง</p> <p>ประเทศชาติและ</p> <p>ประชาคมโลก</p> <p>อีกทั้งทรัพยากร</p> <p>ธรรมชาติ และ</p> <p>สิ่งแวดล้อมทั้งมวล</p>

พัฒนาจาก “การวิเคราะห์เศรษฐกิจพอเพียงเชิงระบบ” (A Systemic Analysis of Sufficiency Economy) ของ ศ.ดร. อภิรักษ์ พันธ์เสน โดย นายพิสิฐ นาคำไพ

บรรณานุกรม

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม (ประถมศึกษาปีที่ ๔ - ๖)

สารานุกรมไทย ฉบับที่ ๒๓ - ๒๘

หนังสือมูลนิธิชัยพัฒนา เล่ม เมษายน ๒๕๔๗, กรกฎาคม ๒๕๔๗, ธันวาคม ๒๕๔๗

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ คู่มือการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม พ.ศ. ๒๕๔๔
โรงพิมพ์ ร.ส.พ. พ.ศ. ๒๕๔๕

กรมวิชาการ, กระทรวงศึกษาธิการ, การจัดสายการเรียนรู้

สรศิลป์ แฟงสถา ราตรีประดับดาวที่หัวหิน สำนักพิมพ์สารคดี พิมพ์ครั้งที่ ๒ พ.ศ. ๒๕๔๕

เทศบาลตำบลหัวหิน งานประชาสัมพันธ์ กองวิชาการและแผนงาน ที่ระลึก ๖๕ ปีเทศบาลตำบลหัวหิน ๑ ตุลาคม ๒๕๔๕

ผังโน้ตสน์ สาระการเรียนรู้สังคม คณะอนุกรรมการวิชาการจัดทำผังโน้ตสน์กลุ่มสาระการเรียนรู้ กรมวิชาการ กระทรวง
ศึกษาธิการ

คู่มือการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม พ.ศ. ๒๕๕๑ สำนักวิชาการและมาตรฐาน
การศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ